

povestea regelui omar al-neman

o mie și una de nopți

(3)

cartea celor

o mie şi una de nopţi

(3)
(Nopţile 45 – 145)

Traducere de H. Grămescu şi D. Murăraşu
Traducerea versurilor de H. Grămescu

Ilustraţia copertei: Anca Vasilescu

Editura Minerva
Bucureşti, 1970

POVESTEA REGELUI OMAR AL-NEMAN ŞI A MINUNAŢILOR SĂI FECIORI, ŞARCAN ŞI DAUL-MACAN

Atunci Şeherezada povesti regelui Şahriar:

O, preafericitule rege, cică a domnit în cetatea Bagdadului, după un şir lung de califi, un rege numit Omar Al-Neman. Era de o putere nemaipomenită şi biruise pe toţi urmaşii neamului lui Chosroes şi supusese pe toţi împăraţii de-atunci. Era aşa de aprig, că para focului părea de prisos pe lângă el, şi-atâta de viteaz era, că nimeni nu-i putea fi pe potrivă în câmpurile de întreceri, şi-atâta de vajnic era la mânie, că nările lui vărsau jar şi flăcări. Cucerise olaturile toate şi-şi întinsese stăpânirea peste oraşe şi peste cetăţi. Cu ajutorul lui Allah, îngenunchease sub sceptrul lui pe toţi oamenii şi trimisese oştile lui biruitoare până pe cele mai depărtate tărâmuri. Stăpânea Răsăritul şi Apusul, ale lui erau India, Sindul, China, Yemenul, Hedjazul, Abisinia, Sudanul, Sicilia, Grecia, pământurile din Diarbekr, şi toate insulele mărilor şi fluviile vestite ale lumii, Seihunul şi Djihanul, Nilul şi Eufratul. Prin olăcari trimisese veste până la marginile pământului despre vitejiile şi despre împărăţia lui; şi olăcarii s-au întors să-i spună că lumea întreagă i se supune şi că stăpânitorii toţi i se închină. Iar el şi-a întins peste toţi binefacerile dărniciei sale şi i-a copleşit cu mărinimia lui; şi-a făcut să domnească între ei bună-

înţelegerea şi tihna; că era darnic, cu adevărat, şi suflet mare.

Şi din toate părţile veneau spre tronul lui peşcheşuri, şi haraciuri, şi biruri de pe-ntreg pământul, cât e-n lung şi-n lat. Că era, cu adevărat, tare drept şi tare iubit.

Şi avea regele Omar Al-Neman un fiu cu numele Şarcan. Acesta se numea aşa, fiindcă arăta ca o minune între minunile vremii de-atunci, şi-i întrecuse în vitejie pe cei mai neînfricaţi viteji, biruindu-i pe toţi la luptele în care se-ntreceau, şi mânuia de-a minunelea lancea, şi paloşul, şi arcul. Iar tătâne-său îl iubea cu o dragoste peste măsură şi-l menise să-i fie urmaş în scaunul împărăţiei.

Şi-n adevăr, abia ajuns la vârsta de bărbat, acest uimitor Şarcan, de numai douăzeci de ani, văzu, cu ajutorul lui Allah, toate capetele înclinându-se înaintea slavei lui, atâta era de viteaz şi de cutezător, şi-atâta strălucea de măreţia isprăvilor înfăptuite. Luase cu asalt multe redute şi supusese multe ţinuturi, că a umplut, cu faima lui, pământul; şi sporea neîncetat în măreţie şi în putere.

Ci regele Omar Al-Neman nu mai avea alt fecior, decât pe Şarcan. E drept că, după legea *Coranului* şi după *Sunate,* avea patru soţii legiuite, dar numai una i-a fost rodnică. Pe lângă cele patru soţii legiuite, care locuiau în palat, regele Omar mai avea şi trei sute şaizeci de cadâne, după numărul zilelor anului coft, şi fiecare dintre aceste femei era de alt neam. Regele dăruise fiecăreia câte un iatac despărţit de al celorlalte; iar aceste iatacuri erau aşezate în douăsprezece clădiri, după numărul de luni ale anului, toate zidite chiar în grădina palatului; şi în fiecare dintre aceste douăsprezece clădiri erau treizeci de cadâne, fiecare cadână cu iatacul ei; aşa că erau trei sute şaizeci de feluri de iatacuri hărăzite cadânelor.

Iar regele Omar închina, după dreptate, câte o noapte fiecărei cadâne, pe rând; şi se culca astfel o singură noapte pe an cu fiecare cadână, pe care nu o mai vedea

decât în anul următor. Şi aşa a trăit regele Omar multă vreme. Şi drept aceea a şi ajuns cel mai de faimă şi cel mai de frunte între regi, pentru minunata-i înţelepciune şi pentru bărbăţia lui.

Când, într-o zi, cu voia celui ce pe toate le chiverniseşte, una dintre cadânele regelui Omar rămase însărcinată, iar ştirea se ştiu degrabă în tot palatul, şi-ajunse vestea şi la rege, care se bucură peste poate şi strigă:

— Deie Allah ca toţi urmaşii mei să fie numai şi numai băieţi!

Pe urmă înscrise într-o carte data sarcinii, şi începu s-o copleşească pe cadână cu tot felul de bunătăţi şi de daruri.

În vremea asta, Şarcan, fiul regelui...

Când povestea ajunse aci, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, lăsă s-aştepte noaptea următoare.

Ci când fu a patruzeci şi cincea noapte

Ea urmă:

În vremea asta, Şarcan, fiul regelui, aflând şi el vestea despre cadână, fu cuprins de-o amărăciune grea.

Cadâna era o tânără roabă, grecoaică, numită Safia. Fusese trimisă în dar regelui Omar de către regele grecilor de la Chezareea, împreună cu multe lucruri scumpe. Dintre toate roabele tinere din palat, de bună seamă ea era cea mai frumoasă, cu chipul cel mai arătos, cu mijlocul cel mai subţire. Şi mai era înzestrată şi cu minte cum rar se mai vede şi cu însuşiri prea alese; şi se pricepea, în nopţile când regele venea la ea, să-i spună vorbe dulci care-l vrăjeau şi-l bucurau.

Şi tot într-astfel se purtă cadâna până când veni ziua să se suie în patul de naştere şi să nască.

Regele Omar pusese un eunuc să-l vestească numaidecât ce se va naşte copilul, fie băiat, fie fată; ci şi

Şarcan pusese un eunuc să-l vestească. De cum născu Safia, moaşele luară copilul, îl cercetară şi, văzând că era fată, grabnic vestiră pe toate femeile şi pe toţi eunucii de-acolo, grăindu-le:

— E fată, şi are chipul mai strălucitor decât luna!

Atunci eunucul regelui grăbi să dea de ştire stăpânului său; la rându-i eunucul lui Şarcan fugi şi el să ducă vestea, iar Şarcan se bucură foarte.

Dar abia plecară eunucii, că Safia le spuse moaşelor:

— Oh, mai aşteptaţi oleacă! În pântecele mele mi se pare că mai este ceva!

Şi iar fu cuprinsă de durerile facerii; şi, cu ajutorul lui Allah, mai născu un copil. Iar moaşele se aplecară repede asupra lui şi-l cercetară; şi văzură că era un băiat, cu fruntea strălucind de albă şi cu obraji ca trandafirii înfloriţi. Şi tare mult se bucurară şi roabele, şi slujitoarele, şi toate femeile aflate de faţă; şi-ndată ce Safia isprăvi, toate femeile, într-un glas, umplură palatul cu strigăte de veselie mare, şi-aşa toate cadânele auziră şi pricepură tot, şi se înăcriră de pizmă.

Ci regele Omar Al-Neman, de cum află vestea, mulţumi lui Allah pentru bucuria aceasta, se ridică şi alergă la Safia, se-apropie de ea, îi luă capu-n mâini şi-o sărută pe frunte. Pe urmă se-apleacă spre noul-născut şi-l sărută şi pe el; şi-atunci roabele se porniră să bată dairalele, cântăreţele să sune din strune şi să cânte cântece potrivite cu împrejurarea.

Regele porunci ca băiatul să fie numit Daul-Macan, iar fata Nozhatu-Zaman. Şi toţi se închinară, şi-aşa făcură, şi i se supuseră.

Pe urmă regele alese doicile şi îngrijitoarele pentru cei doi sugari, şi roabe, şi femei care să-i slujească; şi pe urmă dete la toată lumea sorbeturi şi mirodenii minunate, şi multe alte bunătăţi pe care limba nici n-ar fi în stare să le înşire.

Când locuitorii Bagdadului aflară de naşterea gemenilor, împodobiră întregul oraş şi aprinseră

pretutindeni lumini, arătându-şi mulţumirea prin strigăte de voioşie. Şi veniră apoi emirii şi vizirii şi mai-marii regatului şi se închinară înaintea regelui Omar Al-Neman şi-i aduseră urările lor pentru naşterea fiului său Daul-Macan şi a gingaşei Nozhatu. Iar regele le mulţumi şi-i căftăni, şi-i acoperi cu hatâruri şi bunuri, şi făcu daruri mari tuturora, şi celor de vază, şi celor din gloată. Şi tot aşa a făcut vreme de patru ani. Şi-n toată vremea asta, o zi n-a lipsit să nu ceară veşti despre Safia şi despre copii; şi-i trimitea mereu Safiei giuvaeruri, podoabe, şi rochii, şi mătăsuri. Şi se-ngriji să-ncredinţeze creşterea şi paza copiilor săi celor mai credincioşi şi mai pricepuţi slujitori ai lui.

Iar Şarcan, care se războia aiurea ca să cucerească oraşe şi să dobândească faimă în bătălii, înfruntându-i şi biruindu-i pe vitejii cei mai vestiţi, nu aflase de la eunucul lui decât de naşterea micuţei Nozhatu. Ci despre naşterea fratelui său Daul-Macan, întâmplată după plecarea eunucului, nimeni nu se gândise să-i dea ştire.

Şi iată că-ntr-o zi, pe când regele Omar Al-Neman şedea pe tronul său, intrară musaipii măriei-sale, sărutară pământul în faţa lui şi-i grăiră:

— O, măria-ta, iată că ne sosesc soli de la regele Afridonios, stăpânul rumilor şi al Constantiniei celei mari. Şi se roagă să-i primeşti ca să ţi se închine. Dacă vrei să dai îngăduinţă, îi aducem aici; iar de nu, facă-se cum porunceşte măria-ta. Şi regele dete îngăduinţă.

Când solii intrară, regele îi primi cu bunăvoie, le porunci să se apropie, îi întrebă de sănătate şi-i cercetă despre pricina venirii lor. Iar ei sărutară pământul în faţa lui şi grăiră:

— O, preaslăvite şi preacinstite rege cu suflet mare şi mult darnic, află că cel ce ne-a trimis la tine este regele Afridonios, domnul ţării Greciei, şi al Ioniei, şi al tuturor oştilor ţărilor creştine, şi care îşi are scaunul domniei în Constantinia. El ne-a învrednicit să-ţi aducem ştire că are să pornească război cumplit împotriva unui despot

sângeros, regele Hardobios, stăpânul Chezareei. Pricina războiului e că un arab, căpetenie de trib, a găsit o comoară din vremurile vechi, de pe când domnea El-Iscandar-cel-cu-două-coame. Comoara e aşa de mare, că nici nu poate fi socotită; printre multele ei minunăţii sunt şi trei geme rotunjite, mari cât ouăle de struţ, albe şi lucioase, fără de niciun cusur, întrecând în frumuseţe toate pietrele scumpe de pe faţa pământului. Gemele erau găurite la mijloc, ca să poată fi înşirate pe un fir şi să slujească de salbă. Pe ele erau încrustate cu slove necunoscute semne tainice. Ci se ştia că în ele cuprindeau mari puteri, printre care şi aceea că apărau pe purtătorul lor de orice boală, şi mai cu seamă de friguri şi de fierbinţeli. Şi când căpetenia arabă află ce puteri minunate au, şi când înţelese ce însuşiri vrăjite ar mai putea tăinui ele, se gândi că acum are cel mai bun prilej să câştige bunăvoinţa regelui nostru şi hotărî să-i trimită numaidecât, în dar, cele trei geme scumpe şi o mare parte din comoara fermecată. Porunci să se pregătească două corăbii, una încărcată cu bogăţiile şi cu gemele hărăzite regelui Afridonios, cealaltă cu oameni însărcinaţi să însoţească darul şi să-l apere de hoţi şi de vrăjmaşi, măcar că acelei căpetenii arabe nici nu-i trecea prin gând că ar cuteza cineva să-l atace pe el ori lucrurile trimise de el puternicului rege Afridonios, mai ales că drumul corăbiilor n-avea de străbătut decât marea la ţărmul căreia se înalţa Constantinia. Şi-aşa, numai ce fură gata năvile, că şi ridicară pânzele şi porniră de la ţărmul nostru. Ci într-o zi, când poposiră la un ţărm, nu departe de ţara noastră, deodată ostaşii greci ai supusului nostru, regele Hardobios din Chezareea, năvăliră asupra lor şi răpiră toate bogăţiile, comori grămadă şi lucruri minunate, printre care şi cele trei geme nestemate. Apoi îi omorâră pe năieri şi puseră mâna pe năvi. Când regele nostru află de fapta aceea, trimise degrabă o oaste împotriva regelui Hardobios. Ci oastea fu nimicită. Pe urmă trimise altă oaste. Ci şi aceea păţi la fel. Atunci

regele nostru Afridonios, cuprins de mare mânie, jură să pornească el însuşi în fruntea oştilor şi să nu se întoarcă decât după ce va fi făcut una cu pământul oraşul Chezareea şi va fi pustiit tot regatul lui Hardobios, dărâmând până-n temelii toate oraşele de sub stăpânirea vrăjmaşului. Şi-acum, preaslăvitule sultan, venim să cerem sprijinul şi puternica ta prietenie. Şi de ne ajuţi cu armiile şi cu oştenii tăi, faima ta are să sporească şi are să strălucească şi mai tare prin faptele-ţi de vitejie. Iar regele nostru ne-a însărcinat să-ţi aducem daruri multe şi alese, ca să-ţi mulţumească pentru bunăvoinţă. Şi te roagă stăruitor să le priveşti cu ochi buni şi să le primeşti cu inimă voioasă!

După aceste cuvinte, solii tăcură, îngenuncheară şi sărutară pământul în faţa lui Omar Al-Neman.

Şi iată ce daruri trimitea regele Afridonios, stăpânul Constantiniei...

Când povestirea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Când se lăsă a patruzeci şi şasea noapte

Ea urmă:

Şi iată ce daruri trimisese regele Afridonios, stăpânul Constantiniei: cincizeci de tinere, alese dintre cele mai frumoase fete din Grecia; şi cincizeci de băieţi, aleşi dintre cei mai bine făcuţi din ţara rumilor; şi fiecare purta haine de zaramfir cu mâneci largi, şi cu flori de toate culorile, cu cingătoare de aur înflorită cu argint, şi cu fustanele din atlaze şi catifea şi fiecare avea la ureche câte un inel de aur de care atârna câte o perlă. Iar fetele purtau şi ele frumuseţi la fel de scumpe.

Acestea erau darurile cele mai de seamă. Ci mai erau şi alte daruri de mare preţ, cu nimic mai prejos de cele înşirate.

Regele Omar Al-Neman le primi şi porunci să se arate

faţă de soli toată grija cuvenită. Pe urmă îşi chemă vizirii, ca să cunoască şi părerea lor în privinţa cererii de ajutor făcută de regele din Constantinia. Atunci se ridică dintre viziri un bătrân de seamă, cinstit şi iubit de toţi; era marele vizir, care se numea Dandan.

Şi marele vizir Dandan grăi:

— Drept e, slăvite sultane, că regele Afridonios, stăpânul Constantinei, e creştin, un necredincios care nu se închină legii lui Allah şi a Profetului — cu el fie slava şi pacea! — iar neamul lui este tot un neam de necredincioşi. Cel împotriva căruia ne cere ajutor este şi el un necredincios. Aşa că treburile lor nu-i privesc decât pe ei, şi n-ar avea de ce să ne privească şi pe noi, dreptcredincioşii. Dar eu tot te sfătuiesc să-i dai ajutor regelui Afridonios şi să-i trimiţi o oaste mare, în fruntea căreia să-l pui pe fiul tău Şarcan, care tocmai s-a întors din bătălie cu multă faimă. Iar sfatul meu are două temeiuri: întâi, că regele rumilor ţi-a trimis soli încărcaţi cu daruri pe care le-ai primit, şi-ţi cere ajutor şi ocrotire; apoi că, de vreme ce n-avem a ne teme de nimic din partea măruntului rege al Chezareei, ajutându-l pe regele Afridonios să-şi înfrângă duşmanul, tu ai să tragi cele mai mari foloase de pe urma acestei vâltori şi vei fi socotit şi drept adevăratul biruitor. Fapta ta va fi cunoscută de toate neamurile şi-i va merge vestea până în ţările Apusului. Şi-atunci regii din Apus vor căuta prietenia ta şi-ţi vor trimite soli cu multe peşcheşuri, daruri fără pereche, şi ţi se vor supune.

După ce sultanul Omar Al-Neman ascultă sfatul marelui vizir Dandan, se arătă tare mulţumit, găsind vrednic de urmat acel sfat, şi-l dărui pe vizir cu un veşmânt de mare preţ, grăindu-i:

— Ţie ţi se cuvine în adevăr să fii sfetnicul şi îndrumătorul regilor! Tot tu trebuie să te afli şi în fruntea oştirii. Iar fiul meu Şarcan să poruncească peste oastea de acoperire.

Într-aceea, regele Omar Al-Neman îl chemă pe fiul său

Şarcan, îi arătă despre ce e vorba, îi povesti ce spuseseră solii şi ce sfat îi dase marele vizir Dandan, şi-l îndemnă să înceapă pregătirile de plecare, fără să uite a le împărţi ostaşilor tainurile obişnuite şi darurile, după ce şi-i va fi ales, unul câte unul, dintre cei mai buni, aşa ca să-şi alcătuiască o oaste de zece mii de călăreţi de soi. Iar Şarcan se supuse numaidecât vorbelor tatălui său Omar Al-Neman, se ridică îndată şi-şi alese dintre ostaşi zece mii de călăreţi mândri, cărora le împărţi cu dărnicie aur şi bogăţii, apoi le spuse:

— Acum vă las trei zile de tihnă şi de bucurie.

Cei zece mii de călăreţi sărutară pământul dinaintea lui, în semn de supunere, şi ieşiră încărcaţi de daruri, ca să se odihnească, să prindă puteri şi să se pregătească de plecare.

Şarcan intră atunci în încăperea unde se aflau lăzile vistieriei şi lăzile cu arme şi cu tacâmuri, şi-şi alese cele mai frumoase arme şi tot ce-i poftea inima. Pe urmă se duse la grajdurile palatului, pline cu cei mai frumoşi cai din Nedjed, fiecare cu spiţa neamului scrisă şi atârnată la gât într-o punguliţă de piele împodobită cu mătase, cu aur şi cu peruzele. De-acolo îşi alese cai din soiurile cele mai vestite, iar pentru el îşi luă un cal murg, cu păr lucios, cu ochi bulbucaţi, cu copite tari, cu coadă deasă şi bine legată, şi cu urechi mici ca ale gazelelor. Acest cal era un dar făcut regelui Omar Al-Neman de către şeicul unui mare trib arab; era cal din rasa seglaui-jedran, cu toţi străbunii lui cunoscuţi de pe vremea lui Solomon, fiul lui David — cu el fie mântuirea şi odihna!

Când trecură cele trei zile, oştenii se strânseră, după rânduială, la marginea oraşului. Acolo veni şi regele Omar Al-Neman ca să-şi ia rămas bun de la fiul său Şarcan şi de la marele vizir Dandan. Se apropie de Şarcan, care sărută pământul dinaintea regelui. Şi regele îi dărui şapte lăzi cu bani şi-l sfătui să ceară pururea povaţă de la învăţatul vizir Dandan. Şarcan ascultă cu supunere şi făgădui tatălui său că aşa va face. Atunci regele se îndreptă spre

vizirul Dandan şi-i spuse să aibă grijă de Şarcan şi de ostaşii acestuia. Vizirul sărută pământul dinaintea regelui şi-i răspunse:

— Ascult şi mă supun.

Apoi, în faţa regelui şi a vizirului, Şarcan încălecă pe cal şi porunci să treacă pe dinainte-i mai-marii oştilor şi cei zece mii de călăreţi ai săi. Pe urmă se întoarse şi sărută mâna regelui Omar Al-Neman, după care, însoţit de vizirul Dandan, porni în galopul calului. Şi aşa purceseră la drum, şi merseră în sunet de tambure, de tilinci şi de trâmbiţe, pe când deasupra lor se desfăşurau prapuri şi flamuri, şi fluturau în vânt steagurile.

Iar solii le erau călăuze.

Şi merseră aşa toată ziua, şi încă o zi, şi alte zile, şi tot aşa douăzeci de zile. Nu se opreau decât noaptea, ca să se odihnească. Şi au ajuns într-o vale largă, acoperită de păduri, plină de murmur de izvoare. Şi, întrucât se lăsa noaptea, Şarcan porunci să se facă tabără şi-i vesti pe toţi că atacul va ţine trei zile. Călăreţii descălecară şi-şi ridicară corturi, risipindu-se pe dealuri, la stânga şi la dreapta. Iar vizirul Dandan îşi aşeză cortul chiar în mijlocul văii. Lângă el erau corturile solilor regelui Afridonios al Constantiniei.

Iar Şarcan aşteptă să se aşeze toţi oştenii, apoi porunci străjerilor lui să-l lase singur şi să se ducă la vizirul Dandan. Pe urmă dete pinteni calului şi porni să cerceteze ei însuşi toată valea, urmând sfatul lui tătâne-său, care-l îndemnase să fie cu grijă mare când va ajunge în preajma ţării rumilor, fie ei prieteni, fie vrăjmaşi. Aşa străbătu Şarcan toată preajma, până ce trecu o bună parte din noapte. Atunci somnul îi coborî greu peste pleoape şi nu mai putu merge la galop. Şi cum se deprinsese să doarmă în şea, lăsă calul la pas şi aţipi.

Calul merse aşa, până ce, la miez de noapte, în mijlocul unei singurătăţi împădurite se opri deodată şi bătu cu copita în pământ. Şarcan se deşteptă şi se văzu între copacii pădurii luminaţi de lună. Se simţi străbătut de

fiori, trezindu-se în acel loc singuratic; dar rosti tare cuvinte de îmbărbătare:

— Nu este putere şi tărie decât întru Allah preaînaltul!

Şi numaidecât îşi simţi sufletul întărit, pe când fermecătoarea lună scălda poiana în argint. Poiana se făcu aşa de frumoasă, că părea o poiană din rai. Iar Şarcan auzi în preajma lui cuvinte cum nu se poate mai plăcute, şi un glas nespus de frumos, şi râsete. Orice muritor, auzindu-le, ar fi înnebunit de dorinţa de-a le sorbi chiar de pe buzele ce le rosteau şi pe urmă putea să moară.

Atunci Şarcan sări jos de pe cal şi se afundă printre copaci în căutarea glasurilor; şi merse aşa până ajunse la malul unui izvor limpede, cu ape şoptitoare. Iar susurul apei era îngânat de ciripitul blând al păsărilor, de jeluirea surdă a gazelelor şi de şoaptele tuturor vieţuitoarelor pădurii. Şi tot locul era smălţuit cu flori şi cu ierburi, întocmai cum spune poetul:

Nu e frumos pământul, o, bucuria mea,
Decât acoperit de-al florilor covor,
Şi nici izvorul nu-i frumos decât
Când e împrejmuit de flori.

Mărire celui ce-a creat pământul,
Şi florile, şi mândrele izvoare,
Şi care, dragostea mea, te-a sădit
Între izvoare şi-n potop de floare.

Şarcan privi şi văzu pe malul dimpotrivă zidurile luminate de lună ale unei mânăstiri albe, străjuite de un turn înalt. Piciorul mânăstirii se scălda în apele limpezi ale izvorului. Dinaintea ei se întindea o pajişte pe care stăteau zece fecioare care-o înconjurau pe a unsprezecea. Cele zece erau ca nişte lune şi purtau veşminte străvezii, întocmai cum a spus cândva poetul:

Neprihănite trupuri de fecioare
Revarsă-n toată pajiştea lumini,
Iar pajiştea de-un freamăt lung tresare.

Cu mijloc zvelt, cu paşi mărunţi şi lini,
O, fete sfinte, treceţi visătoare.
Iar pajiştea de-un freamăt lung tresare.

Cad peste umeri despletite plete,
Cum cad ciorchinii de pe viţa bună.
Bălaie fie, ori de tot brunete,
Ca mari ciorchini pe umeri se adună.

Voi, fermecate, vrăjitoare fete,
Cu ochi adânci, ca de-o ispită rea,
Ah, ochii voştri azvârlind cu sete
Săgeţile de foc — pieirea mea!

Iar cea pe care o înconjurau cele zece tinere albe, era însăşi luna plină. Cu sprâncenele ei vrăjit arcuite, cu fruntea-i ca întâia lumină a zorilor, cu pleoapele împodobite de gene ucigaşe şi cu părul inelat gingaş la tâmple era întocmai cum spune poetul:

Şi iat-o, vine; o, voi lăncii crunte,
Ţărâna-n cale-i sărutaţi sfios,
Căci bucla de pe nentinata-i frunte
E-aripa nopţii ce se lasă jos
Pe proaspătul obraz al dimineţii!

Ea era aceea al cărei glas îl auzise Şarcan. Acum le spunea, râzând, tinerelor roabe din jurul ei:

— Pe Mesia! care dintre voi, fetelor, mă poate birui în luptă? Cele care vor să încerce, grăbească-se până n-apune luna şi înainte de-a miji zorile!

Atunci una dintre fete se ridică şi încercă să lupte cu stăpâna ei, dar fu repede pusă la pământ; şi tot aşa se

întâmplă cu a doua, şi cu a treia, şi cu toate celelalte, când deodată ieşi din pădure o bătrână. Se apropie de tinerele luptătoare, se duse la cea care biruise şi-i zise:

— Ce vrei tu să mai faci, Abriza, după ce-ai biruit? Dacă ştii cu adevărat să te lupţi, iată-mă-n faţa ta!

Tânăra se înclină, surâse şi-i zise bătrânei:

— O, stăpâna mea, Mumă-a-Prăpădurilor, vrei în adevăr să te lupţi cu mine, ori numai glumeşti?

Bătrâna răspunse:

— Pe Mesia, vreau să mă lupt!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Când se lăsă a patruzeci şi şaptea noapte

Ea urmă:

O, binecuvântatule rege, bătrâna, Muma-Prăpădurilor, îi răspunse:

— Vreau să mă lupt!

Atunci frumoasa fată grăi:

— O, Mumă-a-Prăpădurilor, dacă ai în adevăr tărie să lupţi, braţul meu ţi-o va dovedi!

Spuse şi se repezi la bătrâna al cărei păr de pe trup se zburli ca ţepii unui arici.

Bătrâna zise:

— Pe Mesia! Nu vom lupta decât cu totul goale!

Şi bătrâna se dezbrăcă degrabă, îşi scoase şi nădragii pe care-i aruncă de-o parte, îşi legă mijlocul, peste buric, cu o batistă, şi-aşa, în toată hâzenia cărnii ei fleşcăite, era asemenea unui şarpe tărcat cu negru şi cu alb.

Se întoarse spre tânără şi-i strigă:

— Ce mai aştepţi de nu faci ca mine?

Abriza începu să-şi scoată pe îndelete veşmintele şi, la urmă de tot, şi şalvarii de mătase, albi ca zăpada. Atunci, tăiate ca în marmură, i se iviră coapsele în toată strălucirea lor, iar mai sus, deluşorul gingaş, pântecul cu

gropiţe roze, înmiresmat ca un strat de dediţei, şi pieptul feciorelnic, împodobit cu două rodii gemene, încununate cu gurguiele lor.

Deodată, încordându-se, cele două luptătoare se înşfăcară.

Iacă-aşa! Iar Şarcan privi, pe de o parte, hâzenia bătrânei, pe de altă parte, formele desăvârşite ale tinerei cu mădulare fără cusur, după care ridică ochii spre cer, zămislitorul tuturor frumuseţilor.

Şi iată că, de la întâia înlănţuire, tânăra luptătoare se trase uşor îndărăt, o apucă cu stânga pe bătrână de gât şi, vârându-şi dreapta în despicătura dintre coapsele ei, o ridică în aer şi-o trânti apoi la pământ. Bătrâna se prăbuşi greoaie pe spate şi începu să se zvârcolească la picioarele tinerei. Şi cum da aşa din picioare, se vedeau, în toată urâciunea, tainele împăroşate ale pielii zbârcite. Într-un rând, scoase două răsufläturi cumplite, una stârnind un nor de praf, cealaltă înălţându-se spre cer ca o coloană de fum în strălucirea lunii.

Şarcan începu să râdă pe înfundate, până se prăbuşi pe spate. Şi-şi spuse: „Cu-adevărat, bătrâna e vrednică de numele de Muma-Prăpădurilor! Cum văd, este creştină şi ea, ca şi tânăra biruitoare, şi ca şi celelalte zece fete!“

După asta, se apropie de locul luptei şi o văzu pe tânără cum aruncă un mare văl de mătase subţire peste goliciunea bătrânei, pe care o ajută să se îmbrace, grăindu-i:

— Maică, dacă am luptat cu tine, iartă-mă; am făcut-o numai ca să-ţi cinstesc dorinţa dar de ceea ce-a urmat nu sunt eu de vină; dacă ai căzut, e numai fiindcă mi-ai alunecat din mâini. Slavă cerului că n-ai păţit niciun rău!

Bătrâna nu răspunse nimic şi, buimăcită, plecă zorită şi intră în mânăstire. Iar pe pajişte nu mai rămaseră decât cele zece tinere, în jurul stăpânei lor.

Şarcan îşi zise în sine: „Orice întâmplare, până la urmă, tot foloseşte la ceva! Mi-a fost scris să adorm pe cal şi să mă trezesc tocmai aici, spre norocul meu. Căci trag

nădejde că luptătoarea asta ispititoare, cu trup fără cusur, precum şi cele zece tovarăşe ale ei, întru nimic mai puţin îmbietoare, vor fi o bună hrană a poftelor mele.“ Încăleca iară pe bidiviul lui şi se-ndreptă spre pajişte. Trase sabia din teacă şi-o ridică deasupra capului.

— Iar calul ţâşni ca o săgeată dîntr-un arc întins de o mână vânjoasă. Şi când Şarcan ajunse pe pajişte, strigă:

— Singur Allah este mare!

Văzându-l, tânăra se ridică în grabă, fugi spre râul care era lat de şase braţe şi, dintr-o săritură, se şi afla în picioare pe malul celălalt.

Cu glas tare, strigă:

— Cine eşti tu, care îndrăzneşti să vii şi să tulburi tihna noastră singuratică şi dai năvală fără teamă peste noi, ca un oştean, cu sabia trasă? Spune-mi numaidecât de unde vii şi unde te duci; şi să nu minţi, căci dacă minţi ai să pătimeşti amarnic. Să ştii că te afli într-un loc de unde este îndoielnic că ai mai scăpa teafăr; mi-e de-ajuns să strig o singură dată, ca să alerge în ajutorul nostru patru mii de războinici creştini, cu căpeteniile lor în frunte! Spune, deci, ce vrei? Iar dacă te-ai rătăcit cumva prin pădure, noi te-om ajuta să-ţi găseşti iarăşi calea. Vorbeşte!

După ce Şarcan ascultă vorbele frumoasei fete, grăi:.

— Sunt un străin musulman. Nu m-am rătăcit, ci dimpotrivă! Sunt în căutarea unei prăzi de carne tânără, ca să-mi potolesc jarul plăcerilor în această noapte, sub luna aceasta! Şi iată zece roabe tinere care, pe Allah! mi se par potrivite. Dacă ele vor fi mulţumite, le voi lua cu mine.

Tânăra îi răspunse atunci:

— Ostaş obraznic! Să ştii că hrana de care vorbeşti nu e hărăzită ţie! Ci tu nici nu umbli după asta şi, cu tot sfatul meu, m-ai minţit!

El răspunse:

— Domniţă, fericit e cel ce se poate mulţumi numai cu Allah şi nu are altă dorinţă!

Ea zise:

— Pe Mesia! Ar trebui să-mi chem războinicii şi să te dau pe mâna lor. Dar îmi place să fiu miloasă cu străinii, mai ales când sunt frumoşi şi tineri ca tine. Vorbeşti de hrana dorinţelor tale... Ei bine, fie! dar numai dacă descaleci şi primeşti să te lupţi în luptă dreaptă cu mine. Dacă mă pui la pământ, şi eu şi tinerele mele tovarăşe vom fi ale tale, ba vei putea să mă şi duci cu tine călare. Dar dacă vei fi înfrânt, vei rămâne rob, la poruncile mele.

Şarcan gândi în sine: „Oare fata asta nu vede cât sunt de puternic şi că nu e potrivit să lupte cu unul ca mine?“ Pe urmă îi spuse:

— Îţi făgăduiesc, preafrumoaso, că n-am să mă ating de arme şi că am să lupt cu tine numai aşa cum doreşti. Dacă voi fi înfrânt, am destui bani ca să-mi plătesc răscumpărarea; dar dacă biruiesc, vei fi o pradă vrednică de un rege! Jur pe Profet — binecuvântarea şi pacea lui Allah fie cu el!

Dar tânăra îi grăi:

— Jură şi pe cel care a dat suflet trupului!

Şarcan jură.

Apoi fata îşi luă din nou avânt şi, cu o săritură sprintenă, trecu peste râu, întorcându-se pe pajiştea de pe malul cestălalt. Şi, surâzând într-una, îi spuse lui Şarcan:

— Zău că mi-ar părea rău să pleci, viteazule! Ci este spre binele tău; pleacă dar, căci dimineaţa-i aproape şi-n curând se vor ivi războinicii noştri şi vei cădea în mâinile lor. Oare cum ai putea tu să-i înfrunţi pe războinicii mei, când până şi o femeie de-a mea te-ar pune la pământ?

Şi tânăra voi să plece spre mânăstire, fără să mai lupte, cum fusese vorba.

Iar Şarcan, cât se poate de uimit, încercă s-o oprească şi-i grăi:

— O, stăpână, nu te lupta cu mine, dacă asta ţi-e voia! Ci, fie-ţi milă, nu pleca şi nu mă lăsa singur aici, străin şi cu inima grea.

Ea zâmbi şi-l întrebă:

— Şi ce vrei, oare, tinere străin? Spune şi ţi se va împlini dorinţa.

El îi răspunse:

— Cum oare aş mai putea, stăpână, după ce am călcat pe pământul tău şi m-am îndulcit de dulceaţa drăgălăşiei tale, să plec fără a fi aflat gustul harurilor tale! Şi iată, am ajuns ca un rob printre robii tăi!

Ea, cu surâsul pe buze, îi spuse:

— Drept grăieşti tu, tinere străin! Numai o inimă stearpă nu dă găzduirea cuvenită. Fă-mi bucuria de a ne fi oaspe şi te vom îngriji ca pe capul şi ca pe lumina ochilor noştri! Mergi lângă mine, urmând malul apei! Din această clipă, eşti oaspetele meu!

Şarcan, plin de bucurie, porni împreună cu tânăra, şi-n urma lor veneau celelalte fete, până ce ajunseră la un pod din lemn de plop, care se ridica şi cobora cu ajutorul unor lanţuri şi unor scripeţi, peste apă, în faţa porţii celei mari de la intrarea în mânăstire. Atunci Abriza chemă pe una din femeile ei şi-i porunci în greceşte:

— Ia calul şi du-l la grajd şi porunceşte să nu-i lipsească nimic.

Iar Şarcan zise:

— O, domniţă a frumuseţii, mă uit la tine ca la o sfântă, de două ori sfântă: o dată pentru frumuseţea ta şi o dată pentru bunătatea ta. Nu vrei să te opreşti din cale şi să te întorci cu mine în ţara musulmanilor, în oraşul meu Bagdad, unde vei vedea lucruri minunate şi războinici neîntrecuţi? Şi-atunci vei afla şi cine sunt eu. Vino, frumoasă creştină, haide cu mine la Bagdad!

La vorbele lui Şarcan, tânăra răspunse:

— Pe Mesia! Te credeam mai înţelept, tinere! Vrei, aşadar, să mă răpeşti? Vrei să mă duci la Bagdad, în oraşul unde-aş cădea în mâinile cumplitului rege Omar Al-Neman, cel cu trei sute şaizeci de cadâne, care locuiesc în douăsprezece palate, după numărul zilelor şi lunilor dîntr-un an — ca să-i mulţumesc o noapte poftele şi pe

urmă să fiu părăsită? Că voi asemenea năravuri aveţi, musulmanilor! Aşa că nu-mi mai vorbi în felul ăsta şi nu nădăjdui să mă amăgeşti, de-ai fi tu însuţi fiul regelui Omar Al-Neman, ale cărui oşti, după câte ştiu, au intrat pe pământurile noastre. Am aflat că, în adevăr, zece mii de călăreţi din Bagdad, având în fruntea lor pe Şarcan şi pe vizirul Dandan, ne-au încălcat hotarele, ca să se unească cu oastea regelui Afridonios din Constantinia. De-aş vrea, m-aş duce singură-singurică în tabăra lor şi-aş omorî cu mâna mea şi pe Şercan, şi pe vizirul Dandan; căci pentru noi nu sunt decât nişte duşmani. Şi-acum, hai cu mine, străinule!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci când se lăsă a patruzeci şi opta noapte

Ea urmă:

Aşadar, fericitule rege, Abriza grăi către Şarcan, fără să ştie că-l avea chiar pe el în faţă:

— Şi-acum, hai cu mine, străinule!

Iar Şarcan, auzind aceste cuvinte, se mâhni peste măsură de vrăjmăşia pe care-o nutrea tânăra faţă de el, faţă de vizirul Dandan şi faţă de toţi ai lui. Şi, de bună seamă, dacă s-ar fi luat după întâiul îndemn al inimii, ar fi arătat numaidecât cine este el; dar nici legea ospeţiei nu-i îngăduia asta şi, mai ales, nici vraja frumoasei fete, căreia îi recită această strofă:

Vei săvârşi toate păcatele
Pe care frumuseţea ta,
O, preafrumoaso, le va preschimba
În bucurii cum nu sunt altele.

Amândoi mergeau încetişor spre mânăstire. Şarcan venea în urma ei şi o privea din spate şi-i vedea şoldurile

pline, urcând şi coborând ca valul mării. Şi se gândi la versurile poetului:

Priveşte-i mersu-n legănare lină,
Şi-n ochi, aievea, o să ţi se-arate,
Suind din zare, albă, luna plină.

Priveşte-i şoldurile legănate,
Şi-ţi va părea că-n slavă se îmbină,
Sus, două semilune-alăturate.

Ajunseră la un mare portal cu arcade din marmură sclipitoare. Trecură pe sub el şi intrară într-o galerie lungă, peste care se bolteau zece arcade sprijinite pe stâlpi de alabastru. Şi-n mijlocul fiecărei arcade atârna o lampă de cristal, strălucitoare ca soarele. În calea stăpânei veniră mai multe tinere slujitoare, ţinând în mâini făclii aprinse, ce răspândeau arome plăcute. Aveau frunţile încinse cu panglici de mătase împodobite cu pietre scumpe. Ele deschiseră calea celor doi tineri şi-i însoţiră până în sala cea mare a mânăstirii. Acolo, Şarcan văzu o sumedenie de perne nespus de frumoase, orânduite jur-împrejur, pe lângă pereţi; iar la uşi şi pe pereţi atârnau perdele mari, împodobite cu coroane de aur; pe jos erau plăci colorate, de marmură scumpă, gingaş îmbinate; iar în mijloc se găsea un havuz din care apa ţâşnea prin douăzeci şi patru de guri de aur, susurând molcom. În fundul sălii se afla un pat acoperit cu mătase, cum nu se poate vedea decât în palatul regilor.

Fata se întoarse spre Şarcan şi-i spuse:

— Stăpâne, urcă-te colo în pat şi nu te împotrivi la nimic.

Iar Şarcan, hotărât s-o asculte, se urcă în pat. Atunci ea ieşi din sală şi-l lăsă pe Şarcan singur, înconjurat de tinerele roabe, surâzând.

Şi cum preafrumoasa nu se mai ivea, Şarcan le întrebă

pe fete unde s-a dus.

Ele îi răspunseră:

— S-a dus să se culce! Noi stăm aici ca să-ţi slujim, aşa cum ne-a poruncit.

Şarcan nu mai ştia ce să creadă. Fetele îi aduseră pe tăvi de argint mari şi frumoase tot felul de bucate gustoase. După aceea, îi aduseră dinainte un ibric de aur şi un lighenaş de aur cu încrustări de argint, şi-i turnară pe mâini apă înmiresmată cu flori de trandafiri şi de portocali.

Ci începu să-l prindă grija de ostaşii pe care-i lăsase singuri în vale şi se dojenea în sine că uitase sfaturile tatălui său; iar neliniştea îi mai sporea şi fiindcă nu ştia nimic nici despre tânăra care îl găzduise în palat şi nici despre locul unde îl adusese. Dar, întrucât slujitoarele plecaseră, se întinse pe perne şi nu se mai trezi decât dimineaţa. Nici nu se ridicase în picioare când văzu intrând în sală un alai de frumuseţi, alcătuit din douăzeci de tinere, strălucitoare ca nişte lune, ce-o înconjurau pe stăpâna lor. În mijlocul lor, ea era îmbrăcată în veşminte de mătase, împodobite cu chipuri şi cu înflorituri. Mijlocul ei părea şi mai subţire, iar şoldurile şi mai pline sub cingătoarea care le înlănţuia. Părul îi era strâns într-o plasă de mărgăritare străvezii şi de pietre scumpe. Şi-aşa, înconjurată de cele douăzeci de tinere, de-a dreapta şi de-a stânga, ce-i purtau poala rochiei, înainta legănându-se fermecător.

Când o vău, Şarcan simţi că-şi pierde minţile; uită şi de ostaşi, şi de vizir, şi de sfaturile tatălui său; se ridică în picioare înfiorat de atâta farmec, şi rosti aceste versuri:

Cu şoldurile-ţi pline, legănate,
Şi cu picioarele divin sculptate,
Cu umerii tăi albi strălucitori,
O, *preafrumoasă, tu ascunzi privirii*
Minunea unei tainice comori.

Tânăra veni aproape de el şi-l privi lung, lung. Şi deodată îi grăi:

— Tu eşti Şarcan! Acuma nu mă mai îndoiesc.

Şi adăugă:

— O, Şarcan, fiu al lui Omar Al-Neman, tu luminezi acest lăcaş şi-l umpli de slavă! Spune, Şarcan, ţi-a fost noaptea liniştită şi bună? Vorbeşte-mi! Şi, mai ales, nu te mai preface, lasă minciuna pe seama celor ce se pricep la minciuni; căci nici înşelăciunea, nici minciuna nu sunt pe potriva regilor.

Auzind aşa, Şarcan înţelese că nu i-ar sluji la nimic să tăgăduiască, şi răspunse:

— Sunt, în adevăr, Şarcan Ibn-Omar Al-Neman — cel ce îndură soarta de a fi fost aruncat fără de apărare şi ros de chinuri în mâinile tale! Fă cu mine ce vrei, o, necunoscuto cu ochi negri!

Iar ea îşi lăsă ochii în jos şi se gândi o vreme; apoi, privindu-l pe Şarcan, îi spuse:

— Linişteşte-ţi sufletul şi îndulceşte-ţi privirile! Uiţi că-mi eşti oaspe şi că ne-am legat între noi cu vorbe de prietenie? Te afli sub ocrotirea mea şi te bucuri de credinţa mea. Fii fără de teamă, căci, pe Mesia! dacă tot pământul s-ar năpusti asupra ta, nimic nu te-ar atinge, atâta timp cât sufletul nu mi-a părăsit încă trupul ce este ca un scut al tău.

După ce grăi astfel, se aşeză prietenoasă lângă el, chemă pe una dintre roabe şi-i porunci ceva în limba grecească. Roaba ieşi şi se întoarse numaidecât însoţită de slujitoare ce purtau pe cap tăvi mari încărcate cu mâncăruri de tot felul. Alte roabe aduceau năstrape şi pocale mari de aur, de argint şi de cristal, pline cu băuturi. Ci Şarcan stătea în cumpănă, neştiind dacă se cuvine să se atingă de bucate, ceea ce tânăra, băgă de seamă şi-i spuse:

— Şovăieşti, Şarcane, şi te temi să nu fie vreo viclenie. Au tu nu ştii că încă de ieri aş fi putut să-ţi iau viaţa?

Apoi întinse ea întâi mâna, luă dintr-o tavă şi gustă.

Şarcan se ruşină de prepusurile lui şi începu să mănânce împreună cu ea până ce se săturară. După ce se spălară pe mâini, li se aduseră flori şi băuturi. Erau băuturi de toate culorile şi de cel mai bun soi. Tânăra luă o cupă de aur, o umplu şi bău ea mai întâi. O umplu apoi iară, i-o întinse lui Şarcan şi bău şi el.

Atunci ea grăi:

— O, musulmane, iată ce frumoasă şi ce plină de plăceri e viaţa!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci când se lăsă a patruzeci şi noua noapte

Ea urmă:

Preafericitule rege, tânăra îi grăi lui Şarcan:

— O, musulmane, iată ce frumoasă şi ce plină de plăceri e viaţa!

Apoi băură amândoi mai departe, până ce vinul începu să le tulbure minţile. Atunci tânăra porunci uneia dintre slujitoarele la care ţinea cel mai mult, numită Boabă-de-Mărgean:

— O, Boabă-de-Mărgean, adu degrabă lăutele!

Boabă-de-Mărgean răspunse:

— Ascult şi mă supun.

Pieri pentru o clipă şi se întoarse însoţită de mai multe fete care aduseră o lăută de Damasc, o harfă persană, o ţiteră tătărască şi o ghitară egipţiană. Iar tânăra domniţă luă lăuta, o înstrună cu iscusinţă şi, îngânată de cele trei fete ce se aşezaseră pe covor, ciupi uşurel strunele, apoi, cu glas plin de vrajă şi mai suav decât apa de izvor, începu să cânte:

Ştii tu câţi sunt cei care poartă
În inimile-nsângerate
Săgeţile privirii tale înfipte-adânc

— Ştii tu câţi sunt?
O, fericite sunt acele
Rănite inimi fermecate,
Robite ţie, prin iubirea prea multă!
— Ştii tu câte sunt?

Sfârşindu-şi cântecul, ea tăcu. Atunci, cu glas şi mai pierdut, una dintre tinere cântă în greceşte un cântec pătimaş. Iar tânăra ei stăpână răspundea, din timp în timp, cu un glas la fel de stins. Dar ce dulce era acest cântec pe două glasuri, plângător, de parcă suspina însuşi pieptul lăutei!

Tânăra domniţă îi şopti lui Şarcan:

— O, musulmane, ai înţeles cântecul nostru?

El răspunse:

— Să spun drept, nu l-am înţeles, dar numai sunetele şi melodia m-au fermecat, iar dinţii voştri surâzători şi lunecarea uşoară a degetelor voastre pe strune m-au vrăjit cu totul!

Ea surâse şi adăugă:

— Dar dacă ţi-aş cânta un cântec arăbesc, ce-ai face tu, atunci, Şarcane?

El răspunse:

— Negreşit că mi-aş pierde, şi puţinul care mi-a mai rămas din minte!

Ea schimbă atunci tonul şi cheia lăutei sale, atinse strunele şi cântă aceste versuri:

E gustul despărţirii-amar!
Trei drumuri mi se dau s-aleg:
Să-l izgonesc, să-l uit, să plec —
Şi-s toate trei doar chin şi jar.

Cum să aleg, când ard, topită
De dorul celui ce m-a-nfrânt,
Când zac în lanţul lui robită,
Şi când în flăcări mă frământ?

Auzind acest cântec, Şarcan se îmbată de-a binelea şi se pierdu cu totul. Când se desmetici, tânăra nu mai era acolo; le întrebă pe roabe şi ele îi răspunseră:

— S-a dus în odăile ei să se culce, căci s-a făcut miezul nopţii!

Iar Şarcan, cu toate că-i veni cam nelaîndemână, spuse:

— Allah s-o aibă în pază!

Ci a doua zi, de îndată ce se trezi, tânăra roabă Boabă-de-Mărgean veni să-l ia şi să-l ducă la stăpâna ei! În prag, Şarcan fu întâmpinat cu sunete de lăută şi cântece de bun-venit. Trecu pe o uşă lucrată numai din fildeş încrustat cu mărgăritare şi cu pietre scumpe, şi văzu o sală mare, cu pereţii acoperiţi de sus până jos cu mătase şi covoare de Korasan, luminată prin nişte ferestre înalte ce se deschideau spre grădini umbroase şi spre havuzuri şoptitoare. De-a lungul pereţilor se afla un şir de statui îmbrăcate ca oamenii vii, care-şi mişcau mâinile. Şi picioarele de te minunai; atât de măiestrit erau făurite pe dinăuntru, încât toate cântau şi vorbeau ca nişte fii ai lui Adam.

Iar domniţa, când îl văzu pe Şarcan, se ridică, veni la el, îl luă de mână, îl pofti să se aşeze lângă ea, il întrebă duioasă cum şi-a petrecut noaptea şi-i mai puse şi alte întrebări, la care el răspunse după cuviinţă. Şi stătură multă vreme de vorbă, până ce ea îl întrebă:

— Ştii versuri de-ale poeţilor, despre dragoste şi despre cei robiţi dragostei?

El răspunse:

— Da, stăpână, ştiu câteva.

Ea urmă:

— Aş vrea să le aud.

El atunci grăi:

— Iată cum glăsuieşte iscusitul şi cumintele la vorbă Kusair, despre frumoasa Izat, pe care o iubea:

O, niciodată nu voi spune ce farmece are Izat,
Nici dragostea cu care-o-nconjur eu niciodată n-am s-o spun.
De-atâtea ori ea mi-a cerut-o, de-atâtea ori eu i-am jurat
Că niciodată nu voi spune ce-n sufletu-mi adun.
Ah, de-aţi şti ce comori ascunde fermecătoarea mea Izat;

Sihastrul care plânge-n ţârnă, fugind de-al dragostei simun,
De-ar auzi cum gungureşte frumoasa ce m-a fermecat,
Ar părăsi pustietatea şi-ar alerga ca un nehun.
Ah, dacă-ar şti el ce comoară ascunde dulcea mea Izat,
Şi-ar frânge-n faţa ei genunchii, uitând de post şi rugăciuni.

Dacă Izat ar sta vreodată cu soarele la judecată,
În faţa unui drept şi vrednic judecător, de bună seamă
Că ea ar fi, ca frumuseţe şi strălucire, preferată!

Ci nişte răutăţi cu fustă iată că, fără pic de teamă,
Au cutezat să-i ponegrească neîntinata frumuseţe.
Allah, usucă-le tu limba, de răutăţi să se dezveţe,
Şi fă un biet covor din ele
Sub tălpile iubitei mele!

Tânăra domniţă spuse:

— Ce iubită a fost această Izat! Prinţe Şarcan, dacă ştii versurile pe care frumosul Djamil le cânta în cinstea ei, te-aş ruga să mi le aminteşti!

Şarcan răspunse:

— Drept să-ţi spun, din versurile lui Djamil nu-mi amintesc decât strofa aceasta:

Înşelătoareo, tu doar moartea-mi vrei,
Ci, dintre toate fetele din trib,

Eu nu visez decât frumosu-ţi chip
Şi numai dorul tău mi-l fac temei

Şarcan adăugă:

— Şi cu, domniţa mea, sunt tocmai ca Djamil, iar tu eşti ca Izat faţă de Djamil: vrei să mă vezi mort sub privirile tale!

La aceste vorbe, ea surâse, dar nu răspunse nimic, ci se ridică şi plecă.

Iar Şarcan trebui să-şi petreacă încă o noapte singur în pat.

Dimineaţa, ca de obicei, slujitoarele veniră să-l ia, în zvon de lăute şi-n ritm de dufuf, şi-i grăiră, după ce sărutară pământul în faţa lui:

— Fă-ne plăcerea să vii cu noi la stăpâna care te aşteaptă!

Şarcan se ridică şi păşi în urma roabelor care cântau din lăute şi băteau în dufuf. Ajunse într-o sală şi mai minunată decât cea din ajun, cu statui şi zugrăveli înfăţişând animale şi păsări.

Iar Şarcan, fermecat de ce vedea, auzi răsunându-i în gânduri aceste stihuri:

Ah, voi culege steaua ce străluceşte între
Strălucitoare fructe de aur, mari şi coapte —
Acolo-n slava unde-şi arată braţe mândre
Săgetătorul peste vrăjite Stele Şapte.

Ea e mărgăritarul care vesteşte-n spaţii
Cărarea argintie a zorilor pe cer;
Şi-i rouă aurie ce ţese-n constelaţii
O plasă de lumină suavă şi mister.

E ochiul pur de apă în care se topeşte
Văzduhul — şi e floarea aprinsă în obraz,
Ca trandafiru-n care minunea poposeşte —
E al desăvârşirii nemaivăzut topaz.

Iar ochii ei — ah, ochii ei vineţi, sunt asemenea
Sfioasei violete de pe-un tărâm sihastru,
Şi însăşi fericirii par a-i fi fraţii gemeni,
Cu pleoape zugrăvite frumos în khol albastru.

Domniţa îi ieşi în cale, îl luă pe Şarcan de mână, îl pofti să se aşeze lângă ea şi-i spuse:

— Prinţe Şarcan, de bună seamă că ştii să joci şah!

El răspunse:

— Aşa-i, stăpână, ci îndură-te, şi nu-mi fi ca aceea de care se plângea poetul:

Vorbesc în van! Iubirea mă răpuse.
De ce nu pot, de pe vrăjita-i gură,
Să-mi stâmpăr setea, şi-ntr-o-înghiţitură
Să sorb iar viaţă de pe-aceste buze?

O, da, pricep: ca să-mi facă plăcere,
Mă-mpresură mereu cu gingăşie.
Ci de-astfel de plăceri îmi arde mie?
Un joc de şah biet sufletul meu cere?

Şi cum să-i stau potrivă eu, cel care,
Robit de jocul ochilor ei mari,
Îi simt privirea până-n mădulare?

Dar tânăra, zâmbind, aduse şahul şi începu jocul. Iar Şarcan, de câte ori era rândul lui, în loc să ia seama la joc, se uita numai la fată şi juca anapoda, punând calul în locul elefantului şi elefantul în locul calului. Atunci fata pufni în râs şi-i spuse:

— Da priceput mai eşti la joc!

El îi răspunse:

— O, aceasta-i numai prima partidă, care, de obicei, nu se ia în seamă!

Ea orândui piesele din nou. Şi câştigă şi a doua oară, şi

a treia, şi a patra, şi a cincea oară. La urmă, îi spuse:

— Ei, iată că te-am bătut mereu.

El răspunse:

— O, stăpână, se cuvine să fii biruit de o tovarăşă de joc ca tine!

Atunci ea porunci să se întindă masa. După ce mâncară, se spălară pe mâini. Şi iar băură din toate soiurile de vin.

La sfârşit, ea luă o harfă şi struni mai întâi câteva sunete line şi duioase, apoi cântă:

Nu-i muritor — de soarta lui să scape.
Cât de ascunsă, ori făţişă-i fie,
Surâzătoare, ori cu hâde pleoape,

Prietene, nu pune temelie
Pe ea! mai bine-n cinstea frumuseţii
Şi-a vieţii — bea! Eu sunt comoara vie

Pe care, dacă-n drum o văd, drumeţii
Îşi uită drumul, fără să mai ştie
Spre care zări porniseră-n zori, bieţii.

Când tăcu, singură harfa mai răsuna sub degetele ei ca de cristal. Iar Şarcan, răpit, se simţea rătăcind în doruri fără de margini.

Atunci, după alte câteva acorduri, ea cântă iar:

Numai o prietenie mică poate
Să-ndure-al despărţirii chin amar.
Când se desparte de pământ, păleşte
Până şi soarele de jar!

Dar nici nu se sfârşiră bine cuvintele ei, că amândoi auziră de-afară larmă şi strigăte. Uitându-se pe fereastră, văzură o ceată de oşteni creştini cu paloşele trase, năvălind spre palat şi răcnind:

— Ai căzut în mâinile noastre, Şarcan! E ceasul morţii tale!

Şarcan, auzindu-i, socoti că a fost vândut de tânăra domniţă; dar când se întoarse spre ea, o văzu albă la chip, repezindu-se în calea oştenilor şi strigând:

— Ce vreţi voi?

Căpetenia oştenilor înaintă şi, după ce sărută pământul, grăi:

— O, regină slăvită, o, domniţă Abriza, mărgăritarul cel mai ales dintre toate mărgăritarele apelor, au tu nu ştii cine se află aici în mânăstire?

Regina Abriza îl întrebă:

— De cine vorbeşti?

El răspunse:

— De cel care e numit viteazul vitejilor, dărâmătorul cetăţilor, cumplitul Şarcan Ibn-Omar Al-Neman, cel ce n-a uitat nedărâmat niciun turn, şi n-a lăsat niciun zid de apărare nesfărâmat până-n temelie. Şi, regină Abriza, regele Hardobios, tatăl tău şi stăpânul nostru, a aflat la Chezareea, oraşul lui, chiar din gura bătrânei Muma-Prăpădurilor, că prinţul Şarcan e aici. Muma-Prăpădurilor i-a spus regelui că l-a văzut pe Şarcan în pădure, îndreptându-se spre mănăstire. O, regină, mare ţi-este vrednicia că l-ai prins pe leu în laţ şi că ne prilejuieşti astfel viitoarea biruinţă asupra oştirii musulmanilor!

Tânăra regină Abriza, fiica regelui Hardobios, stăpânul Chezareei, se uită cu mânie la căpetenia ostaşilor şi-i spuse:

— Da tu cine eşti?

El răspunse:

— Sunt robul tău, patriciul Masura Ibn-Mosora Ibn-Kaşerda!

Ea îl întrebă:

— Şi cum de ai cutezat, neruşinatule Masura, să intri în această mânăstire fără să mă înştiinţezi şi fără a cere învoire?

El îi răspunse:

— O, stăpâna mea, niciun paznic nu mi-a stat împotrivă; ba toţi au alergat şi ne-au călăuzit până la uşa palatului tău. Acum, după porunca regelui, tatăl tău, aşteptăm să ni-l dai pe Şarcan, cel mai înfricoşător războinic musulman!

Atunci regina Abriza îi spuse:

— Ce tot îngăimi tu? Nu ştii că bătrâna Muma-Prăpădurilor e o mincinoasă fără de pereche? Pe Mesia! Se află într-adevăr la mine un bărbat, dar nu-i nicidecum Şarcan despre care spui tu. E un străin care ne-a cerut găzduire şi pe care l-am primit cu dragă inimă. Şi chiar dacă acest străin ar fi Şarcan, nu se cuvine, oare, ca oaspe ce-mi e, să-l ocrotesc până şi împotriva întregii lumi? Nimeni nu va putea să spună vreodată că Abriza şi-a vândut un oaspe, după ce l-a cinstit cu pâine şi cu sare! Nu-ţi rămâne, dar, mărite Masura, decât să te întorci la regele, tatăl meu. Sărută pământul dinaintea lui şi spune-i că bătrâna Muma-Prăpădurilor l-a minţit şi l-a înşelat!

Patriciul Masura spuse:

— Regină Abriza, nu pot să mă întorc la regele Hardobios, tatăl tău, decât cu acela pe care mi-a poruncit să-l prind.

Ea strigă, plină de mânie:

— Ce te amesteci tu în treburile astea, soldatule? Datoria ta e să lupţi ori de câte ori poţi, fiindcă ţi se plăteşte ca să lupţi! Ia seama şi nu te amesteca în treburi care nu te privesc! Iar de-ai cuteza să te atingi de Şarcan, socotind că acest străin este Şarcan, ai plăti cu viaţa ta şi cu viaţa războinicilor tăi! Acum chiar am să-l chem aici cu paloşul şi cu scutul lui!

Masura îi răspunse:

— Vai mie! Dacă scap de mânia ta, n-am să scap de pedeapsa regelui. Aşa că, dacă Şarcan se înfăţişează aici, pun războinicii mei să-l înhaţe şi să-l ducă la Chezareea, în mâinile regelui, tatăl tău, ca pe un prins de rând.

Atunci Abriza spuse:

— Tu vorbeşti mai mult decât i se cuvine unui

războinic, Masura! Iar vorbele tale sunt pline şi de înfumurare şi de obrăznicie! Uiţi că sunteţi o sută de luptători împotriva unuia singur? Dacă patriciatul nu ţi-a sleit de tot curajul, n-ai decât să lupţi cu el, tu singur. Şi de te-o înfrânge, un altul să-ţi ia locul şi să lupte cu el, şi aşa mereu, până ce Şarcan va cădea în mâinile voastre. Numai astfel se va vedea care dintre voi este viteaz!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, tăcu sfioasă.

Ci când se lăsă a cincizecea noapte

Ea urmă:

O, fericitule rege, tânăra regină Abriza spuse:

— Numai aşa se va vedea care dintre voi este viteaz!

Patriciul Masura îi răspunse:

— Pe Mesia! grăieşti adevărul. Mă voi înfiinţa cel dintâi pe locul de luptă!

Ea îi grăi:

— Aşteaptă să-l înştiinţez şi să aflu răspunsul lui. Dacă primeşte, bine; dacă nu primeşte, va fi şi pe mai departe oaspetele meu cinstit şi ocrotit.

Abriza se duse degrabă la Şarcan şi-l înştiinţă cum stăteau lucrurile, fără să-i destăinuiască cine era ea. Iar Şarcan înţelese că judecase greşit purtarea fetei şi se mustră din tot sufletul, pentru două greşeli: că o judecase rău pe fată şi că se afundase cu atâta nechibzuinţă în ţara rumilor. Apoi grăi:

— O, stăpâna mea, n-am obiceiul să mă bat cu un singur războinic, ci cu zece deodată; tot aşa vreau sa lupt şi acum!

Spunând acestea, sări în picioare şi se aruncă înaintea oştenilor creştini, cu paloşul şi cu scutul în mâini.

Când îl văzu pe Şarcan apropiindu-se, Masura dîntr-un pas ajunse lângă el şi-l atacă înverşunat. Dar Şarcan îi abătu lovitura, năvăli ca un leu asupra-i şi-l izbi atât de

năprasnic în umăr, încât paloşul, trecându-i prin măruntaie şi prin pântece, răzbi scânteind lângă şold.

La o asemenea privelişte, vrednicia lui Şarcan crescu şi mai mult în ochii tinerei regine, care îşi şopti: „Iată în adevăr viteazul cu care aş fi putut să mă lupt în pădure!“ Se întoarse apoi către luptători şi le spuse:

— Ce mai aşteptaţi de nu luptaţi? N-aveţi de gând să răzbunaţi moartea patriciului?

Atunci înaintă cu paşi mari un uriaş cu înfăţişare înfricoşătoare şi cu ochi de fiară; era chiar fratele patriciului Masura. Dar Şarcan nu-i lăsă răgaz nici măcar să deschidă gura, ci-i dete şi lui o lovitură în umăr, cu paloşul, despicându-i măruntaiele şi pântecele, îl reteză, scânteind, până la şold. Unul câte unul înaintară şi alţi luptători, dar Şarcan îi supuse aceleiaşi sorţi, paloşul lui, ca într-o joacă, le reteză capetele. Aşa omorî cincizeci de luptători. Când ceilalţi cincizeci, câţi mai rămăseseră, văzură păţania tovarăşilor lor, se strânseră buluc şi năvăliră cu toţii asupra lui Şarcan. Dar fu vai şi amar de ei! Căci Şarcan îi întâmpină cu inimă mai tare decât piatra şi-i bătu cum se bat snopii pe arie, şi-i spulberă, cu suflet cu tot, pe vecie!

Atunci regina Abriza le strigă slujitoarelor:

— Mai sunt şi alţi bărbaţi în mânăstire?

Ele îi răspunseră:

— Nu mai sunt decât paznicii porţilor.

Regina Abriza veni, dară, înaintea lui Şarcan, îl cuprinse în braţe şi-l sărută cu dragoste. Pe urmă, numără morţii şi găsi că sunt optzeci. Ceilalţi douăzeci de luptători izbutiseră, cu toată starea lor jalnică, să scape cu fuga. Numai atunci îşi şterse Şarcan lama însângerată a paloşului şi se întoarse în mânăstire, însoţit de Abriza. În drum rosti aceste versuri războinice:

Într-o zi, turbaţi, tâlharii m-au împresurat cu zvoană.
Murgii lor cu coamă lungă i-am zvârlit atunci drept hrană

Leilor pustiei, fraţii mei, neînfricaţii lei.

„Uşuraţi-mă de greul hainelor, voi, fraţii mei!“
Ci în ziua-aceea numai m-am plimbat aşa, oleacă,
Iar vitejii-aceia straşnici au rămas pe jos să zacă
Toţi, de-a lungul şi de-a latul, doborâţi prin praf, polog,
În pustiul fără margini şi sub soarele de foc.

Când ajunseră în marea sală a mănăstirii, tânăra Abriza, surâzând, luă mâna lui Şarcan şi o duse la buze. Apoi îşi ridică poala rochiei, lăsând să se vadă o cămaşă de zale cu ochiuri foarte strânse şi o spadă din oţel subţire de India. Uimit, Şarcan o întrebă:

— Dar ce-i cu veşmintele astea, stăpână?

Ea îi răspunse:

— O, Şarcan, mi le-am pus în grabă, în toiul luptei, ca să-ţi pot veni în ajutor! Dar n-ai avut nevoie şi de braţul meu.

Regina Abriza îi chemă apoi la ea pe străjerii mânăstirii şi-i întrebă:

— Cum se face că aţi lăsat să intre aici oamenii regelui, fără învoirea mea?

Ei răspunseră:

— Până acum niciodată nu s-a cerut îngăduinţă de intrare pentru oamenii regelui şi mai cu seamă pentru marele patriciu.

Ea zise:

— Eu socotesc că aţi viclenit să mă pierdeţi şi să ajutaţi la uciderea oaspetelui meu.

Şi-l rugă pe Şarcan să le reteze capetele; apoi grăi către ceilalţi robi:

— Li s-ar fi cuvenit o pedeapsă mai cruntă!

Pe urmă se întoarse către Şarcan şi-i spuse:

— A venit vremea, Şarcan, să-ţi dezvălui ceea ce până acum n-ai avut de unde şti! Află că sunt singura fiică a regelui grec Hardobios, stăpânul Chezareei, şi că mă numesc Abriza. Iar duşmanca mea cea mai neîmpăcată

este bătrâna Muma-Prăpădurilor care, pentru că a fost doica tatălui meu, este ascultată şi temută la palat. Pricina duşmăniei dintre mine şi ea îngăduie-mi să nu ţi-o povestesc, în această treabă fiind amestecate mai multe fete; ci fii încredinţat că ai să afli totul la vreme. Muma-Prăpădurilor are să încerce orice ca să mă piardă, mai ales acum, după ce am pricinuit moartea căpeteniei patriciilor şi a războinicilor lui. Ea îi va spune tatălui meu că am trecut de partea musulmanilor. De aceea, atâta timp cât mă prigoneşte Muma-Prăpădurilor, nu-mi rămâne decât să plec cât mai departe de ţara mea şi de părinţii mei. Te rog, dar, să mă ajuţi să plec şi să te porţi cu mine aşa cum m-am purtat eu cu tine; căci şi tu eşti întrucâtva pricina celor intâmplate.

Auzind aceste cuvinte, Şarcan simţi că-şi pierde minţile de bucurie, pieptul sta să i se spargă, şi toată făptura lui înflori. Şi-i grăi Abrizei:

— Pe Allah! Cine va cuteza să se apropie de tine, câtă vreme mai am un suflet în mine? Ci vei fi tu în stare să înduri viaţa departe de tatăl tău şi de toţi ai tăi?

Ea răspunse:

— Fără îndoială!

Şarcan o puse să jure; ea jură şi pe urmă adăugă:

— Acum mi-e sufletul liniştit. Dar aş vrea să-ţi mai cer încă ceva! El întrebă:

— Ce anume?

Ea răspunse:

— Să te întorci la Bagdad, în ţara ta, cu toţi ostaşii tăi!

Atunci el răspunse:

— O, domniţă, tatăl meu, Omar Al-Neman, m-a trimis în ţara rumilor ca să lupt şi să-l înfrâng pe tatăl tău, împotriva căruia regele Afridonios al Constantiniei ne-a cerut ajutor. Căci tatăl tău i-a răpit o navă încărcată cu bogăţii, cu tinere roabe şi cu trei geme preţioase despre care se spune că ar avea puteri minunate!

Abriza îi răspunse:

— Linişteşte-ţi cugetul şi îndulceşte-ţi privirile! Am să-ţi

povestesc adevărata pricină a duşmăniei dintre noi şi regele Afridonios. Află că noi, grecii, în fiecare an ţinem sărbătoarea hramului acestei mănăstiri. Şi-n fiecare an se adună aici la hram toţi regii creştini, din toate ţările, dimpreună cu toţi cei de neam mare şi cu toţi negustorii de frunte. Şi vin aici soţii şi fete de regi şi de neamuri alese. Şi sărbătoarea ţine şapte zile întregi, într-un an, am venit şi eu printre oaspeţi, şi se afla aici şi fiica regelui Afridonios al Constantiniei, numită Safia, cea care acum este cadâna tatălui tău, Omar Al-Neman. Pe-atunci era încă fetişcană. Când s-a sfârşit sărbătoarea, în a şaptea zi, sorocită plecării, Safia spuse: „Nu vreau să mă întorc la Constantinia pe drum uscat, ci pe mare!“ I s-a pregătit o corabie şi ea a plecat împreună cu tovarăşele ei şi cu toate bunurile lor. S-au ridicat pânzele şi s-au dus. Ci abia s-a îndepărtat corabia, că s-a ridicat un vânt năprasnic care a îndepărtat-o de calea adevărată. Soarta a voit ca tocmai atunci şi tocmai pe acolo să se afle şi o mare corabie plină cu cinci sute de războinici creştini din insula Kafur. Erau înarmaţi până-n dinţi şi leiţi în fier, şi nu aşteptau decât un asemenea prilej să prade. De îndată ce au zărit corabia Safiei, s-au apropiat, au azvârlit căngile, au agăţat-o şi au târât-o în urma lor. S-a iscat însă o furtună cumplită care i-a aruncat pe toţi, ca vai de ei, pe ţărmurile noastre. Atunci ai noştri au năvălit asupra lor, i-au omorât pe tâlhari, au pus mâna pe cele şaizeci de tinere, între care se afla şi Safia, şi pe toate bogăţiile de pe corabie. Pe urmă au adus în dar regelui din Chezareea, tatăl meu, pe cele şaizeci de tinere, iar bogăţiile le-au păstrat pentru ei. Tatăl meu şi-a ales pentru el zece din cele mai frumoase fete, iar pe celelalte le-a împărţit mai-marilor din preajma lui. Apoi dintre cele zece a ales cinci, care erau mai frumoase, şi le-a trimis în dar regelui Omar Al-Neman, tatăl tău. Printre acele cinci fete se afla şi Safia, fiica regelui Afridonios. Ci noi n-am ştiut nimic, căci nimeni, şi nici ea, nu ne-au dat pe faţă rangul şi numele ei. Şi-aşa, o, Şarcan, Safia a ajuns cadâna tatălui tău,

căruia, o dată cu fata, i s-au trimis şi multe alte lucruri, tot felul de mătăsuri, stofe de lână şi împletituri greceşti. Ci iată că, pe la începutul acestui an, regele Hardobios, tatăl meu, a primit o scrisoare de la tatăl Safiei, regele Afridonios. În scrisoare se spuneau lucruri pe care nu ţi le pot povesti, dar, printre altele, erau şi aceste vorbe: *„Acum doi ani ai luat de la nişte piraţi şaizeci de tinere, între care şi pe fiica mea Safia. Şi numai acum aflu, căci nu mi-ai mărturisit nimic, rege Hardobios. Asta este cea mai mare şi cea mai grea ocară pentru mine şi pentru cei din jurul meu. Dacă nu vrei să ajungem vrăjmaşi de moarte, eşti dator ca, de îndată ce primeşti scrisoarea mea, să mi-o trimiţi înapoi pe fiica mea Safia, teafără şi neprihănită. Iar de nu vrei, ori dacă zăboveşti, ne vom purta cu tine aşa cum ţi se cuvine şi te vom pedepsi cumplit după mânia şi după ura mea.“ C*ând a citit scrisoarea, tatăl meu s-a tulburat şi s-a înspăimântat, întrucât Safia, dăruită tatălui tău, nu era cu putinţă să fi rămas teafără şi neprihănită; ba mai mult, se ştia că făcuse un copil cu tatăl tău, regele Omar Al-Neman, încă de la început şi fără vreo împotrivire din partea ei. Am înţeles atunci ce nenorocire se abătuse asupra noastră. Tatăl meu i-a scris regelui Afridonios, lămurindu-i împrejurarea şi arătându-i că n-a ştiut nimic de neamul şi de rangul Safiei. Şi a întărit adevărul cu mii de jurăminte. Când a primit scrisoarea tatălui meu, regele Afridonios a fost cuprins de o mânie fără de margini. Se ridica, se aşeza, se frământa, spumega şi striga: „E cu putinţă oare ca fiica mea, cea râvnită de atâţia regi creştini, să fi ajuns roabă între roabele unui musulman, să se supună poftelor lui şi să aibă cu el copii? Pe Mesia! am să mă răzbun pe musulmanul ăsta, de să se ducă vestea în tot Răsăritul şi Apusul.“ Şi-atunci regele Afridonios, o, Şarcan, se gândi să trimită soli la tatăl tău, cu daruri bogate, ca să-l facă să creadă că se află în război cu noi şi să-i ceară ajutorul. Dar în fapt nu voia, o, Şarcan, decât să vă facă să cădeţi în capcană, tu şi cei zece mii de călăreţi ai tăi, ca să-şi

împlinească astfel răzbunarea pe care o pregătea de multă vreme. Cât despre cele trei geme dăruite, cu puteri atât de mari, ele nu sunt câtuşi de puţin pierdute. Erau în stăpânirea Safiei, şi au ajuns în manile piraţilor, apoi în mâinile tatălui meu, care mi le-a dăruit mie. Sunt la mine şi am să ţi le arăt. Ci acum tu trebuie să te întorci numaidecât la ostaşii tăi şi să apuci cu ei calea Bagdadului, ca să nu cazi în laţurile regelui Constantiniei, până nu vă sunt închise drumurile.

Auzind-o, Şarcan luă mâna Abrizei, o duse la buze şi grăi:

— Laudă lui Allah în făpturile lui! El te-a scos în calea mea, ca să mă scapi pe mine şi pe tovarăşii mei. Dar, prea scumpă şi îndatoritoare regină, eu nu mă mai pot despărţi de tine, mai ales acum, după cele câte s-au întâmplat, şi nu pot îngădui să rămâi aici singură, căci nu ştiu ce poate să se mai întâmple. Haide, Abriza, să mergem la Bagdad!

Dar Abriza, care avusese vreme să cugete, îi spuse:

— O, Şarcan, zoreşte să pleci tu mai întâi, să pui mâna pe trimişii regelui Afridonios, care se află în mijlocul corturilor tale, şi să-i sileşti a mărturisi adevărul. Astfel te vei încredinţa de spusele mele. Iar eu, înainte de-a se împlini trei zile, voi veni să te întâlnesc şi vom intra împreună în Bagdad.

Se ridică, se apropie de el, îi luă capul în mâini şi-l sărută. Iar Şarcan făcu la fel cu ea. Şi ea începu să plângă, iar Şarcan, văzându-i ochii lăcrămând, se înduioşă şi el, şi plânse, întocmai cum povesteşte poetul:

Îmi tot ştergeam cu dreapta, mohorât,
La despărţire, ochii; iar cu stânga
O cuprinsesem strâns pe după gât.
Şi ea-mi şopti sfios, curmându-şi tânga:
„Au nu te temi că mă sorteşti bârfirii
Femeilor din trib?“ — „O, nu! Ce-i, oare,
Îi spun, de nu e cea mai grea trădare,

Pentru iubire, clipa despărţirii?“

Şarcan se despărţi de Abriza, ieşi din mânăstire şi încălecă pe calul lui, pe care îl ţineau de frâu două tinere fete. Plecă, trecu peste podul cu lanţuri de fier, se afundă în umbra pomilor şi ajunse la poiana din inima pădurii. Şi cum sosi acolo, văzu trei călăreţi strunindu-şi deodată caii în faţa lui. Îşi trase spada, gata să lovească, dar îi recunscu îndată, şi-l recunoscură şi ei. Nu erau alţii decât vizirul Dandan şi cei doi emiri ai lui. Tustrei călăreţii săriră din şea şi se grăbiră să-i ureze pace prinţului Şarcan şi să-i povestească îngrijorarea ce cuprinsese oastea din pricina îndelungatei lui lipse. Iar Şarcan le povesti cu de-amănuntul întâmplările prin care trecuse de la început şi până la sfârşit, precum şi apropiata venire a reginei Abriza şi trădarea pusă la cale de solii lui Afridonios. Şi le mai spuse:

— Pesemne că s-au şi folosit de lipsa voastră şi-au fugit din tabără, ca să-l vestească pe regele lor că ne aflăm pe pământurile lui. Cine ştie dacă nu cumva oastea lor a şi nimicit-o pe-a noastră! Să ne întoarcem cât mai iute la ostaşii noştri!

Şi în galopul cailor, ajunseră numaidecât în valea unde îşi aşezaseră corturile. Pretutindeni domnea deplină rânduială, dar cei trei soli pieriseră. Ridicară grabnic tabăra şi făcură cale-ntoarsă spre Bagdad. După mai multe zile, poposiră la hotare cunoscute şi nu mai avură a se teme de primejdii. Toţi locuitorii ţinutului zoriră să aducă merinde pentru ei şi nutreţ pentru cai. Rămaseră acolo o vreme şi pe urmă porniră mai departe. Şarcan încredinţă vizirului Dandan comanda întregii oşti şi nu opri cu el, la urmă, decât o sută de călăreţi aleşi pe sprânceană. Lăsă grosul castei să plece înainte cale de-o zi, apoi purcese şi el la drum, cu suta lui de războinici.

Străbătuseră o bună bucată din cale şi ajunseseră la o posadă tare îngustă, între doi munţi foarte înalţi, când văzură ridicându-se, la celălalt capăt al trecătorii, un nor

gros de praf ce se apropia val-vârtej şi se risipi în curând, lăsând la iveală o sută de călăreţi, acoperiţi cu zale şi cu viziere de oţel. Când ajunseră atât de aproape cât să li se poată auzi glasul, călăreţii strigară:

— Coborâţi de pe cai, musulmanilor, şi predaţi-vă cu arme şi cai, altminterea, pe Maria şi Ioan! trupurile voastre au să rămână pe dată fără de suflet!

Auzind asemenea vorbe, lui Şarcan i se făcu negru înaintea ochilor şi, aruncând fulgere de mânie şi cu obrajii arzând ca para focului, strigă:

— O, câinilor, cutezaţi să ne ameninţaţi, după ce aţi îndrăznit să ne treceţi hotarele şi să încălcaţi pământul nostru? Şi ne mai şi aruncaţi asemenea vorbe? Şi socotiţi că veţi scăpa teferi din mâinile noastre şi-o să vă mai vedeţi vreodată ţara?

Răcni apoi către războinicii lui:

— Pe ei, dreptcredincioşilor!

Şarcan se năpusti cel dintâi asupra vrăjmaşului. Iar cei o sută de călăreţi ai lui se năpustiră şi ei, în galopul cailor, asupra celor o sută de călăreţi ghiauri, şi cele două oşti se încleştară în luptă, toţi cu inimile mai tari decât stânca. Oţelele se izbeau cu oţele, spadele cu spade, loviturile bubuiau ca grindina, trupurile se înlănţuiau cu trupuri, iar caii se ridicau în două picioare şi cădeau greoi peste alţi cai, şi nu se mai auzea decât zăngănitul armelor şi izbiturile năprasnice ale fierului cu fierul. Lupta ţinu aşa până la apropierea nopţii şi numai atunci cele două buluciri de oşti se despărţiră şi se putu face numărătoarea. Şarcan nu află printre oamenii lui nici măcar pe unul atins de vreo lovitură mai grea. Şi spuse:

— Oşteni, voi ştiţi că toată viaţa mea am plutit pe marea bătăliilor în care se ciocnesc valurile de paloşe şi de lăncii, am înfruntat mulţi viteji, dar încă n-am întâlnit oameni atât de cutezători, războinici atât de aprigi şi viteji atât de bărbaţi ca aceştia de-acum.

Iar tovarăşii-lui spuseră:

— Prinţe Şarcan, adevăr grăieşti! Dar mai presus de toţi

războinicii aceştia să ştii că cel mai minunat şi mai viteaz este însuşi şeful lor care, pe deasupra, ori de câte ori îi vine vreunul dintre noi la îndemână, se dă la o parte, ca să nu-l ucidă şi ca să-l facă scăpat de la moarte. Lucru pe care nu-l pricepem nicicum.

Auzindu-i ce spun, Şarcan, uimit, grăi:

— Mâine, ne vom orândui şi vom năvăli toţi deodată, căci suntem o sută împotriva la o sută. Şi vom cere biruinţă de la stăpânul cerurilor.

Cu această hotărâre se culcară şi dormiră.

Creştinii, la rândul lor, se strânseră în jurul căpeteniei şi-i spuseră:

— Astăzi n-am izbutit să le venim de hac!

Iar căpetenia răspunse:

— Las' că mâine o să ne orânduim şi-o să-i doborâm unul câte unul!

Cu această hotărâre, adormiră şi ei.

De îndată ce zorii zilei se luminară şi soarele răsări deopotrivă şi peste cei paşnici şi peste cei aflaţi în războaie, prinţul Şarcan, după ce se închină lui Mahomecl — cununa desăvârşirii — încăleca şi veni între cele două rânduri de călăreţi orânduiţi pentru luptă şi grăi:

— Iată, vrăjmaşii noştri s-au aşezat în rânduri de bătaie. Să pornim împotriva lor, dar să nu ne batem de-a valma, ci mai întâi unul dintre voi să iasă din rânduri şi să cheme cu glas tare la luptă pe unul dintre războinicii creştini. Şi tot aşa, fiecare să se înfrunte cu câte un duşman.

Atunci, unul dintre călăreţii lui Şarcan ieşi din şiruri, îşi îndemnă calul spre duşman şi strigă:

— Hei, se află printre voi vreun luptător de seamă, vreun războinic atât de cutezător încât să se înfrunte cu mine?

Abia rosti aceste vorbe, că şi ieşi dintre creştini un călăreţ acoperit din creştet până-n talpă numai cu arme şi fier, cu mătase şi aur; călărea un cal sur şi avea faţa rumenă, cu obraji feciorelnici, fără un fir de păr. Dete

pinteni calului până în mijlocul câmpului de luptă şi se năpusti cu sabia ridicată asupra luptătorului musulman, pe care, repede, dintr-o lovitură îl prăvăli din şa, îl sili să se dea prins şi-l luă cu sine, în strigătele de biruinţă şi de bucurie ale oştenilor creştini. Şi numaidecât alt creştin ieşi din şiruri şi înaintă până la mijloc, ca să se înfrunte cu un alt musulman, care se şi afla acolo şi care era chiar fratele celui înfrânt. Cei doi luptători începură să se lupte. Şi nu după mult timp lupta se încheie cu biruinţa creştinului, căci prilejindu-se de o greşeală a musulmanului, care nu ştiuse să se ferească de o lovitură, îl izbi odată cu mânerul lăncii şi-l povârni din şa. Şi-l luă şi pe acesta drept prins de război. Şi urmară să se măsoare tot aşa, şi de fiecare dată lupta se încheia cu înfrângerea musulmanului de către creştin; până la căderea nopţii, douăzeci de războinici musulmani fură înfrânţi şi luaţi prinşi.

Văzând cele întâmplate, Şarcan se mâhni foarte, îşi strânse laolaltă tovarăşii şi le spuse:

— Au ceea ce am păţit nu vă pare cu totul nemaipomenit? Mâine, eu însumi am să ies în faţa duşmanului şi am să chem la luptă pe căpetenia creştinilor. Şi am să aflu ce pricină l-a împins să ne încalce ţara şi să ne atace. Şi dacă n-are să vrea a ne da lămuriri, îl vom ucide; iar de primeşte, vom face pace cu el.

Cu această hotărâre, dormiră până a doua zi.

Dimineaţa, Şarcan sări pe cal şi se apropie de şirurile duşmanilor. Şi văzu venind dintre cincizeci de ostaşi coborâţi de pe cai un călăreţ, care era însăşi căpetenia creştinilor. Purta, prinsă cu agrafă la umeri, o hlamidă de atlaz albastru, fâlfâind peste zaua de zale mărunte. În mână-i fulgera o sabie din oţel indienesc. Călărea pe-un cal negru, înstelat în frunte cu stea albă, mare cât o drahmă de argint. Şi acest călăreţ avea faţa fragedă ca de copil, cu obrajii rumeni şi feciorelnici, fără fir de păr. Şi era frumos ca luna plină când răsare pe cer.

Ajungând în mijlocul poienii, tânărul călăreţ strigă lui Şarcan în arăbeşte:

— O, Şarcan, fiu al lui Omar Al-Neman cel care stăpâneşte târguri, şi oraşe, şi cetăţi, şi turnuri, pregăteşte-te de grea luptă. Tu eşti căpetenia alor tăi, iar eu căpetenia alor mei — aşa că hai să ne înţelegem astfel: care dintre noi doi va birui în această luptă, să ia prinşi pe toţi ostaşii biruitului şi să fie stăpânul lor!

Ci Şarcan, cu inima clocotind de mânie, îşi şi repezise calul, asemeni unui leu turbat. Se ciocniră năprasnic unul cu altul şi loviturile cădeau ca grindina. Părea că se lovesc doi munţi şi că două mări se amestecă vuind, întâlnindu-se pe neaşteptate. Şi nu se opriră din luptă de dimineaţă până seara. Atunci se despărţiră, şi fiecare se întoarse la ai săi.

Şarcan grăi tovarăşilor lui:

— În viaţa mea n-am întâlnit un luptător ca ăsta! Dar ce mi se pare cu totul de minune la el este că, ori de câte ori potrivnicul lui rămâne descoperit, nu-l răneşte, ci numai i-l atinge uşor cu vârful lăncii. Eu nu mai pricep nimic din toată întâmplarea asta. Tare mi-ar plăcea să am cât mai mulţi războinici tot atât de neînfricaţi.

A doua zi porniră să se lupte iar, dar tot fără să biruie vreunul. A treia zi, însă, se întâmplă că, în toiul luptei, frumosul şi tânărul luptător creştin îşi avântă deodată calul în galop, îl opri scurt şi îl struni năprasnic; calul se ridică în două picioare, iar tânărul se prăbuşi din şea la pământ. Atunci Şarcan sări şi el de pe cal, se repezi cu sabia ridicată asupra potrivnicului şi voi să-l străpungă. Dar frumosul creştin strigă:

— Aşa se poartă, oare, un viteaz? Aşa cere buna-cuviinţă să te porţi cu femeile?

Auzind asemenea vorbe, Şarcan, uimit, se uită cu luare aminte la tânăr şi cunoscu că e regina Abriza.

Şarcan îşi zvârli cât colo sabia, îngenunche lângă tânăra fată, sărută pământul şi o întrebă:

— Ci pentru ce toate astea, regină?

— Ea răspunse:
— Am vrut să te înfrunt eu însămi pe câmpul de luptă, ca să văd câtă tărie şi câtă vrednicie ai! Să ştii că şi cei o sută de războinici care s-au luptat cu ai tăi sunt tot fecioare tinere ca mine. Iar eu, dacă nu s-ar fi ridicat calul în două picioare, ţi-aş fi arătat încă multe altele, Şarcane!
Şarcan zâmbi şi-i spuse:
— Mărire lui Allah care a făcut să ne întâlnim, regină Abriza, domniţă a vremurilor!
Regina dete tovarăşelor ei poruncă de plecare şi-i înapoie lui Şarcan pe cei douăzeci de prinşi de război. Şi toţi căzură în genunchi în faţa ei şi sărutară pământul. Iar Şarcan se întoarse către frumoasele fete şi spuse:
— Oricare rege ar fi bucuros să se bizuie pe viteji ca voi!
Apoi se pregătiră de plecare, şi cei două sute de călăreţi luară împreună drumul Bagdadului. Şarcan îi lăsă pe toţi să plece înainte, iar el cu Abriza veneau la urmă, însoţiţi numai de un sclav, voioşi ca doi îndrăgostiţi. Şi după şase zile priviră strălucind în zare slăvitele minarete ale Oraşului Păcii.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Când se lăsă a cincizeci şi una noapte

Ea urmă:

...Priviră strălucind în zare slăvitele minarete ale Oraşului Păcii.
Atunci Şarcan rugă pe regina Abriza şi pe tovarăşele ei să-şi scoată armurile de război şi să le schimbe cu hainele lor de grecoaice. Trimise apoi câţiva soli înainte, care să-l vestească pe regele Omar Al-Neman că soseşte împreună cu tânăra regină Abriza şi să-i întâmpine cu alaiul cuvenit, în seara aceea descălecară, ridicară corturi pentru noapte şi dormiră până dimineaţa.

De cum se făcu ziuă, prinţul Şarcan şi oştenii lui, regina Abriza şi războinicele ei încălecară iarăşi pe cai şi luară calea către Bagdad. Şi iată că le ieşi în întâmpinare însuşi marele vizir Dandan cu un alai de o mie de călăreţi; se apropie de tânăra regină şi de Şarcan şi sărută pământul dinaintea lor; pe urmă intrară împreună în oraş.

Şarcan urcă mai întâi în palat ca să-l vadă pe tatăl său, regele Omar Al-Neman. Regele se ridică, îl îmbrăţişă şi-l întrebă ce veşti îi aduce. Iar Şarcan îi povesti toată întâmplarea cu tânăra Abriza, fiica regelui Hardobios din Chezareea, şi viclenia regelui Constantiniei, şi ura acestuia din pricina Safiei, cadâna care era chiar fiica regelui Afridonios. Şi-i povesti şi despre buna găzduire şi despre sfaturile cuminţi pe care i le dăduse Abriza, precum şi despre cea din urmă faptă vitejească a ei şi despre toate însuşirile-i de femeie frumoasă şi de războinică.

Auzind aceste din urmă cuvinte, regele Omar Al-Neman se aprinse de dorinţa de a o vedea pe acea tânără minunată. Şi se gândi în sine la plăcerea de-a simţi în culcuşul lui trupul tare, zvelt şi bine legat, de fată călită în luptă, de fecioară împlinită, atâta de iubită de tovarăşele ei îmbrăcate în haine de război, cu obraji feciorelnici ca ai unor băieţi fără fir de păr în barbă. Căci regele Omar Al-Neman era un bătrân plin de-o putere nemaipomenită, care nu se temea de luptele bărbăţiei şi întotdeauna ieşea biruitor din braţele femeilor.

Şi cum lui Şarcan nici prin gând nu-i trecea că tatăl său ar năzui ceva în legătură cu tânăra regină, alergă s-o caute şi s-o aducă în faţa lui. Regele se aşeză în jilţul domnesc, porunci sfetnicilor şi robilor să plece, şi-i opri numai pe eunuci. Domniţa Abriza veni în faţa lui, sărută pământul şi-i vorbi cu multă isteţime şi cu vorbe dintre cele mai alese, aşa că regele Omar Al-Neman rămase cu totul fermecat, îi mulţumi şi o preaslăvi de câte făcuse pentru fiul său Şarcan şi o pofti să şadă.

Abriza se aşeză şi-şi desfăcu vălul subţire ce-i acoperea

chipul. Domniţa era atât de frumoasă, încât regele Omar Al-Neman simţi că-şi pierde minţile. Porunci numaidecât să se dea Abrizei şi tovarăşelor ei cele mai bogate odăi din palat, iar domniţei să i se aducă tot ce se cuvine unei adevărate regine. Şi numai după aceea o întrebă despre cele trei geme cu puteri vrăjite.

Abriza grăi:

— O, rege fără de seamăn, cele trei geme albe le am asupra mea, căci nu le părăsesc niciodată. Şi am să ţi le arăt.

Aduse îndată o lădiţă, o deschise, scoase din ea o cutie cu capac, şi din această cutie o alta mai mică, toată din aur. Îi ridică repede căpăcelul şi atunci apărură cele trei geme albe, rotunde şi scânteietoare. Abriza le duse una câte una la buze şi apoi le înmână regelui, ca dar pentru buna lui găzduire. După aceea ieşi din sală.

Regele Omar Al-Neman simţi că şi inima lui se duce cu ea. Dar cum gemele se aflau dinainte-i, scânteietoare, îl chemă pe Şarcan şi-i dărui una dintre ele. Şarcan îl întrebă ce are de gând cu celelalte două. Regele îi răspunse:

— Vreau să-i dau una surorii tale, micuţa Nozhatu, iar pe cealaltă frăţiorului tău Daul-Macan!

Şarcan simţi o fulgerare cruntă în piept auzind cuvintele din urmă, în legătură cu un frate mai mic, despre care el nu avea cunoştinţă, căci ştia numai de naşterea fetiţei Nozhatu. Se întoarse deci către rege şi-l întrebă:

— O, tată, aşadar tu mai ai un fiu în afară de mine?

Tatăl îi răspunse:

— Mai am, da, un fiu; are şase ani şi e fratele geamăn al fetiţei, amândoi născuţi de roaba Safia, fiica regelui Constantiniei.

Atunci Şarcan, tulburat, se frământă de supărare şi de mânie, gata să-şi sfâşie hainele de pe el. Dar se stăpâni şi grăi:

— Fie amândoi sub binecuvântarea lui Allah

preaînaltul!

Ci tatăl lui băgase de seamă cât era de zbuciumat şi de supărat, şi-i spuse:

— O, fiule, de ce te mânii şi te frămânţi? Au nu ştii că numai tu mă vei moşteni la domnie, după moartea mea? Şi nu ţie ţi-am dat mai întâi cea mai frumoasă dintre geme?

Şarcan, neştiind ce să răspundă şi nevrând să-l înfrunte sau să-l mâhnească pe tatăl său, ieşi cu capul plecat din sala împărătească.

Se duse de-a dreptul la iatacul tinerei regine Abriza, care îl primi numaidecât, îi mulţumi duios pentru ceea ce făcuse pentru ea şi-l rugă să se aşeze alături. Apoi, văzându-l întunecat şi mâhnit, îl întrebă cu gingăşie ce are. Iar Şarcan, mărturisindu-i pricina mâhnirii lui, adăugă:

— Dar ceea ce mă îngrijorează cu deosebire, Abriza, este că am băgat de seamă la tatăl meu o pornire către tine. I-am văzut ochii cum se aprind de dorinţă.

Ea spuse:

— Linişteşte-ţi sufletul, Şarcan, căci nu voi fi a tatălui tău decât moartă. Oare cele trei sute şaizeci de femei şi altele încă nu-i sunt de ajuns, de râvneşte la fecioria mea? Fii pe pace, Şarcan, şi alungă-ţi grijile!

Aduse apoi mâncare şi băutură; amândoi mâncară şi băură; pe urmă Şarcan, mereu cu sufletul mâhnit, se întoarse la el şi se culcă.

Ci regele Omar Al-Neman, după ce Şarcan ieşise de la el, se duse s-o vadă pe cadâna Safia în iatacul ei, ducând cele două geme preţioase, atârnate de câte un lănţişor de aur.

Când îl văzu, Safia se ridică şi nu se aşeză decât după ce se aşeză mai întâi regele. Veniră la el şi cei doi copii, fetiţa Nozhatu şi băieţelul Daul-Macan. Regele îi sărută şi le atârnă la gât fiecăruia câte o gemă. Cei doi copii se bucurară, iar mama îi ură regelui bună pace şi fericire. Atunci regele îi grăi:

— Safia, tu eşti fiica regelui Afridoruos din Constantinia şi nu mi-ai spus acest lucru niciodată. De ce mi-ai ascuns adevărul, împiedicându-mă să am faţă de tine o purtare vrednică de stirpea ta şi să-ţi dau cinstirea şi slava ce ţi se cuvin?

Safia îi răspunse:

— O, rege, preadarnicule, oare ce aş mai putea să-mi doresc? M-ai copleşit cu darurile şi cu bunătatea ta, şi m-ai făcut mamă a doi copii frumoşi ca luna.

Regele Omar Al-Neman fu nespus de încântat de acest răspuns, pe care îl găsi plin de înţelepciune şi de gingăşie. Şi-i dărui Safiei un palat încă şi mai frumos decât cel pe care-l avusese până atunci, şi-i rostui o viaţă şi mai îmbelşugată. Pe urmă se întoarse la palatul lui, ca să judece, să căftănească sau să mazilească, după obicei.

Ci mintea şi inima îi erau tulburate necontenit de chipul reginei Abriza. Îşi petrecea la ea ceasuri în şir, tăifăsuind ba de una, ba de alta, tot strecurându-i vorbe cu dedesubturi. Dar Abriza îi răspundea de fiecare dată:

— O, rege preamărit, eu, în adevăr, nu doresc nicidecum bărbaţi.

Asta îl aţâţa şi-l chinuia şi mai mult pe rege care, până la urmă, se îmbolnăvi de-a binelea. Atunci îl chemă pe vizirul Dandan şi-i dezvălui dragostea ce-o nutrea pentru minunata Abriza, şi neizbânda încercărilor sale, şi deznădejdea că niciodată n-are să fie a lui.

După ce îl ascultă, vizirul îi grăi:

— Iată ce zic eu. De îndată ce se înserează, ia cu tine o bucăţică de banj şi du-te la Abriza, bea cu ea şi strecoară-i la urmă în pahar bucăţica de banj; nici n-are să ajungă la pat, că va fi în stăpânirea ta. Şi vei putea să faci cu ea tot ce ţi se va părea potrivit, ca să-ţi potoleşti dorinţele. Eu aşa socotesc.

Regele răspunse:

— Aşa-i, sfatul tău e bun şi se poate înfăptui uşor.

Deschise un dulap şi luă o bucăţică de banj atât de puternic, încăt numai mirosul lui ar fi fost de ajuns ca să

adoarmă pe un an întreg chiar şi un elefant. Puse bucăţica de banj în buzunar şi aşteptă să se facă seară, când se duse la regina Abriza, care se ridică să-l întâmpine şi nu stătu jos decât după ce se aşeză regele şi o pofti să stea şi ea. El începu să-i vorbească şi curând îşi arătă dorinţa de-a bea ceva. Îndată Abriza aduse băuturi şi tot felul de fructe: migdale, alune, fistic în cupe mari de aur şi de cristal. Şi se porniră să bea şi să se îndemne unul pe altul, până ce vinul începu să i se urce Abrizei la cap. Îndată ce băgă de seamă, regele scoase bucăţica de banj şi o ţinu ascunsă în mână; umplu o cupă, bău pe jumătate din ea şi, pe furiş, strecură înlăuntru banjul. Întinse apoi cupa tinerei fete, spunându-i:

— Domniţă, ia această cupă şi soarbe băutura dorului meu!

Regina Abriza, fără să bănuiască nimic, luă râzând cupa şi o bău. Şi de îndată i se învârti totul înaintea ochilor şi nu mai avu vreme decât să se târască până la pat, unde se prăbuşi pe spate, cu braţele întinse şi cu picioarele depărtate. Două făclii mari luminau la cele două capete ale patului.

Atunci regele Omar Al-Neman se apropie de Abriza şi începu să-i dezlege şireturile de mătase ale largilor ei şalvari. Dar cine ştie măsura a tot ce se petrecu?

Astfel se prăpădi fecioria tinerei regine Abriza.

Când totul se sfârşi, regele Omar Al-Neman se ridică şi se duse în odaia de alături, unde se afla roaba cea mai iubită a Abrizei, credincioasa Boabă-de-Mărgean, căreia-i spuse:

— Du-te repede la stăpâna ta, că are nevoie de tine.

Şi Boabă-de-Mărgean alergă la stăpâna ei, pe care o găsi întinsă pe spate, însângerată şi ofilită. Şi înţelese că avea trebuinţă de îngrijiri grabnice. O şterse de sânge, o spălă, o stropi cu apă de trandafiri şi-i umezi buzele cu apă de flori de portocal.

Atunci regina Abriza deschise ochii, se ridică pe jumătate şi zărind-o pe Boabă-de-Mărgean o întrebă:

— Ce s-a întâmplat cu mine, Boabă-de-Mărgean? Spune-mi, că mă simt sfârşită.

Boabă-de-Mărgean îi povesti în ce stare o găsise, şi Abriza înţelese ce făcuse regele Omar Al-Neman cu ea şi că nimic nu se mai putea îndrepta. Durerea şi amărăciunea o copleşiră într-atât încât îi porunci roabei să nu mai lase pe nimeni să intre în casă, iar regelui Omar Al-Neman, dacă ar veni să-i spună aşa: „Stăpâna mea este bolnavă şi nu poate primi pe nimeni“.

Regele Omar Al-Neman începu să-i trimită Abrizei în fiecare zi roabe încărcate cu tăvi mari cu tot felul de bunătăţi şi de băuturi, cupe pline cu fructe şi cu dulceţuri, şi găvane de porţelan cu sorbeturi şi cu siropuri. Ci Abriza rămase închisă în iatacul ei, până ce într-o zi băgă de seamă că pântecele începuse să-i crească şi mijlocul să i se îngroaşe, şi pricepu că era însărcinată.

Atunci, de durere, lumea întreagă nu mai însemnă nimic în ochii ei. Nu vru să mai asculte nici cuvintele de mângâiere ale Boabei-de-Mărgean, căreia îi spuse:

— Boabă-de-Mărgean, eu sunt de vină că am ajuns aşa cum am ajuns, căci nu m-am purtat după cuviinţă, părăsindu-mi părinţii şi ţara. Iar acum mi-e silă de mine şi de viaţă, curajul mi s-a sfârşit şi puterile mi s-au dus. Odată cu fecioria, mi-am pierdut şi vlaga, şi nu mai sunt în stare să înfrunt nici măcar un copil. N-aş mai putea să ţin nici frâul calului, eu, Abriza, tânăra cea plină odinioară de flăcări şi de tărie! Acum ce să fac? Dacă am să nasc în acest palat, ajung de ocara tuturor musulmanilor de-aici, care au să afle cum mi-am pierdut fecioria. Iar dacă mă întorc la tatăl meu, cu ce ochi am să îndrăznesc a-l privi? O, cât de adevărate sunt cuvintele poetului:

Prietene, ia pururi bine-aminte,
Că-n vremurile de necaz, amare,
N-ai să-ţi mai poţi afla niciun părinte,
Nici ţară, şi nici casă primitoare!

Boabă-de-Mărgean îi spuse:

— Stăpână, sunt roaba ta şi rămân supusă poruncilor tale. Porunceşte şi te ascult!

Abriza răspunse:

— Atunci, Boabă-de-Mărgean, ascultă-mă! Trebuie numaidecât să fug din acest palat, fără să simtă cineva, şi să mă întorc, oricum, la părinţii mei. Eu nu mai sunt acum decât un trup fără de viaţă. Împlinească-se, dar, voia lui Allah!

Boabă-de-Mărgean îi răspunse:

— O, regină, ceea ce doreşti tu este lucrul cel mai bun cu putinţă!

Chiar din acea clipă, ea începu să pregătească în taină plecarea. Trebuia să aştepte însă un prilej prielnic, când regele pleca la vânătoare, iar Şarcan se ducea la hotare să cerceteze cetăţile de pază. Ci pe când ele aşteptau acea zi, sorocul naşterii se apropia. Aşa că Abriza îi spuse Boabei-de-Mărgean:

— Trebuie să plecăm chiar în noaptea asta! Ce pot să fac împotriva sorţii care mi-a scris pe frunte că trebuie să nasc peste trei sau patru zile? Să plecăm numaidecât, căci orice nenorocire e mai bună decât să nasc în acest palat. Caută dar un bărbat care să ne însoţească pe drum; eu nu mai am putere să ţin în mână nici cea mai uşoară armă.

Boabă-de-Mărgean răspunse:

— Pe Allah, stăpână, nu cunosc decât un singur om în stare să ne însoţească şi să ne apere, şi anume pe uriaşul Moroz, unul dintre arapii regelui Omar Al-Neman. L-am omenit de multe ori şi l-am răsplătit cu dărnicie. Mi-a povestit că înainte a fost tâlhar de drumul mare, dar acum este paznicul porţii palatului. Am să-l caut, am să-i dau bani şi am să-i făgăduiesc că, atunci când o să ajungem în ţara noastră, o să-l însurăm cu cea mai frumoasă grecoaică din Chezareea.

Abriza spuse:

— Boabă-de-Mărgean, nu-i spune nimic, adu-l numai

aici şi am să vorbesc eu cu el!

Boabă-de-Mărgean se duse să-l caute pe arap şi-i spuse:

— Moroz, a venit ziua norocului tău. Trebuie să faci însă ceea ce-ţi va porunci stăpâna mea. Vino cu mine!

Îl luă de mână şi-l duse la regina Abriza. Când o văzu, arapul Moroz înaintă şi-i sărută mâna. Ea simţi o strângere în inimă, îi fu silă de înfăţişarea arapului, dar gândi: „La nevoie, faci orice!“ Şi, stăpânindu-şi scârba, îi vorbi:

— Moroz, eşti tu în stare să ne ajuţi în nişte împrejurări grele şi nenorocite? Dacă-ţi voi împărtăşi o taină, vei putea oare să n-o spui nimănui?

Arapul Moroz răspunse:

— Stăpână, am să fac tot ce-mi vei porunci!

Atunci Abriza urmă:

— Vreau să ne pregăteşti în grabă doi catâri pe care să încărcăm buclucurile noastre, şi doi cai pentru noi, şi să ne scoţi de aici, pe mine şi pe roaba mea, Boabă-de-Mărgean. Şi-ţi făgăduiesc că, de îndată ce vom fi ajuns tustrei în ţara mea, am să te însor cu cea mai frumoasă grecoaică pe care ţi-o vei alege. Şi-o să te copleşim cu aur şi cu bogăţii, iar dacă vei dori să te întorci în ţara ta, vei pleca de la noi, încărcat cu daruri nenumărate.

La aceste vorbe, arapul Moroz nu-şi mai încăpea în piele de bucurie, şi strigă:

— O, stăpână, voi avea grijă de voi amândouă ca de ochii mei din cap. Am să pregătesc de îndată catârii şi tot ce trebuie şi voi pleca negreşit cu voi!

Plecă, făcu repede toate pregătirile de trebuinţă, şi pe urmă, nebăgaţi în seamă de nimeni, cu toată starea Abrizei, se strecurară afară din cetate.

Dar regina Abriza, pe care începuseră s-o chinuie durerile facerii, fu silită să se oprească din drum chiar în a patra zi. Nemaiputând să îndure, îi spuse arapului:

— Moroz,: ajută-mă să descalec, căci mă sfârşesc de durere.

Şi-i porunci şi Boabei-de-Mărgean:

— Descalecă şi tu şi vino lângă mine, ca să mă ajuţi.

Dar, după ce descălecară, arapul Moroz, văzând farmecele reginei, fu cuprins de pofte, se apropie de tânăra ce sta să leşine de scârbă şi de mânie, şi îi spuse:

— Stăpână, lasă-te mie!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, amână continuarea pe a doua zi.

Când se lăsă a cincizeci şi doua noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, aşadar hâdul arap Moroz i-a spus reginei Abriza:

— Stăpână, lasă-te mie!

Atunci regina i-a răspuns:

— Arap, fiu de arap, fecior de rob! Cutezi să vii astfel în faţa mea? Ce neagră ocară pentru mine, să mă aflu fără de niciun ajutor în mâinile celui mai scârnav dintre robi! Ticălosule! De mi-o ajuta Allah să mai scap din nevolnicia în care mă aflu, am să-ţi pedepsesc neobrăzarea cu însăşi mâna mea! Decât să mă las atinsă de tine, mai bine mă omor şi sfârşesc cu suferinţele şi cu necazurile vieţii.

Când o auzi arapul vorbind astfel, se înfurie atât de cumplit, încât se bulbucă tot, faţa i se strâmbă de ură, nările i se umflară, iar buzele lui groase i se făcură pungă. Tremurând din tot trupul, se aruncă asupra reginei, cu spada în mână, o apucă de păr şi-i împlântă fierul în piept.

Aşa muri Abriza, de mâna acelui arap.

După care, Moroz se repezi la catârii încărcaţi cu bunurile Abrizei şi, zorindu-i din urmă, pieri degrabă în munţi.

Iar regina Abriza, dându-şi sufletul, născu un băiat în braţele credincioasei Boabă-de-Mărgean care, în durerea ei, îşi punea ţărână pe cap, îşi sfâşia hainele şi se bătea

peste obraji de ţâşnea sângele. Şi strigă:

— O, biata mea stăpână! tu, războinica atâta de vitează, te prăpădeşti aşa, ucisă de un ticălos rob arap!

Ci nici nu isprăvi să se jelească Boabă-de-Mărgean, că şi văzu un nor de pulbere ridicându-se până-n slăvi şi apropiindu-se ca vântul. Şi deodată norul se risipi şi din el se ivi o oaste de luptători şi de călăreţi, toţi îmbrăcaţi ca oştenii din Chezareea. Era oastea regelui Hardobios, tatăl Abrizei. Răzbătuseră până la el zvonuri că Abriza a fugit din mânăstire, aşa că regele îşi adunase grabnic ostaşii, luase el însuşi comanda şi pornise către Bagdad. Şi astfel se afla acum chiar în locul unde fusese ucisă Abriza.

Văzându-şi copila moartă, regele sări de pe cal şi se prăbuşi la pământ. Iar Boabă-de-Mărgean se puse să plângă în hohote şi să se jeluiască şi mai cumplit. De îndată ce regele îşi veni în simţiri, ea îi povesti întreaga întâmplare şi-i spuse:

— Cel ce ţi-a omorât copila este un arap al regelui Omar Al-Neman,desfrânatul care şi-a bătut joc de ea.

Regele Hardobios, aflând acestea, văzu negru înaintea ochilor şi hotărî să se răzbune crunt. Mai întâi însă porunci să se întocmească o năsălie pentru trupul fiicei lui şi să se întoarcă la Chezareea, ca să-mplinească datorinţele înmormântării.

Ajungând în Chezareea, regele Hardobios intră în palat şi chemă de îndată pe doica lui, Muma-Prăpădurilor, căreia îi vorbi astfel:

— Doică, iată ce-au făcut musulmanii cu fata mea! Regele i-a răpit fecioria, iar robul lui a voit s-o pângărească şi a ucis-o. Murind, ea a născut un băiat, pe care îl îngrijeşte Boabă-de-Mărgean. Am jurat pe Mesia că-mi voi răzbuna copila şi că voi spăla ruşinea de care am fost acoperit. Altminteri, mă ucid cu mâna mea!

Şi începu să plângă amarnic. Atunci Muma-Prăpădurilor îi spuse:

— De răzbunare să nu te îngrijeşti, măria-ta. Am să-l fac eu pe musulmanul ăsta să-şi ispăşească toate

fărădelegile. Am să-l omor şi pe el şi pe toţii copiii lui, în aşa chip, încât să ajungă lucru de poveste şi să se pomenească veac de veac, în toate colţurile pământului. Ci trebuie să dai ascultare vorbelor mele şi să le urmezi întocmai. Porunceşte să fie aduse aici la palat cinci fecioare, cele mai frumoase din Chezareea, cu sânii cei mai frumoşi. Şi fă aşa ca să vină aici şi cei mai mari învăţaţi şi cei mai hărăziţi poeţi din toate ţările musulmane vecine cu regatul tău. Porunceşte pe urmă acestor învăţaţi musulmani să le crească pe cele cinci fete după ştiinţa lor, să le înveţe credinţa musulmanilor, istoria arabilor, cronicile califilor şi toate faptele regilor musulmani; tot aşa, să le înveţe şi cum să se poarte, cum să vorbească în faţa regilor, cum să petreacă împreună cu ei, cum să le dea să bea; să le deprindă cum să spună versurile cele mai frumoase şi cum să alcătuiască şi ele stihuri, şi cum să rostească vorbe de laudă, şi îndemânarea cântecului. Şi e de trebuinţă ca învăţătura lor să fie desăvârşită, măcar de-ar ţine şi zece ani. Se cade să fim cu multă răbdare, aşa cum spun arabii pustiei: „Răzbunarea se poate împlini şi după patruzeci de ani”. Iar răzbunarea la care cuget eu cere ca fetele acestea să fie desăvârşite în totul. Şi ca să ştii şi tu ce gând am, află că regele musulman are slăbiciunea femeilor şi, drept aceea, şi-a făcut un harem cu trei sute şi şaizeci de cadâne, în afară de cele o sută de tinere plecate cu regina noastră Abriza, şi în afară de toate femeile care-i mai vin ca haraci din toate părţile. Aşa că eu am să-l fac să piară prin slăbiciunea lui.

Auzind acestea, regele Hardobios se lumină la chip, o îmbrăţişă pe Muma-Prăpădurilor şi trimise de îndată să se caute învăţaţii musulmani şi copilele neprihănite cu sâni feciorelnici.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Când se lăsă a cincizeci şi treia noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, aşadar regele Hardobios trimise de îndată să se caute învăţaţii musulmani şi copilele neprihănite, cu sâni feciorelnici. Pe învăţaţi îi primi cu toată cinstea şi-i copleşi cu daruri şi cu avuţii; le încredinţă apoi copilele cele frumoase şi le ceru să le dea cele mai alese învăţături musulmane. Şi învăţaţii îl ascultară şi făcură întocmai cum le porunci regele Hardobios.

Ci regele Omar Al-Neman, când se întoarse de la vânătoare şi află de fuga Abrizei, se mânie amarnic şi strigă:

— Cum se poate ca o femeie să plece din palatul meu fără ca nimeni să ştie? Dacă şi regatul meu este tot aşa de bine păzit ca palatul, pieirea noastră este neîndoielnică.

Pe când vorbea astfel, iată că se întoarse şi Şarcan de la război şi se înfăţişă tatălui său, de la care află despre fuga Abrizei. Şi din clipa aceea, Şarcan nu mai putu să sufere vederea palatului, încai că şi toată grija regelui nu se mai întorcea decât către Nozhatu şi către Daul-Macan. Din zi în zi arăta mai abătut, până ce regele îl întrebă:

— Ce ai tu, fiule, de ţi-i faţa tot mai ofilită şi mai pierită?

Şarcan îi răspunse:

— Tată, viaţa în palatul tău mi-a ajuns de neîndurat, din mai multe pricini. Ţi-aş cere, dară, să-mi faci un hatâr: numeşte-mă cârmuitor al uneia dintre cetăţile împărăţiei, unde să mă îngrop pentru câte zile mai am de trăit.

După care rosti aceste stihuri măiestre:

Acum, când port în suflet
Noian de vise moarte,
Mi-ar fi cu mult mai bine

Să pot pleca departe —
Ca ochiu-mi să nu vadă,
Urechea să n-audă
Nimic din ce-aminteşte
Iubirea mea pierdută.

Regele Omar Al-Neman înţelese pricinile durerii lui Şarcan, căută să-l mângâie şi-i spuse:

— O, fiul meu, facă-se după voia ta! Şi întrucât cel mai de seamă oraş al împărăţiei mele este Damascul, te căftănesc cârmuitor al Damascului, chiar din această clipă.

Porunci să vie numaidecât diecii palatului şi toţi mai-marii împărăţiei; numi în faţa lor pe Şarcan cârmuitor al părţilor Damascului şi porunca fu scrisă şi pecetluită pe loc.

Se făcură degrabă toate cele cuvenite pentru plecare, iar Şarcan îşi luă rămas bun de la tatăl şi de la mama sa, şi de la vizirul Dandan. Şi după ce primi închinarea emirilor, a vizirilor şi-a tuturor cârmuitorilor împărăţiei, porni în fruntea oştenilor lui şi nu mai poposi până ce nu ajunse la Damasc. Locuitorii îl primiră în zarvă de tilinci şi de ţimbale, de trâmbiţe şi de trompete, cu tot oraşul împodobit şi luminat în cinstea lui. Şi toţi îi ieşiră în întâmpinare cu mare alai, rânduiţi în două şiruri, unii de-a dreapta, alţii de-a stânga.

Ci regele Omar Al-Neman, după plecarea lui Şarcan, primi la el pe învăţaţii însărcinaţi cu creşterea copilei Nozhatu şi a fratelui ei Daul-Macan. Şi învăţaţii grăiră astfel regelui:

— Măria-ta, am venit să-ţi dăm de veste că odraslele măriei-tale au isprăvit tot ce-aveau de învăţat şi sunt stăpâni acum pe toate tainele înţelepciunii şi ale cuvântului, cunosc toate artele şi toate bunele deprinderi.

La această veste, regele Omar Al-Neman nu mai putu de mulţumire şi de bucurii, şi-i dărui pe învăţaţi cu daruri bogate. Cercetă şi văzu că mai cu seamă fiul său Daul-

Macan, acum de paisprezece ani, se făcuse tare chipeş şi voinic, şi era călăreţ fără pereche, plăcându-i cu deosebire să stea de vorbă cu învăţaţii, cu poeţii şi cu înţelepţii pricepuţi în tainele legilor şi ale *Coranului.* Şi toţi locuitorii Bagdadului, fie bărbaţi, fie femei, îl iubeau şi-l binecuvântau.

Ci veni şi-o zi când prin Bagdad trecură pelerinii ce se duceau de la Irak către Mecca, oraşul sfânt, ca să-şi împlinească datoriile hagialâcului, şi apoi la Medina, ca să vadă mormântul Profetului — cu el fie mângâierea şi tihna lui Allah!

Când văzu sfântul alai, Daul Macan se aprinse de cucernicie, alergă la tatăl său şi-i spuse:

— Vin la tine, tată, ca să-mi dai îngăduinţă să plec în sfântul hagialâc.

Ci regele Omar Al-Neman încercă să-l abată de la asemenea gând, nu-i îngădui să plece şi-i zise:

— Eşti prea tânăr, copilul meu! Dar anul viitor, dacă vrea Allah, am să plec şi eu în hagialâc şi, negreşit, te voi lua cu mine.

Daul-Macan, căruia anul viitor i se părea tare departe, alergă la sora lui geamănă, Nozhatu, şi-i spuse:

— O, Nozhatu, mor de dorinţa de a pleca în hagialâc şi de-a vedea mormântul Profetului — cu el fie mângâierea şi tihna! I-am cerut îngăduinţă tatălui nostru, dar nu mi-a dat-o. Acum mă gândese să iau ceva bani cu mine şi să plec pe ascuns, fără să-l înştiinţez pe tata!

Nozhatu, plină şi ea de înflăcărare, grăi:

— Allah cu tine, frate! Ia-mă şi pe mine, vreau şi eu să văd mormântul Profetului — cu el fie mângâierea şi tihna!

El îi răspunse:

— Bine! La căderea nopţii, să vii la mine! Ci ai grijă să nu vorbeşti cu nimeni nimic despre asta.

La miezul nopţii, Nozhatu se sculă, se îmbrăcă în hainele bărbăteşti date de Daul-Macan, care era de potriva ei, luă bani de drum şi plecă de-a dreptul spre poarta palatului, unde il găsi pe Daul-Macan aşteptând-o

cu două cămile. Daul-Macan o ajută pe soră-sa să încalece pe una dintre cămile, iar el încalecă pe cealaltă. Animalele porniră şi, ocrotiţi de întunericul nopţii, cei doi ajunseră între pelerini şi se strecurară în rândurile lor, fără ca să-i fi băgat cineva în seamă. Şi-aşa, duşi de caravana de la Irak, apucară calea spre Mecca, ieşind din Bagdad.

Allah le purtă de grijă şi-ajunseră cu pace la sfânta Mecca. Aici, Daul-Macan şi Nozhatu nu mai puteau de bucurie când s-au văzut pe muntele Arafat şi şi-au îndeplinit, după datine, îndatoririle cele sfinte. Iar când au făcut înconjurul Kaabei, şi-au simţit sufletele pline de-o mare fericire.

Dar nu s-au mulţumit numai cu Mecca, ci s-au dus, mânaţi de evlavie, până la Medina, ca să se închine la mormântul Profetului — cu el fie mângâierea şi tihna!

Atunci, cum hagiii tocmai se pregăteau să se întoarcă în ţara lor, Daul-Macan îi grăi surioarei Nozhatu:

— O, surioară, tare aş vrea să văd şi sfânta cetate a lui Abraham, cel ocrotit de Allah, cetatea pe care iudeii şi creştinii o numesc Ierusalim!

Nozhatu îi răspunse:

— Şi eu aş vrea.

Deci, după ce se înţeleseră aşa între ei, se alipiră pe lângă o caravană şi plecară spre sfânta cetate a lui Abraham.

După o călătorie tare grea ajunseră la Ierusalim; dar pe drum, Daul-Macan şi Nozhatu se îmbolnăviră de friguri. Nozhatu se lecui în câteva zile, Daul-Macan rămase însă suferind, şi boala i se tot înrăutăţea. La Ierusalim, închiriară la un han o cămăruţă, şi Daul-Macan, în prada bolii, se întinse într-un colţ. Şi boala se înrăutăţi aşa de tare, încât băiatul îşi pierdu cunoştinţa şi începu să aiureze. Nozhatu nu-l părăsea nicio clipită, îi purta de grijă şi era tare necăjită şi amărâtă că se aflau singuri într-o ţară străină, fără nimeni care să-i mângâie şi să-i ajute.

Şi cum zăcea de îndelungă vreme, Nozhatu isprăvi şi cei mai de pe urmă bănuţi. Atunci se rugă de băiatul care-i slujea pe călătorii adăpostiţi la han să se ducă la piaţă cu o haină de-a ei s-o vândă. Băiatul o vându, îi aduse banii, iar Nozhatu urmă tot aşa, vânzând în fiecare zi câte ceva, pentru a-şi îngriji fratele, până ce nu mai avu de vânzare nimic. Şi nu mai avea decât hainele de pe ea şi nişte zdrenţe pe care se culcau ea şi fratele ei. Atunci, sărmana Nozhatu începu să plângă în tăcere.

Ci chiar în seara aceea, prin voinţa lui Allah, Daul-Macan îşi veni în fire, se simţi mai întremat oleacă şi, întorcându-se spre sora sa, spuse:

— O, Nozhatu, simt că mi se întorc puterile şi aş avea poftă să mănânc o frigăruie de carne de miel.

Nozhatu îi răspunse:

— Pe Allah, cum să fac, frate, să-ţi cumpăr carne? Nu-mi vine să mă duc să cer de pomană pe drumuri. Dar fii liniştit, de mâine am să intru slujnică la vreun om bogat, ca să pot căpăta cele de trebuinţă. Numai de-un lucru îmi pare rău: că va trebui să te las singur peste zi. Dar ce să facem? Nu este putere şi tărie decât întru Allah preaînaltul, şi numai el ne poate ajuta să ne întoarcem în ţara noastră!

Şi Nozhatu izbucni în hohote de plâns.

A doua zi, se sculă de cu zori, îşi puse pe cap o bucată veche de sac din păr de cămilă, pe care le-o dăruise vecinul lor de la han, un cămilar cu inimă bună, îşi sărută fratele şi-l îmbrăţişă plângând, apoi ieşi din han, neştiind nici ea încotro să apuce.

Daul-Macan aşteptă ziua întreagă întoarcerea sorei sale, dar veni noaptea şi Nozhatu nu se întoarse. O aşteptă întreaga noapte, fără să închidă ochii, şi Nozhatu tot nu veni. Şi la fel fu şi a doua zi, şi în noaptea următoare. Pe Daul-Macan îl cuprinse îngrijorarea pentru soră-sa şi inima i se înfiora de teamă. Pe lângă acestea, de două zile nu mâncase nimic. Se târî anevoie până la uşa cămăruţei şi încercă să-l strige pe băiatul de la han

care, într-un târziu, îl auzi. Daul-Macan îl rugă să-l ajute să meargă până în suk. Băiatul îl luă pe umeri şi-l duse la piaţă, îl puse dinaintea unei prăvălii, închise la ceasul acela, şi plecă.

Trecătorii şi negustorii din suk se strânseră în jurul lui, văzându-l atât de slab şi de sfârşit, şi începură să-l căineze şi să-l jeluiască. Daul-Macan, neavând putere să vorbească, le făcea semne că-i e foame, iar negustorii puseră mână de la mână şi-i cumpărată de mâncare. Şi cum se strânseseră treizeci de drahme, se sfătuită ce era mai bine de făcut pentru bolnav. Un om cumsecade din piaţă grăi:

— Cel mai bun lucru este să închiriem o cămilă pentru acest tânăr şi să-l trimitem la Damasc, la spitalul făcut din dărnicia califului. Aici în stradă, lăsat aşa, fiecum, ar muri fără doar şi poate.

Toată lumea fu de această părere, dar, pentru că se înnoptase, amânară treaba pe a doua zi. Alături de Daul-Macan, la îndemână, îi puseră un ulcior cu apă şi merinde.

Porţile sukului se închiseră, aşa că toţi plecară acasă, căinând amara soartă a tânărului bolnav. Daul-Macan îşi petrecu noaptea toată fără să dea geană în geană, îngrijorat de soarta sorii sale Nozhatu. Abia putu să mănânce şi să bea oleacă, de slab şi de istovit ce era.

A doua zi, oamenii aceia de treabă din piaţa Ierusalimului închiriară o cămilă şi-i spuseră cămilarului:

— O, cămilare, suie bolnavul acesta pe cămilă şi du-l la spitalul din Damasc, să se vindece.

Cămilarul le răspunse:

— Jur pe capul meu că aşa voi face!

Ci în sinea lui, ticălosul îşi spuse: „Ce să mai duc de la Ierusalim la Damasc un om care trage să moară?“

Aduse apoi cămila, o îndemnă să se lase în genunchi, urcă pe bolnav deasupra şi, binecuvântat de toţi cei ce se aflau în piaţă, smuci de căpăstru, îndemnând vita să se ridice, şi porni la drum. Dar după ce străbătu câteva uliţi,

se opri şi, cum tocmai ajunsese înaintea uşii unui hammam, îl luă pe Daul-Macan, care leşinase, îl culcă pe grămada de lemne ce slujea la încălzirea băii, şi plecă degrabă.

În zori, când slujitorul de la hammam veni să aprindă focul la cazane, găsi dinaintea porţii trupul tânărului întins pe jos, părând fără de viaţă, şi-şi spuse în sine: „Cine-o fi azvârlit aici hoitul ăsta, în loc să-l îngroape?“ Şi când tocmai se pregătea să dea la o parte leşul din faţa porţii, Daul-Macan făcu o mişcare. Atunci hammamgiul strigă:

— Nu e mort, pesemne e vreun băutor de haşiş, care-a căzut as-noapte pe grămada asta de lemne. Hei, măi beţivule! băutorule de haşiş!

Şi vru să se aplece şi să-i strige toate astea în obraz. Atunci văzu că era un tinerel căruia nici nu-i mijise barba şi al cărui chip, tare frumos, vădea o obârşie aleasă, măcar că arăta aşa de slab şi topit de boală. Şi slujitorul oftă cuprins de milă:

— Nu este tărie şi putere decât, întru Allah! Am judecat aspru un biet copil, străin şi bolnav, pe când Profetul — cu el fie mângâierea şi tihna! ne-a sfătuit să ne păzim a judeca pripit şi să fim miloşi şi primitori cu străinii, mai ales când sunt bolnavi.

Şi fără să mai şovăie o clipă, slujitorul îl luă pe umeri, se reîntoarse în casă, intră la soţia lui şi i-l dădu în seamă ca să-l îngrijească. Aceasta întinse pe jos un covor, puse o pernă nouă şi curată şi-l culcă cu grijă pe oaspetele bolnav. Alergă apoi să aprindă focul la bucătărie, încălzi apă şi se întoarse să-i spele mâinile, picioarele şi obrajii. Iar slujitorul alergă la piaţă şi cumpără apă de trandafiri şi zahăr, se întoarse repede acasă, îl stropi cu apă de trandafiri şi-i dădu să bea sorbet cu zahăr şi cu apă de trandafiri. Pe urmă scoase dintr-o ladă o cămaşă curată şi înmiresmată cu flori de iasomie şi-l îmbrăcă pe tânăr.

Abia isprăviră ei aceste îngrijiri, că Daul-Macan simţi o răcoare în tot trupul, o înviorare ca o plăcută adiere de vânt.

Când povestirea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Când se lăsă a cincizeci şi patra noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, Daul-Macan simţi o răcoare în tot trupul, o înviorare ca o plăcută adiere de vânt şi putu să-şi ridice încetişor capul şi să se sprijine în perne. Când îl văzu aşa, hammamgiul se bucură din toată inima şi strigă:

— Slavă lui Allah şi mulţumire pentru însănătoşirea băiatului acestuia întru care m-a învrednicit!

Şi timp de alte trei zile, hammamgiul se rugă necontenit pentru însănătoşirea tânărului pe care-l îmbia tot cu sorbeturi răcoritoare şi cu zeamă de trandafiri şi-l îngrijea ca un părinte. Încetul cu încetul puterile se întoarseră în trupul tânărului şi el putu să-şi deschidă ochii şi să răsufle în voie. Şi în clipa când băiatul se simţea mai bine, intră hammamgiul, îl văzu înviorat la faţă şi-l întrebă:

— Cum îţi mai e, fiule?

Daul-Macan răspunse:

— Mă simt mai bine şi sănătos!

Atunci hammamgiul mulţumi lui Allah, alergă în suk şi cumpără zece pui de găină, cei mai frumoşi pe care-i găsi, se întoarse acasă şi-i dădu neveste-si grăindu-i:

— Nevastă, ţi-am adus zece pui, să tai în fiecare zi câte doi, unul dimineaţa şi altul seara, şi să i-i găteşti.

Nevasta slujitorului tăie pe dată un pui, îl găti şi-i aduse tânărului să mănânce supă şi rasol. După ce mâneă, îi turnă apă caldă ca să se spele pe mâini, apoi îl acoperi ca să nu-i fie frig şi-l lăsă să se odihnească, sprijinit în perne. Şi el dormi aşa până târziu după amiază, când soţia hammamgiului îi mai găti un pui, i-l aduse tăiat în bucăţi mărunte şi-l îndemnă:

— Mănâncă, băiete, şi fă-te sănătos!

Pe când Daul-Macan mânca, hammamgiul se întoarse de la hammam şi văzu că nevastă-sa făcea întocmai cum îi spusese el. Se aşeză la capul tânărului şi-l întrebă:

— Cum te mai simţi, băiete?

El îi răspunse:

— Slavă lui Allah, sănătos şi în putere. Să te răsplătească Allah pentru toate binefacerile tale.

Slujitorul se bucură din suflet de aceste vorbe. Se duse în piaţă, cumpără iarăşi sirop de violete şi suc de trandafiri şi-i dădu să bea.

Ci slujitorul nu câştiga la hammam decât cinci drahme pe zi şi numai pentru Daul-Macan cheltuia două — ca să-i cumpere pui, zahăr, suc de trandafiri şi sirop de violete. Şi tot aşa cheltui timp de o lună, până când Daul-Macan se înzdrăveni bine şi scăpă de boală. Tare mult se mai bucurară cei doi văzându-l vindecat cu totul, iar hammamgiul îi spuse:

— Fiule, nu vrei să mergi acum cu mine la hammam, să taci o baie, că ţi-o prinde bine după atâta vreme.

Daul-Macan răspunse:

— Merg, de bună seamă!

Slujitorul alergă numaidecât la târg, luă cu chirie un măgar, se întoarse acasă, îl urcă pe Daul-Macan pe măgar şi-l duse până la hammam, sprijinindu-l mereu cu multă grijă şi cu gingăşie. Până ce tânărul se dezbrăcă în hammam, slujitorul trase o raită prin suk, cumpără cele de trebuinţă pentru baie, se întoarse şi-i spuse:

— În numele lui Allah, să începem!

Şi se porni să frământe trupul lui Daul-Macan, începând cu picioarele. Pe când îl spăla aşa, masagiul hammamului intră şi rămase nedumerit văzându-l pe hammamgiu îndeplinind treburi care nu erau ale lui. Îşi ceru iertare că nu se aflase în odaia de baie, dar preabunul hammamgiu îi spuse:

— Prietene, eu sunt bucuros că pot să te ajut făcând o treabă în locul tău şi slujindu-l totodată şi pe acest tânăr

care-i oaspe în casa mea.

Atunci masagiul chemă bărbierul şi frizerul, iar aceştia se şi apucară să-l radă şi să-l tundă pe Daul-Macan, după care îl spălară din nou cu multă apă. Fochistul îl urcă apoi pe o bancă, îi dădu o cămaşă subţire şi o haină de-a lui, îi înfăşură fruntea cu un turban alb, îi strânse mijlocul cu un brâu vărgat de lână, şi-l aduse acasă, călare pe măgar.

Acolo nevasta slujitorului îi aştepta cu toate pregătirile gata: spălase casa, scuturase şi paturile, şi preşurile, şi pernele. Hammamgiul îl îndemnă pe Daul-Macan să se culce în tihnă şi-i dădu sorbet cu zahăr şi cu suc de trandafiri. Îi aduse apoi de mâncare un pui, pe care i-l dumică mărunţel cu mâna lui, şi-l puse să soarbă şi supă, până-l văzu bine sătul. Iar Daul-Macan mulţumi lui Allah pentru însănătoşire şi-i grăi slujitorului:

— Oh, cât trebuie să-ţi mulţumesc pentru tot ce ai făcut pentru mine!

Ci slujitorul îi răspunse:

— Lasă fiule! Dacă-mi îngădui să te întreb ceva, spune-mi de unde vii şi ce nume porţi. După chipul pe care-l ai şi din purtările tale, eu mă dau cu gândul că trebuie să fii fecior de neam mare şi de soi ales.

Daul-Macan răspunse:

— Mai întâi să-mi arăţi cum şi unde m-ai găsit, apoi am să-ţi povestesc şi eu întâmplările mele.

Atunci slujitorul hammamului îi povesti lui Daul-Macan:

— Păi eu te-am găsit zăcând pe grămada de lemne de la poarta hammamului, într-o dimineaţă când mă duceam la slujba mea. Habar n-am cine te-o fi aruncat acolo; şi te-am adus acasă la mine, numa-aşa, pentru milosârdia lui Allah.

Daul-Macan strigă:

— Mărire celui ce dă viaţă până şi osemintelor fără de suflare! Şi tu, taică, să ştii că nu te-ai miluit de un nerecunoscător. Trag nădejde că nu peste mult timp am să-ţi dovedesc mulţumirea mea. Ci ia spune-mi, mă rog dumitale, în ce ţară mă aflu?

Slujitorul îi răspunse:

— Eşti în sfânta cetate a Ierusalimului.

Atunci Daul-Macan se gândi cu amărăciune la despărţirea de sora lui, Nozhatu. Şi nu se putu opri de-a plânge şi a-i povesti hammamgiului toate câte pătimise, dar fără a-şi da în vileag obârşia şi neamul. Apoi rosti aceste stihuri:

Pe umeri duc o mult prea grea povară,
Şi nu mai pot s-o duc, şi mă sfârşesc.
Mă rog de cea pe care, chin şi pară,
O port în piept şi căreia-i slujesc,
Mă rog cu glasul stins: „Stăpână, tu,
Aşteaptă-o clipă doar, nu da plecarea!!!
Ci ea-mi răspunde; *„Să aştept? Vai, nu!*
Eu nu cunosc ce-nseamnă aşteptarea

Atunci slujitorul grăi:

— Nu mai plânge, copile! Dimpotrivă, mulţumeşte-i lui Allah că ai scăpat şi te-ai însănătoşit.

Daul-Macan îl întrebă:

— Oare-i departe mult cetatea Damascului?

Slujitorul răspunse:

— Păi de-aici şi până la Damasc, să tot fie vreo şase zile de mers.

Daul-Macan adause:

— Tare aş vrea să merg acolo!

Dar slujitorul îi spuse:

— O, tinere doamne, cum să te las să pleci singur la Damasc, pe tine, un copilandru? Ţi-ai primejdui viaţa. Dacă stărui să te duci, am să te însoţesc, şi-am s-o iau şi pe femeia mea cu noi. Aşa, ne-om duce să trăim împreună la Damasc, în ţara Şam, cea plină de izvoare şi de pometuri proslăvite de toţi călătorii.

Şi întorcându-se spre nevastă-sa, hammamgiul întrebă:

— Fiică a unchiului meu, vrei să mergi cu noi în preastrălucita cetate a Damascului, în ţara Şam, sau mai

degrabă socoţi să rămâi aici şi să aştepţi întoarcerea mea? Căci musai trebuie să-l însoţesc pe oaspele meu până acolo. În numele lui Allah, mi-e peste poate să mă despart de el şi să-l las, cum vezi şi tu, atât de tânăr, să bată singur cărări necunoscute, către o cetate cu nişte locuitori, după cum se spune, aşa de tare porniţi spre desfrâu şi nărăvuri rele.

Nevasta hammamgiului grăi pe dată:

— De bună seamă că merg cu voi.

Hammamgiul fu mulţumit şi grăi:

— Mărire lui Allah, cel care aduce înţelegere între oameni, o, fiică a unchiului meu!

Şi numaidecât strânse totul de prin casă — paturile, pernele, cratiţele, cazanele, piuliţa, tăvile, saltelele — plecă în suk cu ele, unde le vându la mezat, pe cincizeci de drahme, din care făcu rost de un catâr trebuincios călătoriei...

Când povestirea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a cincizeci şi cincea noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, aşadar, hammamgiul a făcut rost de un măgar, l-a încălecat pe Daul-Macan deasupra, şi-au părăsit oraşul sfânt, luând drumul Damascului — Daul-Macan călare, iar hammamgiui şi nevasta pe jos, după el.

Şi călătoriră aşa, fără oprire, până ce ajunseră acolo. Cum era pe la căderea nopţii, traseră la un han; iar hammamgiul alergă la piaţă ca să cumpere pentru tustrei de mâncare şi băutură.

Şezură aşa la han vreo cinci zile, când nevasta hammamgiului, sfârşită de truda drumului, se îmbolnăvi şi, după o fierbinţeală grea, îşi dete sufletul, în mila şi îndurarea lui Allah. Pe Daul-Macan moartea ei îl întrista

tare mult, căci se deprinsese cu femeia aceasta miloasă care-l slujise cu dragoste şi credinţă.

Cu sufletul plin de jale, se întoarse spre bietul slujitor, cufundat într-o neagră durere, şi-i grăi:

— Taică, alină-ţi jalea, căci tuturor ni-i dat să batem la aceeaşi poartă.

Slujitorul, privindu-l pe Daul-Macan, îi spuse:

— Allah să te răsplătească pentru mila ta, copile! Poate că-ntr-o zi s-o-ndura să pună capăt suferinţelor noastre şi să ne izbăvească de mâhnire. Şi scris e că de niciun folos nu pot fi suspinele noastre. Să ne ridicăm, dară, şi să ne preumblăm oleacă prin cetatea Damascului pe care încă n-am avut vreme s-o vedem. Tare aş vrea să te ştiu răsuflând în voie şi cu sufletul liniştit.

Daul-Macan răspunse:

— Voia ta mi-e poruncă.

Atunci, slujitorul se ridică, îl luă pe Daul-Macan de mână şi plecară. Străbătură cu pas domol pieţele şi străzile, până ce ajunseră la o clădire mare, unde se aflau grajdurile valiului Damascului. La poartă văzură o mulţime de cai şi catâri, precum şi mai multe cămile stând în genunchi, în vreme ce cămilarii le încărcau cu tot felul de saltele, de perne, de lăzi şi poveri. În jurul lor roiau o grămadă de robi şi de slujitori, tineri şi bătrâni, toţi strigând şi făcând o gură şi-o zarvă cumplită.

Daul-Macan îşi spuse în sine: „Ai cui or fi robii, şi cămilele, şi lăzile astea?“ Până la urmă, îl întrebă apoi pe unul dintre slujitori, care-i răspunse:

— E un dar al valiului din Damasc pentru regele Omar Al-Neman. Afară de asta, mai e şi haraciul cetăţii Damascului datorat regelui Omar Al-Neman.

Lui Daul-Macan i se umplură ochii de lacrimi şi-şi spuse încetişor:

Dacă prietenii, departe,
Blesteamă greu tăcerea mea
Şi rătăcirile-mi deşarte —

Să le răspund, cum voi putea?

Dacă plecarea mea ucise
Şi gândul că m-avură drag,
Şi dorurile-n lacrimi scrise —
Ce pot eu, un sărman pribeag?

Iar dacă-ndur şi chin, şi jale,
Eu, care totul am pierdut,
Cum să mai aflu, oare, cale,
Spre anii dusului trecut?

Tăcu o clipă, apoi alte stihuri începură să-i răsune în minte:

El îşi strânse cortul şi pieri în zare.
Ochii-mi fug pe urmă-i, întru adorare.

A plecat iubitul! Viaţa mea s-a dus!
Dorule, fii straja lui, şi stai supus.

Te vei mai întoarce, tu, odorul meu,
Să te cert într-una, să-ţi zâmbesc mereu?

Când sfârşi, Daul-Macan începu să plângă. Ci bunul hammamgiu îi grăi:

— Copile, poartă-te înţelept! Am izbutit cu grea cazna să te facem sănătos, şi-acum vrei să te îmbolnăveşti iar, de plângi aşa de amar? Linişteşte-te, copile drag, nu mai plânge atâta, că tare mi-e teamă să nu ţi se întoarcă fierbinţelile.

Daul-Macan însă nu putea să se potolească şi, tot plângând de dorul sorei sale Nozhatu şi al tatălui său, rosti aceste versuri triste:

Copile, petrece şi râzi pe pământ,
Că, iată, pământul durează mereu,

Ci viaţa se duce ca fulgul în vânt,

Iubeşte, deci, viaţa, cu bine, cu greu,
Şi adu-ţi aminte, copile al meu,
Că moartea ne-adună pe rând.

Te bucură, dară, de fiece clipă!
O, vezi? fericirea se duce uşor,
Grăbită-i e foarte bătaia de-aripă,
Nimic nu ne lasă din spornicu-i zbor.

Nimic nu ne lasă! Din viaţa întreagă,
Nu-i dat nimănuia, aici, să culeagă
Alt bun — doar tristeţe şi zădărnicie.
Deci, lumea şi viaţa, copile, să-ţi fie

Ca hanul în care un biet călător
Opreşte o clipă la dulce popas.
Deci fă ca pământul cu soare şi flori
Să-ţi fie-adăpostul la care ai tras.

După ce isprăvi de spus şi aceste versuri, pe care hammamgiul le ascultă cu mare uimire şi se strădui să le înveţe, repetându-le de mai multe ori, Daul-Macan rămase un timp pierdut în gânduri.

Până la urmă, hammamgiul, cu sfială, îi spuse:

— O, tânărul meu stăpân, pesemne ca te gândeşti întruna tot la ţara şi la părinţii tăi!

Daul-Macan răspunse:

— Da, taică! Simt că nu mai pot să rămân aici nicio singură clipă! Am să-mi iau rămas bun de la tine şi-am să mă lipesc şi eu pe lângă această caravană, să mă duc la Bagdad, oraşul meu!

Hammamgiul îi spuse:

— Merg şi eu cu tine! Mi-e peste putinţă să te las singur, ori să mă despart de tine şi, cum te-am luat sub ocrotirea mea, n-am să mă opresc la jumătatea drumului.

Daul-Macan îi grăi:

— Allah să-ţi răsplătească bunătatea, cu belşug de daruri alese!

Şi se bucură din suflet de tovărăşia hammamgiului, care îl rugă pe Daul-Macan să încalece pe măgar şi-i grăi:

— Tu o să mergi călare pe măgar cât vei vrea, iar când ai să te simţi trudit de umbletul călare, te dai jos şi-ţi mai dezmorţeşti picioarele.

Daul-Macan îi mulţumi călduros şi-i spuse:

— În adevăr, ceea ce faci tu pentru mine n-ar face niciun frate!

Pe urmă, aşteptară apusul soarelui şi răcoarea nopţii, ca să pornească la drum împreună cu caravana, să lase Damascul şi să ia drumul Bagdadului.

Estimp, sora lui Daul-Macan, tânăra Nozhatu, după ce ieşişe din han, la Ierusalim, ca să se ducă să caute un loc de slujnică la vreun bogătan din cetate şi să poată astfel câştiga ceva bani pentru a-şi îngriji fratele şi pentru a-i cumpăra frigăruile de miel pe care le dorea, îşi acoperise capul cu pânză veche de sac din păr de cămilă şi pornise să străbată străzile la întâmplare, fără să ştie încotro să meargă. Se zbuciuma în mintea şi în inima ei din pricina bolii fratelui şi din pricină că se aflau departe de părinţii şi de ţara lor. Şi-şi ridică gândul către cel preaîndurător şi-i veniră pe buze aceste stihuri:

În jurul bietului meu suflet
De pretutindenea se-adună
Vâlvori de negură nebună.
Un crâncen foc se-aprinde-n mine,
Mă mistuie şi mă topeşte.
Iar doru-mi negru zugrăveşte
Pe chip icoana suferinţii
Şi a nefericirii mele —
Cu toate chinurile-i grele.

A despărţirii suferinţă

Prin sufletu-mi îşi taie vad.
De-a amintirilor căinţă
Ca-ntr-un abis de bezne cad.
Nesomnu-i singurul tovarăş
Mâhnirii mele — noapte, zi.
Şi lacrima doar, iar şi iarăşi,
Mi-e dată spre a mă hrăni.

Cum să pot eu, pe mai departe,
Să-mi tăinui deznădejdea grea,
Când nu ştiu taina blândei arte
De-a te preface a uita,
Când toată inima mea arde
Ca de-un necontenit pojar
În focul tristei mele soarte
Care mă-ncearcă-n valuri mari?

O, noapte, spune-i tu în şoapte
Cât sufăr şi cât mă frământ,
Şi că nu m-ai văzut, o, noapte,
Dormind la pieptul tău nicicând.

Pe când tânăra Nozhatu mergea în neştire de-a lungul uliţelor, întâlni o căpetenie beduină, împreună cu alţi cinci tovarăşi de-ai săi, care, după ce o privi lung, se luă cu îndrăzneală pe urmele ei, şi, când ajunseră într-o ulicioară singuratică, se apropie de ea şi o întrebă:

— Copilă, eşti liberă sau eşti roabă?

Nozhatu nu-i răspunse nimic şi rămase nemişcată.

Atunci el adăugă:

— Fetiţo, dacă te întreb despre un asemenea lucru, te întreb pentru că şi eu am avut şase fete şi-am pierdut cinci dintre ele, rămânându-mi numai cea de-a şasea, care trăieşte acasă singură şi tristă. Şi-aş vrea să-i găsesc fetiţei mele o tovarăşă cu care să-şi petreacă timpul în chip mai plăcut. Tare m-aş bucura să fii liberă, să poţi să vii la mine acasă, să te fac fiica mea adoptivă şi să fii ca

şi cum ai ţine de neamul meu. Lângă tine, ar uita şi fata mea de durerea care-o apasă de când i-au murit surorile.

Când îl auzi aşa, Nozhatu rămase încurcată şi abia îngăimă:

— O, şeicule, sunt străină de-aceste locuri şi am un frate bolnav, cu care am venit din ţara Hedjazului. Aş primi bucuroasă să intru în casa ta şi să ţin tovărăşie copilei tale, dar numai dacă se poate să fiu liberă în fiecare seară, să mă întorc lângă fratele meu.

Atunci, beduinul îi spuse:

— Negreşit, copilă! N-ai să stai cu fata mea decât ziua. Dacă vrei, îl aducem şi pe fratele tău la mine, ca să nu rămână singur.

Beduinul vorbi aşa de frumos, încât o hotărî pe tânăra Nozhatu să-l însoţească. Ticălosul însă nu vroise decât s-o ademenească, pentru că, altminteri, n-avea nici copii, nici casă, nici nimic.

Ajunseră, în curând, toţi — şeicul, Nozhatu şi cei cinci beduini — într-un loc din afara oraşului, unde totul era pregătit pentru plecare: cămilele erau încărcate cu cele trebuincioase, iar burdufurile fuseseră umplute cu apă. Căpetenia beduinilor încălecă pe cămilă, o aşeză repede pe Nozhatu îndărătul lui, dădu semnalul de plecare şi se aşternură la drum în mare grabă.

Atunci biata Nozhatu înţelese că beduinul o amăgise şi o răpise. Începu să bocească şi să plângă amar după fratele părăsit fără de ajutor. Dar beduinul, fără să ia aminte la rugăminţile ei, merse toată noaptea până în zori, fără niciun popas, până ce ajunse în locuri unde să nu-i mai pese de nimic, departe de oameni, în inima pustiului. Acolo, cum Nozhatu plângea într-una, beduinul opri caravana, coborî de pe cămilă, dădu fata jos şi, răstindu-se spre ea, răcni:

— Orăşeancă păcătoasă, cu inimă de iepure, ai de gând să taci, ori vrei să te bat cu biciul până-ţi dai duhul?

Auzindu-l aşa pe ticălosul de beduin, sufletul i se răzvrăti şi sărmana Nozhatu îşi dori moartea, ca să

sfârşească suferinţele şi strigă:

— O, căpetenie de tâlhari ai pustiei, blestem al pământului, făptură a iadului, cum de-ndrăzncşti tu să-mi înşeli astfel buna credinţă şi să-ţi trădezi legământul, călcând în picioare făgăduielile pe care mi le-ai făcut? Mişelule şi vicleanule, ce vrei să faci cu mine?

Tremurând de mânie, beduinul se apropie de ea şi, cu biciul ridicat, îi strigă:

— Orăşeancă păcătoasă, văd bine că ţii să simţi biciul pe spinare! Să ştii că dacă nu încetezi pe dată cu văicărelile şi cu necuviinţele pe care limba ta obraznică îndrăzneşte să mi le arunce în faţă, am să-ţi apuc limba cu degetele, am să ţi-o tai şi-am să ţi-o-nfig între picioare! Jur pe fesul meu!

Auzind groaznica ameninţare, biata fată, nedeprinsă cu vorbele urâte, începu să tremure de teamă, tăcu, şi, ascunzându-şi faţa sub văl, şopti printre suspine:

Vai, cine ar putea s-alerge, oare,
Până la casa-n care m-am născut,
Să ducă veşti de lacrimile-amare?

Ah, cum să-ndur lung timp, cu glasul mut,
Durerea grea şi blestemata stare
În care soarta neagră m-a pierdut!

Au n-am trăit atâta desfătare
Şi-atât alint, în scurtul meu trecut,
Decât ca să mă-ngrop în disperare?

Vai, cine ar putea s-alerge, oare,
Până la casa-n care m-am născut,
Să ducă veşti de lacrimile-amare?

Când Nozhatu isprăvi stihurile acestea jalnice, beduinul, simţitor la poezie, se înduioşă, se apropie de ea, îi şterse lacrimile şi-i dete o turtă de orz, spunându-i:

— Altă dată, când mă vezi mânios, să nu-mi mai întorci vorba. Mă întrebai ce-am de gând cu tine? Iată! Află că n-am să te fac nici cadână, nici roaba mea, ci am să te duc la Damasc, să te vând unui negustor bogat care să se poarte blând cu tine şi să-ţi fericească zilele, cum, de altfel, ţi le-aş fi fericit şi eu.

Nozhatu răspunse:

— Facă-se cum vrei tu!

El o sui iar pe cămilă şi aşa luară calea Damascului, Nozhatu stând îndărătul beduinului. Şi cum o răzbise foamea, ronţăi o bucată din turta de orz pe care i-o dase tâlharul.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind, şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a cincizeci şi şasea noapte

Ea urmă:

O, preaiericitule rege, Nozhatu ronţăi o bucată din turta de orz pe care i-o dase tâlharul.

Şi, nu peste mult, ajunseră la Damasc şi traseră la hanul Sultani, pe-aproape de Bab El-Malec.

Şi cum Nozhatu era mâhnită, galbenă de supărare şi plângea într-una, beduinul se răsti la ea:

— Dacă nu conteneşti cu boceala, o să te urâţeşti, o să-ţi pierzi din preţ şi n-o să te mai pot vinde decât vreunui iudeu pocit. Ia aminte la ce-ţi spun!

Pe urmă, beduinul o încuie cu grijă în odaia lor de la han şi se grăbi să meargă la sukul robilor, ca să întâlnească negustorii de robi. Şi întâlnindu-i, le vorbi despre frumoasa răpită, spunându-le:

— Vreau să vând o tânără roabă pe care am adus-o de la Ierusalim, dar fata are un frate bolnav, pe care-am fost silit să-l las acolo, în grija unor rude de-ale mele. Aşa că cine vrea s-o cumpere, să ia seama să-i spună, pentru a o linişti, că fratele ei bolnav are să fie îngrijit la Ierusalim

chiar în casa aceluia care-o s-o cumpere. În felul acesta, am s-o dau mai ieftin.

Atunci unul dintre negustori se ridică şi-l întrebă:

— Câţi ani are roaba?

Beduinul răspunse:

— E fată tânără de tot, fecioară încă, dar bună de măritat. E tare deşteaptă şi gingaşă, frumoasă şi la trup şi la minte, şi cu multe alte însuşiri. Din nenorocire, de când i-i fratele bolnav, supărarea a slăbit-o, a istovit-o şi-a făcut-o să-şi mai piardă din plinătatea trupească. Dar totul se poate drege cu oleacă de îngrijire şi cu străduinţa de-a o face să uite.

Atunci negustorul îi grăi:

— Merg cu tine să văd roaba, că prea mi-ai împuiat capul cu însuşirile ei; dar să ştii că, dacă n-o să-mi placă, nu facem târgul. Dacă este aşa cum spui tu, am s-o iau cu preţul la care ne vom înţelege. Banii însă nu ţi-i dau decât după ce am s-o vând şi eu, căci îţi mărturisesc deschis: o iau pentru regele Omar Al-Neman, stăpânul Bagdadului şi al Korasanului, al cărui fiu, prinţul Şarcan, este cârmuitorul Damascului. Am să mă duc la prinţul Şarcan, care mă cunoaşte, am să-i spun despre ce e vorba, iar el îmi va da o scrisoare ca să pot ajunge la regele Omar Al-Neman, care, pătimaş cum e după fecioare frumoase, are să mi-o cumpere cu preţ bun. Şi-atunci am să-ţi plătesc şi ţie preţul la care ne-om înţelege.

Beduinul răspunse:

— Primesc învoiala.

Plecară amândoi spre hanul Sultani, unde se afla încuiată Nozhatu, şi beduinul o strigă cu porecla care socotise el că i se potriveşte unei roabe:

— Ei, Nahia! Nahia!

Auzindu-se strigată cu acest nume nou, sărmana fată începu să plângă şi nu răspunse. Atunci beduinul îl lămuri pe negustorul de robi:

— E aci înăuntru. Du-te şi cerceteaz-o cu de-amănuntul, dar caută să n-o sperii şi vorbeşte-i prietenos, aşa cum

obişnuiesc şi eu să fac.

Negustorul intră în odaia în care era închisă Nozhatu, se apropie de ea şi-i spuse:

— Pacea fie cu tine, copilă!

Nozhatu răspunse cu glas dulce ca zahărul şi cu cea mai desăvârşită rostire în limba arabă:

— Şi cu tine fie pacea şi binecuvântarea lui Allah!

Negustorul fu cât se poate de încântat. Se uită cu luare aminte la roaba care avea faţa acoperită cu un iaşmac gros şi-şi spuse în sine: „Pe Allah! ce făptură gingaşă şi ce vorbire aleasă!“ Nozhatu, la rându-i, se uită la negustor şi gândi: „Acest bătrân are chipul blajin şi pare vrednic de cinstire. De m-ar ajuta Allah să ajung roaba lui şi să scap de beduinul ăsta fioros. Să răspund deci cu înţelepciune, căci negustorul a venit aici anume ca să mă cerceteze“.

Deci, când negustorul o întrebă: „Cum te simţi, copilă?“ ea privi cu sfiiciune în jos şi răspunse blând:

— O, preacinstite bătrâne, mă întrebi cum mă simt şi nu ştii că nici celui mai crunt dintre duşmanii domniei tale nu i-ai dori să se simtă ca mine! Ci fiecare muritor îşi poartă soarta legată de gât.

Auzindu-i răspunsul, negustorul rămase cu totul uluit de mirare şi-şi spuse: „Nu mai am nicio îndoială că, deşi nu i-am văzut încă chipul, voi căpăta pe fata asta tot ce vreau de la regele Omar Al-Neman!“ Se întoarse către beduin şi nu se putu opri să-i mărturisească:

— Roaba e o minune! Cât ceri pe ea?

Beduinul răspunse mânios:

— Cum de-ndrăzneşti să spui că-i o minune, când e cea mai păcătoasă făptură de pe pământ? Acum are să-şi închipuie că e chiar minune şi n-o să mai am nicio putere asupra ei. Pleacă! N-o mai vând!

Negustorul pricepu că beduinul era un ticălos şi o fiară fără de pereche, şi că nu va ajunge la niciun căpătâi cu el pe calea înţelepciunii. Aşa că o întoarse într-altfel şi încercă să treacă greul, spunându-i:

— O, şeicule de beduini, o iau cu toate că este o

lepădătură şi o cumpăr cu toate că are nespus de multe lipsuri!

Beduinul, mai liniştit, grăi:

— Fie! Cât îmi dai?

Negustorul răspunse:

— Zicala glăsuieşte: „Tatăl dă numele fiului”. Cere, dar, cât crezi că preţuieşte.

Beduinul nu luă în seamă vorbele bătrânului şi se mânie iar:

— Tu trebuie să spui cât dai!

Negustorul socoti în sine: „Beduinul ăsta e cumplit, de încăpăţânat. Ce preţ să-i spun acum, când fata mi-a câştigat inima cu dulceaţa graiului şi cu purtările ei? Pe semne că ştie şi să scrie şi să citească. Fără îndoială că a fost binecuvântată de însuşi Allah! Şi când te gândeşti că beduinul habar n-are de adevăratul ei preţ!“

— Îţi dau două sute de dinari de aur, afară de arvuna ta şi de dările pentru vânzare, ce se cuvin vistieriei şi pe care le voi plăti tot eu.

Beduinul strigă furios:

— Oh, negustoriile, pleacă! N-o mai vând! N-aş da pe două sute de dinari nici măcar prăpădita de bucată de sac cu care-şi acoperă capul! Gata. N-o mai vând! O iau cu mine în pustiu, să-mi pască acolo cămilele şi să-mi râşnească orzul!

Apoi se întoarse spre fată şi-i strigă:

— Vino-ncoace, lepădătura! Gata, plecăm!

Dar pentru că negustorul nu se clintea din loc, beduinul se apropie de el şi răcni:

— Pe fesul meu, n-o mai vând! Întoarce spatele şi cară-te, dacă nu vrei s-auzi ce n-o să-ţi placă!

Negustorul gândi: „Nu-ncape nicio îndoială că beduinul ăsta, care se jură pe fesul lui, nu e în toate minţile. Am să-i dau ce-o pretinde, căci fata preţuieşte cât o comoară de nestemate. De-aş avea banii la mine, i-aş plăti pe loc fiarei ăsteia şi-aş isprăvi târgul!” Apoi cu glas domol îi spuse beduinului, ţinându-l strâns de burnuză:

— O, şeicule de beduini, rogu-te mai întârzie oleacă! Bag-samă că nu prea eşti dedat să vinzi şi să cumperi. Se cere multă răbdare şi iscusinţă la socoteli de-astea. Linişteşte-te, şi, crede-mă, am să-ţi dau cât vrei. Înainte de toate, trebuie să văd şi chipul fetei, aşa cum se obişnuieşte în asemenea treburi.

Beduinul răspunse:

— Bine! Priveşte-o cât îţi place şi, dacă vrei, pune-o să se şi dezbrace şi cerceteaz-o peste tot.

Dar negustorul ridică mâinile la cer strigând:

— Să mă ferească Allah s-o dezbrac ca pe roabe! Nu vreau decât să-i văd faţa!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cincizeci şi şaptea noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, negustorul strigă:

— Vreau numai să-i văd faţa!

Se apropie de Nozhatu, cerându-i iertare pentru îndrăzneală, se aşeză încurcat lângă ea şi o întrebă cu blândeţe:

— Cum te cheamă, stăpâna mea?

Suspinind, ea răspunse:

— Mă întrebi de numele pe care-l port acum, sau de cel de altădată?

El se minună:

— Ce, ai două nume, unul nou şi unul vechi?

Ea răspunse:,

— Da, bătrâne! Numele meu cel vechi este Bucuria-Vieţii, iar cel nou Asuprirea-Vremii.

— Auzind vorbele ei, rostite cu tristeţe amară, bătrânului negustor i se umeziră ochii. Şi nici tânăra Nozhatu nu-şi putu stăpâni lacrimile şi rosti jalnic:

Te port mereu în suflet, o, călător grăbit!
Spre care ţări străine cărarea-ţi se-abătu,
La ce fel de popoare departe-ai poposit,
În tihna cărei case trăieşti acuma tu?

Din ce izvor bei, oare, hoinarule, acum?
Eu, cea care te plânge şi te aşteaptă, eu
Cu florile-amintirii-mi hrănesc al vieţii scrum
Şi beau fântâni de lacrimi din ochii-mi trişti, mereu.

În gândurile mele nimic nu e mai crud
Decât al despărţirii prea îndelung amar.
Pe lângă el, oricare alt chin e-un vis plăcut
Şi l-aş purta cu zâmbet pe faţă, ca pe-un har.

Dar beduinului i se păru că vorba lor prea ţinuse mult, veni la Nozhatu cu biciul ridicat şi-i spuse:

— Ce tot pălăvrăgeşti aci? Arată-ţi faţa şi să isprăvim odată!

Atunci Nozhatu privi spre negustor şi-i spuse deznădăjduită:

— Preacinstitule bătrân, fie-ţi milă, scapă-mă din mâinile tâlharului acesta fără credinţă şi fără teamă de Allah! Altminteri, chiar în noaptea asta am să-mi pun capăt zilelor.

Negustorul se întoarse atunci spre beduin:

— Şeicule de beduini, fără îndoială că fata asta ţi-e ca o povară. Vinde-mi-o cu ce preţ vrei!

Beduinul răcni iar:

— Îţi mai spun odată că tu trebuie să-mi spui cât dai, altfel o iau numaidecât şi-o duc să-mi pască în pustie cămilele şi să rânească bălegarul vitelor.

Atunci negustorul îi spuse:

— Bine! Fie! Ca să încheiem târgul, îţi dau, auzi-mă bine, cincizeci de mii de dinari de aur.

Ticălosul răspunse cu hotărâre:

— Nu! Allah mi-o martor! Cu-atât nu acopăr nici ce-am

cheltuit ca s-o hrănesc şi să-i cumpăr turte de orz. Află, negustoriile, că am cheltuit, numai pentru turtele ei de orz, nouăzeci de mii de dinari de aur.

Negustorul, uluit de sminteala tâlharului, spuse:

— O, beduinule, păi tu şi părinţii tăi şi toţi cei din tribul tău, în toată viaţa voastră, n-aţi mâncat orz nici de-o sută de dinari. Ci hai să-ţi spun ultimul preţ şi cuvântul meu cel din urmă şi, dacă nu primeşti, mă duc la craiul Şarcan, valiul Damascului, şi-i arăt viaţa ticăloasă la care-o supui pe tânăra roabă, pe care de bună seamă că ai răpit-o, hoţule şi tâlharule!

Când îl auzi aşa, beduinul răspunse:

— Bine! Spune cât dai.

Negustorul grăi:

— O sută de mii de dinari.

Beduinul răspunse:

— Îţi las roaba la acest preţ, căci sunt nevoit să mă duc la piaţă să cumpăr sare.

Negustorul zâmbi şi îl pofti la el acasă pe beduin împreună cu tânăra roabă; acolo-i plăti toată suma la care se învoiseră, dinar cu dinar, înaintea zarafului legiuit al sukului.

Pe urmă, beduinul încăleca pe cămilă şi luă calea Ierusalimului, spunându-şi: „Dacă pe fată am căpătat o sută de mii de dinari, pe frate-său am să capăt cel puţin tot atât. Mă duc să-l caut”.

Aşa că, ajungând la Ierusalim, începu să-l caute pe Daul-Macan prin toate hanurile. Dar cum Daul-Macan plecase cu slujitorul de la hammam, hulpavul beduin nu-l mai găsi.

Estimp, tănăra Nozhatu...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cincizeci şi opta noapte

Ea urmă:

Estimp, iată că tânăra Nohzatu ajunse acasă la bătrânul negustor, care îi dete cele mai frumoase şi mai scumpe haine pe care le avea, pe urmă se duse cu ea în suk, la giuvaergii şi la argintari, şi-o puse să-şi aleagă giuvaerurile şi podoabele câte i-or plăcea, le înfăşură într-un fişiu de atlaz, se întoarseră acasă şi-atunci negustorul de roabe, dăruindu-i tinerei Nozhatu toate câte cumpărase, grăi:

— Nu-ţi cer, drept recunoştinţă, decât să nu uiţi a-i spune prinţului Şarcan, când am să te duc la palatul lui, preţul întocmai cu care te-am cumpărat, pentru ca el, la rândul lui, să-l pomenească în scrisoarea pe care am să i-o cer ca să mă duc cu ea la regele Omar Al-Neman la Bagdad. Şi-aş mai vrea ca prinţul Şarcan să-mi dea un răvaş de drum şi un înscris să nu mai plătesc nicio vamă pentru mărfurile pe care am de gând să le iau cu mine, ca să le vând la Bagdad.

Când îl auzi ce spune, Nozhatu suspină şi ochii i se umplură de lacrimi.

Negustorul o întrebă:

— Pentru ce, copilă, ori de câte ori auzi numele cetăţii Bagdadului, suspini şi ţi se umplu ochii de lacrimi? Ai acolo pe cineva drag, au vreo rudă, au vreun negustor? Spune fără de sfială, căci cunosc pe toţi negustorii şi pe mulţi alţii de la Bagdad.

Nozhatu răspunse:

— Jur pe Allah că nu cunosc pe nimeni altcineva acolo, decât pe regele Omar Al-Neman, stăpânul Bagdadului.

Când negustorul din Damasc auzi acest lucru cu totul neobişnuit, oftă de fericire şi de mulţumire, şi-şi spuse în sine: „M-am procopsit!“

Apoi o întrebă pe tânără:

— I-ai mai fost dusă spre vânzare vreodată de vreun negustor de roabe?

Ea răspunse:

— Nu, dar am fost crescută în palatul lui, împreună cu

fiică-sa. Şi el mă îndrăgise, şi orice dorinţă a mea era sfântă pentru el. Aşa că, dacă vrei să capeţi un hatâr de la el, spune-mi numai, adu-mi un kalam şi hârtie, şi-am să scriu un răvaş pe care să-l pui în mâna regelui Omar Al-Neman şi să-i spui: „Măria-ta, preasupusa-ţi roabă Nozhatu a îndurat bătaia soartei şi-a vremurilor, şi multe suferinţe, zi şi noapte; a fost vândută ca roabă şi a schimbat mulţi stăpâni şi case; şi-acuma se află chiar în casa celui ce ocârmuieşte cetatea Damascului. Şi-ţi trimite prin mine închinarea ei şi urări de pace."

Auzind asemenea vorbe uluitoare, dar pline de înţeles, negustorul nu mai ştia ce să facă de bucurie şi de uimire; iar inima i se umplu de şi mai multă dragoste pentru Nozhatu, pe care o întrebă cu tot respectul cuvenit:

— Copilă minunată, pesemne că ai fost răpită din palat şi vândută? Negreşit că eşti pricepută şi-n arta poeziei şi în citirea *Coranului*?

Nozhatu răspunse:

— Aşa e, preacinstite şeic. Cunosc *Coranul* şi învăţăturile înţelepciunii; pe lângă acestea, mai cunosc şi ştiinţele doftoriceşti, tainele alchimiei, scrierile lui Hipocrate, ca şi pe cele ale înţeleptului Galien, la care eu însămi am adăugat însemnări; am citit cărţile de filosofie şi de logică; ştiu însuşirile tuturor buruienilor şi lămuririle date de Ibn-Bitar; am studiat cu învăţaţii *Canonul* lui Ibn-Sina; am cercetat simbolurile tainice şi le-am dezlegat înţelesurile; ştiu să măsor toate figurile din geometrie; cunosc legile arhitecturii; am învăţat cu de-amănuntul igiena şi *Safiatele,* precum şi sintaxa, gramatica şi istoria vorbirii; şi-am stat laolaltă cu învăţaţi de toate felurile; şi-am scris şi eu multe cărţi despre legile şi despre arta vorbirii, despre aritmetică şi despre silogismul pur; cunosc ştiinţele sufletului şi pe cele divine; şi n-am uitat nimic din toate câte le-am învăţat. Şi-acum, dacă vrea, dă-mi hârtia şi kalamul, să-ţi scriu răvaşul. Am să ţi-l scriu în versuri, pentru ca, pe drumul de la Damasc la Bagdad, să-l citeşti mereu cu plăcere şi să nu mai trebuiască să iei

cu tine alte cărţi cu care să-ţi petreci vremea. Stihurile mele au să-ţi fie desfătare în ceasurile de singurătate şi prieten la popasuri.

Bietul negustor, cu totul aiurit, abia îngăimă:

— Ya Allah! Ya Allah! Fericită fi-va casa care te va adăposti! Şi mai fericit cel ce va locui cu tine!

Pe urmă, îi aduse toate cele trebuitoare scrisului. Iar Nozhatu luă kalamul, îl înmuie în perniţa cu cerneală, îl cercă mai întâi pe unghie şi scrise aceste stihuri:

Aceste rânduri au fost scrise
De mâna celei ce, prin gânduri,
E soră cu frământul mării
Plângând sub biciuri de vânturi;
Căreia pleoapele-i sunt arse
De lung nesomnu-i în durere,
Iar frumuseţea-i e uscată
De aşteptare şi veghere,
Şi care-n multa-i suferinţă
Îşi face zi din neagra noapte,
Şi-n aspru pat se chinuieşte,
Gemându-şi dorurile-n şoapte.
E jalea ei aici, strunită
În stihuri şi-n cadenţe grele,
Pe care le-au ţesut, cu gândul
La tine, degetele mele.
De toată bucuria vieţii
În sufletul meu nicio coardă
N-a mai sunat, de când, slăvite,
Mă smulse nemiloasa soartă.
Iar tinereţea mea-i pustie
De zâmbete şi de cântare,
Şi nu mai ştiu, în viaţa-mi tristă,
Ce-nseamnă-o zi de sărbătoare.
Căci, fără tine, despărţirea
Deprinse ochii mei cu veghea,
Şi somnul mi-l răpi, şi numai

Cu bocete-mi umplu urechea.
Mi-am spus durerile la vânturi,
Dar vânturile niciodată
Nu le-au dus celui pentru care
Le-am tot şoptit, nemângâiată.
Şi nici nu mai cutez să stărui.
Nădejdea-mi toată fum şi scrum e,
Vreau numai să semnez această
Jelanie cu tristu-mi nume:
Cea ruptă de părinţi şi ţară,
Cea pururea fără alean,
Ajunsă roabă-n ţări străine,
Sărmana NOZHATU-ZAMAN.

După ce Nozhatu sfârşi de scris, presără nisip pe foaia de hârtie, o împături cu grijă şi o înmână negustorului, care o luă cu sfială, o duse la buze şi la frunte, o înveli într-o pânză de atlaz şi grăi:

— Slavă celui care te-a zămislit, o, minune a minunilor!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a cincizeci şi noua noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, negustorul grăi:

— Slavă celui care te-a zămislit, minune a minunilor!

Şi nu mai ştia cum să-şi arate cinstirea faţă de gingaşa N Nozhatu. Îi vorbea respectuos şi umilit, şi socoti că s-ar cuveni s-o îndemne a face o baie, de care pesemne că va fi având mare nevoie, ceea ce, într-adevăr, fata primi numaidecât. Bătrânul o însoţi până la hammam, mergând înaintea ei şi ducându-i, într-o legătură de catifea, hainele cu care avea să se îmbrace după baie. O chemă pe cea mai iscusită dintre hammamgiţe, i-o dete în seamă pe Nozhatu şi-i spuse:

— De îndată ce va fi isprăvit baia, să vii să mă chemi.

Şi în vreme ce Nozhatu, slujită de hammamgiţă, îşi făcea baia, bătrânul negustor se duse în suk şi cumpără tot soiul de fructe şi de sorbeturi, pe care le puse apoi pe-o masă, aproape de locul unde Nozhatu avea să se îmbrace.

După ce isprăviră baia, hammamgiţa o aduse pe Nozhatu la masa aceea, o înveli în cearşafuri şi ştergare înmiresmate, începură amândouă să mănânce fructe şi să bea sorbeturi până se săturară. Iar ce mai rămase dăruiră paznicei de la hammam.

Atunci se ivi şi negustorul, aducând un cufăr de santal pe care îl aşeză alături, îl deschise, slăvind numele lui Allah, şi porunci hammamgiţei s-o îmbrace pe Nozhatu, spre a putea s-o înfăţişeze prinţului Şarcan.

Negustorul îi dete mai întâi o cămaşă subţire de mătase albă şi o năframă ţesută cu aur, care preţuia o mie de dinari. După aceea, o îmbrăcă cu o rochie turcească, brodată cu fire de aur, iar în picioare îi puse pantofiori roşii, scăldaţi în parfum de mosc şi împodobiţi cu mărgăritare şi nestemate. La urechi îi puse nişte cercei de perle, care costau fiecare câte o mie de dinari de aur; îi atârnă apoi, pe după gât, o salbă de aur filigranat, iar sânii i-i încercui cu o ţesătură de pietre scumpe; îi încinse mijlocul cu un brâu din zece şiruri de boabe de chihlimbar şi de semilune de aur; şi pe fiecare boabă de chihlimbar era încrustat un rubin, iar pe fiecare semilună erau prinse nouă mărgăritare şi zece diamante. Aşa o îmbrăcă pe Nozhatu, cu giuvaeruri şi podoabe care costaseră mai bine de-o sută de mii de dinari.

Negustorul o rugă apoi să-l urmeze. Ieşiră din hammam şi el o luă înainte cu pas mândru şi respectuos, îndepărtând din cale pe trecători. Şi toţi erau uluiţi de frumuseţea fetei şi se minunau:

— Ya Allah! Maşallah! Slavă lui, întru făpturile sale! Fericit muritorul căruia-i aparţine fata asta!

Şi merseră aşa, până ce ajunseră la palatul prinţului

Şarcan, cârmuitorul cetăţii Damascului.

Când fu în faţa prinţului Şarcan, negustorul sărută pământul dinaintea lui şi-i grăi:

— Ţi-aduc un dar fără de seamăn, cel mai frumos şi mai minunat lucru al vremii noastre, o făptură plină de toate farmecele şi de toate darurile, de toate frumuseţile şi de toate bucuriile.

Prinţul Şarcan spuse:

— Grăbeşte-te să mi-o arăţi.

Negustorul ieşi din sală, se întoarse apoi, ţinând-o pe Nozhatu de mână, şi o duse dinaintea prinţului. Şi prinţul Şarcan habar n-avea că acea minune era chiar sora sa Nozhatu, pe care-o lăsase copilă mică la Bagdad, şi nici nu voise vreodată s-o vadă, din pricina ciudei ce-l cuprinsese la naşterea ei şi a fratelui ei Daul-Macan. Şi acum fu cu totul răpit de farmecele ei, mai ales când negustorul adăugă:

— Să ştii, măria-ta, că pe lângă frumuseţea cu care a dăruit-o firea, fata asta se pricepe şi în toate ştiinţele religioase, politice şi matematice. Şi-i gata să răspundă la toate întrebările celor mai de seamă învăţaţi din Damasc şi din întreaga împărăţie.

Atunci, prinţul Şarcan nu mai stete o clipă pe gânduri şi-i spuse negustorului:

— Du-te la vistiernic să-ţi plătească preţul, lasă-mi fata aici, şi pleacă în pace.

Negustorul răspunse:

— O, mărite stăpâne, această fată, în socotelile mele, era hărăzită tatălui măriei tale, regele Omar Al-Neman. Şi veneam să te rog a-mi da o scrisoare ca să pot ajunge la el. Dar, dacă-ţi place, rămâie aici. Dorinţa ta e poruncă pentru mine. Te-aş mai ruga, doară, să-mi dai îngăduinţa ca, de-acum nainte, să-mi vând mărfurile oriunde-oi putea, fără a plăti vamă nimănuia.

Şarcan zise:

— Aşa să fie! Ci vreau să-mi spui cât te-a costat fata, ca să-ţi plătesc preţul.

Negustorul răspunse:

— M-a costat o sută de mii de dinari de aur; şi are pe ea lucruri de încă o sută de mii.

Şarcan chemă pe vistiernic şi-i porunci:

— Plăteşte numaidecât acestui preacinstit şeic două sute de mii de dinari de aur şi, pe deasupra, încă o sută douăzeci de mii, pentru osârdia lui. Şi dă-i din dulapurile mele cea mai frumoasă şi mai scumpă haină. Şi să se ştie că, de azi înainte, se află sub ocrotirea mea şi că n-are a plăti nimănuia niciun fel de bir, nicăierea.

Pe urmă, prinţul Şarcan dete poruncă să vie la el cei patru mari cadii ai Damascului şi le spuse...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a a şaizecea noapte

Ea urmă:

— Vă dau de ştire că, din această clipă, aici, de faţă cu voi, o slobozesc pe această tânără roabă, pe care-am cumpărat-o acum, şi pe care vreau s-o iau de soţie.

Cei patru cădii se grăbiră să scrie hatişeriful de slobozenie, apoi şi legământul de căsătorie, pe care-l pecetluiră cu pecetea lor. Iar prinţul Şarcan, ca să-şi arate bucuria, împărţi cu dărnicie o mulţime de aur tuturor celor de faţă şi zvârli pumni întregi de bani slujitorilor şi robilor.

Pe urmă, porunci tuturora să plece, oprindu-i în sală numai pe cei patru mari cadii şi pe negustor. Apoi, întorcându-se către cadii, grăi:

— Vreau acum să ascultaţi cuvintele pe care le va rosti această tânără, ca să ne dovedească priceperea ei în arta vorbirii alese, precum şi toată învăţătura pe care o are, spre a ne adeveri spusele bătrânului negustor, care a adus-o.

Cadiii răspunseră:

— Ascultăm şi ne supunem.

Prinţul Şarcan porunci să se ridice o perdea în mijlocul sălii, iar îndărătul perdelei o aşeză pe tânără Nozhatu, aşa ca ea să poată vorbi nestingherită, în tihnă deplină, ferită de orice privire străină.

De îndată ce perdeaua fu ridicată, mai multe slujitoare o înconjurară pe noua lor stăpână şi-o ajutară să scoată de pe ea o parte din veşminte şi să se simtă mai la largul ei. Şi toate o fericeau şi se minunau de desăvârşirea ei şi îi sărutau mâinile şi picioarele, bucurându-se foarte. Iar soţiile emirilor şi ale vizirilor, aflând vestea, veniră în mare grabă şi cerură îngăduirea să-şi arate respectul faţă de Nozhatu şi să audă cuvintele pe care le va spune prinţului Şarcan şi marilor cadii ai Damascului.

Când văzu intrând la ea soţiile de viziri şi de emiri, Nozhatu se ridică să le întâmpine, le îmbrăţişă şi le pofti să ia loc lângă ea, îndărătul perdelei; şi le zâmbea prietenos şi le spunea cuvinte de bun venit, răspunzând la urările şi la cuvintele lor respectuoase. Era atât de gingaşă încât toate se minunau de buna creştere, de frumuseţea, de purtarea aleasă şi de înţelepciunea ei, şi-şi spuneau una alteia: „Am auzit că e roabă slobozită, dar zău că nu poate fi decât vreo regină sau vreo fiică de rege".

Şi îi grăiră:

— O, stăpână a noastră, ne-ai luminat cetatea venind aici şi ne-ai umplut de slavă ţara şi împărăţia. Toată împărăţia aceasta este a ta, şi palatul acesta este palatul tău, iar noi toate suntem roabe ale tale!

Iar ea le mulţumi din suflet cu cel mai dulce şi mai fermecător glas.

Atunci, Şarcan, de dincolo de perdea, glăsui:

— O, nepreţuită fecioară, giuvaer al pământului, iată, stăm gata să ascultăm cele ce ai să ne spui, tu, cea care te pricepi în toate ştiinţele şi care cunoşti până şi încâlcitele reguli ale sintaxei limbii noastre.

La rândul ei, tânăra Nozhatu răspunse, de dindărătul

perdelei, cu glas dulce ca zahărul:

— Dorinţa ta îmi e poruncă, şi mă supun ei! Îţi voi cuvânta, stăpâne, despre cele trei porţi ale vieţii.

Parabolele celor trei porţi

— Am să-ţi povestesc, măria-ta, dintru început, despre întâia poartă, *Arta de a trăi:*

Află, dar, că viaţa are un ţel şi că acest ţel al vieţii este desăvârşirea. Iar cea mai de seamă desăvârşire este numai cea întru credinţă.

Ci nimenea nu ajunge la desăvârşire decât printr-o viaţă plină de foc şi de dăruire. Iar o asememenea viaţă poate fi trăită şi împlinită prin oricare dintre cele patru mari îndeletniciri ale omenirii: cea a cârmuirii, cea a comerţului, cea a agriculturii şi cea a meşteşugurilor.

În ce priveşte *Cârmuirea:* este nevoie ca aceia, oameni rari, ce sunt chemaţi a cârmui lumea, să fie înzestraţi cu o mare ştiinţă politică, cu o desăvârşită agerime de minte şi cu o dibăcie fără de margini. Ei nu trebuie să se lase niciodată conduşi de toanele firii lor, ci de alese năzuinţe întru Allah preaslăvitul. Dacă şi-ar orândui purtarea întru asemenea năzuinţe, dreptatea ar domni între oameni şi ar înceta orice neînţelegere pe faţa pământului. Ci mai adesea ei se lasă călăuziţi de slăbiciunile firii lor şi lunecă în rătăciri fără de leac. Căci un cârmuitor nu este de folos decât în măsura în care se arată drept şi nepărtinitor şi în stare să împiedice pe cei puternici de-a asupri pe cei slabi: altminteri, el nu e de nicio trebuinţă.

Marele Ardeşir, al treilea rege al perşilor, unul dintre urmaşii lui Sasan, spunea: „Ocârmuirea lumească şi credinţa sunt două surori gemene: credinţa e o comoară, iar ocârmuirea este straja ei”.

Mahomed, Profetul nostru — cu el fie pacea şi rugăciunea! — a spus: „Două lucruri stăpânesc lumea: ocârmuirea şi ştiinţa. Când ele sunt drepte şi curate, lumea merge pe calea cea dreaptă; când sunt tulburi şi strâmbe, lumea cade în ticăloşie.”

Tot aşa cum şi un înţelept de demult a spus: „Regele trebuie să fie paznicul credinţei, a tot ce este sfânt şi al drepturilor supuşilor lui. Dar, mai presus de orice, el trebuie să vegheze a ţine cumpăna dreaptă între cei ce mânuiesc condeiul şi cei ce mânuiesc spada. Căci cel ce rămâne nepăsător faţă de cel ce mânuieşte condeiul are să dea în prăpastie şi are să-şi rupă gâtul!“

Iar regele Ardeşir, care a fost un mare cuceritor, şi-a împărţit împărăţia în patru vilaete; şi şi-a făcut patru inele, cu patru peceţi, şi le-a pus pe degete, şi fiecare pecete era pentru câte unul din vilaete. Întâia pecete era pe inelul menit vilaetului din către mare. Şi tot aşa le-a menit şi pe celelalte trei, câte unui vilaet din împărăţie, anume ca să înstăpânească temeinic peste tot buna rânduială. Şi rânduiala lui a fost urmată până la vremurile islamice.

Marele Kesra, regele perşilor, i-a scris într-o zi fiului său, căruia îi încredinţase una dintre cele mai de seamă oşti ale lui: „O, fiul meu...”

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, se opri.

Ci într-a şaizeci şi una noapte

Ea urmă:

Marele Kesra, regele perşilor, i-a scris într-o zi fiului său, căruia îi încredinţase una dintre cele mai de seamă oşti ale lui: „O, fiul meu, să nu te laşi călăuzit de milă, pentru că ea va şubrezi supunerea ce ţi-o datorează ai tăi; dar nici nu te purta cu prea mare asprime, pentru că aceasta face să dospească răzvrătirea în sufletul

ostaşilor.”

Şi mai ştim una de la cei vechi:

Un arab a venit odată la califul Abu-Giafar-Abdalah Al-Mansur şi i-a spus:

— Ţine-ţi câinele flămând, dacă vrei să te urmeze.

Califul s-a mâniat atunci pe arab. Arabul însă a adăugat:

— Dar ia aminte ca nu cumva vreun trecător să-i arunce vreo bucată de pâine câinelui, pentru că atunci câinele te va părăsi şi se va duce după acel trecător.

Al-Mansur înţelese pilda şi şi-o puse la inimă. Şi-l dărui pe arab cu o bună răsplată.

Se mai povesteşte că Abd El-Malec ben Meruan, califul, scrisese următoarele fratelui său Abd El-Aziz ben Meruan, pe care-l trimisese în fruntea oastei în Egipt: „Poţi să te lipseşti de sfetnicii şi de diecii tăi, căci n-au să-ţi spună decât lucruri pe care le ştii şi tu; dar să iei aminte la duşman, căci numai de la el ai să poţi afla dârzia ostaşilor tăi“.

Se spune că minunatul calif Omar ibn Al-Khatab nu primea pe nimeni în slujbă decât dacă acela îndeplinea patru cerinţe: să nu se urce niciodată pe o vită împovărată, să nu-şi însuşească niciodată pradă luată de la duşman, să nu se îmbrace niciodată cu haine bogate şi niciodată să nu întârzie la ceasul de rugăciune. Şi iată învăţăturile pe care-i plăcea să le spună mereu: „Nicio bogăţie nu este mai de preţ decât înţelepciunea, nici piatră de încercare mai temeinică decât desăvârşirea spiritului, nici mai mare faimă decât cunoaşterea ştiinţelor

Tot Omar — pe care Allah să-l aibă în îndurare! – a spus: „Femeile sunt de trei feluri: musulmana cea cinstită, care nu poartă altă grijă decât de soţul ei şi care nu are ochi decât pentru el; musulmana care nu vede în măritiş decât un mijloc de a naşte; şi târfa care slujeşte de salbă fiecui. Iar bărbaţii sunt şi ei tot de trei feluri: bărbatul înţelept care cugetă şi care se călăuzeşte după

cugetul lui; bărbatul încă şi mai înţelept care cugetă, dar care ascultă şi părerea oamenilor luminaţi; şi smintitul care nici nu cugetă, nici nu cere sfatul celor înţelepţii

Iar desăvârşitul Ali ben Abu-Taleb — Allah să-l aibă întru îndurare! — a spus: „Fiţi cu băgare de seamă la prefăcătoriile femeilor; nu le cereţi niciodată sfatul, dar nici nu le asupriţi, dacă vreţi să nu le faceţi să-şi sporească şiretenia şi înşelătoriile”.

Şi când Nozhatu tocmai voia să mai spună şi altele despre aceste lucruri, auzi cadiii de dindărătul perdelei cum se minunau:

— Maşallah! N-am mai auzit până acum vorbe atât de frumoase. Să ascultăm câte ceva şi despre celelalte două porţi.

Atunci Nozhatu, schimbând vorba cu mare dibăcie, grăi:

— În altă zi, am să vă vorbesc despre bucuriile sufletului. Acum, însă, am să vă povestesc despre *A doua poartă,* anume a *Bunelor purtări şi a desăvârşirii minţii.*

Această poartă, o, stăpâne fără de asemuire, este cea mai lungă dintre toate, este poarta desăvârşirii. Nu pot s-o străbată în toată întinderea ei decât cei care au asupra capului lor o binecuvântare din naştere.

Am să vă împărtăşesc numai câteva pilde alese.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Într-a şaizeci şi doua noapte

Ea urmă:

Am să vă împărtăşesc numai câteva pilde alese.

Într-o zi, unul dintre slujbaşii califului Moaviah veni să-l vestească pe calif că Aba-Bahr ben Kais, cel şont de-un picior, era la intrare şi aştepta să fie primit. Califul spuse:

— Adă-l îndată înlăuntru.

Aba-Bahr, şchiopul, intră, iar califul Moaviah îi grăi:

— Apropie-te, Aba-Bahr, ca să mă pot desfăta cu vorbele tale.

Şi-l întrebă:

— Spune-mi, Aba-Bahr, ce crezi tu despre mine?

Şchiopul răspunse:

— Eu? Păi meseria mea, o, emire al dreptcredincioşilor, este să rad oameni pe cap, să retez mustăţi, să curăţ şi să tai unghii, să smulg părul de la subsuoară, să bărbieresc vintre, să îngrijesc dinţi şi, la nevoie, să iau sânge din gingii. Dar niciodată nu le fac în ziua de vineri, pentru că aş săvârşi păcat.

Atunci califul întrebă:

— Dar despre tine, ce crezi?

Şi Aba-Bahr cel şchiop îi răspunse:

— Pun un picior înaintea celuilalt şi-l fac să înainteze încet, urmărindu-l cu privirile.

Califul îl mai întrebă:

— Dar despre mai-marii tăi ce crezi?

El răspunse:

— Intrând, îi salut cuminte şi aştept ca ei să-mi răspundă.

Califul îl întrebă mai departe:

— Dar despre nevastă-ta ce crezi?

Atunci Aba-Bahr strigă:

— Izbăveşte-mă de acest răspuns, o, emire al dreptcredincioşilor!

Dar califul nu-l lăsă:

— Îţi cer să-mi răspunzi, Aba-Bahr.

Iar acela răspunse:

— Nevastă-mea, ca toate femeile, a fost făcută din cea din urmă coastă, care-i de soi prost şi strâmbâ.

Califul îi puse o nouă întrebare:

— Şi cum faci, când vrei să te culci cu ea?

Şi primi răspunsul:

— Îi vorbesc plăcut, ca să-mi fie cu voie bună, apoi o alint şi-o giugiulesc, cum ştii şi tu, o, emire al dreptcredincioşilor, şi cum ştie tot omul. Şi pe urmă zic şi

eu aşa; „Fă, Doamne, ca această sămânţă să fie binecuvântată şi nu-i da o formă rea, ci mlădiaz-o frumos!” După asta mă scol, dau fuga să mă spăl, iau apă cu amândouă mâinile şi-mi torn pe trup. Şi, la sfârşit, preamăresc pe Allah pentru binefacerile lui!

Atunci califul grăi:

— În adevăr, răspunsurile tale mi-au plăcut. Cere-mi ce vrei.

Şi Aba-Bahr îi răspunse:

— Vreau ca dreptatea să fie aceeaşi pentru toţi.

Şi plecă. Iar califul Moaviah îşi spuse: „Dacă în întreaga ţară a Irakului nu s-ar afla decât acest înţelept, tot ar fi de ajuns!“

Tot aşa, sub domnia califului Omar ibn Al-Khatab, era vistiernic bătrânul Moaicab...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind, şi tăcu sfioasă.

Ci într-a şaizeci şi treia noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, Nozhatu a grăit:

Tot aşa, sub domnia califului Omar ibn Al-Khatab, era vistiernic bătrânul Moaicab.

Într-o zi, copilul mai mic al lui Omar, însoţit de maica lui, veni să-l vadă pe Moaicab, şi vistiernicul îi dete copilului o drahmă de argint. Dar nu mult timp după aceea, califul îl chemă şi grăi:

— O, sfeterisitorule, ce-ai făcut?

Şi Moaicab, care era om cinstit, strigă:

— Dar ce-am făcut, o, emire al credincioşilor?

Omar îl lămuri:

— Moaicab, drahma de argint pe care ai dat-o copilului meu este un furt de la toată naţia musulmană!

Şi Moaicab înţelese că greşise şi, cât a mai trăit, spunea într-una:

— Unde se mai află pe pământ un om atât de minunat ca Omar?

Se mai povesteşte că Omar, califul, a ieşit într-o noapte să se plimbe însoţit de bătrânul Aslam Abu-Zeid. Şi zărind în depărtare lumina unui focşor, s-a apropiat de acel loc şi-a văzut o femeie sărmană care încălzea o cratiţă, iar alături de ea doi copii plăpânzi plângeau jalnic. Şi Omar spuse:

— Pacea lui Allah fie cu tine, femeie! Ce faci tu aici, singurică, în noapte şi-n frig?

Ea răspunse:

— Doamne, încălzesc oleacă de apă ca s-o dau să bea copiii mei, care mor de foame şi de frig. Da-ntr-o zi Allah are să-i ceară socoteală califului Omar pentru sărăcia în care ne zbatem.

Iar califul, care era îmbrăcat ca negustor, fu nespus de mişcat şi o întrebă:

— Crezi tu, femeie, că Omar îţi cunoaşte sărăcia şi totuşi nu ţi-o uşurează?

Ea răspunse:

— Dar de ce mai este calif Omar, dacă nu cunoaşte necazurile fiecăruia dintre supuşii lui?

Atunci califul tăcu, se întoarse spre Aslam Abu-Zeid şi-i şopti:

— Să plecăm, repede!

Şi se duse degrabă la magazia lui cu merinde, intră în magazie, luă un sac de făină şi un chiup plin cu grăsime de oaie şi-i porunci lui Abu-Zeid:

— Ajută-mă să le aburc în spinare, Abu-Zeid.

Abu-Zeid se împotrivi:

— Lasă-mă să le duc eu, emire al dreptcredincioşilor!

Emirul îi răspunse cu glas adânc:

— Ci tot tu ai să duci, Abu-Zeid, şi povara păcatelor mele la ziua învierii?

Şi-l sili pe Abu-Zeid să-i aburce în spinare sacul cu făină şi chiupul cu grăsime.

Împovărat aşa, califul se grăbi să ajungă la femeia cea

sărmană. Luă făină şi grăsime şi le puse în cratiţa de la foc şi găti mâncarea cu mâinile lui. Se aplecă el însuşi asupra focului ca să sufle în el şi, cum avea o barbă mare, fumul i se strecura printre smocurile de păr. Iar când mâncarea fu gata, o dete femeii şi copilaşilor, care mâncară până se săturară, în timp ce el sufla ca s-o răcească. Le lăsă acolo sacul de făină şi chiupul de grăsime, şi plecă.

Pe drum îi spuse lui Abu-Zeid:

— O, Abu-Zeid, acuma, după ce am văzut focul acesta, lumina lui m-a luminat.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaizeci şi patra noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, tânăra Nozhatu a cuvântat mai departe:

Tot califul Omar, întâlnind într-o zi un rob care ducea la păscut turma stăpânului, îl opri ca să cumpere de la el o capră.

Dar păstorul îi răspunse:

— Nu e turma mea!

Atunci califul îi spuse:

— Robule cinstit, am să te cumpăr şi am să te liberez.

Şi Omar îl cumpără pe rob de la stăpân şi-i dărui slobozenie, cugetând în sine: „Nu întâlneşti în fiecare zi un om cinstit!“

Altădată, Hafsa, o rudă a lui Omar, a venit să-l vadă şi i-a spus:

— O, emire al credincioşilor, am aflat că în ultimele lupte pe care le-ai purtat împotriva duşmanilor ai pus mâna pe mulţi bani. În numele rudeniei noastre, să-mi dai şi mie.

Omar i-a răspuns:

— O, Hafsa, Allah m-a pus paznic peste bunurile musulmanilor şi toţi banii sunt pentru binele obştesc. N-am să mă ating de ei numai ca să-ţi fac plăcere şi fiindcă sunt rudă cu tatăl tău; n-am să aduc tocmai eu pagubă supuşilor mei.

Atunci Nozhatu auzi dindărătul perdelei cuvintele de încântare ale celor ce-o ascultau, toţi în culmea mulţumirii, se opri o clipă, după care începu iar:

— Am să vă cuvântez acum despre *A treia poartă,* adică despre *Poarta virtuţilor!*

Pildele ce le voi arăta sunt scoase din viaţa tovarăşilor Profetului — pacea şi rugăciunea fie cu el! — şi din viaţa celor mai drepţi dintre musulmani.

Se povesteşte că Hassan Al-Basri spunea: „Nu este nimeni care, înainte de a-şi da sufletul, să nu simtă părerea de rău după trei lucruri: că nu s-a bucurat din plin de ceea ce-a adunat în timpul vieţii, că nu a atins ceea ce-a nădăjduit cu statornicie şi că nu a înfăptuit ceea ce i-a frământat îndelung mintea".

Un prieten l-a întrebat o dată pe Safian:

— Un om bogat poate fi virtuos?

Safian i-a răspuns:

— Poate să fie, dacă se dovedeşte răbdător în restriştile soartei şi dacă-i mulţumeşte totdeauna celui căruia îi dăruieşte ceva, spunându-i: „O, frate, ţie-ţi datorez că am făcut în faţa lui Allah o faptă înmiresmată!"

Tot aşa, se povesteşte că preacucernicul Omar ben Abd El-Aziz, ajungând al optulea calif omiad, i-a adunat pe toţi cei din neamul Omiazilor, oameni foarte bogaţi, şi i-a silit să-i dea toate bogăţiile şi toate bunurile lor, pe care le trecu de îndată în vistieria obştească. Atunci ei alergară la Fatima, fiica lui Meruan, mătuşa califului, faţă de care Omar avea mult respect, şi o rugară să-i scape de acel necaz. Iar Fatima veni la calif într-o seară şi se aşeză tăcută pe covor.

Califul o întrebă:

— Spune, mătuşă, ce te aduce la mine?

Fatima îi răspunse:
— Emire al dreptcredincioşilor, tu eşti stăpânul şi n-aş putea să încep eu mai întâi vorba. Şi-apoi, nimica nu-ţi este ascuns, nici chiar pricina venirii mele aici.
Atunci, Omar ben Abd El-Aziz grăi:
— Allah preaînaltul a trimis pe Profetul său Mahomed — pacea şi rugăciunea fie cu el! drept balsam şi mângâiere pentru toate fiinţele. Iar Profetul — pacea şi rugăciunea fie cu el! — strânse şi luă tot ce socoti de trebuinţă, lăsând însă oamenilor un fluviu în care să-şi potolească setea până la sfârşitul veacurilor. Mie, califului, mi-a căzut sarcina de-a nu lăsa acest fluviu să-şi schimbe calea ori să se piardă în pustie.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, tăcu, sfioasă.

Ci într-a şaizeci şi cincea noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, tânăra Nozhatu, de dindărătul perdelei, în vreme ce prinţul Şarcan, cei patru cadii şi negustorul o ascultau, cuvântă mai departe:
— Mie, califului, mi-a căzut sarcina de-a nu lăsa acest fluviu să-şi schimbe calea ori să se piardă în pustie.
Atunci mătuşa lui, Fatima, răspunse:
— O, emire al credincioşilor, ţi-am înţeles vorbele, aşa că ale mele sunt de prisos.
Şi se duse la omiazii care-o aşteptau şi le spuse:
— O, voi urmaşi ai lui Omiah, voi nici nu ştiţi ce mare noroc aveţi că vi-i calif Omar ibn Abd El-Aziz!
Tot neprihănitul Omar ibn Abd El-Aziz, simţind apropiindu-i-se moartea, a strâns împrejuru-i toţi copiii şi le-a grăit:
— Mireasma sărăciei este plăcută Domnului.
Atunci, unul dintre cei de faţă, Moslim ben Abd El-Malec, i-a spus:

— O, emire al dreptcredincioşilor, cum de poţi să-ţi laşi copiii în sărăcie, tu, carele eşti tatăl lor şi păstorul poporului şi care ai putea să-i îmbogăţeşti luând din vistierie? N-ar fi mai bine aşa, decât să laşi înlocuitorului tău toate bogăţiile?

Atunci califul, întins pe patul lui de moarte, se mânie şi grăi cu mare uimire:

— O, Moslim, cum aş putea să le dau o pildă de stricăciune ca asta, în cele din urmă clipe ale mele, când toată viaţa mea i-am îndemnat să urmeze calea cea dreaptă? Moslime, eu am fost de faţă la înmormântarea unuia dintre înaintaşii mei, un fiu al lui Meruan, şi am văzut cu ochii mei multe lucruri şi le-am înţeles. Şi m-am jurat să nu fac cum a făcut el, dacă aş ajunge vreodată calif.

Acest Moslim ben Abd El-Malec ne povesteşte şi el următoarele: „Într-o zi, spune el, mă întorsesem de la înmormântarea unui şeic, un schivnic, şi tocmai mă culcasem, când avui un vis în care mi-apăru acel neprihănit şeic, îmbrăcat în haine ca florile de iasomie. Se preumbla prîntr-un loc de desfătări, printre ape şoptitoare şi sub o reveneală de vânt îmbătător, la umbra lămâilor înfloriţi. Şi-mi spuse şeicul: „O, Moslim, ce n-ai face în timpul vieţii pentru un astfel de sfârşit!“

Mi s-a mai povestit că, tot sub domnia lui Omar ibn Abd El-Aziz, un om a cărui meserie era de-a mulge oile, mergând la un păstor prieten a văzut în mijlocul turmei doi lupi, pe care i-a luat drept câini şi, înspăimântat de înfăţişarea lor sălbatică, l-a întrebat pe păstor:

— Ce faci cu câinii ăştia cumpliţi?

Păstorul i-a răspuns:

— Prietene, nu sunt câini, ci lupi îmblânziţi. Dar nu fac niciun rău turmei, căci eu sunt capul care conduce. Iar când capu-i sănătos, şi trupu-i sănătos.

Într-o zi, califul Omar ibn Abd El-Aziz, stând pe-o ridicătură făcută din noroi uscat, a ţinut poporului adunat în jurul lui o predică în care n-a spus decât atât:

— Abd El-Malec a murit şi, ca şi el, au murit şi înaintaşii şi urmaşii lui toţi. Tot aşa am să mor şi eu, Omar, la rândul meu!

Atunci Moslim a grăit:

— O, emire al dreptcredincioşilor, această ridicătură de pământ nu e vrednică de un calif. Nu se află aci nici măcar un lanţ despărţitor.

Califul îi răspunse cu glas de înţelept:

— O, Moslime, nu cumva ai vrea ca Omar, la ziua judecăţii, să poarte de gât o bucată din acel lanţ?

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a şaizeci şi şasea noapte

Ea urmă:

O, preafericitele rege, tânăra Nozhatu a cuvântat mai departe:

Khaled ben Safuan s-a dus într-o zi la califul Heşam, care se afla în cortul său, înconjurat de dieci şi de slujitori. Ajungând în faţa lui, Khaled ben Safuan grăi:

— Allah să te încarce cu binefacerile lui, o, emire al dreptcredincioşilor, şi să nu toarne în fericirea ta nicio picătură de amărăciune. Iată că am să-ţi spun câteva vorbe care nu sunt noi, ci grele de preţul lucrurilor vechi.

Califul Heşam îi porunci:

— Spune tot ce ai de spus, Ibn-Safuan.

Şi acela grăi:

— O, emire al dreptcredincioşilor, într-un an, cândva, aici pe pământ, a fost un rege dintre cei mulţi de dinainte de tine, şi regele acesta le-a spus într-o zi celor ce se aflau în jurul lui:

— Printre voi toţi, este vreunul care să fi cunoscut un rege ca mine de bogat şi de darnic?

Se afla acolo un om sfinţit prin hagialâc şi înzestrat cu

adevărata înţelepciune; şi acesta îi răspunse:

— Măria-ta, ne-ai pus o întrebare de mare însemnătate, la care îţi cer îngăduinţa să răspund.

Califul încuviinţă şi omul grăi:

— Slava în care te afli şi belşugul tău sunt trainice ori sunt trecătoare ca toate lucrurile pământului?

I se răspunse:

— Trecătoare ca toate.

Şi omul urmă:

— Atunci cum de poţi să pui o întrebare aşa de grea pentru un lucru atât de trecător şi de care vei fi chemat să dai socoteală într-o zi?

Regele răspunse:

— Adevăr grăieşti, preacinstitule. Ce trebuie să fac?

Omul îl sfătui:

— Să te sfinţeşti.

Regele puse atunci coroana de-o parte, se îmbrăcă în haine de hagiu şi plecă spre Oraşul sfânt.

Ibn-Safuan urmă:

— Şi tu, o, calife al lui Allab, ce ai de gând să faci?

Iar califul Heşam fu mişcat cum nu se mai poate, şi plânse, şi-i curseră mult timp lacrimile în barbă. Şi se întoarse în palatul lui, se închise acolo şi începu, să cugete adânc.

Dincolo de perdea, cadiii şi negustorul strigară:

— Ya Allah! asta-i de minune!

Atunci Nozhatu se opri şi spuse:

— Măriile-voastre, *Povara virtuţilor* cuprinde încă multe alte lucruri şi mai minunate, pe care nu vi le pot arăta dintr-o singură dată. Ci Allah ne va mai da multe zile şi voi putea să vă lămuresc întru totul.

După care Nozhatu nu mai spuse nimic.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi lăsă urmarea pe noaptea viitoare.

Ci într-a şaizeci şi şaptea noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, aşadar Nozhatu nu mai spuse nimic.

Atunci luară cuvântul cei patru cadii:

— O, doamne al veacului, această tânără este într-adevăr minunea vremurilor noastre şi-a tuturor vremurilor. În viaţa noastră n-am văzut pe cineva şi nici n-am auzit să fi fost cineva deopotrivă cu ea.

Şi, după ce vorbiră astfel, se ridicară în tăcere, sărutară pamântul în faţa prinţului Şarcan şi plecară.

Atunci Şarcan îşi chemă slujitorii şi le porunci:

— Trebuie să vă grăbiţi cu pregătirile de nuntă şi să gătiţi tot soiui de mâncăruri şi de bunătăţi pentru ospăţ.

Slujitorii alergară să-i împlinească poruncile şi gătiră îndată de toate. Prinţul Şarcan opri la serbările nunţii pe toate soţiile emirilor şi vizirilor, care veniseră să asculte vorbele tinerei Nozhatu, şi le pofti să facă parte din alaiul miresei.

Când se lăsă seara, ospăţul începu, mesele fură întinse şi se servi de toate câte puteau să mulţumească gusturile şi să bucure ochii. Şi toţi cei poftiţi mâncară şi băură pe săturate.

Atunci Şarcan porunci să vină cântăreţele cele mai vestite din Damasc şi toate dansatoarele almee din palat. Şi ospăţul făcu să răsune sala de cântece şi toate inimile se umplură de bucurie, întregul palat, odată cu noaptea, fu luminat de la fortăreaţă până la porţile din afară, şi la fel toate aleile grădinii, şi la dreapta şi la stânga. După ce Şarcan ieşi din hammam, emirii şi vizirii veniră să i se închine şi să-i ureze belşug.

Şi când Şarcan se urcă pe nişte trepte făcute anume pentru noii căsătoriţi, iată că, deodată, femeile din palat intrară încetişor, înşiruite pe două rânduri, cu mireasa Nozhatu sprijinită de cele două naşe ale sale. Şi după cum e datina, o duseră pe Nozhatu în odaia de nuntă, o

dezbrăcară şi voiră s-o scalde şi s-o împodobească frumos şi s-o dea cu tot felul de farduri şi de boieli; dar văzură că era de prisos, pentru acel trup ca o oglindă fără de pată şi pentru pielea-i înmiresmată. Naşele îi deteră tinerei Nozhatu sfaturile obişnuite împrejurării şi-i urară bucurie, o îmbrăcară cu o cămăşuţă subţire şi o lăsară singură în pat.

Atunci Şarcan intră în iatacul de nuntă. El habar n-avea că tânăra aceea minunată era însăşi sora lui Nozhatu; iar ea, la fel, nu ştia că valiul Damascului era fratele ei.

În acea noapte, Nozhatu a fost a lui Şarcan, şi totul s-a petrecut aşa că Nozhatu a rămas de la început grea.

Iar Şarcan, plin de bucurie, când se făcu ziuă, porunci doftorilor să însemneze ziua fericită, apoi merse şi se aşeză în jeţul domnesc ca să primească livrările emirilor, ale vizirilor şi ale mai-marilor din întreaga împărăţie.

După care Şarcan îşi chemă diacul şi-i porunci să aştearnă pe hârtie ceea ce îi spunea el. Şi-i scrise astfel tatălui său, regele Omar Al-Neman, că s-a însurat cu o tânără cumpărată de la un negustor, înzestrată cu frumuseţe, cu înţelepciune şi cu toate desăvârşirile ştiinţelor şi artelor; că o slobozise şi că o făcuse soţia lui legiuită; că din întâia noapte prinsese rod şi că avea de gând s-o trimită în curând la Bagdad, ca să-l vadă pe rege, pe sora Nozhatu şi pe fratele Daul-Macan. După ce scrisoarea a fost întocmită, Şarcan a pecetluit-o şi a dat-o unui olăcar sprinten, care şi plecă, de îndată, la Bagdad, iar după douăzeci de zile se întoarse aducând răspunsul regelui Omar Al-Neman. Şi răspunsul suna aşa...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaizeci şi opta noapte

Ea urmă:

Răspunsul suna aşa:

„Scrisoarea aceasta este trimisă de nemângâiatul, năpăstuitul şi copleşitul de jale şi de durere, cel care şi-a pierdut comoara sufletului şi copiii, nefericitul rege Omar Al-Neman, către fiul său preaiubit Şarcan.

Află, fiul meu, nenorocirile mele şi să ştii că, după plecarea ta la Damasc, mi se părea atât de strâmtă casa de mă înăbuşeam şi, nemaiputând de mâhnire, am plecat la vânătoare, ca să răsuflu oleacă şi să încerc a-mi risipi întrucâtva jalea.

Am rămas la vânătoare o lună, după care m-am întors în palatul meu şi am aflat că fratele tău Daul-Macan şi sora ta Nozhatu plecaseră la Hedjaz cu hagiii ce se duceau la sfânta Mecca. S-au prilejit de lipsa mea, ca să fugă; căci nu-i dasem învoire lui Daul-Macan să plece în hagialâc anul acesta, din pricina vârstei lui fragede. Îi făgăduisem că vom pleca amândoi în anul următor. Ci el n-a voit să mai aştepte şi-a fugit împreună cu soră-sa, neluând cu ei decât cele de trebuinţă pentru drum. Şi nu mai ştiu nimic despre ei; hagiii s-au întors fără fratele şi fără sora ta, şi nimeni nu mi-a putut spune ce s-a făcut cu ei. Şi iată că acum mi-am îmbrăcat pentru ei haine cernite şi mă înec în lacrimi şi în durere.

Nu întârzia, fiule, să-mi dai veşti. Îţi trimit urări de pace, ţie şi tuturor celor ai tăi!“

La câteva luni de la primirea scrisorii, Şarcan se hotărâse să povestească şi soţiei sale nenorocirea tatălui. Nu vroise s-o tulbure până atunci, din pricina sarcinei. Acum însă, după ce ea născuse o fetiţă, Şarcan intră la Nozhatu şi începu s-o sărute pe fetiţă.

Atunci Nozhatu îi spuse:

— Fetiţa a împlinit şase zile şi, după datină, trebuie să-i dai un nume.

Şarcan luă fetiţa în braţe şi, cum o privi, zări la gâtul ei, atârnând de un lanţ de aur, una dintre cele trei geme fermecate ale Abrizei, nefericita prinţesă din Chezareea.

Văzând aceasta, Şarcan strigă în mare tulburare:
— De unde ai tu, roabo, această gemă?
Nozhatu, la cuvântul de roabă, se înăbuşi de mânie şi strigă:
— Sunt stăpâna ta şi-a tuturor celor din acest palat! Cum de îndrăzneşti să mă numeşti roabă, când sunt regina ta? Ah, n-am să mai păstrez nicio clipă taina mea! Da, sunt regina ta, sunt fiică de rege! Sunt Nozhatu Zaman, fiica regelui Omar Al-Neman!
Şarcan, auzind aceste vorbe...

Când povestea ajunse aci, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaizeci şi noua noapte

Ea urmă:

Şarcan, auzind aceste vorbe, se cutremură din tot trupul, îşi plecă de groază capul, păli şi se prăbuşi la pământ. Când îşi veni în fire, tot încă nu-i venea să creadă şi o întrebă pe Nozhatu:
— O, stăpâna mea, eşti în adevăr fiica regelui Omar Al-Neman?
Ea îi răspunse:
— Da, sunt fiica lui.
Atunci el îi grăi:
— Nestemata pe care o ai este un semn că spui adevărul; dar dă-mi şi alte dovezi.
Nozhatu îi povesti lui Şarcan toate prin câte trecuse.
Atunci Şarcan rămase cu totul încredinţat şi se gândi în sine: „Ce-am făcut, cum de-am putut să mă însor cu sora mea? Nu e alt mijloc de scăpare decât să-i caut alt soţ. Am s-o dau de soţie unuia dintre sfetnicii mei, şi, dacă s-ar afla cumva ce s-a întâmplat, am să răspândesc zvonul că m-am despărţit de ea înainte de a se fi petrecut ceea ce s-a petrecut." Apoi se întoarse către sora lui şi spuse:
— O, Nozhatu, află că eşti sora mea, căci eu sunt

Şarcan, fiul lui Omar Al-Neman, şi negreşit că de mine n-ai auzit vorbindu-se vreodată la palatul tatălui nostru. Allah să ne ierte!

Când auzi vorbele lui, Nozhatu scoase un ţipăt şi căzu leşinată. Apoi, venindu-şi în simţire, începu să se bată peste obraji, să geamă, să plângă şi să se jeluie:

— Vai, în ce necaz am intrat! Ce să facem? Ce să facem? Şi ce-am să răspund tatălui şi mamei, când mă vor întreba: „De la cine ai această copilă?“

Şarcan glăsui:

— Socotesc că mijlocul cel mai bun de-a îndrepta totul este să te dau în căsătorie marelui meu sfetnic. În felul acesta, nimeni nu va bănui taina. Numai aşa vom izbuti, o, Nozhatu, să răzbim cu cinste din această împrejurare. Mă duc să poruncesc să vină la mine marele sfetnic, mai înainte de-a se afla ceva despre taina noastră.

Apoi Şarcan o mângâie pe sora lui şi o sărută pe frunte.

Ea îi spuse:

— Aşa să facem, Şarcan. Ci spune-mi, care e numele pe care vrei să-l dai copilei, căci nu mai avem vreme de pierdut.

Şi Şarcan hotărî:

— Se va numi Puterea-Ursitei!

Plecă apoi zorit să-l cheme pe marele sfetnic, îi dete pe Nozhatu în căsătorie fără multă vorbă, copleşindu-l cu daruri. Marele sfetnic o luă la el pe Nozhatu şi pe copilă, şi se purtă cu multă grijă faţă de noua lui soaţă, iar pe copilă o dete în seama doicilor şi a slujitorilor.

Estimp, Daul-Macan, fratele tinerei Nozhatu. Împreună cu bunul slujitor de la hammam se pregăteau să plece spre Bagdad cu o caravană din Damasc.

Dar tot atunci sosi un al doilea olăcar de la regele Oman Al-Neman, aducând o nouă scrisoare pentru prinţul Şarcan. După ce mai întâi nălţa slavă Celui-dc-sus, iată ce cuprindea scrisoarea:

„Scriu, fiul meu prea iubit, ca să-ţi spun că sunt neîncetat pradă durerii şi că sorb mult amar din pricina despărţirii de copiii mei.

Şi-apoi să-ţi cer ca, îndată ce vei primi scrisoarea, să-mi trimiţi haraciul ţinuturilor de la Şam şi să te prilejeşti de caravană ca să-mi trimiţi aici şi pe tânăra ta soţie, pe care doresc mult s-o cunosc şi să-i cercetez ştiinţa şi celelalte învăţături. Căci trebuie să-ţi spun că mi-au sosit la palat, din ţara ghiaurilor, o preacinstită bătrână însoţită de cinci tinere fecioare cu sânii fragezi şi că aceste fecioare cunosc tot ce poate să cunoască mintea omenească, Limba n-ar răzbi să arate înţelepciunea bătrânei şi însuşirile acestor fecioare, desăvârşite întru totul. Sunt cuprins de mare dragoste pentru ele şi doresc să le ţin la palat, la îndemână, căci niciun rege de pe pământ nu are asemenea podoabe. Am întrebat-o pe bătrână care-i preţul de cumpărare al tinerelor fete, şi ea mi-a răspuns: «N-aş putea să le vând decât cu preţul hameiului pe care-l primeşti din ţinuturile de la Şam şi de la Damasc››. Iar eu, pe Allah, nu socotesc că preţul ar fi prea mare, ba chiar mi se pare nevrednic de ele; căci fiecare dintre aceste fecioare preţuieşte mai mult. M-am învoit la acest preţ şi le-am poftit să locuiască la palat, aşteptând să-mi trimiţi cât mai degrabă haraciul. Zoreşte, fiul meu, pentru că bătrâna e nerăbdătoare să se întoarcă în ţara ei.

Şi mai ales, fiule, nu uita să-mi trimiţi totodată şi pe tânăra ta soţie, a cărei ştiinţă ne va fi de folos ca să judecăm cunoştinţele celor cinci fecioare. Şi-ţi făgăduiesc că, dacă soţia ta le întrece în ştiinţa şi în bogăţia minţii, am să ţi le trimit pe toate în dar de la mine, iar pe deasupra îţi făgăduiesc şi haraciul pe un an al cetăţii Bagdadului.

Pacea fie cu tine şi cu toţi cei din casa ta, fiule!”

După ce Şarcan citi scrisoarea tatălui său...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi,

sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaptezecea noapte

Ea urmă:

După ce Şarcan citi scrisoarea tatălui său, chemă de îndată la el pe cumnatul său, marele sfetnic, şi-i porunci:

— Trimite numaiclecât după tânăra roabă pe care ţi-am dat-o de soţie.

Când Nozhatu sosi, Şarcan îi spuse:

— Citeşte, sora mea, această scrisoare a tatălui nostru şi spune-mi ce socoţi.

Nozhatu, după ce citi scrisoarea, răspunse:

— Ceea ce socoteşti tu este totdeauna cel mai bine socotit şi hotărât. Dar, dacă mă întrebi, îţi voi spune că dorinţa mea cea mai arzătoare este să-mi revăd părinţii şi ţara, şi te rog să mă laşi să plec, împreună cu soţul meu, marele sfetnic, ca să-i pot povesti tatei întâmplarea cu beduinul care m-a vândut unui negustor şi cum negustorul m-a vândut ţie, iar tu m-ai dat în căsătorie marelui tău sfetnic, după ce ne-am despărţit fără să te fi culcat cu mine.

Şarcan spuse:

— Aşa să fie!

Îl chemă apoi pe marele sfetnic, care nu ştia că e cumnat cu prinţul, şi-i porunci:

— Ai să pleci la Bagdad în fruntea caravanei care duce tatălui meu haraciul de la Damasc şi-ai să iei cu tine şi pe soţia ta, tânăra roabă pe care ţi-am dat-o.

Marele sfetnic răspunse:

— Ascult şi mă supun.

Iar Şarcan porunci să se pregătească pentru marele sfetnic un palanchin arătos pe o cămilă frumoasă. Porunci apoi să se pregătească şi un al doilea palanchin de călătorie pentru Nozhatu, îi dete marelui sfetnic o scrisoarea către regele Omar Al-Neman şi-şi luă rămas

bun de la ei, după ce-o aduse la el în palat pe micuţa Puterea-Ursitei. Cercetă dacă la gât îi mai atârna de un lănţişor de aur gema cea preţioasă a nefericitei Abriza şi o lăsă în seama doicilor şi a slujnicelor din palat. Iar Nozhatu, văzând că fiica ei rămâne pe mâini bune, plecă împreună cu soţul ei, marele sfetnic, sub mândrele palanchinuri aşezate pe cămilele cele mai sprintene şi frumoase, trecând în fruntea caravanei.

Ci tocmai în acea noapte, hammamgiul şi Daul-Macan, preumblându-se în jurul palatului valiului de la Damasc, văzură cămilele, catârii şi purtătorii de făclii. Şi Daul-Macan îl întrebă pe unul dintre slujitori:

— Ale cui sunt toate acestea?

Omul răspunse:

— Este haraciul cetăţii Damascului datorat regelui Omar Al-Neman.

Atunci Daul-Macan întrebă iar:

— Şi cine este conducătorul caravanei?

Omul răspunse:

— Este marele sfetnic, soţul unei tinere roabe mult pricepută în ştiinţe şi foarte înţeleaptă.

Daul-Macan începu să plângă amar, căci şi-aminti de sora sa Nozhatu, de casa şi de ţara lui. Şi spuse hammamgiului:

— Frate, eu plec cu caravana asta.

Hammamgiul răspunse:

— Merg şi eu cu tine, căci n-am să te las să drumeţeşti singur până la Bagdad, după ce te-am însoţit de la Ierusalim la Damasc.

Atunci Daul-Macan suspină:

— Frate, te iubesc şi te cinstesc.

Hammamgiul pregăti repede cele de trebuinţă, puse pe măgar samarul şi o traistă cu merinde, îşi strânse mijlocul, îşi ridică poalele hainei şi le prinse de curea, şi-l ajută apoi pe Daul-Macan să încalece pe asin.

Daul-Macan îi spuse:

— Urcă-te îndărătul meu.

Dar hammamgiul nu primi, spunându-i:

— Nu voi face aceasta, stăpâne, căci vreau să te slujesc întru totul.

Daul-Macan stărui:

— Trebuie totuşi să te urci pe măgar îndărătul meu, măcar un ceas, ca să te odihneşti.

Celălalt răspunse:

— Dacă m-oi simţi cumva trudit, am să mă odihnesc un ceas la spatele tău, pe măgar.

Atunci Daul-Macan oftă:

— Frate, acum nu-ţi pot făgădui nimic; dar când o să ajungem la părinţii mei, nădăjduiesc că ai să vezi cum ştiu să-ţi răsplătesc bună-credinţa.

Şi caravana, prilejindu-se de reveneala nopţii, se puse în mers, iar slujitorul pe jos şi Daul-Macan pe măgar o urmară, pe când marele sfetnic şi soţia lui, Nozhatu, înconjuraţi de alaiul lor, mergeau în frunte, urcaţi, fiecare, pe câte o cămilă de soi.

Şi drumeţiră toată noaptea pânâ la răsăritul soarelui, când, din pricina arşiţei care se înteţea, marele sfetnic dete poruncă pentru popas la umbra unui pâlc de palmieri. Descălecară acolo cu toţii, ca să se odihnească şi să adape cămilele şi vitele de povară. După care plecară şi merseră încă cinci nopţi şi ajunseră la un oraş, în care rămaseră trei zile. Şi iarăşi porniră şi călătoriră până ce ajunseră la o mică depărtare de cetatea Bagdadului: ceea ce se cunoştea după adierea de vânt care-i întâmpina şi care nu putea fi decât numai de la Bagdad...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaptezeci şi una noapte

Ea urmă:

Simţind această adiere dinspre ţara dragă, lui Daul-

Macan i se umplu sufletul de amintirea surorii sale Nozhatu, a tatălui său şi a mamei sale, şi gândul îi era numai la lipsa surorii şi la durerea părinţilor, când l-or vedea venind acasă fără ea. Începu să plângă cu inima grea şi să rostească stihuri de jale:

Făptură scumpă! Oare niciodată
Nu vom mai fi alături amândoi?
A despărţirii noapte blestemată
Va birui de-a pururi peste noi?

Ah, scurte-au fost acele clipe-n care
Ne bucuram, cândva, ca doi copii.
Şi lungi şi grele-s zilele amare
Ce ne-au înstrăinat pe căi pustii.

Vino, odată, şi mă ia de mână!
Ca lumânarea, trupu-mi s-a topit
Sub nemiloasa flacără păgână
A dorului de care-s mistuit.

Vino, şi nu-mi vorbi despre uitare.
Nu-mi cere, pe Allah! să uit ce-a fost.
Mi-ar fi unica vieţii consolare:
La pieptul meu să-ţi afli adăpost.

Atunci îndatoritorul hammamgiu îi vorbi:

— Copile, destul cu plânsul! Şi bagă de seamă că suntem tare aproape de cortul marelui sfetnic şi al soţiei lui.

El răspunse:

— Lasă-mă să plâng şi să-mi spun versurile cu care mă mai alin şi-mi mai potolesc pojarul inimii.

Şi, fără a lua aminte la sfaturile hammamgiului, se întoarse cu faţa spre Bagdad. Şi cum în acele clipe Nozhatu, culcată în cort, nu putea dormi, cu gândurile duse la cei dragi, cufundată în visuri triste şi lăcrimând

într-una, auzi glasul care, nu departe de cortul ei, cânta înfiorat în noapte.

Şi-atunci, tânăra Nozhatu, soţia marelui sfetnic, se ridică tulburată şi-l chemă pe eunucul ce dormea la intrarea în cort şi care veni numaidecât şi o întrebă:

— Ce doreşti, stăpână?

Ea îi spuse:

— Aleargă îndată şi caută-l pe cel ce-a cântat şi adumi-l aici!

Eunucul răspunse:

— Eu dormeam şi n-am auzit nimic. Şi n-aş putea să-l găsesc în plină noapte, decât dacă i-aş trezi pe toţi cei care dorm.

Ea îi porunci:

— Trebuie! Acela pe care-l vei găsi treaz, va fi fără îndoială cel pe care l-am auzit cântând.

Eunucul nu îndrăzni să mai stăruiască şi ieşi să-l caute pe cântăreţ.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaptezeci şi doua noapte

Ea urmă:

Atunci eunucul nu îndrăzni să mai stăruiască şi ieşi să-l caute pe cântăreţ. Dar degeaba se uită în toate părţile şi cercetă peste tot, nu găsi treaz decât pe bătrânul hammamgiu, căci Daul-Macan zăcea nemişcat. Iar hammamgiul, văzându-l pe eunucul care, la lumina lunii, părea tare supărat, se temu foarte că Daul-Macan va fi tulburat somnul soţiei sfetnicului, aşa că tăcu mâlc. Ci eunucul îl zări şi-l întrebă:

— Tu ai cântat cântecul pe care l-a auzit stăpâna mea?

Atunci hammamgiul, cu totul încredinţat că soţia marelui sfetnic se supărase, strigă:

— Nu, nu! N-am cântat eu!

Eunucul urmă:

— Dar cine atunci? Arată-mi-l, căci nu se poate să nu-l fi auzit şi să nu-l fi văzut, de vreme ce nu dormi!

Iar hammamgiul, tot îngrijorat pentru Daul-Macan, spuse:

— Ba nu, nu-l ştiu şi n-am auzit nimic.

— Pe Allah! minţi cu neruşinare şi n-ai să mă faci să cred că, treaz fiind şi stând aici, n-ai auzit nimic.

Atunci slujitorul îi vorbi:

— Am să-ţi spun adevărul. A cântat un nomad care-a trecut pe-aici călare pe cămila lui. Şi pe mine m-a trezit cu glasul lui blestemat, pedepsi-l-ar Allah!

Eunucul, dând din cap a îndoială şi bombănind, se întoarse şi-i spuse stăpânei lui:

— A fost un nomad care acum trebuie să fie departe cu cămila lui.

Nozhatu, mâhnită, îl privi lung pe eunuc şi nu mai spuse nimic.

În vremea aceasta, Daul-Macan se trezi, şi deasupra capului văzu luna sus în slava cerului. În suflet i se deşteptă adierea dulce a amintirilor de demult, iar în inimă îi răsunau nenumărate cântece de păsări şi şoapte tainice de lăute ale cugetului. Şi-l cuprinse un dor nestăpânit de a-şi revărsa în cântec avânturile lăuntrice care-l făceau parcă să plutească în zbor.

Grăi atunci slujitorului:

— Ascultă!

Slujitorul îl întrebă:

— Ce vrei să faci, copile?

Daul-Macan răspunse:

— Vreau să cânt nişte cântece care mi-ar potoli inima.

Slujitorul zise:

— Tu nu ştii ce s-a întâmplat şi de câte vicleşuguri a trebuit să mă slujesc faţă de eunuc ca să scăpăm de primejdie!

Daul-Macan întrebă:

— Ce tot spui? Care eunuc?

Hammamgiul îi povesti:

— O, stăpâne, eunucul soţiei marelui sfetnic a fost aici, tare mâniat, pe când tu zăceai pierdut. Învârtea în mână un băţ gros de migdal şi privea la toţi cei adormiţi, şi cum nu m-a găsit decât pe mine treaz, m-a întrebat furios dacă eu cântasem. Dar i-am răspuns: „A, nu, nicidecum! A fost un biet nomad care trecea pe drum“. Eunucul nu prea s-a arătat că m-ar crede, căci, înainte de-a pleca, mi-a poruncit: „Dacă-l mai auzi cumva iar, pune mâna pe el şi să mi-l dai să-l duc la stăpâna mea. Bagă de seamă ce ţi-am spus!“ Iată, dar, stăpâne, ce anevoie mi-a fost să scap de acel arap bănuielnic.

Când auzi asemenea vorbe, Daul-Macan se mânie şi strigă:

— Şi cine-ar îndrăzni să mă împiedice să-mi cânt versurile care îmi plac? Am să cânt toate cântecele care-mi plac, fie orice-o fi! Şi, la urma urmei, de ce m-aş mai teme, acum, când suntem aproape de ţara mea? De-acum înainte nimic nu mă mai poate îngrijora!

Atunci bietul slujitor îi spuse:

— Văd că vrei să te pierzi cu orice preţ.

Celălalt răspunse:

— Trebuie neapărat să cânt!

Slujitorul adăugă:

— Nu mă sili să mă despart de tine, căci mai degrabă plec, decât să te văd că ţi se întâmplă ceva rău. Uiţi, fiule, că eşti cu mine de un an şi jumătate şi că nu te-am supărat cu nimic? Gândeşte-te că toţi cei de-aici sunt topiţi de oboseală şi dorm în tihnă. Mă rog ţie, nu ne tulbura cu stihurile tale, care, altminterea, ce-i drept e drept, tare sunt frumoase.

Ci Daul-Macan nu se putu stăpâni şi, pe când deasupra vântul susura lin în frunzele de palmieri, începu să cânte cu foc:

O, unde sunt acele vremi senine
Din umbra casei noastre părinteşti,

Cu zilele de voioşie pline,
Cu nopţile de zâmbet şi poveşti?

O, timpule!... Acuma toate-s duse:
Şi-acele zile, ca un joc uitat,
Şi-acele nopţi, cu stelele apuse
Pe cerul soartei noastre-nnourat.

Ah, unde sunteţi vremi de-odinioare,
Când fericit era Daul-Macan,
Umăr la umăr cu slăvita floare
A lumilor, cu Nozhatu-Zaman!?

Daul-Macan strigă de trei ori şi se prăbuşi fără simţire. Atunci bunul hammamgiu se ridică şi-l acoperi cu mantaua lui.

Nozhatu, însă, când auzi acel cântec în care erau pomenite numele ei şi al fratelui ei, şi în care îşi revedea nenorocirile, cuprinsă de plânset cu suspine, îl chemă grabnic pe eunuc şi-i strigă:

— Nenorocire ţie! Omul care-a cântat întâia dată a cântat acuma iar şi l-am auzit, aici, aproape. Pe Allah! dacă nu mi-l aduci numaidecât, alerg la soţul meu în cort şi-i cer să te ciomăgească şi să te alunge. Ia de ici o sută de dinari, dă-i-i cântăreţului şi hotărăşte-l cu blândeţe să vină aici; iar dacă nu vrea, nu mai stărui, însă află unde stă, ce face, din ce ţară este şi vino repede să-mi spui. Şi să nu-mi zăboveşti o clipă!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaptezeci şi treia noapte

Ea urmă:

...Şi să nu-mi zăboveşti o clipă!

Eunucul ieşi din cortul stăpânei şi plecă să-l caute pe

cântăreţ. Începu să calce printre picioarele celor adormiţi şi să se uite bine la faţa fiecăruia, dar nu găsi pe nimeni treaz. Atunci se duse de-a dreptul la hammamgiul care sta fără manta şi cu capul gol, îl apucă de braţ şi-i strigă:

— Tu eşti cântăreţul!

Hammamgiul răspunse cu mare spaimă:

— Nu! Nu! Pe Allah! nu sunt eu, mărite eunucule!

Eunucul îi spuse:

— Nu te las până nu-mi arăţi cine a cântat, căci nu îndrăznesc să mă întorc fără de el la stăpâna mea!

La aceste cuvinte, hammamgiul, temându-se pentru Daul-Macan, începu să se jeluiască eunucului:

— Pe Allah! îţi spun că cel care a cântat a fost un trecător. Nu mă mai chinui zadarnic, căci ai să dai seamă la judecata lui Allah. Nu sunt decât un biet hagiu care vine din oraşul lui Abraham, prietenul lui Allah.

Eunucul însă îi răspunse:

— Fie! Dar vino cu mine, ca să spui chiar tu acest lucru stăpânei mele, căci pe mine nu mă crede.

Atunci hammamgiul suspină.

— O, mare şi bun slujitor, crede-mă şi întoarce-te liniştit la cortul tău! Şi dacă se mai aude glasul, să vii să-mi ceri sama, căci numai eu voi fi atunci vinovat.

Apoi, ca să-l liniştească pe eunuc şi să-l hotărască să plece, îi înşirui potop de vorbe dulci şi de laude, îl îmbrăţişă şi-l sărută, până ce eunucul se înduplecă şi se îndepărtă, dar, în loc să se întoarcă la stăpâna lui, în faţa căreia nu îndrăznea să se arate, făcu un ocol şi se ghemui la pândă, nu departe de hammamgiu.

Estimp, Daul-Macan se trezi şi slujitorul îi spuse:

— Scoală, să-ţi povestesc ce s-a întâmplat din pricina stihurilor tale.

Şi-i povesti totul; dar Daul-Macan, care-l asculta cu gândul dus aiurea, grăi:

— Oh, nu vreau să ştiu de nimic şi n-am de ce să-mi stăpânese simţirea, acum, când suntem aproape de ţara mea.

Hammamgiul, înspăimântat, adăugă atunci:

— Fiul meu, ajunge cât te-ai lăsat mânat de dorul tău, Cum poţi fi atât de fără grijă, când eu tremur tot de spaimă pentru tine? Mă rog ţie, pe Allah! să nu mai cânţi înainte de-a fi ajuns cu adevărat în ţara ta. Eu nu te-am crezut, măi copile, atât de încăpăţânat. Dă-ţi şi tu socoteala că soţia marelui sfetnic are să te pedepsească, pentru că n-o laşi să doarmă, când ea e atât de trudită, şi de sfârşită, şi doborâtă de drum. Până acum a trimis de două ori eunucul ca să te caute.

Daul-Macan însă, fără a lua în seamă vorbele hammamgiului, pentru a treia oară îşi înălţă glasul şi cântă din tot sufletul aceste stihuri:

Ajunge l sunt sătul de-atâtea
Cuvinte mari, de amăgire,
Ce-mi răscolesc furtuni în suflet
Şi-mi pun nesomnul în privire!
Mi-au spus: „Cum te-ai schimbat!“ Ei nu ştiu
De ce. Mi-au spus: „E din iubire
Ci eu întreb: „Iubirea poate
Să ducă astfel la pieire?”
Mi-au spus: „Iubire e!“ Ci, iată,
Le spun: „Eu nu mai vream iubire,
Eu nu mai vreau aprinsa-i cupă,
Nici otrăvita ei mâhnire.
Vreau doar acele lucruri simple,
Acea pierdută fericire,
Care să-i fie bietei inimi
Ca un balsam şi-o izbăvire!”

Dar abia sfârşi Daul-Macan cântecul, că şi apăru eunucul înaintea lui. Văzându-l, hammamgiul se sperie atât de tare, încât o rupse la fugă cât putu de iute şi nu se opri decât hăt departe, de unde începu să pândească ce are să se întâmple.

Atunci eunucul înaintă sfios şi-i spuse lui Daul-Macan:

— Pacea fie cu tine!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind, şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaptezeci şi patra noapte

Ea urmă:

Aşadar, preafericitule rege, eunucul îi spuse lui Daul-Macan:

— Pacea fie cu tine!

Iar Daul-Macan îi răspunse:

— Şi cu tine fie pacea, şi mila, şi binecuvântarea lui Allah!

Robul grăi:

— Măria-ta, iată că stăpâna mea mi-a poruncit pentru a treia oară să te caut, căci vrea să te vadă!

Daul-Macan îi răspunse:

— Stăpâna ta? Şi cine-i ea, de are cutezanţa a porunci să mă cauţi pe mine?

Şi, nemulţumit numai cu atât, începu să-l ocărască pe eunuc. Eunucul însă nu-i răspunse nimic, căci stăpână-sa îi poruncise să-l ia pe cântăreţ cu blândeţe şi să-l aducă la ea numai dacă vrea el, aşa că făcu tot ce putu ca să-l liniştească şi-l luă tot cu vorbe mieroase, cam de-acestea:

— O, copile, n-am venit ca să te supăr ori să-ţi aduc vreo mâhnire, ci numai ca să te rog, dacă binevoieşti, să-ţi îndrepţi paşii spre noi şi să vorbeşti cu stăpâna mea, care arde de dorinţa de-a te vedea. Şi, n-ai grijă, o să ştie ea să-ţi fie recunoscătoare pentru bunăvoinţa pe care ţi-o cere.

Numai aşa Daul-Macan se înduplecă şi se ridică pentru a-l însoţi pe eunuc la cort, în vreme ce bietul hammamgiu, tremurând tot mai tare de teamă pentru Daul-Macan, îşi luă inima în dinţi şi-l urmă de departe, gândind în sine: „Ce prăpăd pe capul lui! De bună seamă

că mâine, la răsăritul soarelui, are să fie spânzurat!“ Şi-i trecu prin cap un gând cumplit, care-l umplu şi mai mult de spaimă, căci îşi spuse: „Cine ştie dacă Daul-Macan, ca să scape, n-o să arunce toată vina asupra mea şi n-o să mintă că eu am cântat!“

Ci Daul-Macan şi eunucul se strecurară anevoie printre oamenii adormiţi şi printre vite, până ce ajunseră la intrarea cortului nerăbdătoarei Nozhatu. Eunucul îl rugă pe Daul-Macan să aştepte afară şi intră s-o vestească pe stăpâna, căreia îi spuse:

— Iată, ţi-aduc pe cel căutat. Este un tânăr cu înfăţişare tare frumoasă, şi la boiu, şi la chip, părinţi de spiţă înaltă şi de soi.

Când îl auzi aşa, tinerei Nozhatu începu să-i bată inima şi grăi eunucului:

— Spune-i să vină cât mai lângă cort şi roagă-l să ne mai cânte din cântecele lui, ca să le-aud de aproape. Şi pe urmă caută să afli cum îl cheamă şi din ce ţară este.

Atunci eunucul ieşi şi-i vorbi lui Daul-Macan:

— Stăpâna mea te roagă să-i cânţi din cântecele tale şi are să te asculte din cort. Şi mai vrea să ştie cum te cheamă, din ce ţară şi de ce neam eşti.

El răspunse:

— Mă supun din toată inima şi ca pentru o datorie sfântă! Dar în ce priveşte numele meu, el este de mult şters, iar inima mi-i mistuită şi trupul frânt. Iar povestea vieţii mele e vrednică a fi scrisă cu de-amănuntul în colţul ochilor. Şi-am ajuns ca un beţiv care atâta a băut, încât toată viaţa lui are să se clatine. Şi sunt ca un lunatic, sau ca unul care se îneacă în valurile nebuniei.

Când Nozhatu auzi din cort aceste cuvinte, începu să suspine, îl strigă pe eunuc şi-i zise:

— Întreabă-l dacă a pierdut pe cineva scump — mama, tatăl ori vreun frate.

Eunucul se duse şi-l întrebă pe Daul-Macan, după cum îi poruncise stăpâna, iar acesta răspunse:

— I-am pierdut, da. Şi am pierdut şi-o soră care mă

iubea şi de la care nu mai am nicio ştire.

Nozhatu, auzind răspunsul pe care i-l aducea eunucul, spuse:

— Facă Allah ca tânărul să-şi găsească mângâierea nenorocirii lui şi să se adune cu cei ce-i sunt dragi.

Apoi îi grăi eunucului:

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaptezeci şi cincea noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, aşadar Nozhatu, soţia marelui sfetnic, îi grăi eunucului:

— Du-te şi-l roagă să ne cânte un cântec despre amarul despărţirii.

Şi eunucul se duse şi-l rugă după porunca stăpânei. Atunci Daul-Macan, stând nu departe de cort, îşi sprijini obrazul în palmă şi, sub luna care-şi revărsa lumina peste oamenii adormiţi şi peste vite, glasul lui străbătu tăcerea. Iar când sfârşi de cântat minunatul lui cântec, Nozhatu, care-l ascultase ca-n vrajă, nu se mai putu stăpâni şi, ridicând înfiorată pânza de la intrarea cortului, scoase afară capul, privi pe cântăreţ sub lumina lunii şi un strigăt îi izbucni din piept, căci îşi recunoscu fratele. Se aruncă afară cu braţele întinse şi strigă:

—Frate! O, Daul-Macan!

Daul-Macan o privi uimit şi recunoscu pe soră-sa Nozhatu. Se aruncară unul în braţele celuilalt şi se prăbuşiră amândoi copleşiţi la pământ.

Când văzu aceasta, eunucul rămase cu gura căscată de mirare. Se grăbi să ia o mare velinţă şi o întinse peste cei doi, în semn de respect, şi aşteptă cuminte ca ei să se dezmeticească.

Curând, în adevăr, Nozhatu se trezi cea dintâi şi apoi şi Daul-Macan. Şi din acea clipă, Nozhatu uită de toate

durerile trecute şi, în culmea bucuriei, rosti aceste stihuri:

Destin, jurasei că durerea mea
Nu va avea în veci de veci sfârşit.
Şi iată, crunt călău, că te-am silit
Să calci ce-ai juruit cu vorbă grea!

Căci fericită sunt acum deplin:
E lângă mine cel care mi-e drag.
Sumete-ţi poala hainei prepeleag,
Să ne slujeşti, destinule hain!

Iar Daul-Macan o strânse la piept pe soră-sa şi, cu lacrimi de bucurie în pleoape, spuse la rândul său:

De multa fericire pe care pot s-o strâng
Şi eu în piept acuma — ah, ochii-mi plâng şi plâng.
Vai, ochilor, deprins-aţi al lacrimii nărav:
Plângeam ieri de durere, azi fericirii sclav.

Nozhatu îl pofti apoi pe fratele ei în cort şi-i grăi:
— Frate, povesteşte-mi acum ce ţi s-a întâmplat, şi-ţi voi spune, la rândul meu, prin câte am trecut!
Daul-Macan însă îi răspunse:
— Povesteşte tu mai întâi întâmplările tale.
Şi Nozhatu îi povesti fratelui ei tot ce se petrecuse, fără să lase deoparte niciun amănunt, şi, la sfârşit, adăugă:
— Iar pe soţul meu, marele sfetnic, îl vei cunoaşte îndată. Şi are să te placă, pentru că e un om tare cumsecade. Dar mai întâi, grăbeşte-te şi spune-mi prin câte ai trecut de când te-am lăsat bolnav în hanul din oraşul sfânt.
Daul-Macan îi făcu pe voie şi-şi încheie povestirea astfel:
— Dar, mai ales, Nozhatu, nici n-aş putea să-ţi spun îndeajuns ce bun a fost cu mine un slujitor de la hammam, care a cheltuit, ca să mă îngrijească, toţi banii

pe care-i avea, şi m-a slujit, zi şi noapte, şi s-a purtat mai bine ca un tată, ori ca un frate, ori ca un prieten, credincios, şi a dus aşa de departe dăruirea de sine, că s-a lipsit de hrană, ca să mi-o dea mie, şi de asinul lui, ca să nu merg eu pe jos, mulţumindu-se numai să-l conducă. Dacă sunt încă în viaţă, să ştii că asta-i numai datorită lui.

Atunci Nozhatu spuse:

— Cu voia lui Allah, vom şti noi să-i răsplătim bunătatea, pe cât ne va sta în putere.

Nozhatu chemă apoi pe eunuc, care veni în grabă, sărută mâna lui Daul-Macan şi rămase în picioare dinaintea lui. Nozhatu îi grăi:

— Bunule slujitor, vestitor de bine, întrucât tu cel dintâi mi-ai adus ştirea cea bună, păstrează pentru tine punga cu cei o mie de dinari. Aleargă acum şi spune-i stăpânului tău că vreau să-l văd.

Eunucul, tare bucuros, alergă să-l vestească pe stăpânul său, marele sfetnic, care şi veni de îndată în cortul soţiei. Şi fu în culmea uimirii văzând la ea pe tânărul străin, şi încă în puterea nopţii. Dar Nozhatu se grăbi să-i povestească întâmplările lor de la început până la sfârşit şi adăugă:

— Astfel, preabunul meu soţ, în loc să te căsătoreşti cu o roabă, cum credeai, ai luat pe fiica regelui Omar Al-Neman, pe Nozhatu-Zaman! Iar acesta-i fratele meu Daul-Macan.

Când auzi nemaipomenita lor poveste, marele sfetnic fu în culmea uimirii, aflând că este ginerele chiar al regelui Omar Al-Neman. Şi gândi în sine: „Am să ajung pe puţin valiu al vreuneia dintre cele mai bogate vilaete ale împărăţiei!“

Se ploconi dinaintea lui Daul-Macan, i se închină cu vorbe alese şi se bucură că a scăpat din toate relele şi că s-a întâlnit cu sora sa. Şi de îndată voi să poruncească să se facă un cort pentru noul oaspe, dar Nozhatu îi spuse:

— Este de prisos, acum, când suntem atât de aproape de ţară. Şi-apoi, cum nu ne-am văzut de multă vreme,

vom fi fericiţi amândoi să stăm în acelaşi cort şi să ne saturăm privindu-ne, înainte de-a ajunge acasă.

Marele sfetnic răspunse:

— Fie totul după dorinţele tale!

Ieşi apoi, ca să-i lase liberi să-şi povestească, şi le trimise făclii, siropuri, fructe şi tot soiul de dulciuri din cele cu care avusese grijă să încarce doi catâri şi o cămilă, înainte de-a părăsi Damascul, spre a le împărţi ca daruri celor din Bagdad şi ca răspuns la urările lor de bun sosit. Şi-i trimise lui Daul-Macan trei rânduri de haine dintre cele mai de preţ şi-i pregăti o cămilă de soi ales, cu tot harnaşamentul şi cu un cioltar cu ciucuri de multe culori. Apoi începu să se plimbe în lung şi-n lat pe dinaintea cortului, cu pieptul umflat de voie bună şi cu gândul la înălţarea care-i venea de la Allah, la însemnătatea lui de acum şi la măririle viitoare.

O dată cu dimineaţa, merse în grabă la cortul soţiei ca să-şi salute cumnatul.

Nozhatu îi spuse:

— Nu trebuie să uităm de slujitorul de la hammam. Eunucul să-i pregătească un cal şi să aibă grijă de masa lui de prânz şi de seară. Şi, mai cu seamă, să nu-l lase să se îndepărteze de noi.

Marele sfetnic dete atunci eunucului poruncile trebuincioase, iar acesta răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi luă numaidecât cu el câţiva oameni din straja marelui sfetnic şi plecă în căutarea hammamgiului. Îl găsi tocmai în coada caravanei, tremurând de spaimă şi gata să pună şeaua pe măgar şi să fugă cât mai iute din locul acela, unde tânărul lui prieten Daul-Macan fusese luat prins. La vederea eunucului şi-a robilor care alergară îndată şi-l înconjurară, intră parcă moartea în el, se îngălbeni, genunchii i se bâţâiau lovindu-se unul de altul, şi tremura din tot trupul. Nu mai avea nicio îndoială că Daul-Macan, ca să se dezvinovăţească, l-a lăsat în voia răzbunării soţiei marelui sfetnic. Mai ales că eunucul îi şi

strigă:

— Mincinosule!...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaptezeci şi şasea noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, aşadar eunucul i-a strigat hammamgiului îngrozit:

— Mincinosule! Mi-ai spus nu numai că n-ai cântat tu, dar şi că nici nu ştiai cine a cântat! Şi iată, am aflat că acel cântăreţ era chiar tovarăşul tău. De-aici până la Bagdad, nu te mai slăbim o clipă şi ai să ai la sosire aceeaşi soartă ca şi tovarăşul tău.

La vorbele eunucului, hammamgiul înspăimântat începu să se jeluiaseă, gândind în sine: „Iată că am dat tocmai de ce am vrut atâta să scap!”

Eunucul porunci robilor:

— Luaţi-i asinul şi daţi-i calul ăsta!

Robii, fără a lua seama la suspinele hammamgiului, îi luară măgarul şi-l siliră să încalece pe un cal minunat dintre cei ai marelui sfetnic. Apoi eunucul le spuse aparte:

— Tot timpul călătoriei să staţi cu ochii pe acest hamamgiu. Pentru fiecare fir de păr din cap ce-i va fi atins, veţi plăti cu viaţa câte unuia dintre voi. Aşa că să vă purtaţi faţă de el plini de grijă şi să nu-i lipsească nimic!

Hammamgiul, văzându-se păzit de robi, nu se mai îndoi că va fi dat morţii şi spuse eunucului:

— O, căpitane preamilos, îţi jur că tânărul acela nu-mi e nici frate, nici rudă, căci sunt singur pe lume şi-s doar un biet îngrijitor la un hammam. L-am găsit pe moarte, întins lângă o grămadă de lemne de la poarta hammamului şi m-am miluit de el, în numele lui Allah, luându-l la mine

acasă. N-am făcut nimic ca să merit vreo pedeapsă!

Începu apoi să se jeluiască şi să se gândească la tot felul de lucruri, care de care mai negre, în vreme ce caravana înainta, iar eunucul mergea alături de el şi se desfăta pe socoteala lui, spunându-i din când în când:

— Ai tulburat somnul stăpânei cu blestematele tale de cântece, ca şi tânărul acela; şi nu păreai deloc înspăimântat pe atunci!

Dar la fiecare oprire, eunucul îl poftea pe slujitor să mănânce cu el din aceeaşi farfurie şi să bea vin cu el din aceeaşi cană, după ce bea el mai întâi. Ci lacrimile nu se uscau în ochii slujitorului, mai îngrijorat ca oricând, neavând ştiri despre prietenul său Daul-Macan, de care eunucul nici gând să-i pomenească.

Estimp Nozhatu, Daul-Macan şi marele sfetnic călătoreau tot în fruntea caravanei pe calea Bagdadului şi nu mai rămăsese decât o singură zi de mers până să ajungă la ţinta mult râvnită. Şi tocmai în dimineaţa din urmă, după popasul de noapte, pe când se pregăteau să-şi urmeze calea, văzură deodată ridicându-se înaintea lor un praf gros care întuneca văzduhul şi făcea noapte împrejur. Marele sfetnic încercă să-i linişească şi le spuse să stea pe loc;, iar el luă cincizeci de mameluci şi înaintă spre norul de praf.

După un scurt răstimp, praful se risipi şi ei văzură o mare oştire cu flamurile în vânt, mergând în rânduri de bătaie, în sunetul tobelor. Îndată se desprinse din oaste o ceată de călăreţi care înaintară spre ei în galop. Şi fiecare mameluc de-al marelui sfetnic fu împresurat de cinci oşteni călări.

Văzând acestea, marele sfetnic întrebă cu uimire:

— Cine sunteţi şi de ce ne întâmpinaţi astfel?

Ei răspunseră:

— Dar voi cine sunteţi, de unde veniţi şi unde mergeţi?

Marele sfetnic îi lămuri;

— Sunt marele sfetnic al emirului de la Damasc, al prinţului Şarcan, fiul regelui Omar Al-Neman, stăpânul

Bagdadului şi al ţării Horanului. Însuşi prinţul Şarcan m-a trimis la tatăl său, la Bagdad, cu haraciul Damascului şi cu daruri.

La aceste vorbe, oştenii toţi îşi scoaseră ştergarele, îşi coperiră ochii şi începură să plângă în hohote. Marele sfetnic privea la ei tot mai uimit. Atunci căpetenia oştenilor înaintă spre el şi-i spuse:

— Vai, vai! unde este regele Omar Al-Neman? Regele Omar Al-Neman a murit! Vai de noi şi de noi!

Apoi adăugă:

— Preacinstite sfetnice, vino cu noi la marele vizir Dandan, care-i colo, în mijlocul oştirii, şi el îţi va povesti cu de-amănuntul prăpădul.

Marele sfetnic începu şi el să plângă şi strigă:

— O, ce călătorie nenorocită!

Merse apoi la marele vizir Dandan, care îl primi numaidecât în cortul său şi-l pofti să ia loc. Marele sfetnic îi spuse atunci cu ce însărcinare venea şi ce daruri aducea pentru regele Omar Al-Neman.

La aceste vorbe, care-i aminteau de stăpânul şi de regele său, marele vizir Dandan începu să plângă şi-i spuse marelui sfetnic:

— Află că regele Omar Al-Neman a murit otrăvit şi ai să afli în curând toate amănuntele. Deocamdată să-ţi arăt cum stau la noi lucrurile! Iată. Când regele a murit în mila şi-n îndurarea cea fără de sfârşit a lui Allah, poporul s-a ridicat pentru a şti pe cine să aleagă urmaş la domnie. Şi oamenii ar fi ajuns să se războiască între ei, de nu i-ar fi potolit fruntaşii cetăţii şi de nu s-ar fi înţeles cu toţii să ceară sfatul celor patru mari cadii ai Bagdadului şi să se supună hotărârii acestora. Cei patru mari cadii au hotărât ca urmaş la domnie pe prinţul Şarcan, cârmuitorul Damascului. Iar eu, de îndată ce mi s-a spus hotărârea, am pornit în fruntea oastei către Damasc, să-l vestesc pe prinţul Şarcan de moartea tatălui său şi de alegerea făcută pentru domnie. Trebuie să-ţi spun, o, preacinstite sfetnice, că la Bagdad sunt şi unii care vor să-l aleagă pe

tânărul Daul-Macan. Însă de multă vreme nimeni nu ştie ce s-a făcut cu acesta şi cu sora lui, Nozhatu-Zaman. Iată, se împlinesc în curând cinci ani de când au plecat în ţara Hedjazului şi n-au mai dat niciun semn de viaţă!

La aceste cuvinte ale marelui vizir Dandan, marele sfetnic, soţul prinţesei Nozhatu, cu toată mâhnirea pricinuită de moartea regelui Omar Al-Neman, se bucură la gândul că Daul-Macan ar putea avea norocul să fie rege al Bagdadului şi al Korasanului. Se întoarse către marele vizir Dandan şi-i spuse...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaptezeci şi şaptea noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, aşadar marele sfetnic se întoarse către marele vizir Dandan şi-i spuse:

— Ceea ce mi-ai povestit este, în adevăr, tare ciudat şi tare de mirare. La rându-mi, pentru că mi-ai arătat toată încrederea, lasă-mă să-ţi dau o veste care-ţi va umple inima de bucurie şi-ţi va descreţi fruntea. Află, mare vizir, că Allah ne-a netezit căile, aducându-ni-l pe prinţul Daul-Macan şi pe sora lui, Nozhatu-Zaman.

La această ştire, vizirul Dandan se umplu de bucurie şi strigă:

— O, preacinstite sfetnice, grăbeşte-te să-mi povesteşti totul, căci vestea pe care mi-o dai îmi umple inima de o bucurie mare!

Marele sfetnic îi povesti întâmplările prin care trecuseră cei doi şi-i aduse la cunoştinţă că Nozhatu îi era soţie.

Atunci, vizirul Dandan se plecă dinaintea marelui sfetnic, închinându-i-se şi mărturisindu-i-se supus credincios. Chemă apoi pe toţi emirii şi pe toate căpeteniile oastei şi ale împărăţiei care erau de faţă, şi le povesti şi lor cum stau lucrurile. Toţi sărutară pământul

dinaintea marelui sfetnic, i se închinară şi-i arătară bucuria pentru noua întorsătură a lucrurilor, lăudând puterea ursitei care orânduise toate de minune.

După aceea, marele sfetnic şi marele vizir se aşezară în jilţuri orânduite pe un loc mai înalt, şi chemară acolo la sfat toate căpeteniile împărăţiei, pe toţi emirii şi pe toţi vizirii. Sfatul ţinu ca la vreun ceas de vreme şi se luă hotărârea obştească să fie numit Daul-Macan ca urmaş la domnie al regelui Omar Al-Neman, şi să nu se mai meargă la Damasc pentru a-l aduce pe prinţul Şarcan. Vizirul Dandan se ridică îndată din jilţ ca să-şi arate cinstirea pentru marele sfetnic, care ajungea omul cel mai de vază din împărăţie. Şi, ca să capete buna lui voinţă, îi făcu daruri bogate şi-i ură belşug şi bucurii. La fel făcură şi ceilalţi viziri, şi emirii, şi toţi fruntaşii ţării. Iar vizirul Dandan grăi astfel în numele tuturora:

— Preaslăvite mare sfetnic, nădăjduim că, prin multă mila ta, fiecare dintre noi îşi va păstra rangul sub domnia noului sultan. Iar noi, la rându-ne, vom zori înaintea voastră spre Bagdad, ca să pregătim o primire vrednică de tânărul nostru sultan, pe când tu îi vei vesti alegerea hotărâtă de noi.

Marele sfetnic le făgădui tuturor ocrotire şi păstrarea rangului pe care îl aveau, şi-i părăsi apoi, ca să se întoarcă la corturile lui Daul-Macan, iar vizirul Dandan şi toată oastea se întoarseră către cetatea Bagdadului.

Călărind spre cortul soţiei sale Nozbatu şi al lui Daul-Macan, marele sfetnic simţea sporind în sufletu-i dragostea faţă de Nozhatu şi-şi spunea în sine: „Ce călătorie binecuvântată şi norocoasă!“ Sosind, nu vru să intre în cortul soţiei sale până ce nu-i ceru învoirea. Apoi, după temenelile obişnuite, povesti tot ce văzuse şi ce auzise despre moartea regelui Omar Al-Neman şi despre alegerea la domnie a lui Daul-Macan şi nu a prinţului Şarcan. La urmă adăugă:

— Şi-acum, mărite rege Daul-Macan, nu-ţi rămâne decât să primeşti fără şovăire domnia, ca nu cumva, de te

lepezi de ea, să paţi vreun necaz din partea celui ce va fi ales în locul tău!

Iar Daul-Macan, oricât era de îndurerat din pricina pierderii tatălui său, regele Omar Al-Neman, şi cu toate că şi el şi Nozhatu erau cu ochii plini de lacrimi, răspunse:

— Primesc porunca Ursitei, căci n-am cum să fug de ea, iar cuvintele tale sunt pline de înţelepciune.

Şi adăugă de îndată:

— Dar, preacinstite cumnate, care trebuie să fie purtarea mea faţă de fratele meu Şarcan şi ce-mi rămâne să fac pentru el?

Acela răspunse:

— Singura hotărâre dreaptă este sa împărţiţi domnia între voi, tu să fii sultanul Bagdadului, iar fratele tău Şarcan să fie sultanul Damascului. Rămâi dârz la această hotărâre şi urmarea va fi pacea şi buna înţelegere.

Şi Daul-Macan primi sfatul cumnatului său.

Atunci marele sfetnic luă caftanul împărătesc pe care i-l încredinţase vizirul Dandan, îl îmbrăcă pe Daul-Macan şi-i puse în mână marea spadă de aur a domniei, sărută pământul dinaintea lui şi plecă apoi să caute un loc mai ridicat unde să înalţe cortul împărătesc adus de vizirul Dandan. Era un cort măreţ, cu o boltă înaltă făcută din pânză căptuşita cu mătase de toate culorile şi cu desene de pomi şi de flori. Le porunci robilor să aştearnă pe jos covoare de preţ, după ce mai întâi bătuciră pământul de jur împrejurul cortului. Îl chemă pe rege să se hodinească acolo noaptea aceea, iar regele dormi aşa, până dimineaţa.

De cum mijiră zorii, se auziră în depărtare bătăi de tobe şi cântece de surle. Şi curând se ivi dintr-un nor de praf oastea de la Bagdad, având în fruntea ei pe marele vizir Dandan, care venea să-l întâmpine pe rege, după ce orânduise totul la Bagdad. Atunci, regele Daul-Macan...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaptezeci şi opta noapte

Ea urmă:

Atunci, regele Daul-Macan, îmbrăcat în straiele împărăteşti, se aşeză pe jilţul ridicat în mijlocul cortului, îşi puse pe genunchi marea spadă a domniei, peste care-şi sprijini mâinile, şi aşteptă nemişcat. Împrejurul lui se rânduiră numaidecât mamelucii de la Damasc şi străjerii marelui sfetnic, toţi cu iataganele în mâini, pe când însuşi marele sfetnic sta în picioare de-a dreapta tronului, cu mâinile împreunate a supunere.

Şi de îndată, după poruncile date de către marele sfetnic, începură să vină şi să i se închine toţi şi să se ploconească. Călcând sfios peste covoarele aşternute pe jos care duceau la cortul împărătesc, intrară mai întâi căpeteniile oastei, zece câte zece, după ranguri, începând cu cele mai mici, şi zece câte zece făcură jurământul de credinţă faţă de regele Daul-Macan şi sărutară în tăcere pământul. Veni şi rândul celor patru mari cadii şi al vizirului Dandan. Cei patru cadii intrară şi jurară credinţă şi sărutară pământul în faţa regelui. Dar când intră marele vizir, regele Daul-Macan se sculă de pe jilţ în cinstea lui, îi ieşi în întâmpinare şi-i spuse:

— Binevenit fii, părinte al nostru al tuturor, preacinstitule şi preavrednicule, ale cărui fapte sunt înmiresmate cu înalta înţelepciune, ale cărui orânduiri sunt făcute cu mâinile cele mai pricepute.

Atunci marele vizir Dandan jură credinţă pe *Coran* şi pe Allah şi sărută pământul în faţa regelui.

Şi în vreme ce marele sfetnic ieşi ca să dea poruncile de trebuinţă, să se pregătească ospăţul, să se întindă mesele, să se gătească bucatele cele mai alese şi să se orânduiască paharnicii, regele spuse marelui vizir:

— Înainte de orice, pentru a se sărbători urcarea mea în domnie, să se facă daruri tuturor ostaşilor şi tuturor

căpeteniilor. Porunceşte, dară, să li se împartă întregul haraci pe care-l aducem cu noi de la cetatea Damascului, fără nicio oprelişte. Şi să li se dea să mănânce şi să bea cât vor voi. Şi numai după aceea, o, mare vizir al meu, vino să-mi povesteşti cu de-amănuntul cum a murit tatăl meu şi din care pricină.

Vizirul Dandan, urmând poruncile regelui, slobozi toţi ostaşii pe trei zile, ca să se veselească, şi înştiinţă căpeteniile că regele nu voia să primească pe nimeni în acest răstimp. Atunci toată oştirea izbucni în urale, menind viaţă lungă regelui şi multă îmbelşugare domniei lui, iar vizirul se întoarse în cort.

Estimp, regele se dusese la sora sa Nozhatu şi-i spusese:

— Ai aflat de moartea tatălui nostru, regele Omar, dar încă nu cunoşti pricina morţii lui. Vino, dar, ca s-o auzim chiar din gura marelui vizir Dandan.

Şi o adusese pe Nozhatu, sub bolta cortului, şi trăsese o perdea între ea şi cei de faţă. El se aşeză în jeţ, în timp ce Nozhatu singură sta îndărătul perdelei de mătase.

După aceea, grăi vizirului Dandan:

— Acum, vizire al tatălui nostru, povesteşte-ne cu de-amănuntul moartea celui mai strălucit dintre regi.

Şi vizirul Dandan răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi povesti după cum urmează:

Povestea morţii regelui Omar Al-Neman şi minunatele cuvinte de dinainte de moartea lui

Într-una din zile, regele Omar Al-Neman, simţindu-şi

sufletul apăsat de durerea lipsei voastre, ne chemase pe toţi în jurul lui ca să-ncercăm să-l înseninăm, când văzurăm intrând în sală o bătrână al cărei chip purta întipărite semnele sfinţeniei. Era însoţită de cinci fecioare de-o frumuseţe atât de desăvârşită, că nicio limbă n-ar putea într-adevăr s-o zugrăvească. Pe lângă că erau atâta de frumoase, ele mai stăpâneau şi toate versetele *Coranului* şi ale cărţilor de ştiinţă, precum şi vorbele rostite de toţi înţelepţii musulmani. Bătrâna veni dinaintea regelui, sărută umilă pământul şi grăi:

— Mărite rege, ţi-aduc, iată, cinci giuvaeruri cum nu are niciun rege pe pământ. Priveşte-le, măria-ta, şi cercetează-le frumuseţea şi mintea, cu multă băgare de seamă; căci frumuseţea nu se arată decât celui care o caută cu dragoste!

Regele Omar Al-Neman fu cât se poate de încântat, şi de înfăţişarea cinstitei bătrâne, pentru care se simţi cuprins de cinstire, şi de a celor cinci fecioare, care-i plăcură peste măsură. Aşa încât grăi către tinerele acelea...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a şaptezeci şi noua noapte

Ea urmă:

O, preafericitule rege, aşadar regele Omar Al- Neman grăi către tinerele acelea:

— Preafrumoaselor, dacă-i adevărat că sunteţi aşa de pricepute în cunoaşterea atâtor alese lucruri de odinioară, spuneţi-mi rând pe rând, fiecare, câteva cugetări adânci cu care să-mi înseninez sufletul.

Atunci, una dintre fete, cu o privire sfiicioasă şi blândă, înaintă, sărută pământul dinaintea regelui şi grăi:

Cuvântul primei fete

— O, rege preaslăvit, voi arăta mai întâi că viaţa fără de instinctul vieţii nu se poate. Acest instinct, a fost sădit în om, pentru ca omul să poată, cu ajutorul lui Allah, să fie stăpân pe el însuşi şi să se apropie de Allah cel atoatefăcătorul. Iar viaţa a fost dată omului pentru ca el să se desăvârşească, ferindu-se de rătăciri. Regii, care sunt cei dintâi dintre oameni, trebuie să fie cei dintâi şi în privinţa virtuţilor alese şi în cea a bunătăţii. Omul înţelept şi cu mintea luminată nu trebuie să se poarte, în nicio împrejurare, şi mai ales faţă de prieteni, decât cu blândeţe şi să judece cu bunăvoinţă. El trebuie să se păzească de duşmani şi să-şi aleagă prietenii cu băgare de seamă şi, o dată ce şi i-a ales, să nu lase să se amestece între ei şi el niciun judecător, ci să orânduiască totul cu bunătate. Pentru că, ori şi-a ales prietenii printre oamenii desprinşi de cele lumeşti şi dăruiţi vieţii întru sfinţenie, şi-atunci e dator să-i asculte fără gânduri ascunse şi să ţină seama de judecata lor; ori şi i-a ales printre cei legaţi de bunurile pământului şi atunci e dator să vegheze ca să nu-i păgubească în bunurile lor, nici să nu-i stânjenească în obiceiurile lor, nici să nu le tăgăduiască spusele. Pentru că asemenea lucruri te înstrăinează până şi de dragostea faţă de tată şi de mamă, şi mai sunt şi zadarnice. Iar un prieten este un lucru de mare preţ. Căci prietenul nu e ca o femeie de care poţi să te desparţi şi s-o înlocuieşti cu alta, iar rana făcută unui prieten nu se mai vindecă niciodată, întocmit cum spune poetul:

Inima de prieten e-un lucru gingaş foarte;
Îţi cere grija toată şi veghile întregi.

Rănită, n-o mai vindeci — cum nişte cioburi sparte,
Oricâtă trudă-ai pune, nu poţi să le mai dregi.

Măria-ta, îngăduie-mi acum să-ţi spun câteva cugetări de-ale înţelepţilor.

Un cadiu, ca să judece într-adevăr după dreptate, trebuie să cerceteze cinstit toate mărturiile, şi să se poarte cu cele două părţi întru totul la fel, fără să arate mai multă credinţă împricinatului de neam mare dorit împricinatului sărac; dar mai cu seamă e dator să se străduiască a-i împăca pe împricinaţi, ca să ajute la întărirea păcii şi a bunăînvoirii între musulmani. Şi, mai ales, când îi este ceva îndoielnic, trebuie să chibzuiască îndelung şi să cumpănească iar şi iar hotărârea ce are a lua, şi să nu ia niciuna, dacă stăruie în îndoială. Căci dreptatea este întâia dintre datorii, iar a te întoarce la dreptate, dacă ai fost nedrept, este lucru încă şi mai de laudă, dorit a fi fost totdeauna drept, şi este cel mai plin de vrednicie în faţa celui preaînalt. Şi nu trebuie să uiţi niciodată că Allah preaînaltul a pus judecători pe pământ pentru a judeca numai lucrurile vădite, dar şi-a păstrat pentru sine judecata lucrurilor tainice. Şi este de datoria cadiului să nu încerce niciodată să smulgă mărturii de la un învinuit supunându-l la cazne ori la înfometare, căci nu sunt acestea vrednice de musulmani. Al-Zahri a spus: „Trei lucruri scoboară pe un cadiu: bunăvoinţa şi ploconirea faţă de un vinovat suspus, dragostea de laude şi teama de a-şi pierde rangul în care se află”. Califul Omar, scoţând din slujbă într-o zi pe un cadiu, acesta l-a întrebat: „De ce m-ai scos din slujbă?“ Şi i-a răspuns: „Pentru că vorbele tale depăşesc faptele tale!“ Iar marele Al-Iscandar cel cu două coarne a chemat într-o zi la el pe cadiu, pe bucătar şi pe întâiul diac; şi a spus cadiului: „Ţi-am încredinţat cea mai înaltă şi cea mai grea din împuternicirile mele împărăteşti. Să ai, aşadar, un suflet împărătesc!” Şi a spus bucătarului: „Ţi-am încredinţat grija de trupul meu, care de-acum înainte atârnă de

bucătăria ta. Să te porţi, aşadar, faţă de el cu o dibăcie gingaşă!“ Şi a spus diacului: „Ţie, frate al kalamului, ţi-am încredinţat cele ale minţii mele. Te juruiesc să mă zugrăveşti întocmai aşa cum sunt, pentru neamurile de urmaşi, de după mine.”

Tânăra, după ce-a spus acestea, şi-a tras iaşmacul peste faţă şi s-a întors între tovarăşele ei. Atunci a înaintat a doua fată, care...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzecea noapte

Ea urmă:

Vizirul Dandan a grăit mai departe:

— Atunci a înaintat a doua fată, care avea privirea scânteietoare şi o bărbie dulce şi luminată de zâmbet. Ea sărută pământul de şapte ori în faţa răposatului tău tată, regele Omar Al-Neman, şi spuse:

Cuvântul fetei a doua

— Preafericitule rege, Locman Cel-Înţelept a spus odată feciorului său: „Fiule, sunt trei lucruri care nu pot fi dovedite decât în trei împrejurări: nu poţi şti că un om este cu adevărat bun, decât dacă îl vezi în ceasurile lui de mânie; nu poţi şti că este viteaz, decât în bătălie; şi nu poţi şti că îţi este ca un frate, decât la nevoie!” Domnul cel crunt, precum şi jecmaşii de tot soiul sunt nişte chinuiţi şi-şi vor ispăşi nedreptăţile, cu toate linguşirile curtenilor lor; pe când asupritul, cu toată nedreptatea

suferită, nu va cunoaşte; niciun chin. Dar nu măsura oamenii după ceea ce spun, ci după ceea ce fac. Şi totuşi faptele înseşi preţuiesc după gândul care le-a izvodit; fiecare om va fi judecat după ceea ce a năzuit, nu după ceea ce a făptuit. Ia aminte, măria ta, că lucrul cel mai minunat din noi este inima. Într-o zi, un înţelept fiind întrebat: „Care-i cei mai rău dintre oameni?“ a răspuns: „Acela care lasă ca o dorinţă urâtă să-i cuprindă inima”. Cum spune şi poetul:

E bogăţie numai ceea ce-nchizi în piept,
Da-i greu să afli care-i drumul drept!

Iar Profetul nostru — cu el fie pacea şi rugăciunea! — a spus: „Adevărat înţelept este cel care socoate lucrurile nemuritoare mai presus de cele pieritoare“. Se povesteşte că pustnicul Sabet plânsese atât de mult că ochii i se îmbolnăviseră; a chemat atunci un doftor, care-i spuse: „Nu te pot lecui, decât dacă-mi făgăduieşti un lucru!”. Pustnicul răspunse: „Care?“ Şi doftorul urmă; „Să-ncetezi a plânge!” Dar pustnicul îi dete răspunsul: „La ce mi-ar mai sluji atunci ochii, dacă n-aş mai plânge?“

Ci, măria-ta, ia aminte de asemenea că fapta cea mai bună este aceea care nu urmăreşte foloase. Se povesteşte că trăiau odată în Israel doi fraţi şi că unul dintre ei a spus într-o zi celuilalt: „Care-i fapta cea mai urâtă pe care ai săvârşit-o vreodată?“ I se răspunse: „Iată: cum treceam într-o zi pe lângă o poiată de găini, am întins braţul şi am apucat o găină, pe care, după ce am gâtuit-o, am aruncat-o la loc în poiată. E cel mai urât lucru din viaţa mea. Dar-tu, frate, care e lucrul cel mai urât pe care l-ai săvârşit?“ Şi i se răspunse: „Este rugăciunea pe care am făcut-o către Allah cerând împlinirea unui hatâr. Căci rugăciunea nu-i frumoasă decât atunci când e ca o simplă înălţare a sufletului spre ceruri.“ Şi acelaşi lucru...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci şi una noapte

Ea urmă:

Aşadar, preafericitule rege, cea de a doua fată a spus:

— Acelaşi lucru îl arată şi poetul, cât se poate de frumos, când zice:

Păcate două-s a le teme-n
Viaţa noastră pe pământ;
A face rău vreunui semen
Şi-a face idol din cel sfânt!

După ce a rostit acestea, fata a doua s-a întors între tovarăşele ei.

Atunci, a treia fată, care era mai desâvârşită decât amândouă celelalte la un loc, înaintă în faţa regelui Omar Al-Neman şi grăi:

Cuvântul fetei a treia

— Eu, preafericitule rege, nu-ţi voi spune decât câteva cuvinte, căci sunt cam suferindă astăzi şi, de altminteri, înţelepţii ne învaţă să fim scurţi în cuvântările noastre.

Măria-ta, Safian a spus: „Dacă sufletul ar locui în inima omului, omul ar avea aripi şi ar zbura uşor spre paradis!”

Şi tot Safian a mai spus: „În adevăr, să ştiţi că numai a privi chipul cuiva atins de urâţenie însemnează a savârşi cel mai mare păcat împotriva spiritului!“

După ce rosti aceste două minunate cugetări, tânăra se

întoarse între tovarăşele ei. Atunci, înaintă a patra fată, care avea un mijloc de cea mai mare frumuseţe şi grăi:

Cuvântul fetei a patra

— Eu, preafericitule rege, am să-ţi spun pildele pe care le ştiu din povestirile despre vieţile oamenilor drepţi. Se povesteşte că Başra-cel-Desculţ a spus: „Păziţi-vă de cel mai josnic dintre lucruri!” Iar cei ce-l ascultau îl întrebară: „Şi care-i cel mai josnic dintre lucruri?” El le răspunse: „Este acela de-a sta mult timp în genunchi, numai ca să te grozăveşti cu evlavia ta. Este deşertăciunea smereniei.” Atunci unul îi ceru: „Părinte al nostru, învaţă-mă să cunosc adevărurile ascunse şi taina lucrurilor!” Şi Başra-cel-Desculţ îi dădu răspunsul astfel: „Fiule, asemenea lucruri nu sunt făcute pentru turmă şi nu le putem pune la îndemâna gloatei. Căci dintr-o sută de drepţi abia dacă se află cinci care să fie curaţi ca argintul cel curat.“

Iar şeicul Ibrahim povesteşte: „Am întâlnit într-o zi un om sărac care pierduse un bănuţ de aramă. M-am dus atunci la el şi i-am întins o drahmă de argint, dar el n-a primit-o, spunându-mi: „La ce mi-ar sluji tot argintul de pe pământ, mie care nu caut decât fericirile nepieritoare?”

Tot aşa se povesteşte că sora lui Başra-cel-Desculţ s-a dus într-o zi...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci şi doua noapte

Ea urmă:

...Tot aşa se povesteşte că sora lui Başra-cel-Desculţ s-a dus într-o zi la imamul Abmad ben-Hanbal şi i-a spus: „O, sfinte imam întru credinţă, vin să mă luminez. Luminează-mă! Eu am obiceiul să veghez noaptea pe terasa casei, torcând lână la lumina făcliilor celor ce trec pe drum, căci în casă nu am lumină. Iar ziua muncesc şi pregătesc hrană pentru cei ai casei. Spune-mi dacă este îngăduit să mă folosesc de o lumină care nu este a mea.” Imamul o întrebă: „Cine eşti tu, femeie?“ Ea răspunse: „Sunt sora lui Başra-cel-Desculţ”. Atunci sfântul imam se ridică şi sărută pământul în faţa tinerei femei şi grăi: „O, soră a celui mai îmbălsămat dintre sfinţi, de ce nu pot toată viaţa mea să sorb din curăţia inimii tale?“

Se mai povesteşte că un înţelept a spus aceste vorbe: „Când Allah vrea binele vreunuia dintre slujitorii lui, îi deschide porţile duhului”.

Mi s-a mai povestit că atunci când Malek ben-Dinar trecea prin pieţe şi vedea lucruri care îi plăceau, se dojenea spunându-şi: „Suflete al meu, astea-s lucruri nefolositoare! Nu te voi asculta!“

Iar Mansur ben-Omar ne povesteşte următoarea întâmplare: „Pornisem odată în hagialâc la Mecca şi am trecut şi prin cetatea Kufa. Era într-o noapte întunecoasă, când auzii din beznă, aproape de mine, fără să pricep de unde venea, un glas ce rostea tare această rugăciune: «O, Doamne Dumnezeule preamărit, eu nu sunt dintre cei ce se răzvrătesc împotriva legilor tale, nici dintre cei ce nu vor să ştie de binefacerile tale». Apoi am auzit ceva căzând greu la pământ. Şi nu ştiam ce putea fi acel glas în acea beznă şi în acea adâncă tăcere, când ochii mei nu puteau vedea nici măcar pe cel ce rostea rugăciunea. Şi nu puteam înţelege ce era lucrul acela care căzuse greoi la pământ. Atunci am strigat la rândul meu: «Sunt Mansur ben-Omar, hagiu la Mecca! Cine are nevoie de ajutorul meu?» Nimeni nu-mi răspunse, aşa că plecai. Dar a doua zi văzui trecând un alai de înmormântare şi mă amestecai

şi eu printre cei ce-l urmau; înaintea mea mergea o bătrână sfârşită de durere. O întrebai: «Cine e răposatul?» Ea îmi răspunse: «Ieri, fiul meu, spunându-şi rugăciunea, rosti versetele din *Cartea lui Allah* care începe cu vorbele: Voi, cei care credeţi cuvântului, întăriţi-vă sufletele voastre... iar când fiul meu sfârşi de spus versetele, omul acesta, care zace acum în sicriu, simţi un junghi prin măruntaie şi căzu mort. Asta-i tot ce pot să-ţi spun.» “

Şi cea de-a patra fată, după ce grăi acestea, se întoarse între tovarăşele ei.

Atunci înaintă a cincea fată, care era, într-adevăr, ca o încununare a tuturor celorlalte, şi spuse:

Cuvântul fetei a cincea

— Eu, o, preafericitule rege, îţi voi povesti ceea ce am aflat din înţelepciunea vremilor de odinioară.

Înţeleptul Moslima ben-Dinar a spus: „Orice plăcere care nu mână sufletul tău mai aproape de Allah este o nenorocire!”

Se povesteşte că Musa — pacea fie cu ei! — se afla la fântâna din Modain, când veniră acolo două tinere păstoriţe cu turma tatălui lor Şoaib. Şi Musa — pacea fie cu el! — dădu de băut celor două tinere, care erau surori, şi le lăsă să-şi adape turma din jgheabul făcut dîntr-un trunchi de curmal. Iar cele două tinere, când se înapoiară acasă, povestiră tatălui lor Şoaib totul, iar acesta grăi uneia dintre ele: „Întoarce-te la tânăr şi spune-i să vină la noi“. Fata se întoarse la fântână şi, când fu aproape de Musa, îşi acoperi faţa cu iaşmacul şi-i vorbi: „Tata mă trimite să-ţi spun să mă însoţeşti acasă, şi să împarţi cu noi prânzul, ca răsplată pentru ce ai făcut”. Dar Musa,

tare mişcat, la început nu voi s-o urmeze. Până la sfârşit însă se hotărî şi porni în urma fetei. Tânăra păstoriţă avea un spate foarte frumos...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a optzeci şi treia noapte

Ea urmă:

Aşadar, preafericitule rege, cea de a cincea fată a povestit astfel mai departe:

— Tânăra păstoriţă avea un spate foarte frumos, iar vântul ba îi batea rochia uşoară, aşa încât i se lipea de trupul fetei, ba i-o ridica, lăsând să se vadă pulpele goale. Iar Musa, de câte ori se întâmpla aşa, închidea ochii să nu mai vadă nimic. Şi, de teamă să nu-l răzbească ispita, spuse tinerei: „Lasă-mă pe mine să merg înainte”. Fata, destul de uimită, trecu îndărătul lui Musa. Şi-aşa ajunseră amândoi la Şoaib, iar Şoaih, când îl văzu pe Musa — pacea şi rugăciunea fie cu ei amândoi! – se ridică în cinstea lui şi, cum masa era gata, îi grăi: „O, Musa, fii binevenit şi bucură-te de primirea largă şi prietenoasă cu care te întâmpin, pentru felul cum te-ai purtat cu fetele mele!” Musa răspunse: „Taică, nu vând aici, pe pământ, pentru aur şi argint; ceea ce fac, fac numai în vederea judecăţii celei mari!” Şoaib urmă: „O, tinere, eşti oaspetele meu şi eu sunt deprins a fi primitor şi darnic cu oaspeţii. E o deprindere moştenită de la strămoşii mei. Rămâi, dară, şi mănâncă cu noi.“ Şi Musa rămase şi mâncă cu ei. La sfârşitul mesei, Şoaib grăi: „Tinere, vei rămânoa cu noi şi vei duce turma la păscut. Iar când s-or împlini opt ani, ca plată pentru slujba ta te voi însura cu fata care a venit să te caute la fântână”. Musa primi şi-şi spuse în sine: „Acum, că lucrul cu tânăra îmi este îngăduit, voi putea să mă bucur de binecuvântata ei frumuseţe!“

Într-o zi, Ibn-Adham l-a întrebat pe un prieten, cu care se întorcea de la Mecca: „Cum trăieşti?“ Acela răspunse: „Când am ce mânea, manânc; iar dacă mi-e foame şi n-am nimic, rabd!” Ibn-Adham urmă: „În adevăr, faci întocmai ca şi câinii din Balkh! Noi, însă, când Allah ne dă pâinea, îl slăvim; iar când nu avem nimic de mâncat, noi îi mulţumim şi atunci!” Atunci celalalt strigă: „O, stăpâne!“ Şi nu mai rosti o vorbă.

Şi fata a cincea, după ce spuse acestea, se întoarse între tovarăşele ei. Atunci numai, călcând rar, înaintă şi bătrâna. Sărută de nouă ori pământul dinaintea răposatului tău tată, regele Omar Al-Neman, şi grăi:

Cuvântul bătrânei

Măria-ta, ai ascultat pildele pe care le ştiu aceste fete despre sila faţă de lucrurile pieritoare de pe pământ şi în ce fel trebuiesc ele a fi date silei. Eu am să-ţi vorbesc despre faptele şi întâmplările celor mai mari dintre înaintaşii noştri.

Se povesteşte că marele imam Al-Şafi aibă-l Allah întru îndurarea sa! — îşi împărţea noaptea în trei: întâia parte era menită învăţăturii, a doua somnului, a treia rugăciunii. Ci către sfârşitul vieţii el veghea noaptea toată, nemaidăruind nici măcar o clipă somnului.

Acelaşi imam — Allah aibă-l întru îndurarea sa — a spus: „Timp de zece ani n-am voit să mănânc din pâinea mea de orz pe săturatele. Căci mâncarea multă este primejdioasă: îngreuiază sufletul, învârtoşează inima, sleieşte mintea, trage spre somn şi lene, şi secătuieşte vlaga toată”.

Tânărul Ibn-Fuad ne povesteşte: „Eram într-o zi la Bagdad, pe când trăia acolo imanul Al Şafî. Mă dusesem

la ţărmul apei ca să mă curăţ, după sfânta datină. Pe când stăm aplecat şi mă spălam, un om, urmat de o mulţime tăcută, trecu pe la spatele meu şi-mi spuse: «Tinere, grijeşte de te curăţă bine, şi Allah se va griji şi el de tine». M-am întors şi am văzut că era un om cu barbă mare şi cu faţa luminată de o bunătate cerească. Atunci m-am grăbit să-mi sfârşesc spălările, m-am ridicat şi l-am urmat. El mă văzu, se întoarse către mine şi-mi spuse: «Vrei să mă întrebi ceva?» I-am răspuns: «Da, preacinstite părinte! Doresc să mă înveţi ceea ce tu, de bună seamă, ai în dar de la Allah cel preaînaitul.» El grăi: «Învaţă să te cunoşti! Şi numai după aceea făptuieşte! Şi numai după aceea făptuieşte tot ce te îndeamnă inima, dar luând aminte să nu păgubeşti vecinului tău!» Şi-şi văzu de drum. Atunci l-am întrebat pe unul dintre cei co-l însoţeau: «Cine este?» Şi mi-a răspuns: «Este imamul Mahomed ben-Edris Al-Şafi!»“

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a optzeci şi patra noapte

Ea urmă:

Aşadar, preafericitule rege, sfânta bătrână a cuvântat mai departe astfel:

Se povesteşte că marele calif Abu-Giafar Al-Mansur voia să numească pe Abi-Hanifa cadiu, hotărându-i zece mii de drahme pe an. Ci Abi-Hanifa, când află de hotărârea califului, îşi făcu rugăciunea de dimineaţă, se învălui în mantia lui albă şi se aşeză apoi, fără a spune o vorbă. Intră atunci trimisul califului ca să-i înmâneze cele zece mii de drahme şi să-l înştiinţeze de numire. Dar la spusele trimisului, Abi-Hanifa nu rosti niciun cuvânt de răspuns. Trimisul îi grăi atunci: „Fii totuşi încredinţat că banii pe care ţi-i aduc sunt ceva legiuit şi încuviinţat de *Sfânta Carte”.* Atunci Abi-Hanifa îi răspunse: „Banii sunt,

în adevăr, legiuiţi, dar Abi-Hanifa nu va fi niciodată sluga celor mari“.

După aceste cuvinte, bătrâna adăugă:

— Aş fi voit, măria ta, să-ţi mai spun şi alte fapte minunate din viaţa înţelepţilor noştri, de demult, dar iată că vine noaptea şi, la urma urmei, zilele lui Allah sunt multe pentru slujitorii lui.

Şi sfânta bătrână îşi trase marea ei maramă peste umeri şi se întoarse şi ea lângă cele cinci fete.

Aici vizirul Dandan se opri o clipă din povestirea pe care-o povestea regelui Daul-Macan şi surorii acestuia Nozhatu, care şedea ascunsă după perdea. Dar îndată începu să istorisească iar: După ce răposatul tău tată, regele Omar Al-Neman, ascultă totul, înţelese că acele femei erau mai desăvârşite decât toate din vremea noastră şi totodată şi cele mai frumoase la trup şi cele mai luminate la minte. Şi nu ştia cum să le arate o grijă mai vrednică de ele, şi era cu totul sub farmecul frumuseţii lor şi le dorea cu aprindere, fiind totodată plin de cinstire faţă de bătrâna lor.

Până una alta, le dete ca locuinţă iatacurile ce fuseseră altădată ale domniţei Abriza, regina de la Chezareea. Vreme de zece zile în şir merse el însuşi să afle veşti despre ele şi să vadă dacă nu le lipsea ceva. De fiecare dată când se ducea acolo, găsea pe bătrână în rugăciune, căci bătrâna îşi petrecea zilele în post şi nopţile în vegheri, iar regele era atât de încredinţat de sfinţenia ei, ca-mi spuse într-o zi:

— O, vizire, ce binecuvântare e să am în palatul meu o sfântă aşa de minunată! Mare cinstire simţesc pentru ea, iar dragostea pentru aceste fete tinere îmi este nemărginită. Vino dar cu mine, ca s-o întrebăm pe bătrână, pentru că au trecut cele zece zile de ospitalitate şi putem vorbi acum şi de afaceri, ce preţ vrea pentru acolo cinci tinere fecioare cu sânii abia înmuguriţi.

Merserăm, dar, la iatacurile lor şi tatăl tău o întrebă pe bătrână, care îi răspunse:

— O, măria-ta, află că preţul acestor tinere nu este cel obişnuit la vânzări şi la cumpărări de toată ziua. Căci preţul lor nu se plăteşte nici în aur, nici în argint, nici în pietre de cele scumpe.

Auzind-o aşa, tatăl tău, cu totul uimit, o întrebă:

— Preasfântă femeie, de ce fel este preţul pentru vânzarea acestor tinere?

Ea răspunse:

— Nu ţi le pot vinde decât dacă împlineşti anumite cerinţe: să posteşti vreme de o lună întreagă, petrecându-ţi zilele în cugetare şi nopţile în rugăciuni. La capătul acestei luni de post desăvârşit, prin care trupul tău se va curaţi şi va ajunge vrednic să se unească cu trupul tinerelor, vei putea să te bucuri după plac de dulceaţa lor.

Atunci tatăl tău fu cu totul încredinţat, iar cinstirea ce-o nutrea pentru bătrână nu mai cunoscu margini. Se grăbi să primească cele ce i se cereau şi bătrână îi spuse:

— Eu, la rândul meu, am să te ajut prin rugăciunile şi veghile mele, ca să înduri postul. Acum, adu-mi o cupă de aramă.

Tatăl tău îi aduse o cupă de aramă, pe care ea o umplu cu apă curată şi-şi lăsă ochii deasupra cupei şi vreme de un ceas mormăi rugăciuni într-o limbă necunoscută. Apoi acoperi cupa cu o pânză subţire, o pecetlui cu o pecete şi i-o înmână tatălui tău, spunându-i:

— După cele dintâi zece zile de post, să despecetluieşti pânza şi să bei din această apă sfinţită, care te va întări şi te va spăla de toate murdăriile din trecut. Şi-acum, eu plec ca să-mi văd fraţii, oamenii celui nevăzut, căci de tare multă vreme n-am mai trecut pe la ei. Iar în dimineaţa zilei a unsprezecea, am să vin să te văd!

După aceste vorbe, bătrâna plecă, menindu-i bună pace tatălui măriei-tale. Tatăl tău luă cupa, se ridică, se duse într-o odăiţă din palat, cu totul răzleaţă, având cu el numai cupa de aramă, se închise acolo ca să postească, să cugete şi să se facă vrednic a se apropia de trupul

tinerelor fecioare. Închise uşa pe dinlăuntru cu cheia, îşi puse cheia în buzunar...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, ca de obicei, tăcu.

Ci întra optzeci şi cincea noapte

Ea urmă:

Închise uşa pe dinlăuntru cu cheia, îşi puse cheia în buzunar şi începu de îndată postul.

Iar în dimineaţa celei de-a unsprezecea zile, tatăl măriei-tale, regele, luă cupa, o despecetlui şi o sorbi dintr-o înghiţitură. Se simţi numaidecât cuprins de vigoare şi parcă o mare dulceaţă i se răspândi în măruntaie. Şi iată că se auziră bătăi în uşă şi, când deschise, bătrâna intră ţinând în mână o legătură învelită în frunze proaspete de banan.

Atunci regele, tatăl măriei-tale, se ridică în cinstea ei şi-i spuse:

— Fii binevenită, măicuţă!

Ea îi răspunse:

— Măria ta, oamenii celui nevăzut îţi trimit prin mine salamalecurile lor. Le-am vorbit despre tine, şi ei au fost tare mulţumiţi de prietenia noastră. Şi-ţi trimit, ca semn al bunăvoiei lor, legătura asta care cuprinde, sub frunzele de banan, minunate dulceţuri, făcute de fecioare cu ochi negri ca din rai. Când va fi dimineaţa celei de-a douăzeci şi una zi, să dai la o parte frunzele şi să mănânci dulceţurile.

La aceste cuvinte, tatăl măriei-tale se bucură şi spuse:

— Mărire lui Allah care mi-a dat fraţi printre oamenii celui nevăzut!

Apoi mulţumi bătrânei, şi-i sărută mâinile, şi o însoţi cu multă cinste la uşa odăiţei.

Şi, aşa cum îi spusese, în dimineaţa celei de-a douăzeci şi una zile bătrâna se întoarse şi-i grăi tatălui măriei-tale:

— Măria-ta, află că le-am spus fraţilor mei întru cel nevăzut că am de gând să ţi le dăruiesc pe cele cinci fecioare. Şi i-a bucurat mult aceasta, pentru prietenia pe care-o au acum faţă de tine. De aceea, înainte de a le lăsa în mâinile tale, vreau să le duc la oamenii celui nevăzut, ca să pună în ele duhul lor şi să răspândească în ele mireasma plăcută care te va fermeca. Şi ţi se vor întoarce cu o comoară din sânul pământului pe care le-o vor da fraţii mei întru cel nevăzut!

Când auzi aceste vorbe, tatăl măriei-taie îi mulţumi pentru toate anevoielile şi-i spuse:

— Este foarte mult, în adevăr! Iar în ce priveşte comoara din sânul pământuiui, mă tem că e mai mult decât se cuvine!

Dar ea îi răspunse cum se cerea, iar tatăl măriei-tale o întrebă:

— Şi când socoţi că ai să mi le aduci?

Ea răspunse:

— În dimineaţa celei de-a treizecea zile, după ce vei fi încheiat postul, şi-ţi vei fi sfinţit trupul; iar ele vor avea curăţia iasomiei şi vor fi ale tale, toate aceste fecioare, care preţuiesc, fiecare, mai mult decât întreaga ta împărăţie!

El răspunse:

— Adevăr adevâratu-i!

Ea adăugă:

— Acum, dacă ai vrea să-mi încredinţezi pe femeia pe care-o iubeşti cel mai mult, aş lua-o cu mine şi cu tinerele, pentru ca îndurarea sfinţilor mei fraţi întru cel nevăzut să se reverse şi asupra ei.

Atunci, tatăl mariei-tale îi spuse:

— Cum aş putea să-ţi mulţumesc? Am în palat, în adevăr, o grecoaică pe care-o iubesc, Safia, fiica regelui Afridonios al Constantiniei. Allah mi-a dăruit doi copii cu ea pe care, vai! i-am pierdut de mulţi ani. Ia-o cu tine, maică, să se reverse şi asupra ei îndurarea oamenilor celui nevăzut, şi ca să poată, prin puterea lor, să-şi

găsească iar copiii ale căror urme le-am pierdut cu totul!

Atunci sfânta bătrâna îi spuse:

— Da, fură îndoială. Porunceşte să vină numaidecât, regina Safia.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci şi şasea noapte

Ea urmă:

Atunci bătrâna spuse:

— Porunceşte numaidecât să vina regina Safia.

Şi regele, tatăl măriei-tale, o chemă îndată pe regina Safia, mama măriei-tale, şi o încredinţă bătrânei, care-o duse degrabă între cele cinci tinere fete. Apoi bătrâna merse pentru câteva clipe în odaia ei şi se întoarse cu o cupă pecetluită, pe care o dote regelui Omar Al-Neman, spunându-i:

— În dimineaţa zilei a treizecea, odată sfârşit postul, să te duci să faci baie la hammam, după care te vei întoarce în odăiţă, să te odihneşti şi să bei această cupă, împlinind astfel curăţia ta şi ajungând vrednic să le ţii în braţele tale pe aceste fete împărăteşti. Şi-acum, fie cu tine pacea, milosârdia şi toate binecuvântarile lui Allah!

Şi bătrâna luă cu ea cele cinci tinere şi pe regina Safia, mama măriei-tale, şi se duse.

Iar regele îşi urmă postirea până la a treizecea zi. Şi în acea dimineaţă se sculă, merse la hammam, îşi făcu baia şi se întoarse în odăiţă, oprind pe oricine de-a veni să-l tulbure. Şi odată intrat înlăuntru, închise uşa cu cheia, luă cupa, desprinse pecetea, duse cupa la buze şi sorbi cuprinsul ei, apoi se întinse să se odihnească.

Noi, care ştiam că era ziua din urmă a postului, aşteptarăm până seara, şi apoi noaptea întreagă, şi a doua zi până la amiază. Şi gândeam în noi: „Regele se odihneşte, negreşit, după atâtea vegheri!” Dar cum

regele tot nu deschidea, ne-am apropiat de uşă şi l-am chemat, dar nimeni n-a răspuns. Ne-am înspăimântat de această tăcere şi am hotărât să spargem uşa şi să intrăm. Şi-am intrat.

Dar regele nu mai era acolo! N-am mai găsit în locu-i decât nişte oase descărnate şi înnegrite. Ne prăbuşirăm atunci cu toţii, pierduţi, la pământ.

Când ne-am venit în fire, am luat cupa, am cercetat-o şi-am aflat în capacul ei o hârtie pe care erau scrise aceste cuvinte cu litere greceşti:

„Niciun om care face rău n-are să capete mila nimănuia! Cine va citi această hârtie să afle că aşa se pedepsesc cei ce ademenesc copilele de regi. Iar omul ce zace aici a trimis pe fiul său Şarcan ca să răpească din ţara noastră pe fiica regelui nostru, pe nefericita Abriza, pe care a luat-o şi a făcut din fecioria ei ceea ce a vrut. Pe urmă a dat-o robului arap, care a mişeluit-o şi-a omorât-o. Acum, pentru ticăloşia pe *care a săvârşit-o, regele Omar Al-Neman şi-a primit pedeapsa. Cea care l-a ucis este neînfricata şi pedepsitoarea Mumă-a-Prăpădurilor. Iar voi, necredincioşilor, cei care citiţi scrisoarea mea, aflaţi că nu numai că l-am omorât pe regele vostru, dar v-am răpit-o şi pe regina Safia, fiica regelui Afridonios din Constantinia, pe care am s-o duc la tatăl ei. Apoi ne vom întoarce cu toate oştile noastre să vă împresurăm, să vă spulberăm casele, să vă stârpim până la cel din urmă şi să nu mai rămânem pe pământ decât noi, creştinii, cei care ne închinăm Crucii!”*

După ce am citit şi am priceput toată nenorocirea noastră, ne izbirăm faţa cu mâinilc şi plânserăm îndelung. Dar la ce mai puteau sluji lacrimile, de vreme ce se săvârşise ceea ce nu se mai putea întoarce?

Atunci, măria-ta, începu dezbinarea oastei şi a norodului în privinţa urmaşului regelui Omar Al-Neman la domnie. Şi dezbinarea ţinu o lună întreagă, după care,

cum nu aveam nicio veste despre măria-ta, ne hotărâsem să-l alegem pe prinţul Şarcan din Damasc. Ci Allah ni te scoase în cale, şi s-a întâmplat ceea ce ştii.

Asta a fost, măria-ta, pricina morţii tatălui măriei-tale, regele Omar Al-Neman!

După ce marele vizir Dandan sfârşi povestea morţii regelui Omar Al-Neman, îşi scoase năframa, îşi coperi ochii şi se puse pe plâns. Iar regele Daul-Macan şi regina Nozhatu, de dindărătul perdelei, începură şi ei să plângă, laolaltă cu marele sfetnic şi cu toţi cei de faţă.

Ci marele sfetnic îşi conteni lacrimile cel dintâi şi grăi către Daul-Macan:

— Măria-ta, lacrimile noastre nu pot sluji cu adevărat la nimic. Nu-ţi rămâne alta, decât să fii tare şi să-ţi îmbărbătezi inima, spre a veghea la trebile împărăţiei. De altminteri, tatăl măriei-tale trăieşte mai departe în măria-ta, căci părinţii trăiesc în copiii vrednici de ei.

Atunci Daul-Macan conteni din plâns şi se pregăti pentru cel dintâi divan al domniei lui.

Pentru aceasta, se aşeză pe jeţul din cortul împărătesc, iar marele sfetnic sta în picioare lângă el, vizirul Dandan sta în faţa lui, ostaşii în spatele tronului, pe când emirii şi ceilalţi mai-mari ai împărăţiei se aşezară, după rangul fiecăruia, împrejur.

Regele Daul-Macan grăi către vizirul Dandan:

— Spune-mi pe rând tot ce cuprind lăzile tatălui meu!

Vizirul Dandan răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi-i arătă pe rând ce bogăţii de bani, de lucruri scumpe şi de giuvaeruri cuprindeau lăzile. Şi-i dete socoteală amănunţită.

Atunci regele Daul-Macan îi spuse:

— O, vizire al tatălui meu, vei fi mai departe marele vizir şi al domniei-mele!

Iar vizirul Dandan sărută pământul dinaintea regelui şi-i ură viaţă lungă. Apoi regele spuse marelui sfetnic:

— Bogăţiile pe care le-am adus cu noi de la Damasc le vom împărţi la ostaşi.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci şi şaptea noapte

Ea urmă:

Atunci marele sfetnic descuie lăzile pline cu scumpeturi, şi cu banii aduşi de la Damasc şi, fără a păstra nimic, împărţi totul la ostaşi, lucrurile cele mai frumoase dăruindu-le căpeteniilor oştirii. Şi toţi sărutară pământul şi urară viaţă lungă regelui, spunându-şi între ei: „Niciodată n-am mai pomenit atâta dărnicie!

După care, regele Daul-Macan dete semnalul plecării, tabăra fu ridicată îndată şi oştirea, în urma regelui, păşi către Bagdad. Cetatea întreagă era gătită de sărbătoare, cu toţi locuitorii grămădiţi pe terase şi la balcoane; femeile, la trecerea regelui, scoteau ascuţite strigăte de bucurie.

Regele urcă în palatul său şi cel dintâi lucru pe care îl făcu fu să cheme pe diac şi să-i poruncească a scrie o scrisoare către prinţul Şarcan la Damasc, în care povestea cu de-amănuntul toate câte se întâmplaseră. Şi la sfârşit adăugă:

„Te mai rugăm, frate al nostru, la primirea scrisorii, să faci pregătirile de trebuinţă, să-ţi aduni oastea şi să vii să adaugi puterile tale la ale noastre, ca să pornim război împotriva ghiaurilor care ne ameninţă şi ca să răzbunăm moartea tatălui nostru şi să spălăm ocara pe care ne-au adus-o vrăjmaşii.”

Apoi Daul-Macan împături scrisoarea, o închise şi-o pecetlui cu mâna lui, îl chemă pe vizirul Dandan şi i-o înmână spunându-i:

— Numai tu, mare vizir, eşti în stare să îndeplineşti o sarcină atât de grea pe lângă fratele meu. Numai tu ştii

să-i vorbeşti cu dulceaţa cuvenită şi să-i spui din partea mea că sunt gata să-i las tronul Bagdadului şi să trec în locul lui valiu al Damascului.

Vizirul Dandan făcu pregătirile trebuincioase şi chiar în acea seară luă drumul Damascului.

Ci pe când el era dus, la palatul împărătesc se petrecură două lucruri de cea mai mare însemnătate: mai întâi, Daul-Macan chemă pe prietenul său, bătrânul hammamgiu, şi-i dărui un palat întreg, pe care i-l îmbrăcă numai în covoare de Persia şi de Korasan. Ci în depanarea povestirii, avem să mai pomenim despre bunul hammamgiu. Al doilea lucru fu că sosi pentru regele Daul-Macan un dar de zece roabe albe din partea unuia dintre supuşii lui. Una dintre roabe, a cărei frumuseţe întrecea orice laudă, îi plăcu tare mult regelui Daul-Macan, care, de îndată ce-o cunoscu, se culcă cu ea şi o lăsă însărcinată. Ci şi despre întâmplarea aceasta vom mai pomeni în urmarea povestirii.

Estimp, vizirul Dandan se întoarse degrabă şi aduse veste regelui că Şarcan, fratele măriei sale, ascultase cererea măriei sale şi că pornise în fruntea oştirii, ca să răspundă la chemare. Şi vizirul adăugă:

— Acuma, de buna seamă, se cade să-i ieşim întru întâmpinare.

Iar regele răspunse:

— Da, negreşit!

Aşa că ieşiră din Bagdad şi abia îşi aşezară tabăra la o zi de mers, că prinţul Şarcan şi apăru cu oastea lui, trimiţând cercetaşii înainte.

Atunci Daul-Macan nu mai stete să aştepte, ci merse el însuşi în întâmpinarea fratelui lui. De cum îl văzu, voi să coboare de pe cal, dar Şarcan, de departe, îl rugă să nu facă aceasta şi el cel dintâi sări din şa şi alergă în braţele lui Daul-Macan, care totuşi descălecă şi el. Se îmbrăţişară îndelung plângând şi, după ce-şi spuseră cuvintele de mângâiere pentru moartea tatălui lor, se întoarseră laolaltă în cetatea Bagdadului.

Fără a mai pierde o clipă, porunciră să se strângă războinicii din toate părţile împărăţiei, care nu lipsiră să vină, căci li se făgăduiau prăzi şi răsplăţi bogate. Vreme de o lună s-au tot strâns războinicii, timp în care Şarcan i-a povestit lui Daul-Macan toate întâmplările prin care trecuse, iar Daul-Macan le-a povestit pe ale sale, arătând de-amănuntul credinţa şi bunătatea slujitorului de la hammam. Şarcan spuse la urmă:

— De bună seamă că l-ai şi răsplătit cum se cuvine pe acest om pentru purtarea lui minunată şi îndatoritoare!

Daul-Macan răspunse...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci şi opta noapte

Ea urmă:

Aşadar, Daul-Maean răspunse:

— Nu întru totul. Dar am s-o fac de îndată ce mă voi întoarce de la război, dacă vrea Allah!

Atunci Şarcan putu să se încredinţeze de spusele surorii sale Nozhatu, care fusese femeia lui pe când nu ştia că îi era soră şi cu care avea pe copila Puterea-Ursitei. Amintindu-şi de Nozhatu, Şarcan ceru veşti despre ea şi-l rugă pe marele sfetnic să-i ducă salamalecul lui. Marele sfetnic făcu numaidecât aşa şi aduse lui Şarcan salamalecurile de la Nozhatu, care îi cerea ştiri şi despre fetiţă. Şarcan îi trimise vorbă să fie liniştită, Puterea-Ursitei aflându-se în deplină sănătate la Damasc, iar Nozhatu înălţă slavă lui Allah şi mulţumire.

Când toate oştile fură adunate, iar arabii din triburi îşi aduseră şi ei luptătorii lor, cei doi fraţi trecură în fruntea întregii oştiri. Daul-Macan îşi luase bun rămas de la tânăra roabă pe care-o lăsase însărcinată şi căreia îi rostuise o viaţă vrednică de ea, apoi, împreună cu fratele său, Şarcan, ieşi din Bagdad şi se îndreptară către ţara

ghiaurilor.

Fruntea oştirii o ţineau războinicii turci conduşi de căpetenia Bahraman; iar spatele era apărat de războinicii din Deilam, de sub porunca lui Rustem. Mijlocul era sub porunca lui Daul-Macan, latura dreaptă sub a prinţului Şarcan, iar cea stângă sub cea a marelui sfetnic. Marele vizir Dandan primise poruncă să stea de-a dreapta celui ce cârmuia întreaga oştire.

Înaintară aşa vreme de o lună, odihnindu-se câte trei zile după fiecare săptămână de umblet, până ce ajunseră în ţara rumilor. La apropierea lor, locuitorii înspăimântaţi fugiră să-şi caute adăpost la Constantinia, ducând veste regelui Afridonios despre năprasnica năvălire; a musulmanilor.

La această ştire, regele Afridonios chemă la el pe Muma-Prăpădurilor, care-i adusese îndărăt pe regina Safia şi care-l hotărâse şi pe regele Hardobios din Chezareea să vină cu întreaga-i oştire şi să se alăture regelui Constantiniei. Şi regele Chezareei, nemulţumit numai cu moartea regelui Omar Al-Neman şi dorind s-o răzbune şi mai crunt pe fiică-sa Abriza, zorise să vină la Constantinia cu toată oastea lui.

Aşadar, când regele Afridonios o chemă pe bătrână, ea veni de îndată înaintea lui şi el ceru amănunte despre moartea regelui Omar Al-Neman. Ea îi povesti totul, după care regele o întrebă:

— Şi-acum, când duşmanul se apropie, ce-i de făcut, Mumă-a-Prăpădurilor?

Ea răspunse:

— O, preamăritule rege, trimis al lui Christos pe pământ, am să-ţi arăt ce trebuie să faci. Şi nici diavolul Şeitan însuşi, cu toate vicleşugurile lui, n-are să poată descurca iţele în care am să-i prind pe vrăjmaşii noştri.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a optzeci şi noua noapte

Ea urmă:

— Nici Şeitan însuşi, cu toate vicleşugurile lui, n-are să poată descurca iţele în care am să-i prind pe vrăjmaşi. Iată ce trebuie făcut ca să-i nimicim: Vei încărca cincizeci de mii de ostaşi pe corăbii şi-i vei trimite peste mare la Muntele Fumegător, la poalele căruia au tabăra duşmanii noştri. Iar din cealaltă parte, pe uscat, vei trimite întreaga ta oaste, ca să-i ia pe neaşteptate pe necredincioşi, împresurându-i din toate părţile; şi n-are să scape niciunul dintre ei de la prăpăd. Aşa trebuie să faci.

Regele Afridonios spuse bătrânei:

— În adevăr, gândul tău este bun, o, regină a tuturor bătrânelor şi învăţătoare a celor înţelepţi!

Şi numaideeât porunci să se facă aşa cum spusese Muma-Prăpădurilor.

Năvile încărcate cu luptători ridicară pânzele şi ajunseră la Muntele Fumegător, unde oamenii coborâră şi se ghemuiră pe tăcute îndărătul stâncilor, în vreme ce dinspre uscat grosul oştirii zorea să dea faţă cu duşmanul.

Iar numărul oştilor era aşa: oastea musulmană din Bagdad şi din Korasan cuprindea o sută douăzeci de mii de călăreţi sub poruncile lui Şarcan, pe când oastea necredincioşilor creştini se ridica la o mie de mii şi încă şase sute de mii de luptători. Iar la căderea nopţii peste munţi şi peste câmpii, pământul tot părea o vâlvătaie, din pricina multelor focuri ce-l luminau.

Atunci regele Afridonios şi regele Hardobios strânseră pe toţi emirii şi pe toate căpeteniile oastei la un mare sfat şi hotărâră să dea lupta cu musulmanii chiar a doua zi, izbind toţi deodată, din toate părţile. Dar bătrâna Muma-Prăpădurilor, care asculta cu sprâncenele încruntate, se ridică şi spuse regelui Afridonios şi regelui Hardobios şi tuturor celor de faţă:

— O, vitejilor, câtă vreme sufletele nu sunt sfinţite, bătăliile n-ar putea avea decât urmări rele. Creştinilor, înainte de luptă trebuie să vă apropiaţi de Christos şi să vă limpeziţi de păcate cu tămâia sfântă a patriarhilor!

Cei doi regi, dolaolaltă cu toţi vitejii, răspunseră:

— Maică, vorbele tale sunt adevărate!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouăzecea noapte

Ea urmă:

La revărsat de ziuă, regele Afridonios, după sfatul Mumei-Prăpădurilor, porunci să se adune căpeteniile cele mari ale oastei şi toţi schimbaşii lor şi-i puse să sărute o cruce mare de lemn şi-i afumă cu tămâia patriarhilor.

Ci Muma-Prăpădurilor se ridică şi grăi:

— Măriile-voastre, înainte de-a da lupta cu necredincioşii, ca să ne fie biruinţa neîndoielnică trebuie să scăpăm de prinţul Şarcan, care-i însuşi diavolul Şeitan şi conduce întreaga oaste. El îi însufleţeşte pe ostaşi şi-i îmbărbătează în luptă. Dacă scăpăm de el, oastea lui e în manile noastre! Să trimitem, dar, pe viteazul nostru cel mai de seamă ca să-l înfrunte şi să-l omoare luptând numai ei doi între ei.

Numaidecât regele Afridonios chemă la el pe vestitul luptător Lucas, fiul lui Camlutos, şi-l tămâie cu însăşi mâna lui.

Blestematul de Lucas era războinicul cel mal înspăimântător din toate ţările rumilor. Nimeni dintre creştini nu ştia ca el să arunce suliţa, să se bată cu paloşul ori să străpungă cu lancea. Ci pe cât era de viteaz, tot pe-atâta era de îngreţoşător. Avea un chip slut, ca de măgar, ori mai degrabă ca de maimuţă, de broscoi sau ca de-al unuia dintre cei mai veninoşi şerpi. Şi era poreclit Paloşul-lui-Christos.

După ce regele Afridonios îl tămâie pe blestematul de Lucas, acesta îi sărută picioarele şi stete apoi drept dinaintea lui. Atunci regele îi spuse:

— Vreau să-l înfrunţi şi să te lupţi de-a mână cu ticălosul de Şarcan şi să ne scapi de pacostele lui!

Lucas răspunse:

— Ascult şi mă supun!

După ce sărută crucea, Lucas plecă, încalecă pe un cal murg acoperit cu cioltar roşu şi înşeuat cu o şea de atlaz bătută-n pietre scumpe. Se înarmă cu o suliţă lungă cu trei vârfuri, de părea însuşi diavolul Şeitan. Pe urmă, cu pristavi şi un crainic înaintea lui, purcese spre tabăra dreptcredincioşilor musulmani.

Atunci crainicul, cu blestematul de Lucas în urma lui, strigă cu glas tare în arăbeşte:

— Hei, musulmanilor, iată pe viteazul vitejilor, carele a pus pe fugă oşti întregi de turci, de curzi şi de deilamiţi! Este vestitul Lucas, fiul lui Camlutos. Să iasă din rândurile vostre şi viteazul vostru Şarcan, stăpânul Damascului, din ţara lui Şam, şi, dacă are curaj, să vie să se înfrunte cu uriaşul nostru!

— Nici nu isprăvi el bine de rostit aceste vorbe, că se şi auzi răsunând un vuiet prin aer şi pământul se cutremură de un galop de cal ce-i împlânta spaima în adâncul inimii blestematului de necredincios, şi-i făcu pe toţi să întoarcă privirile într-acolo. Şi se ivi Şarcan, el însuşi, fiul regelui Omar Al-Neman, venind drept asupra necredincioşilor ca un leu în mânie, călare pe un cal mai sprinten decât gazelele. Ţinea în mână lancea şi cânta:

Mi-e *murgul sprinten ca zefirul*
Ce trece prin văzduh şi cântă.
Ah, murg cuminte!
Iar lancea-mi indiană-o fluture
Ca pe un fulger ce se-avântă
Prin vânt, nainte!

Dar ticălosul de Lucas, ghiaur necioplit de pe cine ştie ce meleaguri uitate, nu pricepea nicio vorbă arabă şi n-avea cum să ştie frumuseţea şi desăvârşirea acestor stihuri. El numai îşi atinse fruntea, pe care-i era scrisă-n carne o cruce, îşi duse apoi mâna la buze, în semn de închinare faţă de cruce.

Şi deodată, slut şi mătăhălos, se repezi cu calul spre Şarcan. Se opri apoi scurt din galop şi aruncă în văzduh arma pe care-o ţinea în mână, atât de sus că ea se pierdu din priviri. Dar curând se ivi iar, căzând; ci, mai înainte ca să atingă pământul, blestematul, ca un vrăjitor, o prinse din zbor. Pe urmă, cu toată puterea, zvârli asupra lui Şarcan suliţa cea cu trei vârfuri, care fulgeră prin văzduh ca trăsnetul. Se părea că se sfârşise cu Şarcan!

Ci Şarcan, în clipa când suliţa zbura şuierând şi era gata să-l străpungă, întinse braţul şi-o prinse din zbor. Slavă lui Şarcan! El apucă suliţa cu o mână şi o aruncă în văzduh atâta de sus că se pierdu din priviri! Apoi o prinse cu mâna stângă, cât ai clipi din ochi, şi strigă: „Pe cel ce-a izvodit cele şapte caturi ale cerului! am să-i dau acestui blestemat o învăţătură pe vecie!“ Şi repezi suliţa.

Atunci ticălosul de Lucas voi să facă şi el ca Şarcan şi întinse braţul să oprească arma din zbor. Dar Şarcan, folosind clipa în care creştinul era descoperit, zvârli către el o a doua suliţă care-l izbi în frunte, drept în locul unde avea semnul crucii. Şi sufletul necredincios al creştinului se duse să se afunde în flăcările iadului...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a nouăzeci şi una noapte

Ea urmă:

Şi sufletul necredincios al creştinului se duse să se afunde în flăcările iadului.

Când ostaşii creştini aflară de la tovarăşii lui Lucas despre moartea viteazului lor începură să se jeluiască şi să se bată cu pumnii peste ochi, apoi se repeziră cu toţii la arme, urlând a moarte şi a răzbunare. Trâmbiţaşii sunară chemarea, ostaşii se aşezară în linie de bătălie şi, la semnul dat de cei doi regi, se năpustiră de-a valma asupra oştirii mahomedane. Lupta începu, sângele curgea pe câmpurile cu holde, strigătele răsunau de pretutindeni, trupurile oamenilor se spărgeau sub copitele cailor. Cei vii se îmbătară de aburii sângelui, nu de ai vinului, clătinându-se ca beţivii, pe când morţii se grămădeau peste morţi, şi răniţii peste răniţi. Lupta ţinu aşa până la căderea nopţii, care-i despărţi pe luptători.

Atunci Daul-Macan, după ce se închină dinaintea fratelui său Şarcan pentru fapta de vitejie ce-avea să-i umple de strălucire numele prin veacuri, se întoarse şi grăi către vizirul Dandan şi către marele sfetnic:

— O, mărite vizire, şi tu, preacinstite mare sfetnic, luaţi douăzeci de mii de războinici şi duceţi-vă să vă aşezaţi la depărtare de şapte pistrele de la mare. Staţi acolo ascunşi în valea Muntelui Fumegâtor, iar atunci când veţi vedea că flutur în vânt steagul cel verde, năvăliţi cu toţii deodată la lupta hotărâtoare. Noi, aici, ne vom preface că o luăm la fugă, aşa ca necredincioşii să se ia după noi. Voi, atunci, să porniţi pe urmele lor, iar noi, întorcându-ne, îi vom ataca, şi-i vom împresura astfel din toate părţile, şi niciun necredincios n-are să mai scape de paloşul nostru când vom răcni: „Allah akbar!“

Vizirul Dandan şi marele sfetnic răspunseră că aşa vor face şi începură numaidecât să îndeplinească ceea ce i se poruncise. Purceseră la drum şi merseră toată noaptea, până ce ajunseră în valea Muntelui Fumegător, chiar pe locul unda mai înainte se ascunseseră oştenii creştini veniţi pe mare.

La revărsat de zori, toţi luptătorii erau în picioare, gata de luptă. Pe corturi fluturau flamurile şi pretutindenea străluceau crucile. Luptătorii din amândouă taberele îşi

făcură mai întâi rugăciunile. Dreptcredincioşii rostiră întâiul verset din *Coran,* surata cea dumnezeiască numită a Vacii, iar necredincioşii cerură ajutorul lui Mesia, fiul Mariei.

Apoi la un semn, bătălia începu iarăşi, mai crâncenă. Capetele zburau ca mingile, trupurile sfârtecate acopereau peste tot pământul, sângele curgea râuri, până ce ajunse la pieptul cailor.

Când deodată, ca prinşi de mare spaimă, musulmanii, care până aci luptaseră vitejeşte, deteră dosul şi o luară la fugă cu toţii. Văzând oastea musulmană fugind, regele Afridonios din Constantinia trimise un olăcar la regele Hardobios, ai cărui ostaşi până atunei nu intraseră în luptă, ca să-i spună:

— Musulmanii fug! Acum împliniţi voi biruinţa, luaţi-vă pe urmele lor şi nimiciţi-i până la unul!

Când povestea ajunse aici. Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a nouăzeci şi doua noapte

Ea urmă:

Atunci regele Hardobios, care n-aştepta decât prilejul să răzbune moartea fetei lui, preafrumoasa Abriza, strigă către ostaşii săi:

— O, războinicilor, săriţi asupra acestor musulmani care fug ca muierile!

El nu ştia că era numai o viclenie a prinţului Şarcan, viteazul vitejilor, şi a fratelui sau, Daul-Macan. În adevăr, în clipa când creştinii lui Hardobios, urmărindu-i, ajunseră aproape de ei, musulmanii se opriră din fuga prefăcută şi, la glasul lui Daul-Macan, se aruncară asupra urmăritorilor, strigând: „Allahu akbar!“ Iar Daul-Macan, ca să-i îndârjească la luptă, îi îndemna:

— Musulmani, iată slava credinţei! Iată ziua în care veţi câştiga raiul! Căci raiul se câştigă numai la umbra

spadelor!

Atunci toţi se repeziră ca leii, iar acea zi nu fu pentru creştini slava bătrâneţilor lor, căci pieiră seceraţi fără a fi avut timp să-şi vadă pletele albind.

Vitejiile săvârşite de Şarcan, în această bătălie, sunt mai presus de cuvinte. Şi în vreme ce făcea bucăţi din tot ce-i ieşea în cale, Daul-Macan ridică steagul cel verde, semnul de înţelegere cu cei din vale, şi vru să dea şi el năvală în încăierare. Când Şarcan văzu ce se pregătea să facă, se apropie de el şi-i spuse:

— Frate, nu-i bine să te dai în seama norocului luptei, căci tu eşti trebuincios la cârmuirea împărăţiei. De-acum înainte, eu n-am să mă mai îndepărtez de tine, ci am să mă bat în preajma ta, apărându-te împotriva oricărei primejdii.

Estimp, ostaşii musulmani de sub poruncile vizirului Dandan şi ale marelui sfetnic, văzând semnul dat, se desfăşurară într-o jumătate de cerc şi tăiară astfel oastei creştine orice putinţă de scăpare spre vasele trase la ţărm. Lupta pornită nu mai putea fi îndoielnică. Creştinii fură zdrobiţi şi măcelăriţi de ostaşii musulmani, şi curzi, şi persani, şi turci, şi arabi. Puţini mai scăpară cu zile. Mai bine de douăzeci de mii îşi găsiră acolo moartea, şi numai câţiva izbutiră să fugă spre Constantinia. Aşa păţiră grecii regelui Hardobios. Dar celor ai regelui Afridonios, care se trăseseră pe înălţimi în preajma regelui lor, siguri de mai 'nainte de nimicirea musulmanilor, mare le-o fi fost durerea privind fuga alor lor!...

În acea zi, pe lângă biruinţă, dreptcredincioşii luară şi multe prăzi. Mai întâi toate năvile, afară de douăzeci, care încă nu descărcaseră oştenii de pe ele şi care putură răzbate spre Constantinia ca să vestească prăpădul. Apoi toate bogăţiile şi toate lucrurile de preţ grămădite pe aceste nave — cincizeci de mii de cai cu tacâmul lor, precum şi corturile cu tot ce cuprindeau ele, arme şi provizii. Şi multe alte nenumărate lucruri pe care nu le-ar putea cuprinde nicio cifră. Aşa că mare le-a fost bucuria şi

multe mulţumiri au adus ei lui Allah pentru biruinţă şi pentru plean.

Estimp, fugarii ajunseră la Constantinia, cu sufletul bântuit de corbii prăpădului. Toată cetatea se cufundă în mâhnire, clădirile şi bisericile fură învăluite în pânze cernite, iar locuitorii se adunară mânioşi, scoţând strigate de răzvrătire. Durerea tuturor spori şi mai mult când văzură că din toate corăbiile nu se mai întorceau docât douăzeci şi din toată armata numai douăzeci de mii de oameni. Locuitorii începură să-i învinuiască pe regi de trădare, iar tulburarea şi spaima regelui Afridonios atât fu de mare încât nasul i se lungi până la pământ, iar burduhanul i se întoarse pe dos...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a nouăzeci şi treia noapte

Ea urmă:

Nasul i se lungi până la pământ, iar burduhanul i se întoarse pe dos.

Atunci chemă la el pe bătrâna Muma-Prăpădurilor ca să-i ceară sfat ce le mai rămânea de făcut.

Dar bătrâna Muma-Prăpădurilor, pricina adevărată a tuturor nenorocirilor, era o hidoşenie: vicleană, prefăcută şi rea, cu gura duhnind, cu pleoapele roşii şi fără de gene, cu obrajii pământii şi prăfuiţi, cu faţa neagră ca noaptea, cu ochii urduroşi, trupul râios, părul murdar, spinarea cocârjată, pielea fleşcăită — o plagă a plăgilor, o năpârcă a năpârcilor.

Când bătrâna Muma-Prăpădurilor intră la regele Afridonios, acesta se ridică în cinstea ei. Regele Hardobios făcu şi el la fel.

Bătrâna le grăi:

— Măriile-voastre, acum să lăsăm la o parte toată tămâia şi toate binecuvântările patriarhului, căci n-au

făcut decât să aducă nenorociri asupra capetelor noastre. Să ne gândim a lucra la lumina adevăratei înţelepciuni. Iată: de vreme ce musulmanii s-apropie în mare grabă ca să împresoare oraşul, noi să trimitem crainici în toată împărăţia să strângă mulţimile la Constantinia, ca să facem faţă delaolaltă năvalei impresurătorilor. Şi toţi ostaşii, de oriunde s-ar găsi, să alerge între zidurile noastre, căci primejdia e mare. În ce mă priveşte, lăsaţi pe mine, măriile voastre, şi în curând va răzbate până la urechile voastre faima vicleniilor şi a relelor mele împotriva musulmanilor. Eu, din clipita asta, plec din Constantinia. Christos, fiul Mariei, aibă-vă în pază!

Regele Afridonios se grăbi să urmeze numaidecât sfaturile Mumei-Prăpădurilor care, după cum spusese, plecă din Constantinia.

Şi iată ce şiretenie urzi bătrâna.

Ieşind din oraş, după ce luase cu ea cincizeci de luptători de seamă, cunoscători ai limbii arabe, întâia grijă i-a fost să-i îmbrace pe toţi ca pe nişte negustori musulmani din Damasc. Mai luase cu ea şi o sută de catâri încărcaţi cu stofe de toate soiurile, mătăsărie de Antiohia şi de Damasc, satinuri cu scânteieri metalice şi atlazuri scumpe, vase persieneşti, cupe de Chitai, şi multe alte lucruri regeşti. Şi se îngrijise să ia de la regele Afridonios şi o scrisoare de liberă trecere, care cuprindea cam acestea:

„Negustorii Cutare *şi* Cutare *sunt musulmani de la Damasc, străini de ţara noastră şi de legea noastră creştinească. Ei au făcut neguţătorie în ţara noastră, şi cum negoţul înseamnă propăşirea şi îmbogăţirea unei ţări, iar ei nu sunt războinici crunţi, ci oameni paşnici, le dăm acest hatişerif de liberă trecere, aşa ca nimeni să nu le dăuneze întru nimic, şi nimeni să nu le ceară nici dajdie, nici vamă de intrare ori de ieşire pentru mărfurile lor.“*

Apoi, de îndată ce cei cincizeci de luptători se îmbrăcară ca negustori musulmani, bătrâna vicleană se îmbrăcă în straie de pustnic musulman, se acoperi cu o lungă haină de lână albă, se frecă apoi pe frunte cu o alifie care-i da strălucire şi răspândea împrejur raze de sfinţenie, puse pe urmă să i se lege picioarele, aşa ca sforile să se înfigă în carne până la sânge şi să lase urme ce nu se mai puteau şterge. Şi numai atunci grăi astfel tovarăşilor ei:

— Acuma să mă bateţi cu biciul şi să faceţi să-mi sângereze carnea, ca să-mi rămână urme ce nu se mai şterg. Loviţi fără de cruţare, căci nevoia are supunerile ei. Apoi, încuiaţi-mă într-o ladă la fel cu lăzile voastre de mărfuri şi aşezaţi lada pe un catâr. Porniţi la drum şi mergeţi la tabăra musulmanilor de sub poruncile lui Şarcan. Celor ce vă vor sta în cale să vă oprească, arătaţi-le scrisoarea regelui Afridonios, care spune că sunteţi negustori de la Damasc, şi cereţi să-l vedeţi pe prinţul Şarcan. Şi când vă veţi afla dinaintea lui şi vă va întreba de starea voastră şi de câştigurile scoase în ţara rumilor necredincioşi să-i spuneţi: „O, rege norocit, câştigul cel mai curat şi cel mai vrednic din toată călătoria noastră de neguţători prin ţara ghiaurilor a fost scăparea unui sfânt pustnic, pe care l-am scos din mâinile asupritorilor lui, care-l schingiuiau de cincisprezece ani într-o temniţă de sub pământ, ca să-l facă să se lase de credinţa în profetul nostru Mahomed — pacea şi rugăciunea fie eu el!"

După ce-i învăţă pe tovarăşii ei acestea, bătrâna Muma-Prăpădurilor...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind, şi, tăcu, sfioasă.

Ci într-a nouăzeci şi patra noapte

Ea urmă:

După ce-i învăţă pe tovarăşii ei acestea, bătrâna

Muma-Prăpădurilor, îmbrăcată în straie de pustnic, adăugă:

— Şi atunci eu îmi iau sarcina să-i nimicesc pe toţi acei musulmani.

Tovarăşii ei răspunseră că au înţeles şi că aşa vor face.

Începură s-o biciuiască până la sânge şi apoi o închiseră într-o ladă goală, pe care-o aşezară pe un catâr, şi porniră la drum, ca să ducă la îndeplinire planurile vicleneі.

Estimp, oastea biruitoare a dreptcredincioşilor, după spargerea creştinilor, îşi împărţi prada şi-l preamări pe Allah pentru binefacerile lui. Daul-Macan şi Şarcan se îmbrăţişară şi se bucurară împreună, iar Şarcan, plin de mulţumire, îi spuse lui Daul-Macan:

— Frate, tare aş vrea ca Allah să-ţi dea prin tânăra ta soţie un băiat pe care să-l însor cu fata mea, Puterea-Ursitei!

Şi nu conteniră să se veselească laolaltă, până ce vizirul Dandan le grăi:

— Măriile-voastre, înţelept şi potrivit ar fi ca, fără a mai pierde vremea, să pornim pe urmele celor învinşi şi, fără a le da răgaz să se întărească, să împresurăm Constantinia şi să-i nimicim cu totul de pe faţa pământului. Căci bine spune poetul:

Cea mai aleasă bucurie-i
Să tai cu paloşu-n duşman,
Zburând ca pajera pustiei,
În şa, călare pe-un şoiman.

Aleasă bucurie este
Şi-un crainic galopând pe drum
Ca să-ţi aducă dulcea veste
Că multiubita vine-acum.

Dar bucuria-i şi mai mare

Când se iveşte însăşi ea,
Naintea crainicului care
Numai sosirea i-o vestea.

Ci mai aleasă bucurie-i
Să tai cu paloşu-n duşman,
Zburând ca pajera pustiei,
În şa, călare pe-un şoiman.

Auzind stihurile vizirului Dandan, cei doi regi fură de părerea lui şi deteră semnul de plecare către Constantinia. Şi toată oastea purcese la drum, cu căpeteniile în frunte.

Şi merseră fără de răgaz şi trecură prin întinse câmpii arse, pe unde nu creştea decât iarbă galbenă, câmpii pustii locuite numai de duhul lui Allah.

După şase zile de umblet amarnic prin acele pustii fără de apă, ajunseră într-o ţară binecuvântată de Zămislitorul a toate. În faţa lor se întindeau pajişti răcoroase, împodobite cu arbori roditori şi străbătute de ape şoptitoare. Şi acest ţinut, în care se zbenguiau gazelele şi cântau păsările, părea un rai, cu pomii lui mari îmbătaţi de rouă şi cu florile ce surâdeau adierilor, aşa cum spune şi poetul:

Copile drag, sub florile-adormite,
Muşchiul grădinii fericit întinde
Covoru-i de smaralde risipite
În boabele de rouă strălucinde,
Închide ochii şi ascultă-ncalte
Cum cântă apa-ncet prin trestii-nalte.
Izvoru-şi prinde stropii mici în salbe,
Legându-le de florile subţiri.
Ah, clopoţei de-argint la glezne albe,
Şi voi, frumoase flori, făceţi-i salbe
Şi dulci cununi iubirii-ntre iubiri!

După ce se săturară de privit acele frumuseţi, cei doi fraţi se gândiră să poposească acolo un timp.

Daul-Macan îi spuse lui Şarcan:

— Frate, nu cred c-ai văzut la Damasc grădini atât de frumoase. Să poposim aici şi să ne hodinim două-trei zile, ca să le dăm ostaşilor vreme să mai răsufle oleacă de aer curat şi să bea din această apă dulce, pentru ca apoi să lupte şi mai dârji cu ghiaurii.

Iar Şarcan găsi că gândul lui Daul-Macan era tare bun.

După două zile de popas, tocmai se pregăteau să ridice corturile când auziră nişte glasuri în depărtare. Căutând să afle ce era, li se răspunse că o caravană de negustori de la Damasc se întorcea în ţară, după ce vânduseră şi cumpăraseră în ţara ghiaurilor, şi că ostaşii i-au oprit din cale, ca să-i pedepsească, fiindcă făcuseră negoţ cu necredincioşii.

Şi iată că, taman în clipa aceea, negustorii, înconjuraţi de soldaţi, ajunseră acolo, strigând şi zbătându-se. Se aruncară la picioarele lui Daul-Macan şi grăiră:

— Am umblat toată ţara ghiaurilor şi-am fost ocrotiţi şi nu s-a atins nimenea nici de noi, nici de bunurile noastre. Şi iată că acum fraţii noştri dreptcredincioşi ne pradă şi ne prigonesc în ţara noastră musulmană!

Apoi scoaseră scrisoarea de slobodă trecere a regelui de la Constantinia şi o întinseră lui Daul-Macan, care o citi şi o trecu mai departe lui Şarcan.

Iar Şarcan le spuse:

— Ceea ce vi s-a luat, vi se va înapoia numaidecât. Dar de ce, voi, musulmani, v-aţi dus să faceţi negoţ cu ghiaurii?

Negustorii răspunseră:

— O, stăpâne al nostru, Allah ne-a îndreptat la aceşti creştini, ca să făptuim o biruinţă mai mare decât toate biruinţele oştilor şi decât toate cele pe care le-ai câştigat chiar măria-ta!

Şarcan îi întrebă:

— Şi care-i acea biruinţă, negustorilor?

Ei răspunseră:

— Nu putem vorbi decât într-un loc tăinuit, la adăpost de urechi străine, căci dacă lucrul s-ar afla, niciun musulman n-ar mai putea, nici măcar la vreme de pace, să pună piciorul în ţara creştinilor.

La aceste cuvinte, Daul-Macan şi Şarcan luară pe negustori şi-i duseră într-un cort ferit, cu totul la adăpost de urechile altora.

Atunci negustorii...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu sfioasă.

Ci într-a nouăzeci şi cincea noapte

Ea urmă:

Aşa, preafericitule rege, negustorii au povestit atunci celor doi fraţi istoria ticluită de bătrâna Muma-Prăpădurilor. Iar cei doi fraţi au fost tare mişcaţi, auzind prin ce suferinţe a trecut sfântul pustnic şi cum a fost scăpat din hruba de sub mânăstire.

Şi întrebară pe negustori:

— Dar acum unde-i sfântul pustnic? Doar nu l-aţi lăsat la mânăstire?

Ei răspunseră:

— După ce-am ucis pe călugărul străjer al mânăstirii, ne-am grăbit să punem pe sfânt într-o ladă, pe care am urcat-o pe un catâr, şi am fugit cât mai repede. Acum l-am adus aici să vi-l dăm vouă. Dar înainte de-a fugi de la mânăstire, am băgat de seamă că se află acolo sumedenie de aur, de argint, de pietre scumpe şi de tot felul de giuvaeruri, despre care pustnicul are să ştie a vă spune mai multe.

Negustorii se grăbiră să descarce sarcina de pe catâr, descuiară lada şi aduseră pe sfântul pustnic înaintea celor doi fraţi. Era negru ca o coacăză, slăbise şi se chircise, şi-avea tot trupul învârstat de semnele loviturilor de bici şi de ale lanţurilor intrate în carne.

Când o văzură pe babă, cei doi fraţi, încredinţaţi că aveau în faţă pe cel mai sfânt dintre schivnici, mai ales zărindu-i fruntea care, dată cu unsoarea vrăjitorească, scânteia ca soarele, înaintară şi-i sărutară cucernic mâinile şi picioarele, cerându-i cu ochi înlăcrimaţi binecuvântarea. Atunci ea le făcu semn să se ridice şi grăi:

— Conteniţi cu plânsul şi luaţi aminte la vorbele mele! Aflaţi că eu mă supun voinţei Stăpânului preaînalt — binecuvântat şi slăvit fie el! căci cred că relele pe care mi le trimite sunt numai ca să-mi pună la încercare răbdarea şi umilinţa. Şi dacă acuma sunt bucuros că mă aflu slobod, nu este fiindcă mi s-au sfârşit suferinţele, ci pentru că am ajuns în mijlocul fraţilor mei musulmani şi pot trage nădejde să mor sub paşii cailor, luptând pentru Islam!

Atunci cei doi fraţi îi luară încă o dată mâinile şi i le sărutară şi voiră să dea poruncă să i se aducă de mâncare, dar ea nu primi, spunând:

— Sunt în post de cincisprezece ani şi nu pot, acuma când Allah mi-a arătat atâta milosârdie, să mă port cu atâta neevlavie şi să păcătuiesc; poate mai încolo, la apusul soarelui, oi gusta ceva.

Atunci ei nu mai stăruiră, dar când se lăsă seara, pregătiră bucate pe care i le duseră chiar ei. Ci vicleana le îndepărtă iar, spunând:

— Nu-i timpul de-a mânca, ci de-a ne ruga celui preaînalt!

Şi îndată se aşeză pentru rugăciune, în mijlocul mihradului, cu faţa întoarsă către Mecca. Rămase aşa, rugându-se toată noaptea, fără de odihnă, şi tot aşa şi în cele două nopţi următoare. Iar cei doi fraţi fură cuprinşi de o adâncă cinstire pentru ea, crezând-o mereu un sfânt schivnic. Şi-i deteră un cort mare, numai pentru ea, şi slujitori aparte şi bucătari. La sfârşitul celei de-a treia zile, cum ea tot stăruia să nu mănânce niciun fel de hrană, cei doi fraţi veniră s-o slujească ei înşişi şi-i aduseră în cort

tot ce ochiul şi sufletul puteau dori mai plăcut. Ci ea nu voi să se atingă de nimic, şi mâncă numai o bucată de pâine cu sare — lucru care spori şi mai mult cinstirea celor doi fraţi, iar Şarcan îi spuse lui Daul-Macan:

— În adevăr, omul acesta s-a lepădat de toate bucuriile lumeşti! De n-ar fi războiul care mă sileşte să lupt cu necredincioşii, m-aş dărui numai credinţei în el şi l-aş urma toată viaţa, ca să am asupra mea binccuvântarea lui! Acum însă hai să-l rugăm a sta de vorbă cu noi, căci mâine pornim asupra Constantiniei şi nu vom avea alt prilej mai bun să ne folosim de învăţăturile lui.

Atunci marele vizir Dandan spuse:

— Şi eu aş vrea să-l văd pe-acest pustnic şi să-i cer să se roage pentru mine, să-mi aflu moartea în războiul sfânt şi să mă înfăţişez Stăpânului cel preaînalt. Căci m-am săturat de viaţă.

Tustrei porniră către cortul în care şedea vicleana Muma-Prăpădurilor şi o găsiră cufundată în rugăciune.

Aşteptară să-şi sfârşească rugăciunea, dar cum, după trei ceasuri, cu toate lacrimile de cinstire din ochii lor şi cu toate suspinele pe care le scoteau, rămânea mereu în genunchi, fără a-i lua în seamă, se duseră lângă ea şi sărutară pământul. Atunci ea se ridică, le ură pace şi bun venit şi le spuse:

— Ce căutaţi aici, la ceasul acesta?

Ei răspunseră:

— O, sfinte pustnic, suntem aici de mai multe ceasuri. Nu ne-ai auzit plânsetele?

Ea grăi:

— Cei ce se află în faţa lui Allah nu mai aude, nici nu mai vede ceea ce se petrece în lumea aceasta!

Ei îi spuseră:

— Am venit, sfinte pustnice, ca să-ţi cerem binecuvântarea înainte de luptă şi ca să auzim din gura ta povestea robiei tale la necredincioşii pe care mâine, cu ajutorul lui Allah, îi vom ucide până la unul.

Afurisita bătrână rosti:

— În numele lui Allah, dacă n-aţi fi căpeteniile dreptcredincioşilor, n-aţi fi aflat vreodată de la mine ceea ce am să vă povestesc. Căci pentru voi are să fie lucru de mare folos. Ascultaţi, dar!

Povestea mânăstirii

Aflaţi, măriile-voastre, că am locuit multă vreme în Locurile Sfinte, în tovărăşia unor oameni aleşi şi cuvioşi. Duceam, laolaltă, o viaţă umilită, deopotrivă cu ei, Allah preaînaltul dăruindu-mă cu harul umilinţei şi al renunţării. Chibzuiam să-mi petrec şi restul zilelor tot în linişte, împlinindu-mi datoriile schimnice şi ferindu-mă de orice le-ar fi putut tulbura. Dar socotelile mele nu luau aminte la ursită.

Într-o noapte, umblând pe ţărmul mării, pe care n-o mai văzusem niciodată până atunci, o putere căreia nu-i puteam sta împotrivă m-a împins să merg pe apă. Am călcat hotărât pe treapta valurilor şi, spre minunarea mea, m-am trezit călcând pe ape, fără să mă cufund, fără măcar să-mi ud picioarele desculţe. Şi m-am preumblat aşa o vreme pe valuri, după care m-am întors la ţărm. Cu mintea încă minunată de harul mai presus de fire pe care-l aveam, fără să fi ştiut, mă frământam în mine. Şi gândeam: „Cine poate să meargă ca mine pe ape?“ Nici n-apucasem să rostesc bine în gând aceasta, că Allah mă şi pedepsi pentru trufia mea, sădind în inimă-mi dorinţa de-a călători. Părăsii Locurile Sfinte şi de-atunci rătăcesc într-una pe pământ.

Într-o zi, pe când umblam prin ţările rumilor, îndeplinindu-mi, după datină, datoriile faţă de sfânta noastră credinţă, am ajuns la un munte înalt, şi întunecat în vârful căruia era o mănăstire creştină sub straja unui

călugăr. Îl cunoscusem odinioară pe acest călugăr, la Locurile Sfinte. Numele lui era Matruna. De îndată ce mă văzu, alergă după cuviinţă în întâmpinarea mea şi mă pofti a intra să mă hodinesc la mânăstire. Ci făţarnicul ghiaur pusese la cale pieirea mea, căci, de îndată ce intrai în mânăstire, îmi spuse să-l urmez printr-o hrubă lungă, care se isprăvea la o uşă în beznă. Şi deodată mă împinse în întuneric, trase uşa şi o zăvorî. Mă lăsă acolo părăsit vreme de patruzeci de zile, fără să-mi dea nimic de băut şi de mâncat, socotind pesemne, din ură faţă de credinţa mea, că-mi voi sfârşi aşa zilele.

Într-o zi, veni la mânăstire într-o cercetare neaşteptată căpetenia cea mai mare a călugărilor, însoţită, după datinele lor, de un alai de zece călugări tineri tare frumoşi şi de o tânără fată tot atât de frumoasă ca şi tinerii. Fata era îmbrăcată în straie călugăreşti, legată la mijloc şi strânsă pe şolduri şi la sâni. Numai Allah ştie ce blestemăţii săvârşea căpetenia călugărilor cu fata aceea, numită Tamacil, şi cu monahii cei tineri.

Călugărul Matruna îi povestise mai-marelui lui, încă de cum sosise acolo, despre închiderea mea şi despre cazna înfometării mele de patruzeci de zile. Iar căpetenia călugărilor, pe numele lui Dechianos, îi porunci să deschidă uşa hrubei din adânc şi să scoată de-acolo oasele mele ca să le arunce, spunând:

— Musulmanul acela trebuie să fie demult numai nişte oase de care nici păsările de pradă nu s-ar mai apropia!

Atunci Matruna şi monahii cei tineri deschiseră uşa beznelor şi mă aflară în genunchi rugându-mă. Văzând aceasta, Matruna strigă:

— Ah, blestemat vrăjitor! Să-i zdrobim oasele!

Şi se năpustiră cu toţii asupra mea, lovindu-mă cu ciomegele şi cu biciul în aşa chip că mă credeam pierdut. Şi înţelesei că Allah mă lăsa să îndur asemenea încercări pentru a-mi pedepsi trufia de odinioară, când mă umflasem în piept de mândria că pot merge pe mare, eu, care nu sunt decât o unealtă în mâinile celui preaînalt.

Deci călugărul Matruna şi ceilalţi feciori de căţea mă aduseră în acea stare de plâns, mă puseră în lanţuri şi mă aruncară îndărăt în hruba întunecoasă. Aş fi pierit acolo de foame, dacă Allah n-ar fi voit să înduioşeze inima tinerei Tamacil, care în fiece zi venea la mine, în taină, cu o pâine de orz şi cu un ulcior de apă, cât timp mai-marele călugărilor a stat la mânăstire. Iar el a stat multă vreme la mânăstire, îi plăcea acolo, unde îşi făcuse chiar locuinţa obişnuită. Şi când era nevoit să plece, lăsa în mânăstire pe tânăra Tamacil, sub paza lui Matruna.

Trăii aşa închis în temniţă timp de cincisprezece ani. În vremea aceasta, tânăra Tamacil creştea şi se făcea de-o frumuseţe ce putea înfrunta şi pe cele mai mândre fete de pe pământ. Căci vă pot încredinţa, măriile-voastre, că nici în ţara noastră şi nici în ţara rumilor nu se poate găsi vreuna să-i semene. Dar această tânăra nu-i singurul giuvaer pe care-l cuprinde mânăstirea. Sunt grămădite acolo nenumărate comori de aur, de argint, de nestemate şi de tot felul de bogăţii ce nici nu se pot socoti. Daţi sârg să împresuraţi mânăstirea şi să puneţi mâna pe fată şi pe averi. Eu am să vă slujesc de călăuză, ca să vă deschid uşile tainiţelor şi ale dulapurilor pe care le cunosc, şi mai ales dulapul cel mare al lui Dechianos, mai-marele călugărilor, unde sunt încuiate cele mai frumoase vase de aur înflorat. Şi tot eu am să încredinţez mâinilor măriilor voastre acea minune vrednică de regi, pe tânăra Tamacil care, afară de frumuseţe, mai are şi darul de a cânta, şi care ştie toate cântecele arăbeşti, atât ale locuitorilor din oraşe, cât şi cele ale beduinilor. Ea are să vă facă să petreceţi zile luminoase şi nopţi de miere şi de binecuvântare. Ci despre scăparea mea din temniţă v-au vorbit negustorii aceştia care şi-au pus viaţa în primejdie ca să mă scoată din mâinile ghiaurilor — bătu-i-ar blestemul lui Allah, pe ei şi pe urmaşii lor, până la ziua Judecăţii!.

După ce asultară această povestire, cei doi fraţi se

bucurară mult gândindu-se la averile ce le vor dobândi şi mai ales la tânăra Tamacil, pe care bătrâna o socotea foarte pricepută, cu toată ţinereţea ei, în arta desfătărilor. Dar vizirul Dandan ascultă povestirea cu multă neîncredere şi, dacă nu s-a ridicat şi n-a plecat, a fost numai din cuviinţă pentru cei doi regi. Vorbele ciudatului schivnic nu-i intrau nicicum în cap. Ci el îşi ţinu pentru sine părerea şi nu spuse nimic, de teamă că s-ar putea înşela.

Daul-Macan voi să pornească numaidecât asupra mănăstirii cu toată oastea lui, dar bătrâna Muma-Prăpădurilor îl opri spunându-i:

— S-ar putea ca Dechianos, la vederea atâtor ostaşi, să se înfricoşeze şi să fugă din mănăstire, luând cu el şi pe tânăra fată.

Atunci Daul-Macan chemă pe marele sfetnic şi pe emirii Rustem şi Baliraman şi le grăi:

— Mâine, în zorii zilei, veţi porni asupra Constantiniei, unde nu vom întârzia să venim şi noi. Tu, mare sfetnic, vei trece în fruntea întregii oştiri, în locul meu; tu, Rustem, vei ţine locul fratelui meu Şarcan; iar tu, Bahraman, vei ţine locul vizirului Dandan. Şi, mai cu seamă, grijiţi să nu afle oastea că noi lipsim. Altminţerelea, lipsa noastră nici nu va fi decât de trei zile.

Apoi Daul-Macan, Şarcan şi vizirul Dandan aleseră o sută de oşteni dintre cei mai viteji şi o sută de catâri încărcaţi cu lăzi goale, în care urmau să fie puse comorile de la mănăstire. Luară cu ei şi pe ticăloasa de Muma-Prăpădurilor pe care încă o credeau tot schimnic ocrotit de Allah. Şi, după arătarea ei, purceseră cu toţii către mănăstire.

Estimp, marele sfetnic şi ostile musulmane...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi se opri, sfioasă.

Ci într-a nouăzeci şi şasea noapte

Ea urmă:

Estimp, marele sfetnic şi oştile musulmane, după porunca regelui Daul-Macan, ridicară corturile şi porniră spre Constantinia a doua zi în zori.

Pe de altă parte, bătrâna Muma-Prăpădurilor nu-şi pierdu de loc vremea. De cum îi văzu pe toţi plecaţi, scoase dintr-o ladă pe care-o avea pe catârul ei doi porumbei crescuţi de ea şi le legă de gât, la fiecare, câte-o scrisoare pentru regele Afridonios din Constantinia, prin care-l înştiinţa despre tot ceea ce izbutise să facă, încheind aşa:

„Drept aceea, măria-ta, trimite degrabă la mânăstire zece mii de războinici dintre rumii cei mai încercaţi în lupte şi cei mai viteji. Când vor ajunge la poalele muntelui, să nu se mişte înainte de sosirea mea. Atunci am să li-i dau în mână pe cei doi regi, pe marele vizir şi pe cei o sută de ostaşi musulmani.

Ci trebuie să-ţi mai spun, măria-ta că vicleşugul meu nu poate izbândi fără de uciderea paznicului mânăstirii, călugărul Matruna. E de mare trebuinţă să piară, pentru binele obştesc al oştilor creştine, căci viaţa unui călugăr nu înseamnă nimic faţă de mântuirea creştinătăţii.

Slavă lui Christos, Domnul nostru, acum şi-n vecii vecilor!“

Cei doi porumbei ajunseră cu scrisorile la turnul cel înalt din Constantinia. Acolo, un paznic luă scrisorile atârnate de gâtul porumbeilor şi alergă să le înmâneze regelui Afridonios. Îndată ce le citi, regele adună zece mii de ostaşi, dete fiecăruia câte un cal, o cămilă şi un catâr pentru prada ce urma s-o ia de la duşman, şi le porunci să zorească spre mânăstire.

Estimp, regele Daul-Macan, dimpreună cu Şarcan, cu

vizirul Dandan şi cu cei o sută de oşteni, ajungând la poalele muntelui, trebuiră să urce singuri până la mânăstire, căci Muma-Prăpădurilor, sfârşită de oboseala drumului, le spuse:

— Urcaţi voi mai întâi, iar eu am să vin de îndată ce veţi pune stăpânire pe mânăstire, să vă arăt comorile ascunse.

Urcară deci la mânăstire, unul în urma celuilalt, ferindu-se să nu fie văzuţi, iar când ajunseră sub ziduri, se căţărară pe ele cu multă îndemânare şi săriră toţi deodată în grădină. Auzind zarvă, călugărul paznic Matruna veni în grabă, dar se sfârşi repede cu el, căci Şarcan strigă ostaşilor:

— Năvăliţi pe câinele blestemat!

Şi dintr-o dată îl străbătură o sută de lăncii; iar sufletul lui necredincios îl părăsi şi se duse să se afunde în flăcările iadului. Apoi porniră să prade mânăstirea cu socoteală. Mai întâi intrară în altarul unde creştinii îşi grămădesc prinoasele şi găsiră acolo, atârnate pe ziduri, de sus până jos, o mare mulţime de giuvaeruri şi de lucruri de preţ, mai multe încă decât povestise bătrânul schimnic, îşi umplură lăzile şi sacii şi încărcară apoi totul pe catâri şi pe cămile.

Ci nicio urmă nu era nicăieri de tânăra Tamacil, pe care le-o zugrăvise schimnicul, nici de cei zece flăcăi tot atât de frumoşi ca şi ea, şi nici de mai-marele călugărilor, ticălosul Dechianos. Socotiră atunci că tânăra fie că ieşise să se plimbe, fie că se ascunsese în vreo chilie. Scotociră toată mânăstirea şi rămaseră acolo în aşteptare, vreme de două zile, dar tânăra Tamacil tot nu se ivi.

Şarcan, pierzându-şi răbdarea, grăi:

— În numele lui Allah, frate al meu, inima şi gândul îmi sunt la războinicii Islamului, pe care i-am lăsat să meargă singuri la Constantinia şi de la care nu avem nicio veste!

Daul-Maoan răspunse:

— Şi eu socotesc că trebuie să ne luăm gândul de la frumoasa Tamacil şi de la tinerii ei soţi, căci nu-i nicio

urmă de ei. Acum, după ce i-am aşteptat în zadar, să ne mulţumim cu ce-am încărcat pe catâri şi pe cămile din bogăţiile mânăstirii, să preamărim pe Allah pentru ceea ce ne-a dat şi să zorim a ne uni cu oştile ca să-i zdrobim pe necredincioşi şi, cu mare mila lui Allah, să punem mâna pe cetatea lor, Constantinia.

Coborâră dar de la mânăstire spre poalele muntelui, ca să-l ia pe bătrânul schimnic şi să pornească în urma oastei. Nici nu intraseră însă bine în vale, că din toate părţile se iviră pe înălţimi ostaşi de-ai rumilor, scoţând strigăte de război şi cu toţii odată năvăliră asupra lor ca să-i împresoare.

Văzând aşa, Daul-Macan răcni:

— Cine-o fi dat veste creştinilor că suntem la mânăstire?

Ci Şarcan nu-l lăsă să mai spună nimic şi-i grăi:

— Frate, n-avem vreme de pierdut cu prepusuri. Să tragem spada hotărâţi, să-i aşteptăm dârji pe toţi câinii ăştia afurisiţi şi să-i măcelărim în aşa chip ca niciunul dintre ei să nu mai scape şi să nu mai ajungă a-şi aprinde vreodată focul în vatră!

Daul-Macan răspunse:

— Măcar de-am fi luat cu noi mai mulţi luptători, ca să ne războim mai cu încredere în biruinţă!

Marele vizir Dandan spuse:

— De-am avea noi şi zece mii de oameni, tot nu ne-ar folosi la nimic, aici, în strâmtoare. Ci Allah ne-o ajuta să învingem primejdia şi să scăpăm de la necaz. Pe vremea când purtam războaie pe-aici cu răposatul rege Omar Al-Neman, am cunoscut toate ieşirile din văile acestea şi toate apele care curg pe-aici. Urmaţi-mă, dară, mai nainte ca ieşirile să fie prinse de ghiauri!

Când tocmai zoreau să se pună la adăpost, iată că se ivi înaintea lor sfântul schimnic şi le strigă:

— Unde alergaţi, dreptcredincioşilor? Fugiţi, dară, din faţa duşmanului? Au nu ştiţi că vi-i viaţa în mâinile unuia singur, Allah, şi că numai el poate să v-o păstreze ori să

v-o ia, orişice s-ar întâmpla? Au uitata-ţi că eu, închis fără de hrană într-o hrubă, am rămas în viaţă numai pentru că aşa a voit el? Înainte, dară, musulmanilor! Iar dacă aici este moartea, raiurile lui Allah vă aşteaptă!

Îmbărbătaţi de vorbele sfântului schimnic, toţi se simţiră mai plini de dârzie şi aşteptară neclătinaţi duşmanii care se repeziră înverşunaţi asupra lor. Dreptcredincioşii nu erau decât o sută şi trei la număr, ci nu preţuieşte, oare, un dreptcredincios mai mult decât o mie de necredincioşi? În adevăr, de îndată ce creştinii veniră la îndemâna lănciilor şi-a iataganelor, capetele ghiaurilor porniră să zboare ca-ntr-o joacă sub braţul dreptcredincioşilor. Daul-Macan şi Şarcan, la fiecare învârtire de spadă, făceau să se rostogolească deodată câte cinci capete. Atunci necredincioşii se aruncară câte zece de-a valma asupra celor doi fraţi; ci, cât ai clipi din ochi, zece capete retezate zburară de-a rostogolul printre câinii care-i împresurau, şi lupta ţinu aşa până la căderea nopţii, când negura îi despărţi pe luptători.

Dreptcredincioşii şi cele trei căpetenii ale lor se traseră într-o peşteră din coasta muntelui, ca să se adăpostească la vremea nopţii. Atunci începură să se întrebe despre soarta sfântului schimnic, dar îl căutară în zadar. Se numărară şi găsiră că nu mai erau în viaţă decât patruzeci şi cinci.

Daul-Macan grăi:

— Cine ştie dacă nu cumva sfântul om s-o fi prăpădit în vălmăşeala luptei, ca un mucenic al dreptei credinţe!

Dar marele vizir Dandan strigă:

— Măria-ta, în toiul încăierării l-am zărit pe pustnic şi mi s-a părut că-i îmbărbăta pe ghiauri în bătălie. Îmi părea ca un negru efrit, dintre cei mai cumpliţi.

Ci iată că, tocmai când vizirul Dandan îşi da pe faţă gândul, se ivi şi pustnicul în gura peşterii, ţinând de păr un cap retezat, cu ochii beliţi. Era chiar capul mai-marelui oastei creştineşti, un războinic înfricoşător.

Văzând aceasta, cei doi fraţi se ridicară în picioare şi

strigară:

— Mărire lui Allah care te-a scăpat, sfinte schimnice, întorcându-te ochilor noştri!

Atunci, afurisita făţarnică răspunse:

— Preascumpii mei fii, am voit să mor în vălmăşeală şi de multe ori m-am aruncat în mijlocul luptătorilor. Dar până şi necredincioşii se sfiau de mine şi-şi fereau paloşul de pieptul meu. M-am prilejit de asemenea spaimă, m-am apropiat de căpetenia lor şi, cu milosârdia lui Allah, i-am zburat capul dintr-o fulgerare de paloş. Şi, iată, vi l-am adus, ca să vă îmbărbătez să duceţi bătălia până la izbânda cea de pe urmă împotriva oastei lor lipsită de căpetenie! Iar eu, acuma...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouăzeci şi şaptea noapte

Ea urmă:

Aşadar, o, preafericitule rege, Muma-Prăpădurilor grăi:

— Iar eu, acuma, am să alerg la oastea voastră, sub zidurile Constantiniei şi am să vă aduc ajutorul, ca să scăpaţi din mâinile ghiaurilor. Întăriţi-vă inimile şi, în aşteptarea sosirii fraţilor musulmani, încălziţi-vă paloşele în sângele necredincioşilor, ca să fiţi aşa cum vă vrea mai-marele tuturor oştilor de pe pământ!

Atunci cei doi fraţi sărutară mâinile cuviosului schimnic, îi mulţumiră pentru credinţa lui şi-i grăiră:

— Dar cum ai să faci, sfinte pustnice, ca să scapi din strâmtoarea aceasta, cu toate ieşirile închise de creştini şi cu toate culmile înţesate de războinicii vrăjmaşi care te vor coperi sub un potop de stânci?

Făţarnica răspunse:

— Allah are să mă ascundă privirilor lor şi voi trece nebăgată în seamă. Şi de m-ar vedea, tot n-ar putea să-

mi facă rău, căci voi fi în mâinile lui Allah care ştie să ocrotească pe dreptcredincioşii lui şi să nimicească pe necredincioşi.

Şarcan spuse:

— Cuvintele tale sunt pline de adevăr, o, sfinte schimnice! Căci te-am văzut în toiul luptei punându-ţi neînfricat viaţa în primejdie, şi niciunul dintre câinii aceia n-au cutezat să se apropie de tine ori măcar să te privească. Acuma nu-ţi mai rămâne decât să ne scapi din mâinile lor. Şi cu cât vei pleca mai degrabă să ne aduci ajutoare, cu-atâta fi-va mai bine. Iată, vine noaptea; du-te, dară, ocrotit de întunecime, sub scutul lui Allah preaînaltul!

Atunci afurisita încercă să ia cu ea pe Daul-Macan, ca să-l dea pe mâna duşmanilor. Dar marele vizir Dandan, care în sufletul lui nu se încredea deloc în purtările ciudate ale anahoretului, stărui pe lângă Daul-Macan să nu se ducă. Aşa că blestemata, de voie, de nevoie, plecă singură, aruncând vizirului Dandan o privire chiorâşă.

Altmintrelea, în ce priveşte capul tăiat al mai-marelui oştirii creştineşti, bătrâna minţise spunând că îl omorî se ea pe temutul războinic. Ea numai îi tăiase capul când el era mort, ucis în toiul luptei de unul dintre cei o sută de războinici musulmani. Şi acest războinic plătise cu viaţa marea lui faptă, căci de îndată ce căpetenia creştină îşi dete sufletul în mâinile făpturilor negre ale iadului, ostaşii creştini, văzând cum căzuse căpetenia lor sub lancea musulmanului, năvăliră grămadă asupra-i şi-l sfârtecară cu iataganele. Şi sufletul credinciosului se sui îndată la rai, în mâinile Răsplătitorului.

Estimp, cei doi regi, dimpreună cu vizirul Dandan şi cu cei patruzeci şi cinci de războinici, îşi petrecură noaptea în peşteră, iar în zori se deşteptară şi-şi făcură rugăciunile de dimineaţă, după sfintele spălări îndătinate. Apoi, înviorați, se pregătiră de luptă. Şi la glasul lui Daul-Macan se repeziră ca leii asupra unei turme de porci şi făcură în

acea zi un măcel năprasnic printre mulţii lor vrăjmaşi. Paloşele se loveau de paloşe, lăncile de lăncii, iar suliţele scăpărau în armuri, căci războinicii se aruncau la luptă ca lupii însetaţi de sânge. Şarcan şi Daul-Macan făcură să curgă atâtea valuri de sânge încât râul din vale trecu peste maluri şi valea însăşi pieri sub grămezile de leşuri. La căderea nopţii...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a nouăzeci şi opta noapte

Ea urmă:

La căderea nopţii, luptătorii se despărţiră şi fiecare se întoarse la tabăra lui — tabăra musulmanilor fiind tot ascunzătoarea din peşteră. Ajungând acolo, se numărară şi văzură că în acea zi treizeci şi cinci dintre ei căzuseră pe câmpul de bătaie, aşa că nu mai rămăseseră în totul decât zece luptători, afară de cei doi regi şi de vizir. De-aci nainte nu mai aveau a se bizui decât numai şi numai pe vitejia spadei lor şi pe ajutorul celui preaînalt.

Ci văzând aceasta, Şarcan îşi simţi inima grea şi nu se putu opri de-a suspina adânc şi de-a spune:

— Ce-avem să facem acum?

Dar toţi războinicii dreptcredincioşi îi răspunseră delaolaltă:

— Nimic nu se poate întâmpla fără de voinţa lui Allah!

Şarcan îşi trecu toată noaptea fără să dea geană în geană, iar dimineaţa se ridică, îşi trezi tovarăşii de luptă şi le grăi:

— Fraţilor, nu mai suntem decât treisprezece, între aceştia şi regele Daul-Macan şi vizirul Dandan. Eu socotesc că n-ar fi potrivit să cercăm a ieşi de aici înfruntând pe vrăjmaşi, căci oricâte minuni de vitejie am săvârşi noi, tot n-am putea să ţinem piept mult timp haitei fără de număr a duşmanilor şi niciunul dintre noi n-

ar mai scăpa cu zile. Să ne aţinem, dară, cu spada în mână la intrarea peşterii, aţâţându-i pe neprieteni să vină încoace. Şi pe toţi câţi or cuteza să intre şi să ne atace avem să-i tăiem în bucăţi unul după altul, aici în peşteră, unde suntem mai tari decât ei. Şi aşa, tocându-i încet-încet pe duşman, vom putea să aşteptăm ajutorul făgăduit de cuviosul schimnic.

Toţi răspunseră:

— Gândul măriei-tale este cum nu se poate mai înţelept şi trebuie să-l schimbăm numaidecât în faptă.

Atunci, cinci luptători ieşiră din peşteră şi se îndreptară către tabăra duşmanilor, ca să-i stârnească la luptă cu mare strigare. Văzând apoi că o ceată se avântă spre ei, se întoarseră la peşteră, unde dreptcredincioşii îi aşteptau la intrare, orânduiţi în două şiruri.

Lucrurile se petrecură întocmai cum socotise Şarcan. De câte ori încercau creştinii să intre în peşteră, erau înhăţaţi şi despicaţi numaidecât în două şi niciunul nu mai putea ieşi afară ca să-i vestească pe ceilalţi despre primejdia care-i paşte, în acea zi, căsăpirea ghiaurilor a fost mai cumplită decât în celelalte zile şi n-a contenit până la căderea întunericului. Aşa a vroit Allah să-i orbească pe necredincioşi, ca să sporească vitejia din inimile slujitorilor lui.

A doua zi, creştinii ţinură sfat şi-şi spuseră:

— Lupta cu musulmanii n-are să aibă capăt decât dacă-i nimicim pe toţi până la unul. Să încercăm, dară, ca în loc să cucerim peştera cu spada, mai bine s-o împresurăm din toate părţile cu ostaşi, apoi s-o acoperim cu lemne uscate şi să le dăm foc, ca să-i ardem pe vrăjmaşi de vii. Şi-atunci, de vor vrea a primi, în loc să ardă, să ni se predea cu totul, îi vom lua prinşi şi-i vom târî la Constantinia, înaintea regelui nostru Afridonios. Dacă nu, îi vom lăsa să se facă din ei jerăgai spre a hrăni focurile iadului — arde-i-ar şi bătu-i-ar Christos, şi pe ei, şi pe moşii, şi pe copiii lor, şi făcear-ar din ei covor sub tălpile creştinătăţii!

După ce hotărâră aşa, zoriră cu toţii să grămădească butuci în jurul peşterii...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, lăsă urmarea pentru a doua zi.

Ci într-a nouăzeci şi noua noapte

Ea urmă:

Zoriră cu toţii să grămădească butuci în jurul peşterii, clădindu-i cât putură până sus, după care le puseră foc.

Când musulmanii simţiră în peşteră căldura care-i dogora şi care, crescând într-una, îi silea să iasă afară — se strânseră laolaltă şi năvăliră toţi deodată, deschizându-şi drum prin flăcări. Dar fu vai de ei, că-n cealaltă parte, cum erau orbiţi de flăcări şi de fum, soarta îi dete vii în mâinile neprietenilor care se repeziră să-i şi ucidă pe loc.

Căpetenia lor însă îi opri, spunându-le:

— În numele lui Christos, hai să zăbovim cu uciderea lor până ce vom fi la Constantinia, dinaintea regelui Afridonios, care tare se va mai bucura să-i vadă prinşi. Legaţi-le lanţuri de gât şi să-i târâm aşa până la Constantinia îndărătul cailor.

Îi legară, aşadar, cu frânghii şi-i puseră sub paza unor luptători. Apoi, ca să cinstească prinderea vitejilor, oastea creştină se puse pe mâncat şi pe băut. Şi-atâta băură până ce, pe la miezul nopţii, căzură jos ca morţi.

Atunci, Şarcan privi în jurul lui, văzu toate acele trupuri întinse pe jos şi-i şopti fratelui său Daul-Macan:

— Mai e vreun mijloc pentru noi să ieşim din încurcătură?

Daul-Macan răspunse:

— Frate, cu adevărat nu mai ştiu, căci iată-ne ca păsările în colivie.

Pe Şarcan îl cuprinse o mânie atâta de cumplită, că scoase un suspin adânc, de plesniră toate funiile care-l

legau. Sări apoi în picioare, alergă la fratele lui şi la vizirul Dandan, se grăbi să-i sloboadă din legături şi pe urmă se repezi la mai-marele străjilor, îi smulse cheile de la cătuşele cu care erau legaţi cei zece musulmani şi-i slobozi şi pe ei numaidecât. Fără pic de zăbavă, se înarmară apoi cu armele creştinilor beţi, săriră pe caii lor şi, pe tăcutele, deteră pinteni şi pieriră, mulţumind lui Allah pentru scăpare.

Gonind de zor, ajunseră în vârful muntelui. Atunci Şarcan îi opri o clipită şi le spuse:

— Acuma, că suntem scăpaţi, cu ajutorul lui Allah, am să vă spun care este gândul meu.

Ei întrebară:

— Care-i gândul tău?

Şarcan grăi:

— Ne vom risipi ici şi colo pe culmea muntelui şi ne vom îngroşa glasul şi vom striga din toată puterea: „Allahu akbar!" Atunci munţii toţi şi văile şi stâncile vor începe să răsune, iar ghiaurii, încă beţi, vor crede că oastea musulmană cade asupra lor. Şi cum sunt ameţiţi, se vor ucide între ei pe întuneric şi se vor măcelări până la ziuă.

Toţi răspunseră că e bine şi că se supun, şi făcură aşa cum îi sfătuise Şarcan. Când auziră glasurile care vuiau din munţi, sporite de mii de ori în întuneric, necredincioşii se ridicară eu spaimă, îşi puseră în grabă armurile şi strigară:

— Pe Christos, toată oastea musulmană este asupra noastră!

Şi se aruncară turbaţi unii asupra altora şi se măcelăriră, şi nu se mai opriră decât dimineaţa, pe când ceata de musulmani zorea la drum către Constantinia.

Şi-n vreme ce Daul-Macan şi Şarcan, dimpreună cu vizirul Dandan şi cu ceilalţi ostaşi, drumeţeau aşa în zorii dimineţii, văzură ridicându-se în calea lor o pulbere mare...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a suta noapte

Ea urmă:

Văzuvă ridicându-se în calea lor o pulbere mare şi auziră glasuri care strigau: „Allahu akbar!” Nu peste mult zăriră o oaste musulmană, cu steagurile desfăşurate, înaintând grabnic spre ei. Sub marile steaguri, pe care stau scrise cuvintele credinţei: „Nu este alt Dumnezeu decât Allah, şi Mahomed este trimisul lui!“ se iviră, călare, în fruntea războinicilor, emirii Rustem şi Bahraman. Iar îndărătul lor, ca nişte valuri fără de număr, înaintau oştenii musulmani.

Când emirii Rustem şi Bahraman văzură pe regele Daul-Macan şi pe tovarăşii lui, săriră numaidecât din şa şi veniră să li se închine.

Daul-Macan îi întrebă:

— Cum le merge fraţilor noştri întru Mahomed sub zidurile Constantiniei?

Ei răspunseră:

— Sunt în deplină sănătate şi le merge bine.

Marele sfetnic ne-a trimis la voi, cu douăzeci de mii de luptători, ca să vă stăm în ajutor.

Atunci Daul-Macan îi întrebă:

— Ci cum de aţi aflat că suntem în primejdie?

Ei răspunseră:

— Cucernicul schimnic ne-a dat ştire, după ce-a trudit o zi şi-o noapte de umblet, răzbind până la noi, ca să ne îndemne să zorim încoace. El acuma se află în afară de orice primejdie, lângă marele sfetnic, îmbărbătându-i pe dreptcredincioşi în lupta cu ghiaurii închişi între zidurile Constantiniei.

Cei doi fraţi, bucuroşi de vestea cea bună, nălţară mulţumire lui Allah că sfântul schimnic scăpase de primejdie, apoi povestiră celor doi emiri toate câte se

petrecuseră la mânăstire, şi adăugară:

— Acuma necredincioşii, care s-au măcelărit toată noaptea, trebuie să fie tulburaţi şi buimăciţi văzându-şi greşeala. De aceea, fără a le lăsa răgaz să-şi vie în fire, să cădem asupra lor de sus, din munte, să-i nimicim şi să le luăm întreaga pradă şi bogăţiile pe care le-am ridicat noi de la mânăstire.

Numaidecât oastea întreagă a drepteredincioşilor, trecând sub porunca lui Daul-Macan şi a lui Şarcan, se aruncă din vârful muntelui ca un trăsnet asupra taberei necredincioşilor, sfârtecându-i cu paloşele şi cu lănciile. Iar la sfârşitul zilei nu mai rămăsese din toţi necredincioşii niciunul în stare să se ducă şi să le povestească marele prăpăd blestemaţilor închişi între zidurile Constantiniei.

După ce ostaşii creştini fură nimiciţi, musulmanii luară bogăţiile şi toată prada şi-şi petrecură noaptea în tihnă, mulţumiţi de izbândă şi dând slavă lui Allah pentru binefacerile lui.

A doua zi, în zori, Daul-Macan hotărî plecarea oştirii şi spuse căpeteniilor:

— Acuma trebuie să zorim spornic către Constantinia şi să ne unim cu oastea marelui sfetnic care împresoară oraşul şi care nu mai are cu el mulţi luptători. Dacă împresuraţii ar afla că voi sunteţi aici, ar înţelege că musulmanii de sub ziduri sunt în număr mic şi ar răzbi o ieşire, de mare primejdie pentru ai noştri.

Atunci tabăra fu ridicată şi porniră cu toţii degrabă spre Constantinia, pe când Daul-Macan, ca să-i îmbărbăteze pe ostaşi, alcătui şi cântă pe tot drumul imnul acesta de slavă:

Ţie ţi'nalţ, mărite Doamne, slavă,
Ţie, ce slava, şi-nălţarea eşti,
Care m-ai dus de mână spre izbavă
Şi-ntre primejdii mi-ai aprins nădejdi:

Mi-ai dăruit de sfătui bogăţiei

Şi tronu-mpărătesc de la părinţi,
Mi-ai pus în suflet duhul vitejiei
Şi-n mână paloş greu, de biruinţi.

Tu m-ai făcut stăpân pe-o ţară sfântă,
La sânul tău mă porţi şi-mi afli rost.
Lumina ta de aur mă-nveşmântă
Şi numai tu mi-eşti scut şi adăpost.

Tu m-ai hrănit şi-ai îngrijit de mine,
Tu mi-ai fost sprijin şi alean pe când,
Rătăcitor prin ţările străine,
Eram o biată umbră pe pământ.

Mărire ţie! Tu mi-ai pus pe frunte
Cununa slavei tale. Braţul tău
Zdrobi ghiaurii-n toiul luptei crunte
Şi ca pe-o turmă-i prăvăli în hău.

Mărire ţie! Glasul tău năprasnic
I-a spulberat de-a valma şi i-a-nvins.
Nu-s beţi de vin, ci sunt de-al morţii praznic
La care i-ai chemat şi i-ai împins.

Iar clacă dintre cei ce cred în tine
Mulţi au căzut în bătălia grea,
Li-i sufletul acuma în senine
Grădini de tihnă, sus, în preajma ta,

Acolo-n ţara unde moartea piere,
Prin crânguri verzi, sub cerul larg deschis,
Pe ţărmurii izvoarelor de miere,
În raiu-nmiresmat cu flori de vis.

Daul-Macan tocmai sfârşea de cântat stihurile acestea, când se şi văzu ridicându-se în zare un praf negru, care, după ce se risipi...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută şi una noapte

Ea urmă:

Se văzu ridicându-se în zare un praf negru care, după ce se risipi, lăsă să se ivească afurisita de bătrână, Muma-Prăpădurilor, sub înfăţişarea cuviosului pustnic. Toţi se repeziră să-i sărute mâna, în vreme ce, cu lacrimi în ochi şi cu glas prefăcut, ea le grăi:

— Aflaţi nenorocirea, popor de dreptcredincioşi! şi mai cu seamă, grăbiţi-vă paşii! Peste fraţii voştri musulmani, care aveau tabăra sub zidurile Constantiniei, au năvălit pe neaşteptate cetele fără de număr ale împresuraţilor, i-au împrăştiat din corturi şi i-au pus pe fugă. Alergaţi degrabă în ajutorul lor, altfel nici urmă nu veţi mai afla din marele sfetnic şi din oştenii lui!

Când Daul-Macan şi Şarcan auziră acestea, inima începu să le bată de să le spargă pieptul şi, în culmea nemângâierii, îngenunchiară dinaintea pustnicului şi-i sărutară picioarele. Şi toţi luptătorii începură să suspine şi să hohotească de durere. Dar nu tot aşa făcu şi marele vizir Dandan. El singur nu coborî de pe cal şi nu sărută mâinile şi picioarele pustnicului-cobe, ci, în faţa tuturor căpeteniilor, grăi cu glas tare:

— În numele lui Allah, musulmanilor, inima mea încearcă o mare scârbă de acest pustnic şi simt că-i un suflet blestemat, unul dintre alungaţii de la uşa milosârdei cereşti! Credeţi-mă, musulmani, lepădaţi-vă de vrăjitorul ăsta afurisit! Daţi crezare bătrânului tovarăş al răposatului rege Omar Al-Neman şi, fără a mai ţine seama de vorbele blestematului, să ne grăbim spre Constantinia!

La aceste cuvinte, Şarcan spuse vizirului Dandan:

— Alungă-ţi din suflet bănuielnicele prepusuri, căci tu nu ai văzut ca mine pe-acest sfânt schimnic cum

îmbărbăta în vălmăşagul bătăliei inimile mahomedanilor şi cum înfrunta fără de teamă paloşele şi lănciile. Caută, dar, a nu mai vorbi de râu pe acest sfânt, căci defăimarea este lucru de veştejit, iar vrăjmăşia împotriva celui bun este de osândit. Şi mai ia aminte că de nu l-ar fi iubit Allah, nu i-ar fi dat atâta putere şi-atâta neîncovoiere, şi nu l-ar fi izbăvit din chinurile temniţei.

După ce spuse acestea, Şarcan porunci să i se deie anahoretului o catârcă sprintenă, mândru împodobită cu un cioltar de preţ, şi-i grăi:

— Suie-te pe catârcă şi nu mai merge pe jos, părinte al nostru, preacuvioase schimnice!

Dar făţarnica bătrână strigă:

— Cum să mă pot eu odihni, măria-ta, câtă vreme trupurile dreptcredincioşilor zac neîngropate sub zidurile Constantiniei?

Şi nu voi să se urce nicicum pe catârcă, ci se amestecă printre luptători şi începu să se foiască printre pedestraşi şi printre călăreţi ca o vulpe în căutarea prăzii. Şi tot umblând aşa, nu înceta să spună cu glas tare versete din *Coran* şi să nalţe rugi celui preaîndurător, până ce se arătară venind în mare neorânduială rămăşiţele oştirii de sub porunca marelui sfetnic.

Atunci Daul-Macan chemă pe marele sfetnic şi-i ceru să povestească în de-amănuntul prăpădul suferit. Iar marele sfetnic, cu obrazul topit şi cu sufletul sfărâmat, povesti tot ce se întâmplase.

Ci totul fusese ticluit de blestemata de Muma-Prăpădurilor. De cum plecaseră emirii Rustem şi Bahraman, căpeteniile turcilor şi curzilor, să le dea ajutor lui Daul-Macan şi lui Şarcan, oastea tăbărâtă sub zidurile Constantinei rămase mult slăbită în număr. De teamă să nu afle şi creştinii, marele sfetnic n-a spus nimic ostaşilor, gândind că poate ar fi printre ei vreun vânzător. Dar bătrâna, care de îndelungă vreme nu aştepta decât ceasul acesta prielnic, pentru care lucrase cu-atâta caznă şi migală, alergă numaidecât la cei împresuraţi, strigă la

una dintre căpeteniile de pe ziduri şi-i ceru să-i arunce o sfoară. I se aruncă, şi ea legă de sfoară o scrisoare, în care spunea regelui Afridonios:

„Această scrisoare este din partea iscusitei, viclenei şi cumplitei, Muma-Prăpădurilor, cea mai spăimântătoare urgie de la Răsărit şi de la Apus, către regele Afridonios, pe care Christos să-l aibă întru mare mila sa!

Află, măria-ta, că de-acum înainte liniştea va domni în inima ta, căci am pus la cale o viclenie ce duce la pieirea vrăjmaşilor musulmani. După ce-am luat prinşi şi i-am legat în lanţuri pe regele lor Daul-Macan, pe fratele acestuia Şarcan şi pe vizirul Dandan, şi-am nimicit oastea cu care ei prădaseră mânăstirea călugărului Matruna, am izbutit să-i slăbesc pe împresurători, îndemnându-i să trimită două treimi din oastea lor în vale, unde vor fi nimiciţi de ostile biruitoare ale luptătorilor lui Christos.

Nu-ţi rămâne decât să dai o năvală cu toţi ostaşii deodată împotriva împresurătorilor, să-i ataci în tabăra lor, să pui foc la corturilor lor şi să-i măcelăreşti până la unul: lucru ce-ţi va fi uşor, cu ajutorul Domnului nostru Christos şi al sfintei Fecioare, care m-or răsplăti odată şi-odată pentru tot binele ce-l fac întregii creştinătăţi!“

Cetind scrisoarea, regele Afridonios fu cuprins de o bucurie mare şi chemă numaidecât pe regele Hardobios, care venise şi se închisese în Constantinia cu trupele lui din Chezareea. Şi îi ceti şi lui scrisoarea de la Muma-Prăpădurilor...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută doua noapte

Ea urmă:

Îi citi şi lui scrisoarea de la Muma-Prăpădurilor. Atunci

regele Hardobios, strigă în culmea bucuriei:

— Iată, măria-ta, nemaipomenitele vicleşuguri ale doicii mele, Muma-Prăpădurilor! Iată că ea ne-a fost mai de folos decât toate armiile de ostaşi. Numai privirea ei aruncată asupra vrăjmaşilor pricinuieşte mai multă spaimă decât vederea tuturor făpturilor iadului la ziua cea cumplită a Judecăţii!

Regele Afridonios răspunse:

— Să dea Domnul să nu fim niciodată lipsiţi de vederea acestei femei de nepreţuit! Şi ajute-i să rodească întru isteţii şi vicleşuguri!

Şi dete numaidecât porunci căpeteniilor oştirii să vestească ostaşilor ceasul de pornire a bătăliei. Atunci se strânseră oştenii din toate părţile şi-şi ascuţiră săbiile, chemară în ajutor crucea, hulind şi blestemând, şi trudind, şi urlând. Şi toţi de-a valma se repeziră prin poarta cea mare a Constantiniei.

La vederea creştinilor care înaintau în şiruri de bătaie, cu paloşele în mâini, marele sfetnic înţelese primejdia. Porunci îndată să pună toţi oamenii braţele pe arme, zorindu-i:

— Luptători musulmani, fiţi cu temei în credinţa voastră! Ostaşi, dacă daţi înapoi, sunteţi pierduţi: dar, dacă vă ţineţi dârji, veţi birui! Voi ştiţi că vitejia nu-i decât răbdarea de a ţine o clipită mai mult. Şi nu-i pe pământ lucru atât de strâmt încât Allah să nu-l mai poată lărgi! Mă rog celui preaînalt să vă binecuvânteze şi să vă aibă sub ochiul lui îndurător!

Când musulmanii auziră aceste cuvinte, curajul lor nu mai avu margini şi strigară cu toţii: „Nu e alt Dumnezeu decât numai Allah!“

Creştinii, la rândul lor, îndemnaţi de preoţi şi de călugări nălţară rugi lui Christos, crucii şi Maicii Fecioare. Pe urmă, învălmăşindu-şi larma, cele două oşti se încrâncenară în bătălie, de curse sângele pârâuri şi capetele zburară de-a valma. Ci îngerii cei buni fură de partea dreptcredincioşilor, iar îngerii cei răi îmbrăţişară

pricina necredincioşilor. Şi se văzu atunci unde erau mişeii şi unde cei fără de teamă. Se repezeau cei viteji în vălmăşag, şi unii omorau, iar alţii erau retezaţi din şea. Fu o bătălie cumplit de sângeroasă, leşurile acoperiră peste tot pământul şi stratul lor se ridică până la pieptul cailor. Dar ce putea vitejia dreptcredincioşilor faţă de numărul fără de sfârşit al blestemaţilor de rumi? La căderea nopţii, mahomedanii fură împinşi îndărăt, corturile lor nimicite, iar tabăra căzu în puterea celor din Constantinia.

Atunci, în plină fugă şi neorânduială, ei întâlniră oastea biruitoare a regelui Daul-Macan, care se întorcea din valea unde creştinii de la mânăstire îşi găsiseră pieirea.

Şarcan chemă la el pe marele sfetnic şi, cu glas tare, în faţa căpeteniilor, îl îmbrăţişă şi-l lăudă pentru dârzia lui în bătălie, înţelepciunea în retragere şi stăpânirea de sine în înfrângere. Apoi, toţi războinicii musulmani, acum strânşi într-o oaste mare, nu mai râvneau decât întru răzbunare, înaintând nezăbavnici către Constantinia, cu steagurile desfăşurate.

Când văzură creştinii aropiindu-se oastea aceasta îndârjită deasupra căreia fluturau steagurile purtând scrise pe ele Tâlcurile Credinţei, se făcură galbeni ca şofranul şi-ncepură să se jeluiască şi să cheme în ajutor şi pe Christos, şi pe Maria, şi pe Ana, şi crucea, şi rugau pe patriarhii şi preoţii cei mişei să mijlocească pentru ei pe lângă sfinţii lor.

Când oastea mahomedană ajunse sub zidurile Constantiniei şi se găti de luptă, Şarcan înainta către fratele său Daul-Macan şi-i spuse:

— O, mărite rege al vremii, creştinii, iată, e limpede că vor primi lupta, întocmai ceea ce râvnim noi cu aprindere. Aş vrea să-ţi spun gândul meu, căci cugetul este însuşirea cea mai de seamă a oricărei buni orânduieli.

Regele grăi:

— Care-i, dar, gândul tău, o, iscusitule întru gânduri minunate?

Şarcan răspunse:

— Iată: cea mai bună rânduială în luptă cere ca eu să ţin piept la mijloc, chiar în faţa rândurilor vrăjmaşe; marele vizir Dandan să stea de-a dreapta oştenilor mei, emirul Turcaş de-a stânga, emirul Rustem să se înşiruie pe latura dreaptă, iar emirul Bahraman pe cea stângă. Tu, măria-ta, vei rămâne sub umbra steagului cel mare, ca să ai privirea asupra întregii încăierări, căci tu eşti reazemul nostru şi singura nădejde, după Allah! Iară noi toţi vom fi în jurul tău, ca să-fi slujim de pavăză!

Daul-Macan mulţumi fratelui său pentru gândul cel bun şi pentru credinţa lui, şi porunci să se treacă de îndată la îndeplinirea celor cuvenite pentru bătălie.

Estimp, iată că din rândurile luptătorilor rumi ieşi un călăreţ înaintând grabnic către musulmani şi, când fu aproape, se văzu că era călare pe o catârcă ce îndemna spornic şi mărunt, înşeuată cu o şa de mătase albă şi acoperită cu o ţesătură de Caşmir. Iar călăreţul era un bătrân frumos, cu barbă albă şi cu înfăţişare cucernică, învăluit într-o mantie de lână albă. Se apropie de locul unde era Daul-Macan şi grăi:

— Am fost trimis la voi să vă aduc solie. Sunt numai un mijlocitor, iar mijlocitorul se cade a se bucura de ocrotire. Daţi-mi, dară, putinţa să vorbesc, fără să fiu tulburat, şi să vă spun solia mea.

Atunci Şarcan răspunse:

— Eşti ocrotit!

Solul descălecă de pe catârcă, scoase crucea care-i atârna la gât şi o întinse către rege spunând:

— Vin la voi ca trimis al regelui Afridonios, care a binevoit să urmeze sfaturile pe care i le-am dat de a pune capăt războiului acestuia ruinător, ce-a nimicit atâtea fiinţe făcute după chipul lui Dumnezeu. Vin să stărui în numele lui să încheiem războiul printr-o luptă numai între el, regele Afridonios, şi căpetenia războinicilor musulmani, prinţul Şarcan.

La aceste vorbe, Şarcan grăi:

— Bătrâne, întoarce-te la regele ghiaurilor şi spune-i că

războinicul musulman Şarcan primeşte lupta. Mâine dimineaţă, după ce ne vom fi hodinit de drumul trudnic, avem să-ncrucişăm amândoi armele.

Bătrânul se întoarse la regele Constantiniei să i ducă răspunsul. Iar când se lumină de ziuă, regele Afridonios înaintă în mijlocul meidanului. Călărea pe un cal voinic de bătălie şi purta o za din ochiuri de aur în pieptul căreia sclipea o oglindă împodobită cu nestemate. Ţinea în mână o sabie încovoiată, iar peste umăr îşi trecuse un arc făcut după moda înzorzonată a oamenilor din Apus. Şi, când fu aproape de şirurile musulmane, ridică viziera şi strigă:

— Iată-mă! Cel ce ştie cine sunt trebuie să ştie la ce să se aştepte! Iar cel ce nu ştie, va afla îndată. Sunt regele Afridonios, peste a cărui frunte străluceşte binecuvântarea!

Dar nici nu sfârşise de vorbit, şi în faţa lui se şi înfăţişă prinţul Şarcan, călare pe un murg înşeuat cu o şa de atlaz. Ţinea în mână un paloş indian cu o lamă în stare să despice capetele, şi lucruri încă şi mai tari. Împingându-şi calul către cel al regelui Afridonios, strigă:

— Apără-te, ticălosule! Mă iei drept un tinerel cu pielea de fată mare, care ar sta mai degrabă în patul târfelor decât pe câmpul de bătaie? Iată numele meu, nevrednicule!

Şi, zicând aceasta, Şarcan roti paloşul şi-i dete vrăjmaşului o lovitură atât de cumplită, că acesta abia putu să scape teafăr făcându-şi calul să sară într-o parte. Pe urmă, amândoi, avântându-se unul asupra altuia, păreau doi munţi ce se izbesc ori două mări care năvălesc una în alta. Se îndepărtau şi iar se apropiau, ca să se despartă iar, şi iar să se apropie. Şi se repezeau să-şi dea lovituri pe care mereu le abateau, sub ochii celor două oştiri ce strigau ba că biruinţa e a lui Şarcan, ba că e a regelui ghiaurilor, şi-aşa până la apusul soarelui, fără să se fi ajuns la un capăt.

Şi chiar în ceasul când soarele da în scapăt, deodată

Afridonios strigă lui Şarcan:

— În numele lui Christos, priveşte îndărătul tău, luptător prăpădit, voinic al fugii! Iată că ţi se aduce alt cal ca să lupţi mai cu folos cu mine care-mi păstrez şi de-acum înainte tot calul cu care-am început. Ceea ce faci tu e faptă de rob, nu de luptător viteaz! Şarcane, eşti mai prejos decât robii!

Auzind acestea, Şarcan, turbat de mânie, se întoarse să vadă de ce cal vorbea creştinul, dar nu văzu nimic. Era numai un şiretlic al blestematului care, prilejindu-se de întoarcerea care i-l lăsa pe Şarcan la îndemână, îşi învârti suliţa şi i-o aruncă în spate.

Şarcan scoase un urlet năprasnic şi se prăbuşi pe oblâncul şeii. Iar blestematul de Afridonios, lăsându-l ca mort, dete strigăt mişel de biruinţă şi plecă în galop către şirurile creştinilor.

Musulmanii, văzându-l pe Şarcan prăbuşit cu faţa pe oblânc, alergară în ajutorul lui. Cei dintâi care ajunseră la el fură...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, se opri.

Ci într-a o sută treia noapte

Ea urmă:

Cei dintâi care ajunseră la el fură vizirul Dandan şi emirii Rustem şi Bahraman. Îl ridicară pe braţe şi zoriră să-l ducă în cortul fratelui său, regele Daul-Macan, care turba de mânie, de durere şi de dor de răzbunare. Şarcan fu încredinţat doftorilor chemaţi în grabă şi apoi cei de faţă izbucniră în suspine şi-şi petrecură noaptea împrejurul patului pe care zăcea viteazul.

Mai dinspre ziuă, sosi şi sfântul pustnic care intră la rănit, îi ceti câteva versete din *Coran* şi-şi puse pe capul lui amândouă mâinile. Atunci Şarcan scoase un suspin adânc, deschise ochii, şi primele lui vorbe fură o

mulţumire pentru cel multmilostiv care-i îngăduise să se mai afle în viaţă. Se-ntoarse apoi către fratele său Daul-Macan şi-i grăi:

— Blestematul acela m-a rănit printr-o mişelie. Dar, slavă lui Allah, lovitura n-a fost de moarte. Unde este sfântul pustnic?

Daul-Macan îi răspunse:

— Iată-l la căpătâiul tău.

Atunci Şarcan luă mâinilc pustnicului şi le sărută. Iar pustnicul se rugă pentru însănătoşire şi-l îmbărbătă:

— Fiule, îndură-ţi durerile răbdător şi vei avea răsplata ta de la Răsplătitor!

Estimp, Daul-Macan, care ieşise pentru o clipită, se întoarse în cort, sărută pe Şarcan şi mâinile pustnicului, spunând:

— O, frate, Allah să te ocrotească! Iată, voi alerga să te răzbun, omorându-l pe blestematul, pe mişelul, pe câinele acela de Afridonios, regele ghiaurilor!

Şarcan încercă să-l oprească, dar nu izbuti. Şi vizirul Dandan şi cei doi emiri şi marele sfetnic se arătară gata să meargă ei şi să-l omoare pe blestemat, dar Daul-Macan şi sărise pe cal, strigând:

— Pe izvorul Zamzam! Cu mâna mea am să-l pedepsesc pe câine!

Şi dete pinteni calului spre mijlocul meidanului. Cine l-ar fi văzut, ar fi zis că e însuşi viteazul Antar în toiul vălmăşagului, călare pe calul lui cel negru, mai iute decât vântul şi decât fulgerul.

La rândul său, şi blestematul de Afridonios dedese pinteni calului spre meidan. Luptătorii se izbiră şi, ori unul, ori altul, trebuia să dea vrăjmaşului lovitura din urmă, căci, de data aceasta, era o luptă care nu se mai putea sfârşi decât cu moartea unuia dintre ei. Iar moartea, în adevăr, lovi pe blestematul cel mişel, căci Daul-Macan, cu puterea înmiită de dorul de răzbunare, după câteva încercări neizbutite, răzbi să-l atingă pe vrăjmaş la gât şi, dintr-o fulgerare, îi despică viziera şi

gâtul până la grumaz, spulberându-i căpăţâna de pe umeri.

Atunci, musulmanii năvăliră ca trăsnetul asupra şirurilor creştine şi făcură printre ei un măcel fără de seamăn. Şi omorâră aşa cincizeci de mii, până la căderea nopţii. Atunci, la adăpostul întunecimii, necredincioşii fugiră în Constantinia şi se închiseră în dosul porţilor ca să-i zăgăzuiască pe mahomedanii biruitori să scape în cetate. Aşa dete Allah izbânda luptătorilor întru credinţă.

Pe urmă, musulmanii se întoarseră la corturi, cu prăzile luate de la rumi. Căpeteniile înaintară şi se închinară dinaintea regelui Daul-Macan, care nalţă rugă de mulţumire celui preaînalt pentru biruinţă, după care regele intră la fratele său Şarcan şi-i duse vestea cea bună. Atunci Şarcan îşi simţi inima înviorată şi trupul parcă mai însănătoşit, şi grăi către fratele său:

— Să ştii, frate al meu, că biruinţa se datorează numai rugăciunilor preacucernicului schimnic, care, în tot răstimpul luptei, s-a rugat Cerului şi a chemat binecuvântarea lui Allah asupra luptătorilor dreptcredincioşi.

Ci ticăloasa bătrână, aflând vestea morţii regelui Afridonios şi înfrângerea oştirii lui, se schimbă la faţă, culoarea ei galbenă se prefăcu în verde şi lacrimile o înăbuşiră. Izbuti însă, până la urmă, să se stăpânească şi lăsă să se creadă că lacrimile se datorau bucuriei ce-o simţea la ştirea biruinţei musulmanilor. Ci în sinea ei punea la cale cea mai rea dintre uneltiri, ca să ardă de durere inima lui Daul-Macan. Şi, în acea zi, ca de obicei, unse cu leacuri şi cu alifii rănile lui Şarcan, şi-l obloji cu cea mai mare grijă, şi porunci tuturora să iasă ca să-l lase să doarmă în tihnă. Atunci toţi ieşiră din cort şi-l lăsară pe Şarcan singur, cu pustnicul-piază de nenorocire.

După ce Şarcan căzu într-un somn adânc...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută patra noapte

Ea urmă:

După ce Şarcan căzu într-un somn adânc, zavistnica bătrână, care-l pândea ca o lupoaică însetată de sânge ori ca o năpârcă blestemată, se ridică, se apropie de căpătâi şi scoase din haină un pumnal înveninat cu o otravă atât de năprasnică încât ar fi făcut să se topească şi piatra. Luând jungherul cu mâna ei ucigaşă şi înfigându-l în gâtul lui Şarcan, despărţi capul de trunchi. Aşa muri, prin puterea ursitei şi prin uneltirile diavoleşti ale blestematei aceleia, viteazul vitejilor musulmani, neînfricatul cel fără de seamăn, Şarcan, fiul regelui Omar Al-Neman.

După ce-şi împlini neagra răzbunare, bătrâna puse alături de capul retezat al lui Şarcan o hârtie pe care scrisese cu mâna ei:

„Această scrisoare este din partea marei Şauahi, numită şi Muma-Prăpădurilor, către musulmanii aflaţi aici, în ţara creştinilor.

Aflaţi că eu singură am avut bucuria de a omorî altădată pe regele vostru Omar Al-Neman, chiar acolo, în palatul lui; eu am fost pricina înfrângerii şi a măcelăririi voastre în valea mânăstirii; tot eu, cu însăşi mâna mea şi mulţumită vicleniilor de mine orânduite, am retezat astăzi capul prinţului Şarcan, căpetenia voastră. Şi trag nădejde să tai, cu ajutorul Cerului, şi capul regelui vostru Daul-Macan şi pe al vizirului Dandan! Gândiţi-vă, acuma, dacă vă e de folos a mai rămânea în ţara noastră ori să vă întoarceţi într-a voastră. Orice-aţi face, aflaţi de la mine că niciodată n-aveţi să izbutiţi în ce v-aţi pus de gând. Şi-aveţi să pieriţi cu toţii, până la unul, sub zidurile Constantiniei, prin braţul meu şi prin vicleniile mele, şi mulţumită lui Christos, stăpânul nostru!”

Punând scrisoarea lângă cel ucis, bătrâna se furişă afară din cort şi se întoarse la Constantinia, ca să-i vestească pe creştini despre răutăţile ei. Pe urmă intră în biserică şi se rugă şi plânse moartea regelui Afridonios şi mulţumi diavolilor ei pentru moartea prinţului. Şarcanț

Estimp, după uciderea prinţului Şarcan, iată că la ceasul chiar când se făptuia mişelia, marele vizir Dandan nu putea închide ochii şi era tare îngrijorat şi parcă-şi simţea pieptul apăsat de greutatea întregii lumi. Până la urmă se hotărî să se scoale şi ieşi din cort să răsufle. Şi, cum se preumbla aşa, văzu pe schimnic îndepărtându-se grabnic de tabără. Îşi spuse atunci: „Prinţul Şarcan trebuie să fie acuma singur. Mă duc să veghez lângă el, ori să stăm de vorbă, dacă-o fi treaz."

Când intră în cortul lui Şarcan, văzu numaidecât o baltă de sânge pe jos, apoi văzu pe pat şi trupul, şi capul lui Şarcan cel descăpăţânat.

Văzând acestea, vizirul Dandan scoase un urlet atât de năprasnic că trezi pe toţi cei adormiţi şi ridică în picioare întreaga tabără şi toată oştirea, ca şi pe regele Daul-Macan, care alergă la cort, unde îl găsi pe vizirul Dandan plângând lângă trupul fără de viaţă al fratelui său, prinţul Şarcan. În faţa cumplitei privelişti, Daul-Macan strigă: „Ya Allah! ce grozăvie!" şi căzu la pământ...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, se opri.

Ci într-a o sută cincea noapte

Ea urmă:

În faţa cumplitei privelişti, Daul-Macan strigă: „Ya Allah! ce grozăvie!" şi căzu la pământ. Atunci vizirul şi emirii se strânseră în jurul lui şi-i făcură vânt cu pulpanele hainelor. Daul-Macan îşi veni în simţire şi strigă:

— O, frate Şarcane, tu, cel mai viteaz dintre viteji, ce demon te-a adus în această stare?

Şi-i curgeau lacrimile şiroaie şi suspina, şi la fel şi vizirul Dandan, şi emirii Rustem şi Bahraman, şi mai cu seamă marele sfetnic.

Şi, deodată, vizirul Dandan zări scrisoarea, o luă şi o ceti regelui Daul-Macan, de faţă cu ceilalţi, şi-apoi spuse:

— Vezi acuma, măria-ta, de ce chipul mişelului acela de pustnic îmi făcea atâta scârbă!

Iar regele Daul-Macan, tot plângând, răcni:

— Pe Allah! am să pun mâna pe această babă şi-am să-i torn eu însumi în gaură plumb topit, am s-o-nfig în ţeapă, după care am s-o spânzur de păr şi-am s-o bat de vie în cuie deasupra porţii celei mari de la Constantinia!

Pe urmă, Daul-Macan făcu o înmormântare măreaţă fratelui său, şi plânse cu lacrimi amare după el. Îl îngropă la poalele unei coline, sub o boltă mare de alabastru şi de aur, şi zile în şir nu mai conteni să plângă şi să suspine, până ce ajunse ca o umbră. Atunci vizirul Dandan, stăpânindu-şi durerea, veni la el şi-i spuse:

— Măria-ta, pune balsam durerii tale şi şterge-ţi ochii! Au nu ştii că acuma fratele tău se află între mâinile preadreptului Răsplătitor? Şi la ce-ţi slujeşte jalea pentru ceea ce nu se mai poate îndrepta, când totul este scris să se întâmple la vremea sa? Ridică-te, dară, măria-ta, pune mâna pe arme, şi să cugetăm cum să împresurăm mai vârtos cetatea necredincioşilor: asta-i cea mai potrivită cale de a ne răzbuna pe deplin.

Pe când vizirul Dandan îl îmbărbăta astfel pe regele Daul-Macan, un olăcar veni de la Bagdad aducând o scrisoare de la Nozhatu către fratele ei. Şi în scrisoare se spunea:

„Îţi trimit, frate al meu, o bună vestire!

Soţia ta, tânăra roabă pe care ai lăsat-o însărcinată, a născut cu bine un băiat luminos ca luna la vremea Ramadanului. Şi am socotit să-i dau numele Kanmacan, întrucât «el este ceea ce trebuie să fie». Toţi învăţaţii noştri şi *toţi cetitorii în stele prorocesc că băiatul va făptui*

lucruri vrednice de pomenire, căci naşterea lui a fost însoţită de minuni şi de semne fără de seamăn.

Şi mai află că m-am prilejit de naşterea lui, ca să nalţ rugăciuni şi juruinţe în toate moscheile pentru tine, pentru băiatul tău şi pentru biruinţa ta asupra neprietenilor.

Te mai vestesc că suntem toţi în deplină sănătate şi mai ales prietenul tău hammamgiul, care se simte cât se poate de bine şi doreşte călduros, ca şi noi, să capete veşti de la tine.

Aici, anul acesta, au căzut ploi îmbelşugate şi roadele se vestesc a umple hambarele.

Pacea şi ocrotirea lui Allah fie cu tine şi cu ai tăi!"

După ce Daul-Macan ceti scrisoarea, răsuflă o dată din adânc şi strigă:

— Acuma, vizire, când Allah m-a miluit cu băiatul meu Kanmacan, jalea mi s-a mai potolit şi inima mea începe iar să se întoarcă la viaţă! Să cugetăm, dară, cum să cinstim mai potrivit sfârşitul jalei după răposatul meu frate, aşa cum cer obiceiurile noastre.

Vizirul răspunse:

— Gândul măriei-tale este bun.

Şi puse să se ridice corturi mari lângă mormântul lui Şarcan, şi de jur împrejur se aşezară cetitorii din *Coran* şi imamii. Multe oi şi cămile fură măcelărite, iar carnea se împărţi ostaşilor. Şi toată noaptea şezură acolo cetind din *Coran* surata cea mare.

Dimineaţa, Daul-Macan veni lângă mormântul îmbrăcat în stofe scumpe de Persia şi de Caşmir în care se odihnea Şarcan, şi, dinaintea întregii oştiri...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută şasea noapte

Ea urmă:

Dimineaţa, Daul-Macan veni lângă mormântul îmbrăcat în stofe scumpe de Persia şi de Caşmir în care se odihnea Şarcan şi, dinaintea întregii oştiri, vărsând lacrimi şiroaie, alcătui aceste stihuri în amintirea celui dus:

Oh, scumpe-al meu Şarcane, frate,
Obrazu-n lacrime mi-l scriu,
Ca şirele-ntr-un stih săpate
De-un suflet suspinând pustiu,
Cetească-n ele fiecare
Nemângâiata mea-ntristare.

Că iată-n jurul raclei tale,
O, frate-al meu iubit, se strâng
Oştenii-ncovoiaţi de jale
Şi-alăturea de mine plâng,
Mai arşi de-amar şi frânţi de dor
Ca Musa lângă Jabal-Tor.

Privim mâhniţi la trista groapă,
Ci alt mormânt purtăm în noi
Pe care-n inimă şi-l sapă
Tovarăşii tăi de război,
Mai negru ca acel pământ
În care zaci tu, frate sfânt.

Cum aş putea, Şarcane, spune,
Să schimb eu viaţa mea cu a ta,
Pe mine-n groapă-ţi a mă pune,
Altminteri n-am cum a uita —
Să zac sub vălul tău cernit,
Pe umerii ce m-au iubit.

Ah, unde-i steaua ta, Şarcane,
Cea care,-atunci când strălucea,
Stingea pe-a slăvilor tavane

Pe rând oricare altă stea,
Şi numai ea, o, frate-al meu,
Sta-n slava slăvilor, mereu.

Prin noaptea neagră din mormântul
În care zaci tu, giuvaier,
Ţi-mprăştii razele de-a rândul
Şi negurile toate pier.
O, frate-al meu, tot zboru-ţi curmă
La sânul mumei cel din urmă.

Când sfârşi, Daul-Macan izbucni iarăşi în plânset, şi, împreună cu el, oastea toată începu să suspine. Atunci vizirul Dandan înaintă şi se aruncă pe mormântul lui Şarcan şi-l sărută, şi cu vocea sugrumată de plâns, spuse şi el stihurile următoare:

O, înţeleptule, tu ai schimbat
Pe cele pieritoare cu cele fără moarte,
Cum au făcut toţi care din lume au plecat
Pe drumul fără-ntoarceri, uitând, cele deşarte.

Şi ţi-ai luat lin zborul spre cerurile nalte,
Pe unde trandafirii aştern un alb covor
Sub tălpi de hurii sfinte. Acolo, prin învoalte
Grădini, desfată-ţi veşnic al sufletului dor.

Păstreze-ţi cel ce sade pe tronul de lumină
Dumbrava cea mai verde din înverzitu-i rai,
Şi deie-i buzei tale să bea din cupa plină
Păstrată pentru drepţii pâmântului, săvai!

Aşa se încheie jalea pentru moartea lui Şarcan.

Dar, fără de fratele lui, Daul-Macan rămânea tot mai trist, cu atât mai mult cu cât împresurarea Constantinici se vestea îndelungată. Îşi deschise într-o zi sufletul faţă de vizirul Dandan, spunându-i:

— Ce să fac, vizire, ca să uit jalea care mă doboară şi să alung aleanul ce-mi apasă inima?

Vizirul îi răspunse:

— Măria-ta, nu cunosc decât un leac pentru durerea ta, acela de a-ţi povesti o istorie din alte vremi, despre vestiţii regi pe care-i pomenesc cronicile. Lucru ce mi-i uşor, căci sub domnia răposatului tău tată, regele Omar Al-Neman, grija mea de căpetenie era să-l înseninez în fiecare noapte, povestindu-i vreo istorie frumoasă ori cetindu-i stihuri de-ale poeţilor arabi sau întocmite chiar de mine. Noaptea aceasta, dar, când tabăra va fi cufundată în somn, am să-ţi povestesc, cu mila lui Allah, o istorie care te va minuna şi-ţi va uşura inima şi te va face să crezi că timpul împresurării este cât se poate de scurt. Şi pot, să-ţi spun de pe acum că am să-ţi istorisesc povestea celor doi îndrăgostiţi Aziz şi Aziza şi a preafrumosului prinţ Diadem.

Auzind spusele vizirului său Dandan, regele Daul-Macan simţi inima bătându-i de nerăbdare şi nu mai avu altă grijă decât să vadă venind noaptea, ca să asculte istorisirea făgăduită, al cărei titlu numai îl făcea să freamete de plăcere.

Şi de cum începu să se lase întunericul, Daul-Macan porunci să se aprindă toate făcliile în cortul lui şi toate luminile, să se aducă tăvi mari pline cu bunătăţi pentru mâncat şi băut, şi căţui cu tămâie, cu chihlimbar şi cu tot soiul de mirodenii plăcut aromitoare. Apoi chemă pe emirii Bahraman, Rustem şi Turcaş, şi pe marele sfetnic, soţul frumoasei Nozhatu. Şi când fură cu toţii de faţă, chemă şi pe vizirul Dandan. După ce acesta veni, el îi spuse:

— O, vizire al meu, iată că noaptea aşterne deasupra capetelor noastre mantia largă şi pletele ei. Iar noi nu mai aşteptăm decât să ne înseninăm, cu istoria ce ne-ai făgăduit-o...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi,

sfioasă cum era, lăsă istorisirea pe noaptea cealaltă.

Ci într-a o sută şaptea noapte

Ea urmă:

Regele Daul-Macan spuse, aşadar, vizirului Dandan:

— O, vizire al meu, iată că noaptea aşterne deasupra capetelor noastre mantia largă şi pletele ei. Iar noi nu mai aşteptăm decât să ne înseninăm cu istoria ce ne-ai făgăduit-o.

Vizirul Dandan răspunse:

— Din toată inima şi ca o închinare cuvenită! Căci să ştii, o, preafericitule rege, că povestea ce-am s-o istorisesc, despre Aziz şi Aziza şi despre tot ce li s-a întâmplat, este în stare să risipească orice mâhnire şi să aducă mângâiere jalei tale, de-ar fi ea mai mare decât a lui Iacob!

Şi începu:

Povestea celor doi îndăgostiţi Aziz şi Aziza şi a frumosului prinţ Diadem

O, cunună a frunţilor noastre, a fost odată, în vremile de demult apuse, un oraş dintre cele mai slăvite oraşe ale Persiei, la umbra munţilor Ispahan. Şi numele lui era Oraşul Verde. Regele care stăpânea peste el se numea Soliman-Şah şi era înzestrat cu multe haruri: cu dragoste de dreptate, cu suflet darnic, cu minte aleasă şi luminată. Drept aceea, din toate olaturile curgeau călătorii către oraşul lui, într-atât i se răspândise buna faimă şi într-atât dădea încredere negustorilor şi caravanelor.

Soliman-Şah a domnit în acest fel îndelungă vreme, cu

folos pentru toţi şi înconjurat, de dragostea întregului norod. Dar fericirea lui era beteagă, lipsindu-i o soţie şi copii, căci măria-sa nu era însurat.

Şi avea Soliman-Şah un vizir care-i semăna şi ca dărnicie şi ca bunătate. Într-o zi, când singurătatea îl apăsa mai greu decât de obicei, regele îl chemă pe vizir şi-i grăi:

— Vizire, mi-e pieptul apăsat ca de-o povară; îmi simt sufletul pustiit şi puterile mi se duc. Dacă mai ţine aşa, am să ajung numai piele şi os. Văd acum şi pricep că viaţa de holtei nu este potrivită cu firea, mai ales pentru regii care au un scaun de lăsat urmaşilor. Cum şi binecuvântatul nostru Profet — rugăciunea şi pacea fie cu el! — a spus: „Uniţi-vă şi înmulţiţi-vă, căci cu numărul vostru mă voi mândri înaintea tuturor neamurilor, la ziua învierii!“ Sfătuieşte-mă, vizire, şi spune-mi: tu ce socoţi.

Atunci vizirul îi răspunse:

— În adevăr, măria-ta, este o treabă tare grea şi tare întortocheată. Am să mă silesc a te mulţumi rămânând în căile legiuite. Află, dară, măria-ta, că n-aş vedea cu plăcere ca vreo roabă de cine ştie unde să ajungă soaţa stăpânului nostru. Căci cum ar putea el cunoaşte obârşia unei roabe şi spiţa înaintaşilor ei, şi ce fel de sânge are, şi temeiurile neamului ei, şi cum ar putea el atunci să păstreze neprihănit sângele străbunilor lui? Au nu ştii, măria-ta, că un urmaş care s-ar naşte din unirea cu o roabă ar fi tot un copil din flori, păcătos, mincinos, crud şi blestemat de Allah? O tulpină ca aceea seamănă cu o buruiană ce creşte din bahne cu apa sălcie şi smârdită, şi care cade în putrejune mai înainte de-a ajunge la creşterea deplină. Aşa că, măria-ta, să n-aştepţi de la vizirul tău să-ţi cumpere o roabă, chiar de-ar fi cea mai frumoasă fecioară de pe faţa pământului, căci nu vroi a fi eu pricina unor nenorociri de-acestea şi să port în cârcă povara păcatelor pe care le-aş priloji. Ci de te-ai pleca să asculţi de barba mea, eu aş zice să cauţi printre fecioarele de crai o nevastă căreia să-i ştii toată spiţa şi a

cărei frumuseţe să fie dată de pildă tuturor muierilor.

La aceste cuvinte, Soliman-Şah răspunse:

— O, vizire, — dacă tu izbândeşti să-mi afli o făptură de-aceasta, gata sunt s-o iau de soţie legiuită, aşa ca să capăt asupra neamului meu binecuvântările celui preaînalt!

Vizirul grăi:

— Mulţumită lui Allah, treaba este ca şi făcuta!

Regele întrebă, plin de uimire:

— Cum aşa?

Iar celălalt răspunse:

— Află, măria-ta, că soţia mea mi-a povestit despre regele Zahr-Şah, stăpânul Oraşului Alb, că are o fată de-o frumuseţe fără de seamăn a cărei zugrăvire este într-atâta mai presus de vorbe, încât mai degrabă ar creşte păr pe limba mea, decât să-ţi pot arăta cât de cât cum arată fata în adevăr!

Regele se minună:

—Ya Allah!

Şi vizirul urmă:

— Căci, măria-ta, cum aş putea să-ţi vorbesc cum se cuvine despre ochii şi despre pleoapele ei vineţii, despre părul ei şi despre mijlocelu-i atât de subţire că aproape nu-l vezi, despre şoldurile ei voinice şi frumos arcuite? Pe Allah! nimeni nu se poate apropia de ea fără a rămâne uimit, şi nimeni nu se poate uita la ea fără să simtă că moare! Despre ea a spus poetul:

Fecioară, tu, cu pântec jerăgai,
Cu mijloc ca un ram de sălcioară.
Mai zveltă decât plopii zvelţi din rai,
Eşti ca un cântec care mă-nfăşoară.

În gura ta ai miere de pădure!
Ia cupa, îndulceşte vinu-amar
Şi dă-mi să sorb licoarea lui, uşure,
Hurie dintr-al raiurilor har!

Sfios îmi plec genunchiu-a rugăminte:
Întredeschide-ţi buzele cuminţi,
Să răcoreşti privirea mea fierbinte
Cu grindina frumoşilor tăi dinţi!

Auzind aceste stihuri, regele se umplu de plăcere şi strigă din adâncul gâtlejului: „Ya Allah!“ Vizirul urmă:

— Eu, măria-ta, zic să trimiţi cât mai degrabă cu putinţă la regele Zahr-Şah pe unul dintre emirii tăi, cel mai de credinţă şi dăruit cu iscusinţă şi înţelepciune, care să-şi cunoască rostul vorbelor mai înainte de a le rosti şi a cărui isteţie să-ţi fi fost de mult dovedită. Pe unul ca acela să-l trimiţi pentru ca, slujindu-se de toată iscusinţa lui, să capete de la tatăl fetei făgăduiala că-ţi va da copila. Şi să te-nsori cu ea, spre a urma cuvântul Profetului — pacea şi rugăciunea fie cu el! — care a spus: „Bărbaţii care se laudă că sunt neprihăniţi trebuie să fie surghiuniţi din Islam! Sunt nişte stricători! La islamici n-are ce căuta burlăcia!“ Iar domniţa aceasta este cu adevărat singura vrednică de tine, fiind cea mai frumoasă nestemată de pe toată faţa pământului în lung şi-n lat!

Soliman-Şah îşi simţi inima ca descătuşată, suspină de mulţumire şi spuse vizirului:

— Şi cine altul ar putea mai bine decât tine să ducă la bun sfârşit o însărcinare atât de gingaşă? Vizire, numai tu ai putea orândui lucrurile aşa cum se cuvine, tu care eşti şi înţelept, şi plin de dibăcie! Du-te, dar, acasă, ia-ţi rămas bun de la ai tăi, rostuieşte cele de trebuinţă şi pleacă apoi către Oraşul Alb ca să ceri în căsătorie pentru mine pe fata lui Zahr-Şah. Că, iată, şi inima, şi mintea îmi sunt chinuite şi frământate numai de acest lucru.

Vizirul răspunse:

— Ascult şi mă supun!

Şi zori să rostuiască degrabă tot ce era de rostuit, îmbrăţişă pe cei ai lui şi fu gata de plecare. Luă cu el tot soiul de daruri cuvenite regilor — giuvaeruri, aurării şi

argintării, covoare de mătase, stofe scumpe, parfumuri, esenţe de trandafir, lucruri uşoare ca greutate, dar grele ca preţ. Nu pregetă să ia şi zece cai din cele mai alese soiuri din Arabia. Luă şi sumedenie de arme încrustate cu aur şi cu mânere de jad bătute în rubine, şi armuri uşoare de oţel, şi zale cu ochiuri de aur; ca să nu mai socotim şi lăzile cele mari, încărcate cu tot felul de lucruri rare; ca şi bunătăţile de mâncat, sorbeturile de trandafiri, caisele tăiate în felioare subţiri, dulceţuri înmiresmate, zemuri de migdale aromate cu smirnă din insulele calde; şi mii de dulciuri menite să placă unor fete de măritat, şi să le bucure. Încărcă toate lăzile pe spinarea catârilor şi a cămilelor, luă o sută de mameluci tineri şi o sută de arapi tineri şi o sută de fete tinere, anume ca să alcătuiască alaiul miresei la întoarcere. Şi când vizirul, în fruntea caravanei, cu steagurile desfăşurate, se pregătea să dea semnalul de plecare, Soliman-Şah îl opri şi-i spuse:

— Ia seama să nu te întorci fără de tânăra fată. Şi nu zăbovi, căci parcă mă prăjesc pe foc.

Vizirul răspunse că a auzit şi că se supune întru totul. Şi porni cu caravana lui şi călători spornic, zi şi noapte, prin munţi şi văi, peste râuri line şi ape năvalnice, prin câmpuri pustii şi printre lanuri roditoare, până ce ajunse la depărtare de numai o zi de mers până la Oraşul Alb.

Atunci vizirul opri şi poposi pe malul unei ape curgătoare şi trimise un olăcar sprinten înainte, ca să ducă veste de sosirea lui regelui Zahr-Şah.

Se nimeri că tocmai când olăcarul bătea la porţile cetăţii şi se gătea să intre, regele Zahr-Şah, care ieşise să se răcorească într-o grădină de-acolo, îl văzu şi ghici că trebuie să fie un străin. Îl chemă la el şi-l întrebă cine este. Olăcarul îi răspunse:

— Sunt trimisul vizirului *Cutare,* care-a aşezat tabără pe malul râului *Cutare* şi care vine la măria-ta din partea lui Soliman-Şah, stăpânul Oraşului Verde şi al munţilor Ispahanului.

Auzind ştirea adusă, Zahr-Şah fu cum nu se poate mai

bucuros şi-i dete trimisului vizirului băuturi răcoritoare, iar emirilor săi le porunci să iasă în întâmpinarea vizirului lui Soliman-Şah, a cărui stăpânire era ştiută şi cinstită până în ţinuturile cele mai îndepărtate şi până pe tărâmurile Oraşului Alb. Olăcarul sărută pământul în faţa lui Zahr-Şah şi-i spuse:

— Mâine va sosi şi vizirul. Şi-acum, Allah să te aibă întru veşnica lui ocrotire şi să-i ţie pe răposaţii tăi părinţi întru mare mila lui.

Estimp, vizirul regelui Soliman-Şah şezu şi se odihni pe malul apei până la miezul nopţii, când porni iarăşi la drum către Oraşul Alb, şi la răsăritul soarelui se afla la porţile cetăţii.

Acolo, se opri o clipită ca să-şi împlinească o mică nevoie grabnică. Iar când sfârşi, văzu venindu-i în întâmpinare marele vizir al lui Zahr-Şah cu toţi mai-marii împărăţiei, emirii şi celelalte căpetenii. Dete iute unuia dintre robii lui ibricul de care se slujise ca să se spele, şi sări numaideeât pe cal. Apoi, după salamalecurile de bun-găsit şi de bun-venit obişnuite, caravana şi întregul alai intrară în Oraşul Alb.

Când ajunseră în faţa palatului regal, vizirul coborî din şa şi, călăuzit de marele sfetnic, intră în sala tronului.

Acolo văzu jilţul domnesc înalt, de marmoră albă străvezie, încrustat cu mărgăritare şi cu nestemate, şi sprijinit pe patru coloane înalte, lucrate din colţi de elefant. Pe jilţ se afla o pernă de atlaz verde moarat şi de serasir cu aur roşu, împodobită cu ciucuri şi cu ghinde de aur, iar deasupra jilţului se întindea un polog scânteind de încrustările de aur, de pietre scumpe şi de fildeş. Iar în jilţ şedea regele Zahr-Şah...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă ca de obicei, tăcu.

Ci într-a o sută opta noapte

Ea urmă:

În jilţ şedea regele Zahr-Şah, înconjurat de fruntaşii cei mai mari ai împărăţiei şi de străjile înlemnite, stând la poruncile lui.

Atunci, vizirul lui Soliman-Şah, simţind că harul poeziei îi luminează mintea, că limba i se dezleagă îmboldindu-l la vorbe pline de duh, se înclină frumos dinaintea regelui Zahr-Şah şi alcătui pe loc stihurile acestea în cinstea măriei-sale:

O, sufletu-mi, de cum te vede
Spre tine năzuie şi zboară;
Somnia mi se risipeşte.
Şi-n pleoapa mea nu mai coboară,
Lăsându-mă cu totul pradă
Uimirii ce mă împresoară.

O, suflete, de eşti acolo
În preajma lui, rămâi aşa!
Al lui să fii, oricât mă strânge
Şi mă apasă lipsa ta,
Oricât de drag îmi eşti şi-oricâtă-i
Nevoia de-a te aştepta!

Nimica nu-şi mai vrea urechea-mi
Mai mult ca glasul celor care
Măriei-sale Zahr-Şah rege
Înalţă slavă şi cântare,
Lui, domnului fără de seamăn
Al inimilor visătoare!

De nu mi-ar fi, în viaţa toată,
Decât acum să-l fi văzut,
Atât doar, să-i privesc o dată
Lumina chipului, şi mut
Să plec, eu şi-atunci aş rămâne
Pe veci de veci un om avut.

O, voi, cei ce trăiţi în preajma
Acestui fără seamăn rege,
De-ar fi să vină-aici vreunul
Şi-ar spune, juruind pe lege,
Că ştie un alt crai în lume
Mai vrednic a-l iubi şi-alege,

Mai dăruit decât Zahr-Şahul,
Au la simţire, au la minte,
Aflaţi cu toţii de la mine
Şi pururea să ţineţi minte:
Cel ce rosteşte-asemeni basne
Nu-i un dreptcredincios, şi minte!

După ce cântă acest imn, vizirul tăcu şi nu mai adăugă nimic. Atunci regele Zahr-Şah îl pofti să se apropie de jilţul împărătesc şi să se aşeze alături de el, îi zâmbi cu blândeţe, stete de vorbă cu el plin de mulţumire o bună bucată de vreme şi-i arătă semnele cele mai vădite de prietenie şi de îngăduinţă. La urmă, regele porunci să se întindă masa în cinstea vizirului şi cu toţii se aşezară şi mâncară, şi băură până se săturară. Numai după aceea regele îşi arătă dorinţa de a rămâne singur cu vizirul, şi ieşiră toţi, afară de sfetnicii cei de frunte şi de marele vizir al împărăţiei.

Atunci vizirul lui Soliman-Şah se ridică în picioare, mulţumi, se închină şi grăi:

— O, mărite şi mult darnicule rege, vin la măria-ta într-o treabă ale cărei urmări vor fi pentru noi toţi pline de binecuvântare, de fericire şi de rodnicie. Solia mea este să cer măriei-tale pe mult-slăvita şi gingaşa, preaaleasa şi preasfioasa fiică a măriei-tale pentru stăpânul şi podoaba capului meu, regele Soliman-Şah, slăvitul sultan al Oraşului Verde şi al munţilor Ispahanului! Drept aceea, vin la măria-ta, aducându-ţi daruri scumpe şi lucruri de mare preţ, ca să dovedesc cât de aprinsă este dorinţa

stăpânului meu de a-i fi măria-ta socru. Mă rog, dară, măriei-tale, a-mi spune cu gura măriei-tale dacă împărtăşeşti dorinţa noastră şi dacă vrei să i-o dai regelui meu pe aceea pe care şi-o doreşte.

Când regele Zahr-Şah auzi spusele vizirului, se ridică şi se înclină până la pământ. Şi toţi sfetnicii şi vizirii lui se minunară peste poate văzându-l pe rege arătând atâta cinstire unui simplu vizir. Ci regele rămase în picioare dinaintea vizirului şi-i spuse:

— O, vizire dăruit cu atâta isteţie, şi cu înţelepciune, şi cu har la vorbă, şi cu măreţie, ascultă ce am să-ţi grăiesc. Mă socot un supus preaplecat al regelui Soliman-Şah şi e cea mai aleasă cinste pentru mine să mă număr printre cei ce ţin de neamul şi de casa lui. Drept care şi fiica mea nu este de aci înainte decât o roabă între roabele lui şi chiar din clipa de-acum ea este a lui! Acesta este răspunsul meu la cererea regelui Soliman-Şah, domnul nostru al tuturor, stăpânul Oraşului Verde şi al munţilor Ispahanului.

Şi numaidecât porunci să vie cadii şi diecii, care întocmiră senetul de nuntire al fiicei regelui Zahr-Şah cu măria-sa regele Soliman-Şah. Apoi regele, mulţumit, duse senetul la buzele sale şi primi închinările şi sorocirile de noroc ale cadiilor şi ale diecilor pe care îi acoperi cu daruri. Porunci pe urmă zaifeturi mari în cinstea vizirului şi petreceri pentru inima şi ochii tuturor locuitorilor. Şi împărţi zaharele şi daruri, atât celor săraci, cât şi celor avuţi. La urmă porunci să se facă pregătirile de plecare şi alese roabe pentru fiica sa: grecoaice şi turcoaice, arăpoaice şi albe. Şi puse să se facă pentru fiica lui un mare palanchin de aur, bătut cu mărgăritare şi cu nestemate, purtat pe spinarea a zece catâri rânduiţi cum se cere.

Când alaiul porni, palanchinul părea, în lumina dimineţii, ca un palat din poveşti, iar tânăra fată, stând sub mândrele ei zaimfuri, părea cea mai frumoasă hurie dintre toate huriile raiului.

Regele Zahr-Şah însoţi el însuşi alaiul, cale de trei pistrele, apoi îşi luă rămas bun de la fiică-sa, de la vizir şi de la ceilalţi însoţitori, şi se întoarse în cetate plin de bucurie şi de nădejde în viitor.

Iar vizirul şi alaiul...

Când povestea ajunse: aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, lăsă istorisirea pe noaptea cealaltă.

Ci într-a o sută noua noapte

Ea urmă:

Iar vizirul şi alaiul călătoriră fără de primejdie şi, ajungând la trei zile de mers de Oraşul Verde, trimiseră un olăcar sprinten ca să-l vestească pe regele Soliman-Şah.

Când regele află de sosirea soţiei, se înfioră de plăcere şi-l dărui pe olăcarul vestitor cu o mantie de mare preţ. Porunci apoi oastei să iasă în întâmpinarea miresei, cu steagurile desfăşurate, iar pristavii chemară întreg oraşul la alai, aşa ca să nu rămână acasă nicio femeie, nicio fată, nici măcar vreo bătrână, oricât de gârbovitâ şi de neputincioasă ar fi fost. Şi nimenea nu pregetă să iasă în întâmpinarea miresei.

Iar când tot norodul se strânse în jurul palanchinului miresei, se hotărî ca intrarea în oraş să se facă la vreme de noapte, cu mare strălucire.

Odată cu noaptea, mai-marii cetăţii aprinseră, pe cheltuiala lor, toate felinarele de pe toate străzile până la palatul împărăţiei. Şi se aşezară pe două rânduri de-a lungul drumului, iar ostaşii erau înşiruiţi ca un gard de-a dreapta şi de-a stânga. Pas cu pas, pretutindeni străluceau luminile în noaptea senină, tobele cele mari răsunau gros, trâmbiţele trâmbiţau subţire, steagurile fâlfâiau deasupra capetelor, mirodeniile ardeau în căţuile înşiruite pe străzi şi în pieţe, călăreţii se întreceau în lăncii

şi în suliţe. Iar în mijlocul tuturora, după o oaste de arapi şi de mameluci, şi urmată de roabele şi de femeile sale, tânăra mireasă într-o rochie fără de seamăn, pe care i-o dăruise tatăl ei, înainta către palatul soţului, regele Soliman-Şah al cetăţii Ispahanului.

Atunci, în larma strigătelor de bucurie ale întregului norod, palanchinul fu coborât de pe catâr, iar tinere roabe îl duseră pe umeri, până la uşa cea de taină. Acolo, nevestele cele tinere şi însoţitoarele domniţei, luară locul roabelor şi o duseră pe mireasă în odăile pregătite anume, şi dintr-o dată totul străluci de limpezimea ochilor domniţei, iar luminile păliră de frumuseţea obrajilor ei. Acolo, între acele femei, domniţa era ca luna printre stele, ca un mărgăritar fără de pereche într-o salbă. Pe urmă, tinerele neveste şi însoţitoarele ieşiră şi se înşiruiră pe două rânduri, de la uşă până la capătul coridorului, după ce mai întâi o culcară pe domniţă în patul împodobit cu mărgăritare şi cu pietre scumpe.

Numai după aceea regele Soliman-Şah, trecând printre aceste două şiruri de stele vii, intră în odaia domniţei şi se apropie de patul de fildeş pe care sta culcată tânăra mireasă, frumoasă şi înmiresmată. Allah stârni atunci o mare flacără în inima regelui şi-l făcu să se îndrăgostească de gingaşa fecioară. Şi regele o iubi, se umplu de fericire şi, în acel culcuş, lângă trupul şi între braţele moi, uită chinurile ce i le pricinuiseră nerăbdarea şi aşteptările dragostei.

Regele petrecu în iatacul tinerei lui soţii vreme de o lună de zile, fără să o părăsească o clipă, atât de strânsă era unirea dintre ei şi atât de potriviţi erau ca fire. Iar ea rămase însărcinată din prima noapte.

După care regele ieşi şi se aşeză în jeţul dreptăţii şi se îngriji de treburile împărăţiei, spre binele supuşilor lui. Iar când venea seara, se ducea în odaia soţiei sale şi aşa, zi cu zi, până la a noua lună.

În cea din urmă noapte a lunii a noua, regina fu cuprinsă de durerile facerii şi se aşeză în pat ca să nască.

Spre zori, Allah îi uşură facerea şi ea aduse pe lume un băiat, însemnat cu steaua norocului.

De îndată ce regele află vestea, fu cuprins de mare bucurie şi-l dărui cu daruri alese pe vestitor. Alergă apoi la patul soţiei şi, luând copilul în braţe, îl sărută între ochi, se minună de frumuseţea lui şi văzu cât de bine i se potriveau stihurile poetului:

Chiar de la naştere, cu slava
Şi dorul zborului spre stele
L-a dăruit Allah, să fie
Un nou luceafăr peste ele.

Voi, doicilor, degeaba-l strângeţi
La sânii voştri preagingaşi —
El călări-va lei năprasnici
Şi caii cei mai nărăvaşi.

O, doicilor cu lapte dulce,
Luaţi-i sânul de la gură —
Lui sângele de duşman i-este
Cea mai aleasă băutură.

Atunci slujitoarele şi doicile luară în grija lor pe noul-născut, iar moaşele îi tăiară buricul şi-i zugrăviră ochii cu khol negru. Şi, fiind născut dintr-un rege, fiu de regi, şi dintr-o regină, fiică de regine, şi era frumos şi strălucit, îi puseră numele Diadem.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o suta zecea noapte

Ea urmă:

Îi puseră numele Diadem şi-l crescură numai în alinturi la sânul celor mai frumoase femei. Zilele treceau, şi ani

după ani se scurseră, până ce copilul ajunse la vârsta de şapte ani.

Atunci tatăl său, regele Soliman-Şah, chemă la el pe dascălii cei mai învăţaţi şi le porunci să-l înveţe pe băiat scrierea frumoasă, arta stihurilor şi pe aceea de a se purta în viaţă, precum şi regulile sintaxei şi legile dreptăţii, toate în temeiul cărţii celei sfinte.

Dascălii îl învăţară, până ce împlini paisprezece ani, când, întrucât ştia acum tot ce dorise tatăl lui ca el să ştie, fu socotit vrednic să poarte haina cea de cinste. Regele îl luă deci din mâinile învăţătorilor de până aci şi-l încredinţă unui dascăl de călărie, care-l deprinse să călărească, să se lupte cu lancea şi cu suliţa şi să vâneze cerbii cu şoimul. Iar prinţul Diadem ajunse în curând un călăreţ desăvârşit şi era aşa de frumos încât atunci când ieşea, fie pe jos, fie călare, toţi care-l vedeau începeau să se tânguie de uimire.

Când împlini cincisprezece ani, farmecele lui erau atât de mari că poeţii îi închinau imnurile de slavă cele mai pline de dragoste, şi până şi cei mai neprihăniţi şi mai senini dintre înţelepţi simţeau că li se topeşte inima şi li se sfarmă sufletul în faţa vrăjilor lui. Iată unul dintre cântecele pe care un poet îndrăgostit l-a alcătuit de dragul odăilor lui:

Îmbrăţişarea lui — beţie-i
De duhul lui, ca de-un alin
De mosc! Iar dulcea ameţeală
În braţe-i — e un fir de crin,
Scăldat în adieri şi-n rouă!
E o beţie fără vin!

Când, iată, însăşi Frumuseţea,
Privindu-se-n oglinzi în zori,
Stăpân al ei îl recunoaşte
Şi-i stă supusă sub picior
O, dor nebun, cum poate oare

Să scape bietul muritor?

Allah, Allah! De-oi fi în stare
Să mai trăiesc, când mă sfâşie
Amaru-i dor, întreaga-mi viaţă
Va arde ca o rană vie.
Dar şi-a muri de doru-i — încă
Mi-e cea mai mare bucurie.

Toate astea se petreceau când el avea doar cincisprezece ani. Dar când a ajuns la optsprezece, atunci a fost cu totul altceva! Un pufuşor moale i-a catifelat rumenul obrajilor, iar chihlimbarul cel smead i-a pus încă un strop de frumuseţe pe albul bărbiei. Atunci, de bună seamă, frumuseţea lui a răpit şi minţile şi ochii tuturora, aşa cum a spus un poet:

Ah, ochii lui? — A pune mâna
În flăcări şi a nu te arde,
Nu e minune-atât de mare
Ca ochii lui. Mi-e dat de soartă
Să ard aşa mereu, sub ochii
Aceştia, care-au să mă piardă,

Obrajii lui? — De-i sunt cu-o umbră
De păr acoperiţi, nu-i păr
Ca pe orice obraz, ci-i numai
Văl de mătase-ntr-adevăr,
Un auriu văl care pare
Doar umbra unei fumegări.

Dar gura lui? — Veniră unii
Să mă întrebe de nu ştiu
Pe unde curge apa vie
Şi sfânt izvoru-i argintiu.
Veniră mulţi şi mă rugară
Să spun de-l ştiu şi să-l descriu.

Şi eu le spun: Ştiu apa vie
Pe unde curge ca un dor,
Ştiu locul unde se găseşte
Nemuritorul ei izvor,
Ah, le cunosc pe amândouă,
Le ştiu eu sfântă taina lor:

E-o gură de flăcău în floare,
Un cerb cu gâtul arcuit,
Un tânăr cu mijloc subţire,
Mlădiu, gingaş, neprihănit —
Sunt buzele ca două rodii
Ale flăcăului iubit.

Şi toate astea se petreceau când avea optsprezece ani! Pentru că atunci când ajunse la vârsta de bărbat, prinţul Diadem se făcu atât de minunat de frumos că era dat ca pildă în toate ţările musulmane, în lung şi în lat, iar numărul prietenilor şi al celor dăruiţi lui nici nu se mai putea socoti. Şi toţi cei ce-l înconjurau doreau cu aprindere să-i vadă domnind peste împărăţie, aşa cum domnea peste inimile tuturor.

La acea vreme, prinţul Diadem căpătase patima vânătorii şi toată ziua bătea codrii, şi coclaurii, cu toate că plecările lui neîncetate aduceau numai spaimă în inima tatălui şi a mamei sale. Aşa, într-o zi, porunci robilor să ia merinde pentru zece zile şi porni cu ei la vânătoare. Şi merseră ei cale de patru zile, şi ajunseră în nişte locuri bogate în vânat, acoperite de păduri pline cu tot soiul de jivine sălbatice şi udate de mulţime de ape şi de izvoare.

Prinţul Diadem dete semnalul vânătorii şi numaidecât se întinseră plasele cele mari de jur împrejurul unor desişuri foarte întinse. Hăitaşii porniră de la margine către mijloc, gonind înaintea lor animalele înnebunite şi abătându-le astfel spre vânători. Atunci sloboziră panterele, câinii şi şoimii pe urmele fiarelor greu de

doborât. Şi izbutiră în ziua aceea o vânătoare cu gonaci în care dobândiră o pradă bogată de gazele şi tot soiul de vânat, iar pentru pantere, pentru câini şi pentru şoimii de vânătoare fu o mare sărbătoare. La sfârşit, prinţul Diadem se aşeză pe malul unei ape ca să se odihnească şi împărţi vânatul la vânători, păstrând partea cea mai aleasă pentru tatăl său, regele Soliman-Şah. Pe urmă, dormi în noaptea aceea acolo.

Când se treziră, văzură nu departe de ei o mare caravană care sosise şi poposise acolo în timpul nopţii. Şi îndată văzură ieşind din corturi şi mergând la râu, ca să se spele, după sfânta lege, o mulţime de oameni, robi arapi şi negustori. Prinţul Diadem trimise pe careva să afle de unde veneau şi cine erau aceia. Trimisul se întoarse numaidecât şi grăi prinţului:

— Chervanarii mi-au spus aşa: „Suntem negustori care ne-am oprit aici, ispitiţi de pajiştea aceasta verde şi de apa cea rece a pârâului. Ştim că n-avem a ne teme de nimic, de vreme ce ne aflăm pe pământurile bine străjuite ale regelui Soliman-Şah, despre a căruia înţelepciune s-a dus pretutindeni faima şi aşază tihna în inima tuturor călătorilor. De altmintrelea, îi şi aducem în dar multe lucruri frumoase şi de preţ, pentru el şi, mai ales, pentru fiul lui, minunatul prinţ Diadem!“

La aceste vorbe, fiul regelui, frumosul Diadem, răspunse:

— În numele lui Allah! dacă negustorii aceştia aduc lucruri aşa de frumoase pentru mine, de ce nu ne-am duce noi înşine să le vedem? În felul acesta vom şi petrece în veselie dimineaţa întreagă.

Şi prinţul Diadem, urmat de vânători, se îndreptă grabnic către tabăra chervanalei.

Când negustorii văzură apropiindu-se tânărul fiu de rege şi înţeleseră cine era, alergară cu toţii în întâmpinarea lui, îl poftiră să intre în corturi şi înălţară degrabă în cinstea lui un cort din zarafir cârmâziu, împodobit cu închipuiri în multe culori, de pasări şi de

animale, şi aşternut cu mătăsuri de la India şi cu preşuri de Caşmir. Şi aduseră pentru el o pernă fără de pereche, pe care o puseră pe un strălucitor covor de atlaz cu marginile împodobite cu şiraguri de smaragde scumpe. Prinţul Diadem se aşeză pe covor şi se sprijini în pernă, poruncind negustorilor să scoată mărfurile dinaintea lui. După ce negustorii le întinseră acolo, el îşi alese din grămadă pe cele ce-i plăcură mai mult şi, cu toate că ei nu vroiau să primească, îi sili să ia preţul pe care li-l plăti cu dărnicie.

Apoi, după ce porunci robilor să ridice lucrurile pe care le cumpărase, când să încalece iar pe cal ca să se întoarcă la vânătorile sale, deodată zări printre negustori un flăcău...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasa cum era, lăsă istorisirea pe cealaltă noapte.

Ci într-a o sută unsprezecea noapte

Ea urmă:

Deodată, prinţul Diadem zări printre negustori un flăcău de o frumuseţe uluitoare. Dar pe obrazu-i veşted şi frumos era aşternut zăbranicul unei grele tristeţi, de parcă şi-ar fi pierdut părinţii ori vreun prieten tare drag.

Prinţul Diadem nu mai voi să se îndepărteze, fără a-l cunoaşte pe acest tânăr spre care îl îndemna inima. Se apropie de el, îi ură bună pace şi-l întrebă cu blândeţe cine este şi de ce-i atât de trist. Dar frumosului flăcău, la această întrebare, i se umplură ochii de lacrimi şi el nu mai putu spune decât două cuvinte; „Sunt Aziz!“ şi izbucni în suspine.

Când se mai domoli, prinţul Diadem îi grăi:

— O, Aziz, să ştii că-ţi sunt prieten. Spune-mi pricina durerilor tale.

Dar tânărul Aziz, drept răspuns; rosti aceste versuri:

Feriţi-vă de ucigaşii-i ochi!,
Nu-i inimă de vraja lor să scape —
Ah, ochii-i negri, ca un rău deochi,
Când galeşi te cuprind, ca nişte ape?

Şi, mai cu seamă, nu gustaţi vreodată
Al glasului ei vin dulce amar —
E un vin ca o flacără, ce-mbată
Chiar şi pe înţelepţii cei mai mari!

De i-aţi cunoaşte limpedea privire!
Ah, trupu-i de mătase ar putea
Să pară moale, ca o amăgire.
Pe lângă cea mai moale catifea.

Ca o lumină-i, răsărind din bezne,
Când se apropie cu pas domol.
Cu aurul inelelor la glezne,
Cu ochii-i negri zugrăviţi în khol,

Ah, unde e mireasma-mbătătoare
A rochiilor ei? Ce amintiri
Mai poartă, vie, calda-i răsuflare.
Ca un parfum suav de trandafiri?

Când prinţul Diadem auzi acest cântec, nu mai stărui, dar, ca să lege vorba cu Aziz, întrebă:

— De ce, Aziz, nu mi-ai arătat şi tu mărfurile tale, ca negustorii ceilalţi?

El răspunse:

— O, Doamne, mărfurile mele nu cuprind nimic pe potriva unui fecior de rege.

Dar frumosul Diadem îi spuse frumosului Aziz:

— Pe Allah! vreau totuşi să mi le arăţi!

Şi-l sili pe tânărul Aziz să se aşeze lângă el pe covorul de mătase şi să-i arate, bucată cu bucată, toată marfa. Iar

prinţul Diadem, fără ca măcar să cerceteze mai deaproape frumoasele stofe, le cumpără pe toate şi spuse:

— Acum, Aziz, dacă mi-ai povestit pricina durerilor tale... Te văd cu ochii înlăcrimaţi şi cu inima mâhnită. Dacă te asupreşte cineva, voi pedepsi pe asupritori; dacă ai datorii, ţi le voi plăti cu dragă inimă, căci mă simt atras spre tine şi tot sufletul meu arde văzându-te.

Dar tânărul Aziz, la aceste vorbe, se simţi iarăşi sugrumat de plânsete şi nu putu decât să cânte aceste stihuri:

Ah, duioşia ochilor ei negri,
Dealungiţi în khol albastru — ah!
Şi-nmlădierea trupului subţire,
Cu şoldurile-i ca un castru — ah!
Ah, vinul buzei ei, şi mierea gurii,
Şi sânii ei în sfânt incastru —ah!
Nădejde-a mea, ca de trimis la moarte,
Al nopţii mele tainic astru — ah!

După ce auzi şi acest cântec, ca să-i abată gândurile în altă parte, Diadem începu să cerceteze, una câte una, stofele cele frumoase şi mătăsurile. Dar deodată, dintre stofe, îi căzu în mână o bucată pătrată de mătase brodată, pe care tânărul Aziz, o luă repede, o împături şi şi-o puse sub genunchi, strigând:

Ah, scumpa mea Aziza! Pleiadele din cer
Îmi sunt mult mai aproape ca tine, şi-am să pier.
Unde să-ngrop tristeţea-mi, în care ţări străine,
Cum să mai sufăr chinul că nu eşti lângă mine,
Cum să mai port povara amarei mele taine,
Când abia duc pe umeri aceste biete haine?

Prinţul Diadem, văzând graba cu care se repezise frumosul Aziz şi auzind şi ultimele versuri, plin de multă uimire şi înciudat cu totul îl întrebă...

Când povestirea ajunse aici, Şeherezada, fiica vizirului, văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, nu voi să încalce îngăduinţa ce i se dase.

— Atunci sora ei, mica Doniazada, care ascultase întreaga povestire cu răsuflarea tăiată, strigă din locul unde stătea ghemuită:

— O, surioară Şeherezada, ce dulci sunt cuvintele tale, ce gingaşe şi curate şi cât de plăcută şi de aromitoare e frăgezimea lor! Şi ce minunată este povestea, şi ce frumoase versurile!

Şeherezada îi zâmbi şi spuse:

— Da, surioară! Ci nici nu se poate asemui aceasta cu aceea ce am s-o povestesc noaptea care vine, dacă voi mai fi în viaţă, prin mila lui Allah şi bunăvoia regelui nostru!.

Regele Şahriar îşi zise în sine: „Pe Allah! n-am s-o ucid înainte de-a auzi şi urmarea povestirii acesteia, în adevăr tare minunată!“

Apoi o luă pe Şeherezada în braţe şi petrecură amândoi, toată noaptea, până la ziuă, înlănţuiţi.

După care, regele Şahriar se duse în sala de judecată. Divanul se umplu cu viziri, cu emiri, cu sfetnici, cu străjeri şi cu slujitori împărăteşti. Marele vizir veni şi el, aducând sub braţ giulgiul sortit fiicei sale Şeherezada, pe care-o credea de mult moartă. Regele însă nu pomeni nimic despre asemenea lucru, ci judecă mai departe, căftăni pe unii, descăftăni pe alţii, dete porunci, şi isprăvi toate treburile, până la asfinţitul zilei. Pe urmă Divanul se ridică, regele se întoarse în palatul lui, iar vizirul rămase în mare nedumerire şi uimire.

Dar îndată ce se lăsă noaptea, regele Şahriar merse s-o caute pe Şeherezada în iatacul ei, şi petrecu împreună cu ea, ca de obicei.

Şi atunci, în cea de a o sută douăsprezecea noapte

Mica Doniazada se ridică de pe covor şi grăi Şeherezadei:

— O, surioară, te rog să spui până la capăt minunata poveste cu frumosul prinţ Diadem şi cu Aziz şi Aziza, pe care vizirul Dandan i-o povestea regelui Daul-Macan, sub zidurile Constantiniei.

Şeherezada zâmbi surorii sale şi-i grăi:

— Da, de bună seamă! din toată inima şi ca pe o cuvenită închinare! Dar numai după ce mi-o va îngădui regele nostru cel vrednic şi dăruit cu atât de alese purtări!

Atunci regele Şahriar, care nu putea să doarmă, aşteptând cu mare nerăbdare urmarea poveştii, spuse:

— Poţi să începi!

Atunci Şeherezada urmă:

Aşadar, o, preafericitule rege, prinţul Diadem, a întrebat:

— Aziz, ce taină ascunzi tu?

Şi Aziz răspunse:

— O, doamne, tocmai pentru aceea nici n-am vrut să întind dintru început mărfurile dinaintea ta. Ce-i acuma de făcut?

Şi suspină din adâncul sufletului. Ci prinţul Diadem stărui cu vorbe atât de blânde, încât tânărul Aziz sfârşi prin a grăi:

— Află, stăpâne, că povestea acestei bucăţi de zarafir, pe care sunt zugrăvite-n aur şi argint două gazele, este tare ciudată, iar pentru mine e plină de mâhnirea amintirilor. Căci frumuseţile de vrajă ale celor care mi-au dăruit-o nu se mai pot şterge din ochii mei. Aceea care a lucrat prima gazdă se numeşte Aziza. Cât priveşte numele celeilalte, mi-i amar să-l spun acum, pentru că ea, cu mâna ei, m-a făcut ceea ce sunt. Dar dacă am pornit să-ţi vorbesc despre aceste lucruri, ţi le voi povesti cu de-amănuntul, şi de bună seamă îţi vor plăcea şi vor fi ca o învăţătură pentru cei ce le vor asculta cu luare aminte.

Pe urmă, tânărul Aziz scoase bucata de zarafir de sub genunchi, o despături şi o aşternu pe covorul pe care erau aşezaţi. Atunci prinţul Diadem văzu că era alcătuită în adevăr din două pătrate: pe unul din pătrate era cusută o gazelă din fire de aur roşu şi din fire de mătase de toate culorile. Iar pe celălalt pătrat, era cusută tot o gazelă, dar din fire de argint şi având la gât o salbă de aur roşu de care atârnau trei pietre de topaz de Yemen.

Văzând gazelele cele atât de minunat închipuite, Diadem strigă:

— Slavă celui care înzestrează cu atâta măiestrie mintea făpturilor sale!

Apoi spuse frumosului tânăr:

— O, Aziz, grăbeşte, rogu-te, să povesteşti întâmplările cu Aziza şi cu cea care a ţesut cealaltă gazelă.

Şi tânărul Aziz îi spuse prinţului Diadem:

Povestea frumosului Aziz

Află, dar, tinere doamne, că tatăl meu, care era unul dintre cei mai mari negustori, nu mai avea alt fiu afară de mine. Aveam însă o verişoară, care fusese crescută împreună cu mine în casa părinţilor mei, deoarece tatăl ei murise.

Înainte de moarte, unchiul meu căpătase de la părinţii mei făgăduinţa că mă va însura cu verişoara mea, atunci când vom creşte mari. Aşa că ne lăsau să stăm toată vremea împreună, iar noi ne simţeam tare legaţi unul de altul, până şi noaptea dormind în acelaşi pat, ca să nu fim despărţiţi. Trecând anii şi noi ajungând la vârsta potrivită, tata îi spuse mamei:

— Trebuie să-l însurăm numaideeât anul acesta pe fiul nostru Aziz cu vară-sa Aziza.

Şi-au hotărât amândoi ziua în care să scrie senetul de căsătorie şi începură să facă pregătirile pentru ospăţ şi ceremonie. Taică-meu vesti toate rudele şi toţi prietenii, spunându-le:

— Vineri, după rugăciune, vom scrie senetul unirii lui Aziz cu Aziza.

Iar maică-mea, la rându-i, înştiinţa pe toate vecinele şi pe toate neamurile sale. Şi, ca să primească oaspeţii aşa

cum se cuvine, mama şi slujnicele din casă spălară sala de oaspeţi până ce dalele de marmoră de pe jos sclipeau de curate, apoi aşternură preşurile şi împodobiră pereţii cu covoare frumoase şi cu zarafiruri şi zarpale de aur, păstrate în cuferele cele mari. Tata, de altă parte, luă asupra-i grija cumpărării plăcintelor şi a zaharelelor, pregătirea şi orânduirea tăvilor cu băuturi. Iar eu, până la ceasul sosirii musafirilor, plecai să fac o baie la hammam, trimis de maică-mea, care avu grijă să pună un rob să aducă în urma mea o frumoasă haină nouă, cea mai bună ce se putea găsi, ca s-o îmbrac îndată după baie.

Mersei, dar, la hammam şi, după ce mă îmbăiai, îmbrăcai haina cea scumpă, care era atât de înmiresmată încât, pe unde treceam, trecătorii se opreau din drum anume ca să adulmece aerul îmbălsămat.

Mă îndreptai către moschee pentru rugăciunea care, în acea zi de vineri, trebuia să aibă loc înaintea nunţii, când îmi amintii de un prieten pe care uitasem să-l poftesc la zaiafet. Grăbii pasul, ca să nu întârzii, dar nu ştiu cum mă rătăcii pe-o ulicioară necunoscută. Atunci, fiind leoarcă de sudoare din pricina băii fierbinţi şi a hainei celei noi făcută dintr-o stofă cam groasă, vrusei să mă bucur de umbra răcoroasă de pe acea ulicioară şi mă aşezai pe-o bancă de lângă un zid. Dar, înainte de a mă aşeza, am scos o batistă împodobită de zarafir şi am întins-o sub mine. Ci atât era de mare arşiţa, încât sudoarea mi se prelingea de pe frunte de-a lungul obrajilor. Cum n-aveam nimic cu ce să mă şterg, batista aflându-se sub mine, eram tare necăjit, iar supărarea mă făcea să asud şi mai mult. Când, până la urmă, ca să scap din neplăcuta încurcătură, eram gata să-mi ridic pulpana hainei celei noi şi să-mi şterg cu ea broboanele ce-mi şiroiau pe obraji, deodată văzui căzând dinaintea mea, uşoară ca suflarea unei adieri, o batistă albă de mătase, a cărei vedere numai îmi şi răcori sufletul şi a cărei mireasmă l-ar fi lecuit şi pe un beteag. Mă repezii s-o iau de jos şi să privesc în sus ca să văd de unde venise. Şi ochii mei

întâlniră atunci ochii unei tinere; aceea, stăpâne, care, în cele ce vor urma, îmi va dărui întâia gazelă cusută pe stofa de zarafir. Sta plecată şi zâmbea...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută treisprezecea noapte

Ea urmă:

Sta plecată şi zâmbea, la fereastra de la catul de sus. Nici nu cutez a încerca să arăt cât era de frumoasă, căci limba mea n-ar fi în stare s-o zugrăvească într-adevăr.

Voi spune numai că tânăra, de îndată ce văzu că o priveam ţintă, îmi făcu următoarele semne: îşi puse degetul arătător între buze, apoi aplecă degetul cel mijlociu şi-l lipi de degetul arătător de la mâna stângă, pentru ca, pe urmă, să le aşeze pe amândouă între sâni. După care, îşi trase îndărăt capul şi, închizând fereastra, pieri.

Atunci, zăpăcit cu totul, uimit şi aprins dintr-o dată de dorinţă, rămăsei privind la fereastră, cu nădejdea că tânăra care-mi răpise sufletul se va ivi iarăşi. Fereastra nu se mai deschise deloc. Şi nu mi-am pierdut nădejdea decât după ce, tot aşteptând acolo pe bancă până la apusul soarelui, uitând şi de căsătorie şi de logodnică, mi-am dat seama că, fără nicio îndoială, aşteptarea mea era zadarnică.

Mă ridicai atunci, cu inima înciudată, şi mă îndreptai spre casă. Pe drum, începui să despăturesc batista cu pricina, al cărei parfum mă fermecă atât de tare încât mă credeam în rai. Când o despăturii cu totul, văzui că pe un colţ avea scrise cu slove împletite frumos următoarele versuri:

Vroind a-i spune cât de trist şi mare

E dorul sufletului meu, îi scriu,
Căci scrisu-i a simţirii revărsare.

Ci el: „De ce ţi-e scrisul belaliu
Şi chinuit, de, iată-l, sub privire
Se spulberă ca fumul străveziu

Răspund: „Pentru că-ntreaga mea simţire
E numai dor şi chin; au eşti zbanghiu
De nu cunoşti nici semnul de iubire?“

Pe alt colţ al batistei, erau scrise cu slove mari şi bine orânduite alte versuri:

Şi perlele-ncrustate-n chihlimbare
Şi merele cu-obrazul nărâmziu,
Pe lângă chipul lui, par o-ntinare,

Cel ce-şi vrea moartea o găseşte, ştiu
În ochii-i ucigaşi, ce-atâta moarte
Împrăştie şi-atâta dor pustiu.

Cel care vrea beţiile să-l poarte
Ar căuta zadarnic alt paharnic,
Când chipul lui beţii amare-mparteț

Iar frăgezimii lui,.ca scrisă-n jar.
Doar mirtul de-i cunoaşte gustu-amarnic;
Înmlădierea-i — ramurile doar!

Aşa încât, stăpâne, am ajuns până la urmă acasă, ca ieşit din minţi, pe la căderea nopţii. Găsii pe copila unchiului meu scăldată în lacrimi. Dar, când mă văzu, îşi şterse degrabă ochii, veni la mine, mă ajută să mă dezbrac şi mă întrebă blând de ce am întârziat şi-mi spuse că toţi musafirii — emirii, negustorii cei mari şi toţi ceilalţi, ca şi cadiul şi diecii — după ce aşteptaseră

îndelungată vreme sosirea mea, văzând că nu mai vin, au mâncat, au băut şi pe urmă au plecat acasă. Apoi adăugă:

— Iar tatăl tău s-a mâniat foarte tare şi s-a jurat să amâne căsătoria noastră până la anul. Ci tu, o, fiu al unchiului meu, de ce te-ai purtat aşa?

Atunci i-am spus:

— S-a petrecut *cutare* şi *cutare* lucru.

Şi i-am povestit amănunţit totul. Ea a pălit la faţă, a luat numaidecât batista pe care i-am întins-o şi, după ce-a citit ce era scris, s-a pornit pe plâns. Şi mi-a zis apoi:

— Şi nu ţi-a spus nimic?

I-am răspuns:

— Nu! Mi-a făcut numai nişte semne, din care însă eu n-am priceput nimic şi tare aş vrea să mi le lămureşti tu.

Şi i-am arătat ce fel de semne îmi făcuse fata aceea. Ea îmi spuse:

— O, vărule drag, de mi-ai cere şi ochii din cap, n-aş pregeta să mi-i smulg numaidecât pentru tine. Află că, pentru a-ţi întoarce în suflet linişteа, sunt gata să te slujesc cu toată credinţa şi să-ţi înlesnesc o întâlnire cu femeia aceasta care-ţi umple gândurile. Iar semnele ce ţi le-a făcut n-au nicio taină pentru mine, ele arată limpede că te doreşte cu patimă şi că-ţi dă întâlnire peste două zile: degetele aduse între sâni arată numărul doi, iar degetul pus între buze îţi spune că eşti pentru ea ca sufletul. Fii deci încredinţat că dragostea mea pentru tine mă face să-ţi vin în ajutor. Vă iau sub aripa mea pe amândoi, ca să vă ocrotesc.

I-am mulţumit pentru credinţa şi pentru bunele ei cuvinte, care mă umpleau de nădejdi, şi vreme de două zile aşteptai acasă ceasul întâinirii. Eram tare trist şi-mi odihneam capul pe genunchii verişoarei mele, care nu înceta să-mi dea curaj şi să mă îmbărbăteze. Iar când se apropie clipa întâlnirii, se grăbi a-mi ajuta să mă îmbrac şi mă parfumă cu mâinile ei...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută paisprezecea noapte

Ea urmă:

Frumosul Aziz povesti mai departe povestea lui tânărului prinţ Diadem:

— Mă parfumă cu mâinile ei, îmi îmbălsămă haina cu fum de smirnă, mă îmbrăţişă duios şi-mi spuse:

— O, scump fiu al unchiului meu, iată ceasul care îţi va aduce liniştea. Ai curaj şi întoarce-te apoi la mine potolit şi mulţumit. Du-te fără teamă şi întoarce-te potolit şi înseninat. Îţi urez eu însămi să-ţi linişteşti sufletul şi n-am să fiu fericită decât ştiindu-te fericit. Dar nu zăbovi mult, ci întoarce-te degrabă, şi vom trăi iarăşi amândoi zile frumoase şi nopţi binecuvântate.

Străduindu-mă să-mi potolesc bătăile inimii şi să-mi stăpânesc fiorii, îmi luai rămas bun de la verişoară şi ieşii. Când ajunsei în străduţa umbrită, mă îndreptai, plin de zbucium, spre banca ştiută. Nici nu ajunsesem bine acolo, când văzui fereastra deschizându-se şi mă cuprinse ca un fel de ameţeală. Îmbărbătându-mă singur, privii către fereastră, unde dădui ochii cu faţa copilei. Atunci simţii că încep să mă clatin şi apoi mă prăbuşii pe bancă. Iar tânăra sta nemişcată la fereastră şi mă privea cu ochii luminoşi, ţinând în mâini, anume ca să le văd, o oglindă şi o batistă roşie. Dar numaidecât, fără să spună o vorbă, îşi suflecă mânecile, descoperindu-şi braţele până la umeri; deschise apoi mâna şi, răsfirând cele cinci degete, îşi atinse sânii, pe urmă scoase mâna cealaltă pe fereastră, ţinând oglinda şi batista cea roşie; flutură batista de trei ori, ridicând-o şi coborând-o, după care păru a o răsuci şi a o împături; la sfârşit, după ce şezu îndelung cu capul plecat spre mine, se retrase deodată, închise fereastra şi pieri. Toate acestea, fără a scoate o vorbă! Şi mă lăsă aşa într-o nedumerire amară, neştiind nici dacă să mai stau,

nici dacă să plec. Neînstare să mă hotărăsc în vreun fel, am privit fereastra ceasuri întregi, până la miezul nopţii, când, bolnav de gânduri, mă întorsei acasă, unde-o găsii pe biata mea verişoară aşteptându-mă, cu ochii înroşiţi de plâns şi cu faţa plină de tristeţe şi de supunere. Eu, istovit de nădejde, stam să ma prăbuşesc pe jos, într-o stare jalnică. Verişoara mea se repezi atunci în ajutorul meu, mă cuprinse în braţe, mă sărută pe ochi, îmi şterse lacrimile cu colţul mânecii şi ca să mă liniştesc, îmi dete să beau un pahar de şerbet înmiresmat cu sirop de flori. După care, plină de duioşie, mă întrebă de ce-am zăbovit atâta şi de ce mi-i faţa aşa de mâhnită.

Atunci, cu toate că mă simţeam sfârşit, i-am povestit totul, arătându-i şi semnele pe care le făcuse frumoasa. Şi vara mea Aziza îmi grăi:

— O, Aziz al inimii mele, înţelesul semnelor, mai ales al celor cinci degete şi al oglinzii, este că tânăra îţi va trimite o scrisoare peste cinci zile la boiangiul din colţul străzii.

Atunci strigai:

— O, copilă a inimii mele, de s-ar adeveri cuvintele tale! De altminteri, am băgat de seamă că la colţul acelei ulicioare este, în adevăr, prăvălia unui boiangiu iudeu.

După care, nemaiputând să înfrunt furtuna amintirilor, începui să suspin la pieptul verişoarei Aziza care, pentru a mă mângâia, n-a precupeţit nici cele mai duioase cuvinte, nici îmbrăţişările cele mai fierbinţi. Şi-mi spunea:

— Gândeşte-te, Aziz, că, de obicei, îndrăgostiţii înfruntă ani şi ani aşteptând, şi rămân neclătinaţi în nădejdile lor; pe când tu, numai de-o săptămână cunoşti chinurile inimii şi iată-te copleşit de o tristeţe fără de seamăn. Nu te lăsa frânt, o, fiu al unchiului meu! Scoală-te şi mănâncă din ce ţi-am adus aici şi bea din vinul pe care ţi-l torn.

Ci eu, tinere stăpâne, n-am izbutit să înghit nicio îmbucătură şi nicio înghiţitură. Ba mi-am pierdut şi somnul, de m-am făcut galben la chip şi mi s-a schimbat înfăţişarea cu totul. Căci pentru întâia dată mă cuprinsese

atunci arşiţa simţirii şi gustam din iubirea cea amară şi dulce.

Şi astfel, în cele cinci zile de aşteptare, slăbii cumplit, iar vară-mea, întristată din pricina mea, nu mă părăsi o clipă şi-şi petrecu zilele şi nopţile la căpătâiul meu, povestindu-mi, ca să mă însenineze, istorii de dragoste. Şi în loc să doarmă, veghea lângă mine şi o vedeam uneori ştergându-şi în grabă lacrimile furişe. În cea de a cincea zi încălzi apă la hammamul din casă, mă sili să mă scol şi să mă îmbăiez, apoi mă îmbrăcă şi-mi spuse:

— Du-te repede la întâlnire! Şi facă Allah să-ţi împlineşti dorul şi vindece-ţi sufletul cu balsamurile lui!

Atunci eu ieşii repede şi alergai la prăvălia boiangiului.

Din nenorocire, era într-o sâmbătă, iar iudeul nu-şi deschisese prăvălia. Eu însă mă aşezai în faţa uşii prăvăliei şi aşteptai până ce începură să răsune glasurile de chemare la rugăciune ale muezinilor din minarete, la apusul soarelui. Şi cum se lăsa noptea, fără de niciun folos, m-a cuprins teama de întunecime şi m-am hotărât să mă întorc spre casă, unde am ajuns ca un om beat, fără să ştiu ce fac ori ce spun. Pe biata vară-mea Aziza o găsii în picioare în odaie, cu faţa către zid, cu un braţ sprijinit pe un scaun şi cu o mână pe inimă. Şi suspina tristă versuri plângătoare despre dragostea nenorocită.

De îndată ce văzu că m-am întors, îşi şterse ochii cu colţul mânecii, veni înaintea mea, silindu-se să zâmbească, pentru a-şi ascunde durerea, şi-mi spuse:

— O, vere scump, Allah facă să ţină cât mai mult fericirea ta! De ce, în loc să vii singur, noaptea, pe uliţe pustii, nu ţi-ai petrecut restul nopţii cu tânăra care ţi-e dragă?

Atunci, pierzându-mi cumpătul şi socotind o clipă că voia să-şi bată joc de mine, o împinsei mânios şi aşa de repezit, că ea căzu lovindu-se de colţul divanului şi-şi făcu la frunte o rană mare din care sângele ţâşnea şiroaie. Ea, sărmana, în loc să se supere de răutatea mea, fără să-mi spună o vorbă grea, se sculă încetişor, aprinse o bucată

de iască a cărei cenuşă o puse pe rană şi se legă la cap cu o batistă. Şterse apoi sângele care pătase lespezile de marmură de pe jos şi, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, veni zâmbind lângă mine şi-mi spuse cu multă blândeţe...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută cincisprezecea noapte

Ea urmă:

Şi, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic, veni zâmbind lângă mine şi-mi grăi cu multă blândeţe:

— O, fiu al unchiului meu, sunt tare mâhnită că te-am necăjit cu vorbele mele nepotrivite. Iartă-mă, te rog, şi povesteşte-mi ce s-a întâmplat, spre a vedea de nu pot găsi vreun leac!

Atunci i-am povestit cum totul îmi fusese împotrivă şi că nu căpătasem nicio ştire de la necunoscută. Aziza îmi spuse:

— O, Aziz al ochilor mei, pot să te încredinţez, fără şovăire, că vei izbândi în ceea ce doreşti. Este numai o încercare a răbdării tale, la care te supune tânăra, pentru a vedea cât de tare este iubirea ta şi cât de statornic eşti faţă de ea. Mâine, aşadar, grăbeşte şi mergi de te aşază pe banca de sub fereastra ei, şi de bună seamă ai să afli un mijloc potrivit dorinţelor tale.

Pe urmă, vară-mea îmi aduse o tavă încărcată cu bucate, dar eu am zvârlit totul la o parte, iar farfuriile zburară şi se rostogoliră în toate părţile pe covoare. Şi-i arătai astfel că nu voiam nici să mănânc, nici să beau. Atunci, biata vară-mea adună cu grijă şi în tăcere cioburile de pe jos, şterse covoarele şi veni să se aşeze lângă salteaua pe care mă întinsesem. Şi nu conteni tot timpul nopţii să-mi facă vânt cu evantaiul, spunându-mi

cu nespusă blândeţe cuvinte gingaşe şi mângâietoare. Iar eu gândeam: „Ce nebunie e să fii îndrăgostit!“ Cum se lumină de ziuă, mă sculai în grabă şi mă dusei în ulicioară, sub fereastra fetei.

Dar abia mă aşezasem pe bancă şi văzui fereastra deschizându-se, iar înaintea ochilor mei fermecaţi se ivi frumosul chip al celei ce era tot sufletul meu. Îmi surâdea cu toţi dinţii într-un fel tare plăcut. Pieri o clipă şi se întoarse ţinând în mâini un săculeţ, o oglindă, un ghiveci de flori şi un felinar. Apoi iată ce făcu: mai întâi băgă oglinda în sac, legă sacul şi-l aruncă în odaie; pe urmă, cu o mişcare de nespus, îşi desfăcu părul ce-i căzu greoi, acoperind-o toată şi ascunzându-i o clipă faţa; după care aşeză felinarul între florile din ghiveci; la urmă, luă totul şi pieri, iar fereastra se închise. Şi inima-mi plecă odată cu tânăra, pe când eu rămăsei într-o stare vrednică de plâns.

Ştiind din cele întâmplate până atunci că zadarnic aş mai fi aşteptat acolo, m-am îndreptat, nemângâiat şi chinuit către casă, unde-am găsit-o pe biată vară-mea plângând şi cu capul înfăşurat cu două fâşii, una peste fruntea rănită, alta peste ochii bolnavi de lacrimile pe care le vărsase în vremea lipsei mele şi în celelalte zile de amărăciune. Nu mă văzuse, şi sta aplecată, cu capul sprijinit într-o mână, legănându-se în armonia înfiorată a unor stihuri pe care le murmura încetişor:

Mă tot gândesc la tine, Aziz! Spre ce tărâm
Departe-acum de mine baţi negrul caldarâm?
Aziz, răspunde-mi! Unde te duci, la care prag
Îţi cauţi alinare, pribeagul meu cel drag?

Gândeşte-te, la rându-ţi, Aziz, acum, şi tu:
Să ştii că orişiunde te-ar duce — vrei ori nu —
Ea, Soarta ce râvneşte la fericirea mea,
Aziz, o, nicăierea, nicicând nu vei putea

Să mai găseşti căldura duiosului cămin

Pe care-Aziza-n suflet ţi-l ridica senin.

Tu nici n-asculţi, Azize, ce-ţi spun, şi pleci grăbit
Pe drumul tău, departe de mine, răzleţit.
Iar ochii mei, în urmă-ţi, pornesc aşa, deodat
Izvorul lor de lacrimi, fierbinte, nesecat.

Ah, inima mea tristă, plângi, inimă, mereu!
Cel drag e dus departe, s-a dus iubitul meu.

Mă tot gândesc la tine, Aziz: *spre ce tărâm*
Departe-acum de mine baţi negrul caldarâm?
Aziz, răspunde-mi! Unde te duci, la care prag
Îţi cauţi alinare, pribeagul meu cel drag?

Când sfârşi, se întoarse deodată şi mă văzu. Numaidecât se opri înaintea mea, fără să poată rosti o vorbă, fără o şoaptă, cu pleoapele lăsate, palidă şi tristă. Într-un târziu, grăi:

— O, vere drag, aşază-te şi povesteşte-mi ce ţi s-a întâmplat şi de data aceasta.

Şi-i povestii totul amănunţit, arătându-i semnele de taină pe care mi le făcuse tânăra. Aziza îmi spuse:

— Bucură-te, căci dorinţele tale s-au împlinit. Află, dar, că oglinda vârâtă în sac vrea să zică soarele care apune: aceasta însemnează că te cheamă mâine seară la ea acasă; părul negrit desfăcut şi acoperindu-i chipul însemnează noaptea care acoperă pământul cu întunecimea ei: ceea ce întăreşte semnul cel dintâi; ghiveciul cu flori însemnează că trebuie să intri în grădina casei, din dosul ulicioarei; cât priveşte felinarul pus în ghiveci, însemnează că, odată intrat în grădină, trebuie să te îndrepţi spre partea unde vei zări un felinar aprins şi să aştepţi acolo venirea iubitei tale.

Ci eu, în culmea dezamăgirii, îi strigai:

— Câte nădejdi închipuite nu mi-ai dat cu lămuririle tale înşelătoare! Oh, tare sunt nenorocit!

Atunci Aziza fu şi mai drăgăstoasă cu mine decât de obicei şi-mi spuse vorbe dulci şi liniştitoare, dar nu îndrăzni să se mişte de la locul ei şi nici să-mi aducă să beau ori să mănânc, temându-se de răbufnirile mele de mânie şi de ciudă.

A doua zi către seară, mă hotărâi să încerc pasul şi, încurajat de Aziza, care-mi da atâtea dovezi de dăruire şi de uitare de sine desăvârşite, pe când în taină plângea amarnic, mă îmbăiai şi, ajutat de ea, mă îmbrăcai cu cea mai frumoasă haină a mea. Dar înainte de-a mă lăsa să plec, Aziza îmi aruncă o privire deznădăjduită şi-mi spuse cu lacrimi în ochi:

— O, fiu al unchiului meu, ia acest bob de mosc curat şi înmiresmează-ţi buzele. Iar după ce-ţi vei fi văzut iubita şi te vei bucura de ea în toată voia, făgăduieşte-mi că-i vei recita versul pe care ţi-l voi spune.

Îmi aruncă braţele în jurul gâtului şi suspină adânc. Atunci îi jurai că-i voi spune tinerei versul. Şi Aziza, liniştită, mă sili să-l repet înainte de plecare, deşi nu pricepeam nici ce voia, nici ce ar putea să urmeze de aci:

Oh, pe Allah! voi, toţi aceia care
Iubiţi, spuneţi-mi: dacă dragostea
N-ar fi să stea decât în inima
Victimei sale, unde-ar fi scăpare?...

Plecai cu paşi — grăbiţi şi ajunsei la grădină, unde portiţa era deschisă şi unde, în fund de tot, ardea un felinar către care mă îndreptai prin întuneric.

Când ajunsei la locul unde se afla lumina, ce minune mă aştepta! Găsii, într-adevăr, o sală minunată, cu bolta arcuită şi cu o cupolă acoperită pe dinăuntru cu fildeş şi cu abanos, şi luminată cu uriaşe sfeşnice de aur şi cu lămpi mari de cristal atârnate cu lanţuri de aur de tavanul înalt, în mijlocul sălii, dintr-un havuz, smălţuit cu podoabe de toate culorile şi cu împletituri de desene desăvârşite, murmura şopotul unei ape ale cărei şoapte numai şi te şi

răcoreau. Lângă havuz, pe o măsuţă de sidef, se afla o tavă de argint acoperită cu un ştergar de mătase, iar pe covor era un vas de Damasc, pe al cărui gât răsucit atârna o cupă tot de Damasc.

Atunci, o, tinere stăpâne, cel dintâi lucru pe care-l făcui fu să dau la o parte ştergarul de mătase ce acoperea tava cea mare de argint. Bunătăţile pe care le văzui acolo, le mai văd parcă şi acum în faţa ochilor. În adevăr, erau acolo...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută şaisprezecea noapte

Ea urmă:

Vizirul Dandan continuă astfel, pentru regele Daul-Macan, istoria pe care frumosul Aziz o povestea tânărului prinţ Diadem:

În adevăr, erau acolo patru pui fripţi, aurii şt înmiresmaţi, gătiţi cu toate aromele trebuitoare. Mai erau şi patru oluri de porţelan, mult încăpătoare, unul cu mahalabia[1] aromată cu suc de portocale şi presărată cu fistic smicurat şi cu scorţişoară pisată; un altul cu stafide stropite şi aromate cu sirop de trandafiri; al treilea, oh! al treilea! cu baclavale din foi subţiri, maestru împăturite şi împărţite în romburi gingaşe; al patrulea, cu cataifuri în sirop bine legat şi parcă stând gata să plesnească de umplute ce erau. Şi acestea toate se aflau numai pe o jumătate de tavă. Pe cealaltă, se găseau tocmai fructele care îmi plac cel mai mult: smochine zbârcite de coapte şi alintându-se parcă, ştiindu-se dorite; apoi chitre, lămâi, struguri proaspeţi şi banane, iar printre ele erau presărate flori de toate culorile, trandafiri, iasomie, lalele, crini, zarnacadele.

[1] Desert pe bază de făină, lapte şi orez pisat.

Atunci, plin de încântare, am spus necazurilor mele să plece şi bucuriei să-şi facă-n mine cuibul. Eram însă oleacă îngrijorat, nevăzând pe acolo nicio făptură vie de-a lui Allah. Şi cum nu zăream nici vreo slujnică, nici vreo roabă care să mă slujească, nu îndrăzneam să mă ating de nimica. Aşteptai cuminte să vină iubita inimii mele, dar trecu un ceas de vreme, şi nimic; mai trecu unul, şi încă unul, şi tot nimic! Începui să mă simt chinuit de foame, căci nu mai mâncasem de mult, amărât cum fusesem din pricina dorurilor mele fără de zare. Acum însă, întrezărind un început de izbândă, mi se întorsese pofta de mâncare, prin mila lui Allah, şi mă simţeam recunoscător sărmanei Aziza care îmi tot spusese că voi izbândi şi-mi tălmăcise bine înţelesurile semnelor.

Aşa că, nemaiputând să îndur foamea năprasnică ce mă chinuia, mă năpustii mai întâi asupra minunatelor cataifuri, care-mi plăceau mai mult ca orice, şi aruncai pe gât nu mai ştiu câte bucăţi, Parcă fuseseră frământate cu miresmele duhurilor sfinte de mâinile luminoase ale huriilor! Pe urmă, mă repezii asupra ispititoarelor baclavale scăldate în sirop şi mă ghiftuii spornic cu tot ce-mi îmbla darnică soarta. Dădui apoi pe gât întreaga cupă de albă mahalabie cu fistic pisat, care parcă îmi răcorea inima. Trecui şi la pui, mâncai unul, mâncai pe-al doilea, pe-al treilea, pe-al patrulea, atât era de măiestrită umplutura din ei, dreasă cu seminţe acrişoare de rodie. După care mă întorsei spre fructe, ca să mă îndulcesc, şi-mi desfătai cerul gurii alegând şi cumpănind pe îndelete. Şi încheiai masa gustând vreo patru linguriţe de rodie şi înălţând slavă lui Allah pentru darurile lui. Şi pusei capăt la toate, potolindu-mi setea din marele ol de Damasc, fără a mă folosi de cupa ce mi se păru de prisos.

Pe urmă, după ce-mi umplusem bine pântecul, simţii că mă cuprinde o moleşeală grea şi parcă tot trupul mi se topea. Abia mai găsii puterea să mă spăl pe mâini şi să mă întind pe pernele de pe covoare, cufundându-mă într-un somn adânc.

Ce s-a mai petrecut în noaptea aceea? Tot ce ştiu e că dimineaţa, trezindu-mă sub razele arzătoare ale soarelui, zăceam întins, nu pe covoarele cele moi, ci chiar pe marmura goală, şi aveam pe pielea pântecului un pic de sare şi un pumn de cenuşă. Atunci am sărit ca ars, m-am scuturat şi am privit la dreapta şi la stângă, dar n-am văzut în jurul meu nici urmă de fiinţă vie, nicăieri.

Mare îmi era nedumerirea şi spaima. Mânios foarte pe mine însumi şi ruşinat peste măsură de slăbiciunile cărnii mele şi de puţinătatea tăriei mele la veghe şi la oboseală, pornii mâhnit către casă, unde o găsii pe biata Aziza jelindu-se încetişor şi spunând stihuri amestecate cu lacrimi:

În lină legănare se nalţă-o adiere
Şi vine peste câmpuri spre mine lunecând.
Îi recunosc mireasma de iarbă şi de miere,
Presimt cum pune-n plete-mi degetele ei, blând.

O, vino, adiere duioasă! Păsări cântă.
E hărăzit de soartă al inimii fior.
Ah, de-aş putea, iubire, să te cuprind, plăpândă,
La piept, ca-ndrăgostitul iubita lui, cu dor!

Oh, îndulceşte-o clipă cu dulcea-ţi răsuflare
Şi spulberă în vânturi al chinului temei
Şi-amarul unei inimi îndrăgostite care
Se-neacă în durerea nefericirii ei!

Tu pleci, Aziz, dar mie ce-mi mai rămâne-n urmă,
Din toată bucuria pământului întreg?
Când lacrimile-amare răsufletul mi-l curmă,
Ce gust mai are viaţa, ce drum să mai aleg?

Ah, cine-mi poate spune că suntem ca doi gemeni
La suflete? Că ducem la fel povara grea?
Că inima ta geme şi suferă asemeni,

În flacăra iubirii arzând cum arde-a mea?

Văzându-mă, se ridică repede, îşi şterse lacrimile, mă întâmpină cu vorbele cele mai blânde şi mă ajută să-mi scot hainele, pe care le mirosi de mai multe ori şi-mi spuse:

— Pe Allah! o, fiu al unchiului meu, nu-s miresmele pe care le lasă în haină atingerea unei femei îndrăgostite! Povesteşte-mi ce s-a întâmplat.

Eu m-am grăbit să-i împlinesc dorinţa, în vreme ce faţa ei se făcea tot mai îngândurată, până ce îmi spuse cu spaimă:

— Pe Allah! o, Aziz, nu mai sunt liniştită în privinţa ta şi tare mă tem ca necunoscuta să nu te facă să treci prin mari necazuri. Aflǎ, dar, că sarea pusă pe piele însemnează că ea te găseşte tare searbăd, pe tine, îndrăgostitul atât de pătimaş, din pricină că te-ai lăsat învins de somn şi de oboseală. Iar cenuşa înseamnă: „Allah să-ţi întunece chipul, ţie, cel cu dragoste amăgitoare!“ Astfel, Aziz al meu, această femeie, în loc să fie duioasă cu oaspele ei şi să-l trezească blând, l-a privit cu greaţă şi i-a dat a înţelege că nu e bun decât să mănânce, să bea şi să doarmă. Ah! de te-ar scăpa Allah de dragostea acestei femei lipsite de milă şi de inimă!

Eu, atunci, auzind aceste vorbe, am început să mă, bat cu pumnii în piept şi să strig:

— Eu sunt vinovat, căci, pe Allah! această femeie are dreptate; îndrăgostiţii nu trebuie să doarmă. Ah! eu prin greşeala mea mi-am pricinuit nenorocirea. Acuma ce să fac, fiică a unchiului meu? Ah! fie-ţi milă şi spune-mi!

Biata Aziza, verişoara mea, care mă iubea atât de mult, era topită de durere văzându-mă aşa de mâhnit...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută şaptesprezecea noapte

Ea povesti regelui Şahriar:

— Aşadar, preafericitule rege, vizirul Dandan a urmat astfel, pentru regele Daul-Macan, istoria pe care frumosul Aziz o povestea prinţului Diadem:

Biată verişoara mea Aziza, care mă iubea atât de mult, era topită de durere văzându-mă aşa de mâhnit, şi-mi răspunse:

— Pe capul şi pe ochii mei, o, Aziz, ce uşor mi-ar fi să te ajut, dacă bunacuviinţă mi-ar îngădui să ies, să mă duc şi să vin când vreau şi unde vreau. Acum însă, înainte de a mă mărita, datinile îmi poruncesc să stau numai în casă. Ci ascultă ce trebuie să faci, ca să pot veghea de departe la izbânda ta, de vreme ce nu pot să fiu eu însămi legătura dintre tine şi fata aceea. Iată ce zic eu, o, Aziz! Întoarce-te astă-seară în acelaşi loc şi păzeşte-te mai ales de ispita somnului. Pentru aceasta, nu mânca nimic, deoarece mâncarea îngreuiază simţurile şi le moleşeşte. Fereşte-te să adormi şi o vei vedea venind la tine spre miezul nopţii. Allah să te aibă în paza lui şi să te apere de rele!

Atunci eu nu mai dorii decât să vină cât mai curând noaptea. Când eram gata să plec, Aziza mă opri o clipă ca să mă sfătuiască:

— Ia aminte ca, după ce tânăra îţi va fi împlinit dorinţele, să nu uiţi cumva să-i spui stihurile ce te-am învăţat.

Şi-i răspunsei:

— Ascult şi mă supun!

Apoi ieşii din casă.

Când ajunsei în grădină, găsii, ca şi-n ajun, sala luminată bogat şi masa plină cu tăvi mari, încărcate cu bunătăţi, cu dulciuri, cu fructe şi cu flori. De îndată ce mirosul florilor şi al tuturor acelor bunătăţi mi-a atins nările, sufletul meu nu s-a mai putut stăpâni, m-am supus dorinţelor şi am mâncat din plin din fiecare fel şi am băut

din cana cea mare. Şi cum îmi plăcea nespus, am băut până mi s-a umplut burta. Eram cum nu se poate mai mulţumit. Dar deodată pleoapele începură să mi se închidă, iar eu, ca să lupt împotriva somnului, încercam să le ţin deschise cu degetele... Zadarnic însă. Atunci mi-am zis: „N-am să adorm, dar am să-mi pun capul pe-o pernă oleacă, atâta tot! Dar n-am să adorm, nu!“ Luai o pernă şi-mi pusei capul pe ea. Şi nu mă mai trezii decât a doua zi în plină lumină. Eram întins, nu în sala cea minunată, ci într-o odaie ticăloasă care slujea pesemne rândaşilor. Pe burtă aveam un os de picior de oaie, o băşică umflată şi câţiva sâmburi de curmale şi de roşcove, iar lângă mine, două drahme şi un cuţit. Atunci, buimac cu totul, mă sculai, aruncai de pe mine toate aceste lucruri şi, mânios de ce mi se întâmplase, nu luai decât cuţitul şi mă întorsei acasă, unde o găsii pe Aziza murmurând cu jale stihurile următoare:

Ah, lacrimi ale ochilor mei, grele,
Voi sufletul întreg mi l-aţi topit
Şi-aţi mistuit lumina fiinţei mele!

Iar cel ce mă ucide, cel iubit,
E tot mai nemilos şi mai posac.
Ci oare nu-i un vis nemărginit

Să suferi pentru cel ce ţi-este drag,
Când e frumos ca soarele senin?
O, scump Azize, nu mai pot să tac!

Tot sufletul îmi e de tine plin,
Tu inima mi-ai învăscut-o-n dor
Şi mi-ai săpat în ea genuni de chin!

Eu, încă negru de ciudă, ca să-şi dea seama că sosisem, îi aruncai câteva vorbe de ocară. Ea însă, stăpânită şi cu o duioşie nespusă, îşi şterse ochii, veni la

mine, îşi puse braţele în jurul gâtului meu, mă strânse cu drag la piept, pe când eu încercam s-o îndepărtez, şi-mi spuse:

— Oh, bietul meu Aziz, văd că şi în noaptea asta te-ai lăsat biruit de somn.

Iar eu, nemaiputând îndura, mă prăbuşii pe covoare, înăbuşit de necaz, şi zvârlii cât colo cuţitul pe care-l luasem. Atunci Aziza se aşeză lângă mine şi începu să-mi facă vânt cu evantaiul, îndemnându-mă să am curaj, căci totul avea să se îndrepte, până la sfârşit. Apoi, la rugăminţile ei, îi spusei ce găsisem pe mine când mă trezisem, şi adăugai:

— Pe Allah! grăbeşte-te să-mi tălmăceşti înţelesurile!

Ea îmi răspunse:

— Ah, Aziz, oare nu te-am sfătuit să nu te laşi ispitit de mâncare, ca să poţi să te fereşti de-a adormi?

Dar eu îi strigai:

— Ah, grăbeşte-te să-mi tălmăceşti înţelesurile!

Ea grăi:

— Află că băşica umflată...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută optsprezecea noapte

Ea urmă:

— Află că băşica umflată înseamnează că inima ta, cu toate că te aflai în casa iubitei, rătăcea prin văzduhuri şi nu dovedea multă înflăcărare. Sâmburii de curmale vor să spună că, la fel cu ei, eşti lipsit de gust, căci dragostea, care-i măduva inimii, îţi lipseşte cu totul. Seminţele de roşcove, care-i copacul lui Ayub[2], părintele răbdării, au fost puse ca să-ţi amintească de această virtute de mare preţ pentru îndrăgostiţi. Despre osul de picior de oaie, mi-

[2] Iov din *Biblie,* personaj foarte stimat de arabi.

e greu să spun ce poate să însemneze.

Eu strigai atunci:

— O, Aziza, dar ai uitat de cuţitul cel cu lama lungă şi subţire, şi de cele două drahme!

Aziza, tremurând din tot trupul, îmi răspunse:

— Aviz, mi-e teamă pentru tine! Cele două drahme însemnează ochii ei. Ea vrea să-ţi spună: „Jur pe ochii mei că, dacă mai vii odată şi adormi iar, am să te înjunghii cu cuţitul, fără de milă!“ O, fiu al unchiului meu, mult mi-e teamă, dar, ca să nu te supăr, ascund mereu în mine tulburarea şi plâng în tăcere, singură în casa goală. Şi nu am altă mângâiere decât suspinele mele!

Îmi simţii atunci inima plină de milă pentru durerea ei şi-i spusei:

— Pe viaţa mea, fiică a unchiului meu, ce leac este pentru toate astea? Ah, ajută-mă să ies din această nenorocire fără de capăt!

Ea îmi strigă:

— Cu toată dragostea şi cu bucurie! Trebuie numai să dai ascultare celor ce-ţi spun şi să faci întocmai, altfel nu se poate izbândi nimic.

Răspunsei:

— Ascult şi mă supun. Îţi jur pe capul tatălui meu!

Atunci Aziza, încrezătoare în făgăduinţa mea, se simţi fericită, mă îmbrăţişa şi-mi spuse:

— Ei bine, iată! Acum trebuie să dormi întreaga zi, aşa ca la noapte să nu mai simţi ispita la somn. Când te vei trezi, am să-ţi dau eu însămi să mănânci şi să bei, şi astfel nu te vei mai teme de nimic.

Şi Aziza mă sili să mă culc şi mă frecă uşurel pe spate. Sub mângâierea ei dulce, repede am şi adormit. Când m-am trezit spre seară, ea şedea tot lângă mine şi-mi făcea vânt cu evantaiul. Şi am băgat de seamă că plânsese mereu, căci pe hainele ei erau urme de lacrimi. Aziza se grăbi atunci să-mi aducă mâncare şi-mi duse cu mâinile ei la gură îmbucăturile, iar eu nu făceam decât să le înghit, până ce mă săturai deplin. Pe urma îmi dete să

beau o ceaşcă de sirop de gingifar amestecat cu apă de trandafiri, care mă învioră cu totul. Îmi spălă apoi mâinile, mi le şterse cu un ştergar înmiresmat cu mosc şi mă stropi cu apă de flori. După care îmi aduse o haină minunată, mă îmbrăcă şi-mi spuse:

— Dacă vrea Allah, noaptea aceasta va fi noaptea împlinirii dorinţelor tale!

Însoţindu-mă până la uşă, adăugă la sfârşit:

— Dar mai ales să nu uiţi rugămintea mea!

O întrebai:

— Care rugăminte?

Ea răspunse:

— O, Aziz, versurile ce te-am învăţat! Ajunsei aşadar în grădină şi, ca şi în celelalte nopţi, intrai în sala cu boltă arcuită şi mă aşezai pe covoarele cele scumpe. Şi cum eram foarte sătul, mă uitai la tăvi cu nepăsare şi rămăsei de veghe până către miezul nopţii. Nu se vedea nimeni, nu se auzea niciun zgomot şi mi se părea noaptea lungă cât un an, dar aşteptam răbdător înainte. Când trecuseră trei sferturi din noapte şi cocoşii începuseră să vestească zorii, mă simţii încetul cu încetul tot mai flămând şi tot mai ispitit să gust din cele bunătăţi, până ce nu m-am mai putut împotrivi, m-am sculat numaidecât în picioare, am dezvelit tăvile şi am mâncat până ce m-am săturat. Pe urmă am băut un pahar, pe urmă altul, şi aşa până la al zecelea. Mi-am simţit capul greu, dar m-am stăpânit cu tărie, mă întindeam şi mă suceam într-o parte şi-n alta, şi chiar în clipa când eram gata să nu mă mai pot birui, auzii ca un zvon de râsete şi de foşnete de mătase. Abia avui vreme să sar în picioare, să-mi spăl mâinile şi să-mi clătesc gura, că şi văzui perdeaua cea mare din fund dându-se la o parte. Surâzătoare, înconjurată de zece fete frumoase ca nişte stele, ea intră... Părea însăşi luna. Purta o haină de atlaz verde ţesută cu fir de aur roşu. Parcă anume pentru ea, tinere stăpâne, fuseseră alcătuite stihurile poetului:

Deci, iat-o! Cu privirea-i mândră,
Cu chipu-i ca vrăjit — se-arată.
Prin verdea-i rochie subţire
Văd sânii izbucnind deodată.
Iar păru-i, despletit pe umeri,
Ca o minune-i, revărsată.

Şi dacă-ntreb ce nume poartă,
Răspunde: „Eu sunt ziua care
Aduce cu privirea-i mândră
A-ndrăgostiţâlor pierzare
Şi inimile lor le arde
În flacăra fără cruţare”.

De-i spun de chinurile grele
Ale iubirii, îmi răspunde:
„Sunt stânca rece şi văzduhul
Cel fără de ecou; ci unde
S-a plâns vreun om că stânca tace
Sau că văzduhul n-are unde?“

Ci eu îi spun aşa: „Fecioară,
Dacă ţi-e inima o stâncă,
Atunci, cu degetele mele,
Ca Musa, şi eu, astăzi încă,
Fac ca din stâncă să ţâşnească
Un clar izvor de apă-adâncă.”

Şi, în adevăr, tinere doamne, de îndată ce am spus aceste stihuri, mi-a surâs şi mi-a grăit:

— Foarte bine! Dar cum de-ai izbândit de data asta să nu te laşi biruit de somn?

I-am răspuns:

— Adierea venirii tale mi-a înviorat sufletul.

Se întoarse atunci către roabe şi le făcu un semn din ochi. Şi ele numaidecât ieşiră şi ne lăsară singuri în sală. Veni şi se aşeză lângă mine, mă luă la piept şi-şi încolăci

braţele în jurul gâtului meu. Iar eu, năpustindu-mă asupra buzelor ei, îi muşcam buza de sus, în vreme ce ea îmi muşca buza de jos. Pe urmă am luat-o de mijloc, am îndoit-o şi ne-am rostogolit amândoi pe covor. Şi am început să ne zbenguim, sărutându-ne, îmbrăţişându-ne, ciupindu-ne, muşcându-ne, prinzându-ne de coapse şi de picioare, zbătându-ne ca peştii pe uscat, până ce se prăbuşi sleită în braţele mele, moartă de dorinţă. Noaptea aceea a fost o noapte de sărbătoare pentru inima mea, întocmai cum spune poetul:

Ah, veselă-mi fu noaptea şi uşoară,
Şi mai plăcută decât orice noapte
Din câte sorţii mi le-ncununară.
Iar, plină, cupa n-o lăsam să rabde.

Şi somnului grăii: „Socoţi tu, oare,
Acum, că te-ar dori aceste pleoape?'
Dar coapsele şi zveltele picioare
Le îmbiam pe rând: „Hai, mai aproape!“

Dar când se făcu dimineaţă şi mă pregăteam, să plec, ea mă mai opri o clipă ca să-mi spună:

— Aşteaptă oleacă! Vreau să-ţi mai dezvălui ceva...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută nouăsprezecea noapte

Ea urmă:

— Aziz povesti mai departe:

Ea mă mai opri o clipă ca să-mi spună:

— Aşteaptă oleacă! Vreau să-ţi mai dezvălui ceva şi să-ţi dau un sfat.

Cu oarecare mirare, mă aşezai iarăşi lângă ea. Atunci desfăcu o batistă şi scoase o bucată pătrată de zarafir, pe

care este cusută întâia gazelă, iat-o aici, în faţa măriei tale, tinere stăpâne. Mi-o dărui, grăindu-mi:

— Păstreaz-o cu grijă! Este lucrată de o tânară prietenă a mea, domniţa Insulelor Camforului şi ale Cristalului. Darul acesta are să-ţi fie de mare însemnătate în viaţă şi, pe deasupra, are să-ţi aducă mereu aminte de aceea care ţi l-a dat.

Eu atunci, în culmea uimirii, i-am mulţumit cu multă bucurie. Dar, luându-mi rămas bun de la ea, cum eram uluit de tot ce mi se întâmplase, am uitat să-i spun strofa ce mă învăţase Aziza.

Când am ajuns acasă, am găsit-o pe biata mea vară întinsă în pat. Chipu-i arăta semne de un început de boală, dar, văzându-mă, făcu o sforţare ca să se scoale şi, cu ochii în lacrimi, se târî până la mine, mă îmbrăţişă, mă strânse la piept şi mă întrebă:

— I-ai spus strofa?

Încurcat, abia îngăimai:

— Ah, am uitat! şi numai din pricina gazelei acesteia, cusută pe zarafirul pe care l-am primit în dar.

Despăturii zarafirul şi-i arătai gazela. Aziza atunci nu se mai putu stăpâni şi, izbucnind în plâns, îmi rosti printre lacrimi aceste versuri:

Învăţă, inimă, cumplitul
Gând: orice prietenie moare,
Iar despărţirea e sfârşitul
Oricărei dragoste sub soare.

După care adăugă:

— O, vere, te rog din tot sufletul ca data viitoare să nu uiţi a-i spune strofa.

Răspunsei:

— Mai spune-mi-o o dată, că aproape am şi uitat-o.

Ea mi-o mai spuse o dată, iar eu o învăţar bine. Apoi, când se făcu iarăşi seară, ea îmi grăi:

— Iată, e vremea! Allah să te îndrume şi să te ferească

de primejdii.

Trecând prin grădină, intrai în sală, unde o găsi pe iubita mea aşteptându-mă. Mă îmbrăţişă îndată şi mă culcă cu capul în poala ei. Pe urmă, după ce mâncarăm şi băurăm, ne lăsarăm cu totul în voia dragostei... Nu mai povestesc toate zbenguielile noastre care ţinură până în zori. De data asta nu mai uitai să-i spun strofa Azizei:

Oh, pe Allah! voi, toţi aceia care
Iubiţi, spuneţi-mi: dacă dragostea,
N-ar fi să stea decât în inima
Victimei sale, unde-ar fi scăpare?...

N-aş putea să-ţi lămuresc, stăpâne, ce tulburare au stârnit versurile acestea asupra iubitei mele. Atâta de tare se arătă înfiorată, încât inima ei, despre care spunea că nu ştie ce-i duioşia, începu să se zbată în piept cu amar, şi suspină:

Mă-nchin rivalei mele scumpe
Şi inimii-i cum alta nu-i.
Ea toate tainele-mi cunoaşte,
Dar nu le spune nimănui.

Greu suferă-mpărţind cu alta
Ceea ce i-i mai drag — dar tace.
Ea ştie preţul suferinţii,
Îndură, sângeră — dar tace.

Eu ascultai cu toată luarea-aminte stihurile, ca să le pot spune apoi Azizei. Când ajunsei acasă, o găsii pe Aziza întinsă pe-o saltea, iar maică-mea o îngrijea, stând alături. Sărmana Aziza avea faţa îngălbenită şi era atât de slabă, încât părea leşinată. Îşi ridică ochii îndureraţi către mine, fără să poată face o mişcare. Mama atunci mă privi cu asprime, dând din cap, şi-mi spuse:

— Ce ruşine, Aziz!

Dar Aziza luă mâna mamei, o sărută şi-mi spuse cu o voce abia şoptită:

— O, fiu al unchiului meu, ai uitat oare şi acum sfatul meu?

Îi răspunsei:

— Fii liniştită, Aziza! I-am spus strofa, care a mişcat-o atât de mult, încât şi ea mi-a spus nişte versuri.

Îi repetai stihurile, iar Aziza, auzindu-le, plânse în tăcere şi murmură:...

Cine nu ştie să păstreze-o taină
Şi nici să-ndure răbdător la greu,
Din haina neagră-a morţii facă-şi haină.

Iar dacă viaţa mea n-a fost, mereu,
Decât o lungă, tristă renunţare,
Acum, lipsită de iubitul meu

Şi de cuvântul lui, nu sunt în stare
Să mai trăiesc. Ah, când voi fi-ntre stele,
Dă-i tu cea mai fierbinte sărutare

Acelui ce-a fost chinul vieţii mele!

Apoi adăugă:

— O, fiu al unchiului meu, te rog, când te vei întâlni iarăşi cu iubita ta, să-i spui aceste două strofe. Şi fie-ţi viaţa dulce şi uşoară, scumpe Aziz!

Iar eu, de îndată ce veni noaptea, mă întorsei la grădină, ca de obicei, şi o găsii pe iubita mea aşteptându-mă în sală. Ne aşezarăm alături, mâncarăm, băurăm şi ne veselirăm în toate chipurile, pe urmă ne culcarăm înlănţuiţi până dimineaţa. Atunci mi-adusei aminte de făgăduiala dată Azizei şi-i spusei iubitei cele două strofe.

De îndată ce le auzi, scoase un ţipăt, se trase înapoi speriată şi strigă:

— Pe Allah! fiinţa care-a spus asemenea versuri trebuie

să fie moartă în această clipă!

Apoi adăugă:

— Trag nădejde că nu-ţi este vreo rudă, nici soră, nici vară! Căci, îţi mai spun odată, neîndoios că acuma este în rândul celor morţi.

Atunci îi spusei:

— Este logodnica mea, fiica unchiului meu.

Ea îmi strigă:

— Ce spui? De ce mă minţi aşa? Dacă ar fi logodnica ta, ai iubi-o altfel.

Îi spusei iar:

— Este logodnica mea, Aziza, fiica unchiului meu.

Ea-mi răspunse

— De ce nu mi-ai spus până acuma? Pe Allah! Niciodată nu mi-aş fi îngăduit să-i răpesc logodnicul, dacă aş fi ştiut legătura voastră. Ce nenorocire! Dar spune-mi, ea a ştiut de întâlnirile noastre?

Răspunsei:

— De bună seamă! Ea însăşi mi-a tălmăcit semnele pe care mi le făceai. Fără ea, niciodată n-aş fi ajuns până la tine. Numai mulţumită sfaturilor şi înţeleptelor ei îndemnuri am putut izbândi.

Atunci ea strigă:

— Ah, tu eşti pricina morţii ei! Fie ea Allah să nu-ţi prăpădească tinereţile aşa cum le-ai prăpădit tu pe ale bietei tale logodnice! Du-te degrabă şi vezi ce s-a întâmplat.

Plecai în fugă, cu mintea tulburată de năprasnica veste. Când ajunsei în colţul străduţei pe care era casa noastră, auzii strigătele de jale ale femeilor care boceau înlăuntrul casei... Întrebai pe vecinele care intrau şi ieşeau grăbite, iar una îmi răspunse:

— Am găsit-o moartă, prăbuşită îndărătul uşii de la odaia ei.

M-am năpustit atunci înlăuntru şi cea dintâi care mă văzu fu mama, care-mi strigă:

— Eşti răspunzător în faţa lui Allah de moartea ei!

Povara sângelui ei atârnă de gâtul tău. Ah, copile, blestemat logodnic ai mai fost şi tu!...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzecea noapte

Ea urmă:

...Ah! copile, blestemat logodnic ai mai fost şi tu!

Şi în vreme ce ea mă copleşea cu învinuiri mai departe, intră tata, şi atunci ea tăcu, o clipă, în faţa lui. Apoi tata începu pregătirile pentru înmormântare, iar când toţi cunoscuţii şi rudele se strânseră şi totul fu gata, înălţarăm rugăciunile obişnuite pentru rămăşiţele pământeşti ale Azizei şi împlinirăm datinile cuvenite la îngropăciune, rămânând trei zile sub corturi, la mormântul ei, cetind din Cartea Sfântă.

M-am întors apoi acasă lângă mama şi-mi era inima plină de jale pentru chinuita care pierise. Atunci mama a venit lângă mine şi mi-a spus:

— Copile, vreau să-mi mărturiseşti cu ce te-ai făcut atât de vinovat faţă de Aziza, încât i s-a stins inima de mâhnire. Căci pe ea zadarnic am tot întrebat-o de pricina bolii, n-a vrut să-mi dea nimic pe faţă şi mai ales n-a scos o vorbă amară despre tine, ba dimpotrivă, până la sfârşit, a rostit numai cuvinte de binecuvântare. Ci spune-mi, Aziz, pentru numele lui Allah, mărturiseşte-mi ce i-ai făcut de ai împins-o la moarte!

I-am răspuns:

— Eu? Nimic!

Dar ea a stăruit:

— Când şi-a dat sufletul, stam la căpătâiul ei. Atunci s-a întors către mine, a deschis o clipită ochii şi mi-a şoptit; „O, soţie a unchiului meu, mă rog celui atoatestăpân să nu ceară nimănui socoteală de preţul sângelui meu şi să

ierte pe cei ce mi-au chinuit inima. Iată că părăsesc o lume trecătoare, pentru o alta fără de moarte. Eu i-am spus: „O, fata mea, nu vorbi de moarte. Ajută-ţi Allah să te vindeci cât mai curând!“ Ci ea, zâmbind trist, mi-a răspuns: „O, femeie a unchiului meu, te rog să-i împărtăşeşti lui Aziz, fiul tău, sfatul meu cel mai de pe urmă, rugându-l să nu-l uite. Când va merge la locul unde se duce de obicei, să spună, înainte de a pleca de-acolo:

Mai dulce-i moartea şi mai cu priinţă,
Decât amara necredinţă!“

După care a adăugat: „În felul acesta, îi voi rămâne îndatorată şi voi veghea asupra lui după moarte, aşa cum am vegheat şi în viaţă fiind!“ Apoi a ridicat perna şi a scos de dedesubt un dar pentru tine, dar m-a pus să jur că nu ţi-l voi da decât dacă te voi vedea înduioşat, plângând moartea ei şi părându-ţi cu adevărat rău după ea. Eu, copile, păstrez cu grijă darul ei şi n-am să ţi-l înmânez decât când am să văd că îndeplineşti dorinţa Azizei.

I-am spus mamei:

— Bine, fie! ci poţi să-mi arăţi şi-acum darul acela.

Mama însă n-a vroit cu niciun preţ şi m-a părăsit.

Poţi vedea, stăpâne, cât eram de nechibzuit pe-atunci, ce puţină minte cumpănită aveam şi ce inimă măruntă. În loc să plâng după biata Aziza şi să port mâhnirea în sufletul meu, nu mă gândeam decât la petrecere şi la desfătare. Nimic nu mi se părea mai plăcut decât să mă duc la iubita mea. De cum veni noaptea, mă grăbii să plec la ea. O găsii nerăbdătoare să mă vadă, stând ca pe jăratic. Şi cum intrai, alergă la mine, mă cuprinse pe după gât şi-mi ceru veşti despre vară-mea Aziza. După ce îi povestii amănuntele morţii şi ale înmormântării, o năpădiră părerile de rău şi-mi spuse:

—Ah, cum de n-am ştiut până să moară ce credincioasă ţi-a fost şi cu câtă uitare de sine te-a slujit! Cum i-aş mai fi mulţumit şi cum aş mai fi răsplătit-o!

Atunci adăugai:

— Mai cu seamă a stăruit pe lângă mama să-mi spună, pentru ca şi eu să ţi le spun apoi, aceste cele din urmă vorbe pe care le-a rostit:

Mai dulce-i moartea şi mai cu priinţă,
Decât amara necredinţă!

După ce le ascultă, tânăra strigă:

— Allah s-o aibă întru mare mila lui! Iată că şi după moarte ea tot ţi-i de ajutor, căci prin stihurile acestea simple te scapă de pieirea pe care o urzisem împotriva ta.

Când auzii ce spune, rămăsei buimac cu totul şi strigai:

— Ce tot spui? Cum? Suntem legaţi prin dragoste, şi tu îmi hotărăşti pieirea? În ce capcană voiai să mă prinzi?

Ea îmi răspunse:

— O, nepriceputule! văd că habar n-ai de vicleniile de care sunt în stare femeile. Ci nu vreau să mai stăruiesc. Află doar că datorezi verei tale scăparea din mâinile mele. N-am să-mi uit însă hotărârea, decât dacă ai să-mi făgăduieşti că n-ai să mai dărui o vorbă sau o privire altei femei afară de mine, fie ea tânără, fie vârstnică. Altminteri, va fi vai de tine! Ah, întocmai aşa, vai de tine! Căci nu vei mai avea pe nimeni să te scape din mâinile mele, aceea care te ocrotea prin sfaturile ei este moartă. Ia deci seama şi nu uita ce-ţi spun! Şi-acum, am o rugăminte să-ţi fac...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci şi una noapte

Ea urmă:

...Şi-acum, am o rugăminte să-ţi fac!

Eu întrebai:

— Ce rugăminte?

Ea răspunse:

— Să mă duci la mormântul sărmanei Aziza, ca să-l văd şi să scriu pe piatra ce-l acoperă câteva cuvinte de jale.

I-am răspuns:

— Mâine chiar, cu îngăduinţa lui Allah!

Pe urmă ne-am culcat, ca să ne petrecem noaptea împreună; ea mereu mă tot întreba, despre Aziza şi-mi zicea:

—Ah! de ce nu mi-ai spus că era fiica unchiului tău?

Atunci, la rându-mi, am zis:

— A, am uitat să te întreb care-i tâlcul vorbelor ei:

Mai dulce-i moartea şi mai cu priinţă,
Decât amara necredinţă!

Ci ea n-a voit să-mi spună nimic despre aceasta. Dimineaţa, se sculă devreme, luă o pungă mare, plină cu dinari, şi-mi porunci:

— Haide, scoală-te şi du-mă la mormântul ei, căci vreau să-i ridic şi o boltă!

I-am răspuns:

— Ascult şi mă supun.

Am ieşit şi mergeam înaintea ei. Ea mă urma, împărţind pe cale săracilor dinarii din pungă şi spunând mereu:

— Să fie pentru odihna sufletului Azizei!

Şi ajunserăm la mormânt. Acolo se lăsă jos pe marmură şi, vărsând şiroaie de lacrimi, scoase dîntr-un săculeţ de mătase nişte foarfeci de oţel şi un ciocănaş de aur, şi săpă în marmura lucie, cu un scris desăvârşit, următoarele stihuri:

Trecând pe-aici o dată, am stat la un mormânt
Ce-şi ridica din iarbă şi-şi legăna, plăpând,
Drept, şapte fire albe de ediţei în vânt.

Şi întrebai: „Au cine-i aici, sub trista criptă?

Pământul îmi răspunse: „Închină-te-o clipită!
Aici, în pace, doarme o fată-ndrăgostită“

O, tu, cea din iubire pierită, care stai
Aci, Allah ajute-ţi să uiţi de-al lumii vai
Şi hărăzească-ţi locul cel mai slăvit din rai!

Pe urmă se ridică, aruncă o privire de rămas bun mormântului Azizei şi pornirăm împreună înapoi către palatul ei. Şi se făcu deodată foarte duioasă şi îmi spuse de mai multe ori:

— Pe Allah, să nu mă părăseşti niciodată!

Iar eu mă grăbii să răspund că am înţeles şi că mă supun.

Am urmat să mă duc la ea în fiecare noapte şi ea mă primea totdeauna cu căldură şi cu multă dragoste, necruţând nimic ca să-mi facă plăcere. Şi am tot dus-o aşa, mâncând şi bând, alintându-mă şi drăgostindu-mă, îmbrăcând în fiecare zi haine tot mai frumoase unele decât altele şi cămăşi tot mai noi unele decât altele, până ce mă îngrăşai şi mă umflai peste poate. Trăiam fără de nicio grijă şi fără de niciun necaz, şi uitai cu totul până şi amintirea fiicei unchiului meu. Petrecui astfel numai în plăceri, un an întreg.

Într-o zi, pe la începutul noului an, plecai la hammam, îmbrăcat cu haina mea cea mai de preţ. Ieşind din baie, băui o cupă de sorbet, desfătându-mă cu aromele dulci care se răspândeau din haina mea. Mă simţeam şi mai fericit decât de obicei şi toate dimprejurul meu le vedeam roze. Gustul vieţii mi se părea nespus de plăcut şi mă aflam într-o stare ca de vrajă, ce parcă mă făcea uşor ca o pasăre. Şi dintr-o dată mă simţii îmboldit de dorinţa de a-mi bucura inima lângă inima iubitei mele.

Pornii, dară, către casă când, pe străduţa numită Fundătura Flautului, văzui venind spre mine o bătrână ce ţinea într-o mână un felinar cu care-şi lumina drumul, şi în cealaltă o scrisoare făcută sul. Mă oprii, iar ea, după ce

îmi ură bună pace, mă întrebă...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută douăzeci şi doua noapte

Ea urmă:

...Iar ea, după ce mi-a urat bună pace, m-a întrebat:

— Ştii să citeşti, tinere?

Eu i-am răspuns:

— Da, mătuşă.

După care ea grăi:

— Ia, atunci, scrisoarea asta şi citeşte-mi, rogu-te, cuprinsul ei.

Îmi întinse scrisoarea, o luai, o deschisei şi-i citii cuprinsul. Se spunea acolo că cine o scrisese era în sănătate deplină şi că trimitea urări de bine şi salutări surorii şi părinţilor săi. Auzind acestea, bătrâna ridică braţele către cer, îmi ură viaţă îmbelşugată mie, care îi vesteam lucruri atât de bune, şi-mi spuse:.

— Allah să-ţi uşureze inima de toate mâhnirile, aşa cum şi tu mi-ai liniştit inima.

Luă scrisoarea şi-şi urmă drumul. Eu, simţindu-mă împins de o nevoie mare, mă oprii lângă un zid şi mă ciucii acolo. Când mă ridicai, după ce-mi scuturai şi-mi potrivii haina, dând să plec, o văzui pe bătrână întorcându-se, îmi luă mâna, mi-o sărută şi pe urmă îmi grăi:

— O, stăpâne, iartă-mă că vin să te mai rog să-mi faci un bine şi, dacă-mi împlineşti rugămintea, ai să-ţi împlineşti întru totul binefacerea, iar cel multîndurător n-are să te uite. Te-aş ruga să mă însoţeşti până colea aproape, la uşa casei mele, şi să mai citeşti odată scrisoarea, de dindărătul uşii, şi pentru femeile din casă. Că, de bună seamă, n-au să se încreadă în ce-am să le spun eu, mai ales fata mea, care ţine tare mult la fratele

ei, cel ce semnează scrisoarea, şi care ne-a părăsit plecând într-o călătorie de negoţ încă de-acum zece ani, iar aceasta este întâia veste pe care-o primim de-atâta vreme de când îl plângem ca pe un mort. Mă rog ţie, nu mă lăsa! N-ai a te obosi nici măcar să intri în casă, poţi să citeşti scrisoarea din prag. Altmintrelea, ştii şi cuvintele Profetului — rugăciunea şi pacea fie cu el! — despre cei ce-şi ajută aproapele: „Celui care scapă pe un musulman de un necaz al lumii acesteia, Allah îi va ţine socoteală şi-i va şterge şaptezeci şi două de necazuri pe cealaltă lume!"

Atunci eu mă îndemnai să-i împlinesc rugămintea şi-i spusei:

— Mergi înaintea mea, ca să-mi luminezi şi să-mi arăţi calea.

Bătrâna o luă înainte şi, după câţiva paşi, ajunserăm la poarta unui palat. Era o poartă măreaţă, făcută din bronz dăltuit şi din aramă roşie. Eu mă oprii la poartă, iar bătrâna scoase un strigăt de chemare în limba persienească. Îndată, fără a mai avea vreme să-mi dau seama, atât de repede s-a petrecut totul, se ivi dinaintea mea, în uşa întredeschisă, o fetişcană sprintenă, durdulie şi zâmbitoare, călcând desculţă pe marmura spălată. De teamă să nu-şi ude pulpanele şalvarilor, le ţinea sumese cu mâinile până mai sus de jumătatea coapselor. Iar mânecile, tot aşa, îi erau sumese până la subsuorile ce se zăreau ca o umbră sub braţele albe. Nici nu ştiam ce să privesc mai mult, coapsele ca nişte coloane de alabastru, ori braţele cum e cristalul. La gleznele ca de gazelă purta câte-o salbă de clopoţei de aur împodobită cu nestemate, iar la mâinile mlădii purta la fel două perechi de brăţări grele scânteind ca jarul. La urechi îi atârnau nişte cercei de perle scumpe, iar la gât o salbă din trei şire de nestemate. Pe cap avea o basma scumpă în care scânteiau diamante. Dar băgai de seamă ceva ce mă făcu să socotesc că înainte de-a ne deschide, tocmai se gătea pesemne să se apuce de cine ştie ce lucru, pentru că

văzui cămaşa ei frumoasă revărsată din şalvari şi nelegată peste mijloc. Oricum, frumuseţea ei şi mai cu seamă coapsele fără de pereche îmi răscoliră toate gândurile şi, fără de voia mea, îmi veniră în minte vorbele poetului:

Tânăra fecioară,
Ca să pot privi
Tainica-ţi comoară,
Ia apucă şi
Saltă, ca-ntr-o doară,
Peste coapse goale,
Poalele matale
Întorcând spre mine
Cupa, mohorâta,
Ce-o ascunzi atâta
Şi aşa de bine.

Când mă văzu, fetişcana mă privi uimită cu ochii ei mari şi nevinovaţi şi-apoi, cu un glas dulce, mai duios decât toate glasurile pe care le-am auzit în viaţa mea, întrebă:

— O, mamă, acesta este cel care ne va citi scrisoarea?

Bătrâna îi răspunse:

— Da!

Atunci tânăra întinse mâna ca să-mi dea scrisoarea pe care-o luase de la maică-sa. În clipa când tocmai mă înclinam către ea ca să iau scrisoarea, deodată, cum eram ca la vreo două picioare departe de poartă, mă simţii îmbrâncit înainte printr-o izbitură cu capul dată în spate şi mă zvârli astfel înlăuntru, pe când bătrâna ce mă izbise se repezi pe urma mea mai iute ca fulgerul şi închise uşa dinspre drum. Mă trezii aşa, prins între cele două femei, fără a mai avea vreme să cuget ce voiau să-mi facă. Dar curând pricepui ce urmăreau. În adevăr...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi,

sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci şi treia noapte

Ea urmă:

În adevăr, nici nu ajunsesem bine în mijlocul coridorului, când tânăra îmi puse cu mare dibăcie o piedică ce mă culcă pe jos, iar ea se întinse cât era de lungă peste mine, strângându-mă în braţe. Gândeam că-mi sosise ceasul morţii, dar nici vorbă! După câteva răsuceli, tânăra se ridică oleacă şi, aşezându-se peste mine, începu să mă frece cu mâna aşa de furios, de îndelung şi-ntr-un chip atât de neaşteptat, încât toate simţurile mi se tulburară. Atunci tânăra se ridică şi mă ajută şi pe mine să mă ridic, mă luă de mână şi, urmată de maică-sa, după ce trecurăm printr-un şir de şapte coridoare şi de şapte galerii, mă duse acolo unde, după toate semnele, era iatacul ei. Iar eu mergeam în urmă-i ca un om beat, din pricina felului în care mă frecase cu degetele ei iscusite. Acolo se opri, îmi porunci să iau loc şi-mi grăi:

— Deschide ochii!

Deschisei ochii şi mă văzui într-o sală măreaţă, luminată de patru mari arcade cu vitralii şi atât de întinsă că ar fi putut să slujească drept medean la întrecerile de luptă ale războinicilor. Era în întregime pardosită cu marmură, iar pereţii îi erau smălţuiţi cu bucăţi de faianţă de toate culorile, împodobite cu desene măiestre; şi era împodobită cu lucruri nespus de frumoase, îmbrăcate în atlazuri şi catifele, la fel ca divanurile şi ca pernele. Iar în fundul sălii se afla un alcov cu un mare pat, cu totul şi cu totul de aur, încrustat cu mărgăritare şi cu pietre scumpe, un pat vrednic într-adevăr de un rege ca tine, principe Diadem! Tânăra, spre marea mea minunare, mă chemă pe nume şi-mi spuse:

— O, Aziz, ce alegi: moartea ori viaţa?

Îi răspunsei:

— Viaţa.

Ea urmă:

— De vreme ce lucrurile stau aşa, nu ai decât să mă iei de soţie.

Eu strigai:

— Nu, pe Allah! Decât să mă însor cu o desfrânată ca tine, mai bine mor!

Ea-mi spuse:

— O, Aziz, crede-mă! Însoară-te cu mine şi vei scăpa astfel de fata Dalilei-Vicleana.

O întrebai:

— Dar cine-i fata Dalilei-Vicleana? Nu cunosc pe nimeni cu asemenea nume.

Ea începu să râdă şi-mi grăi:

— Cum aşa, Aziz? N-o cunoşti pe fata Dalilei-Vicleana, când de un an şi patru luni ea este iubita ta? Biete Aziz, teme-te, da, teme-te de vicleniile acestei netrebnice, trăsni-o-ar Allah! Nu se află pe pământ suflet mai stricat decât al ei. Câte ticăloşii n-a săvârşit ea asupra mulţilor ei iubiţi! Eu tare mă mir că te mai văd teafăr şi în viaţă, — când de-atâta vreme te afli în mâinile ei!

Auzind ce spune tânăra aceea, am rămas în culmea uluirii şi i-am spus:

— O, stăpână, ai putea să mă lămureşti cum de ai ajuns s-o cunoşti şi să ştii despre ea atâtea lucruri de care eu habar n-am?

Ea-mi răspunse:

— O cunosc tot aşa de bine cum îşi cunoaşte ursita hotărârile şi nenorocirile pe care le pregăteşte în taină. Dar mai înainte de a-ţi lămuri toate, vreau să aflu din gura ta cum s-a întâmplat de eşti cu ea. Căci, îţi mai spun odată, tare mă minunez cum de ai scăpat viu din mâinile ei.

Îi povestii, dar, tinerei tot ce se petrecuse între mine şi iubita din grădină, precum şi pierderea bietei Aziza, fiica unchiului meu. Iar ea, auzind de Aziza, începu să se tânguie şi să plângă pentru chinurile pe care le îndurase

şi îşi izbi mâinile a deznădejde, spunându-mi:

— Allah s-o răsplătească prin mare mila lui, Aziz! Văd acum limpede că n-ai scăpat din mâinile fetei Dalilei-Vicleana decât mulţumită sărmanei Aziza. Acum, când ai pierdut-o, fereşte-te de capcanele ticăloasei. Mie nu mi-i îngăduit să-ţi descopăr mai multe: mă leagă o taină!

Răspunsei:

— Da, de bună seamă, numai mulţumită Azizei s-a întâmplat aşa.

Ea adăugă:

— Ah, în adevăr, astăzi nu se mai găsesc femei atât de alese ca Aziza.

Eu urmai:

— Mai află că, înainte de-a muri, m-a sfătuit să spun iubitei mele, pe care tu o numeşti fata Dalilei-Vicleana, aceste stihuri simple:

Mai dulce-i moartea, şi mai cu priinţă
Decât amara necredinţă.

Nici nu isprăvii bine de rostit stihurile, că ea strigă:

— O, Aziz, astea-s cuvintele care te-au scăpat de la pierzare! Vie ori moartă, Aziza veghează asupra ta. Ci să lăsăm morţii, care sunt în paza lui Allah. Să ne îngrijim mai bine de cele de faţă: află, dar, Aziz, că de mult, doresc să fii al meu şi că numai astăzi am putut pune mâna pe tine. Şi uite c-am izbutit!

Îi răspunsei:

— Da, pe Allah!

Ea urmă:

— Tu eşti tânăr, Aziz, şi nici prin gând nu-ţi trec toate vicleniile de care-i în stare o bătrână ca mama.

Îi spusei:

— Nu, pe Allah!

Ea urmă:

— Supune-te, dar, soartei tale şi lasă lucrurile în voia lor: nu vei avea decât să te mândreşti cu soţia ta. Căci,

încă o dată îţi spun, nu vreau să mă unesc cu tine decât pe calea legiuită, înaintea lui Allah şi a Profetului — rugăciunea şi pacea fie cu el! Şi toate dorinţele îţi vor fi împlinite cu asupra de măsură: bogăţii, stofe frumoase pentru haine, turbane uşoare şi fără de pată, toate le vei avea fără de nicio trudă din parte-ţi. Nu-ţi voi îngădui niciodată să-ţi dezlegi punga, căci la mine totdeauna pâinea este proaspătă şi cupa plină. Iar în schimb nu-ţi voi cere decât un lucru, o, Aziz!

Întrebai:

— Care?

Ea îmi răspunse:

— Să faci cu mine întocmai ce face cocoşul!

Eu întrebai cu uimire:

— Dar ce-ţi face cocoşul?

Auzind ce întreb, tânăra izbucni într-un hohot de râs atât de nestăvilit încit se prăvăli pe spate. Pe urmă începu să ţopăie şi să bată din palme. Când se potoli, întrebă:

— Ce, tu nu cunoşti meseria cocoşului?

Îi răspunsei:

— Nu, pe Allah, n-o cunosc! Care-i?

Ea spuse:

— Meseria cocoşului, o, Aziz, este să mănânce, să bea şi să facă dragoste.

Rămăsei, în adevăr, buimac, auzind-o vorbind aşa, şi-i mărturisii:

— Pe Allah, nu ştiam că aceasta ar fi o meserie pentru fiii lui Adam!

Ea-mi răspunse:

— Ba-i chiar cea mai bună, Aziz! Haide, dară! Scoală-te, strânge-ţi mijlocul, întăreşte-ţi şalele şi fii zdravăn, ţeapăn şi neostoit!

Apoi strigă către mamă-sa:

— Mamă, vino degrabă!

Şi numaidecât văzui pe bătrână că intră urmată de patru dieci, fiecare cu câte-o făclie aprinsă în mână. Se ploconiră şi, după temenelile de cuviinţă, se aşezară

roată înaintea noastră.

Tânăra se grăbi atunci, după datină, să-şi tragă iaşmacul peste faţă şi să se învăluie în izar[3]. Diecii se apucară să scrie senetul de căsătorie. Fata stărui a se însemna că primise de la mine o zestre de zece mii de dinari, drept despăgubire pentru toate datoriile trecute ori viitoare, şi se mărturisi datornică a mea pentru această sumă, jurând pe Allah şi pe sufletul ei. La sfârşit, plăti, cum se obişnuieşte, pe diecii care plecară pe unde veniseră, temenindu-se într-una. Iar bătrâna se duse şi ea la treburie ei. Rămaserăm noi doi, singuri, în sala cea mare, luminată de cele patru arcade cu vitralii.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci şi patra noapte

Ea urmă:

Rămaserăm noi doi, singuri, în sala cea mare, luminată de cele patru arcade cu vitralii.

Atunci tânăra se ridică, se dezbrăcă şi veni lângă mine, păstrându-şi pe ea numai o cămaşă străvezie. Ah, ce cămaşă, cu ce înflorituri! Nu-şi dezbrăcase încă nici pantalonaşii cei străvezii, dar se grăbi să-i dea numaidecât jos şi, luându-mă de mână, mă duse în fundul alcovului unde se prăvăli împreună cu mine pe patul cel mare de aur şi, gâfâind, îmi spuse:

— Acum putem face tot ce dorim, căci nimic nu este de ruşine în ceea ce este legiuit.

Şi se întinse mlădioasă ca o panteră. Gemu apoi lung, cutremurându-se înfiorată şi alintându-se dulce, după care îşi trase cămaşa până deasupra şoldurilor. Atunci, nemaiputând să îndur, muşcându-i buzele, în vreme ce ea se zvârcolea şi se zbuciuma bătând tot mai stins din

[3] Vălul mare.

pleoape, mă înfruptai din comoara ei. Şi mi se adeveri atunci ceea ce spune un poet:

Copila rochia şi-o scoase,
Şi-atunci putui privi cu drag
Strălucitoarele-i terase
Şi al grădinilor ei prag.
Înfiorat, văzui intrarea,
La fel de mică şi de grea
Cum îmi simţeam în piept răbdarea,
Cum însăşi viaţa îmi părea.

Ci, cu năprasnică tărie,
O prind, şi jumătate-o-nfrâng.
Ea, pâlpâind ca o făclie,
Oftează şi suspină-adânc.

O-ntreb atunci: „Vrei să-mi spui, poate,
După ce plângi?” Ea-mi dă răspuns:
„După cealaltă jumătate,
Lumină care m-ai pătruns!”

Apoi, după cea dintâia oară, ea-mi spuse:

— Fă cu mine tot ce-ţi place, sunt roaba ta supusă. Hai, vino! Ia-mă, că tu eşti viaţa mea! Dă-mi tot, ca să-mi satur şi să-mi ostoiesc sufletul!

Şi nu mai contenea cu suspinele şi cu gemetele, printre sărutări şi alinturi, printre zbateri, şi zbuciume, şi împreunări, de răsuna casa de zarvă, iar în stradă oamenii se minunau de nebunia noastră. După care dormirăm până dimineaţa.

Atunci, începând să mă pregătesc de plecare, ea se apropie de mine cu un surâs şiret şi-mi spuse:

— Unde vrei să pleci? Crezi, oare, că uşa de ieşire e tot atât de largă ca uşa de intrare? Aziz, băiete, vino-ţi în fire! Şi mai ales nu mă lua drept fata Dalilei-Vicleana! Aşa, leapădă-te cât mai degrabă de asemenea gânduri urâte,

Aziz! Uiţi că suntem uniţi prin căsătorie scrisă şi sfinţită după legile Cărţii celei sfinte şi ale *Sunei?* Dacă eşti beat, Aziz, trezeşte-te şi vino-ţi în minţi! Bagă de seamă că uşa casei în care ne aflăm nu se deschide decât odată pe an. Încearcă să vezi de-ţi spun adevărul.

Mă îndreptai, buimac, către uşă şi, cercetând-o, văzui că era zăvorâtă, bătută în cuie, bine înţepenită şi osândită ca pe vecie. Mă întorsei către tânără, mărturisind că era întocmai aşa cum spusese. Ea râse şi adăugă:

— Aziz, află că avem aici din belşug făină, seminţe, poame, şi proaspete şi uscate, rodii coapte, unt, zahăr, dulceţuri, oi, pui şi altele de-acestea, îndestule pentru mulţi ani. Iar eu îţi spun de pe acum că ai să stai aici cu mine măcar un an de zile şi ştiu asta tot atât de fără nicio îndoială, pe cât ştiu că cele câte ţi le-am înşirat mai sus se găsesc întocmai. Supune-te, dar, şi lasă mohorala asta la o parte.

Eu suspinai:

— Nu este ajutor şi putere decât întru Allah!

Ea adăugă:

— Şi ce te tot plângi, prostălăule? Şi ce tot suspini, de vreme ce mi-ai dat dovada că te pricepi în meseria de cocoş?

Şi se porni pe râs. Râsei şi eu, neavând altceva de făcut decât s-o ascult şi să mă supun dorinţelor ei.

Rămăsei, dar, acolo, să îndeplinesc meseria de cocoş, adică să beau, să mănânc şi să fac dragoste, vârtos, mereu şi neostoit, vreme de un an întreg. Iar după un an, fetişcana aduse pe lume un băiat. Şi-abia atunci, pentru întâia oară, auzii scârţâitul porţii în ţâţâni, iar eu, în sufletul meu, scosei un adânc „Ya Allah!“ de uşurare.

Când se deschise poarta, văzui intrând o sumedenie de slujitori şi de hamali încărcaţi cu hrană proaspătă pentru anul următor: poveri întregi de dulciuri, de făină, de zahăr şi de altele ca acestea. Mă avântai atunci către poartă, voind să ies cât mai repede în uliţă, şi la slobozie. Ci ea mă apucă de pulpana hainei şi-mi spuse:

— Aziz, răule Aziz, aşteaptă măcar până diseară, la ceasul când ai venit la mine acum un an!

Eu, răbdător, mă întorsei să aştept; dar, de îndată ce veni seara, mă ridicai şi mă pregătii de ducă. Ea mă însoţi până în prag şi nu mă lăsă să plec decât după ce-i făcui jurământ că mă voi întoarce la ea nainte ca poarta să se închidă iarăşi în zorii zilei. Şi trebuia să fac aşa, pentru că îi jurasem pe paloşul Profetului — pacea şi rugăciunea fie cu el! — pe sfânta Carte şi pe Legile Despărţirii.

Ieşii, dar, şi mă îndreptai degrabă către casa părintească, trecând însă prin grădină, pe la iubita pe care soţia mea o numea fata Dalilei-Vicleana, unde văzui cu mirare că grădina era deschisă ca de obicei, iar lumina ardea între boschete.

Îmi simţii atunci inima grea, ba chiar plină de mânie. Şi-mi zisei în mine...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci şi cincea noapte

Ea urmă:

Îmi simţii inima grea, ba chiar plină de mânie. Şi-mi zisei în sinea mea: „Iată, a şi trecut un an de când lipsesc de aici şi, întorcându-mă pe neaşteptate, găsesc toate la fel ca-n trecut! Eh, Aziz, mai înainte de a-ţi vedea mama, care de bună seamă că te plânge ca pe un mort, trebuie să afli ce face iubita ta de-odinioară. Cine ştie ce se va fi petrecut de atunci!“ Grăbii pasul şi, ajungând la sala cu tavan boltit, deschisei uşa şi intrai. O găsii pe iubita mea stând într-un jilţ, cu capul plecat pe genunchi şi sprijinindu-şi obrazul în palmă. Avea chipul schimbat, ochii îi erau plini de lacrimi şi arăta nespus de tristă. Deodată, văzându-mă dinaintea ei, tresări, încercă să se ridice, dar se prăbuşi îndărăt. Când izbuti, întru sfârşit, să vorbească, îmi spuse cu glas înfiorat:

— Slavă lui Allah că te-ai întors, Aziz!

Eu, faţă de bucuria ei neştiutoare de necredinţa mea, rămăsei încurcat şi plecai capul. Ci numaidecât mă repezii către iubita mea, o îmbrăţişai şi-i spusei:

— Cum de ai ghicit că mă-ntorc astă-seară?

Ea răspunse:

— Pe Allah, nu ştiam nimic despre venirea ta! Dar de un an, în fiecare noapte te-aştept, şi plâng singură, şi mă mistui. Iată cum m-am schimbat de veghere şi de nesomn. Aşa te-aştept din ziua când ţi-am dat haina cea nouă de mătase şi mi-ai făgăduit că te vei întoarce. Ah, spune-mi. Aziz, ce te-a făcut să întârzii atâta vreme departe de mine?

Atunci eu, principe Diadem, îi povestii cu nevinovăţie tot ceea ce mi se întâmplase, ca şi însurătoarea mea cu fetişcana cea cu coapse frumoase, precum şi osârdia mea de un an în meseria de cocoş. La urmă, adăugai:

— De altminteri, trebuie să te prevestesc că numai această noapte o pot petrece cu tine, întrucât înainte de a se lumina de ziuă sunt dator să mă întorc la soţia mea, care m-a pus să jur pe cele trei lucruri sfinte.

Când află că eram însurat, tânăra se făcu palidă şi rămase ca împietrită de mânie. Întru sfârşit, izbuti să strige.

— O, pui de căţea! Cu mine ai petrecut întâia oară, şi-acum nicio noapte întreagă nu-mi dai! Şi nici cu mama ta, la fel, nu stai. Socoţi, pesemne, că şi eu aş avea răbdarea pe care a avut-o minunata Aziza — Allah aibă-o intru mare mila lui! Şi crezi poate că şi eu am să aştept a pieri de durere din pricina necredinţei tale? A, ticălosule, acuma nimeni n-are să te mai scape din mâinile mele! Şi nici nu mai am vreun temei să te cruţ, acuma când nu mai eşti bun de nimic, de vreme ce eşti însurat şi ai şi un copil. Căci mi-e mi-i silă de bărbaţi însuraţi şi nu mă desfăt cu de-alde ei. Pe Allah, nu-mi mai poţi sluji la nimic, nu mai însemnezi nimic pentru mine, dar nici nu vreau să te las alteia. Ai să vezi tu îndată!

După ce spuse acestea, cu mânie cumplită, în vreme ce mă sfredelea cu privirile, începui să pricep întrucâtva ce are să urmeze. Căci deodată, înainte de-a avea răgaz să cumpănesc ceva, zece zdrahoane de fete, mai vajnice decât nişte arapi, se aruncară asupra mea, mă doborâră la pământ şi mă ţinură aşa. Ea se ridică atunci, luă un cuţitoi şi-mi spuse:

— O să te înjunghiem ca pe-un berbec puturos. Aşa am să mă răzbun, şi-am s-o răzbun şi pe biata Aziza, care s-a prăpădit de mâhnire din pricina ta. Fă-ţi mărturia de credinţă, Aziz!

Spunând acestea, îşi puse un genunchi pe fruntea mea, în vreme ce roabele ei nu-mi îngăduiau nici să mai răsuflu. Nu mai aveam nicio îndoială că voi pieri, mai ales...

Când povestea ajunse aici. Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcui.

Ci într-a o sută douăzeci şi şasea noapte

Ea urmă:

Nu mai aveam nicio îndoială că voi pieri, mai ales când văzui ceea ce începeau să facă roabele cu mine. În adevăr, două mi se aşezară pe burtă, două mă ţineau de picioare, iar altele două îmi legară genunchii. Apoi iubita mea însăşi, ajutată de alte două roabe, începu să mă bată peste tălpi cu un băţ, până ce leşinai de durere. Pesemne că atunci a contenit să mă mai lovească, iar eu mi-am venit în simţire şi am strigat:

— Mai bine să mor de o mie de ori, decât să mai îndur asemenea chinuri!

Ea, ca pentru a-mi face plăcere, luă iar cuţitul, îl ascuţi de pantof şi spuse roabelor:

— Întindeţi-i pielea gâtului.

Chiar în acea clipă, Allah îmi aduse în minte cuvintele

din urmă ale Azizei şi strigai:

Mai dulce-i moartea şi mai cu priinţă,
Decât amara necredinţă!

La aceste vorbe, ea scoase un ţipăt de spaimă şi strigă:

— Allah aibă milă de sufletul tău, o, Aziza! L-ai izbăvit de o moarte fără de scăpare pe fiul unchiului tău!

După care mă privi şi-mi spuse:,

— Dar tu, care-ţi datorezi mântuirea stihurilor Azizei, să nu te crezi plătit faţă de mine. Trebuie neapărat să mă răzbun, şi împotriva ta, şi împotriva dezmăţatei care te-a ţinut departe de mine. Am să fac cel mai potrivit lucru pentru aceasta. Hei, roabelor! strigă ea şi porunci: Prindeţi-l straşnic, nu-l lăsaţi să se mişte nicicum, şi legaţi-i zdravăn picioarele!

Roabele împlinire numaidecât porunca.

Atunci ea se duse şi puse pe foc o tigaie de aramă în care turnă untdelemn şi brânză fărâmiţaţă; aşteptă până ce brânza se topi în untdelemnul clocotitor şi se întoarse către mine, care eram tot întins pe jos, ţinut, de vajnicele roabe. Se apropie, se aplecă asupră-mi şi mă descheie la şalvari. La această atingere, fiori de spaimă şi de ruşine mă cutremurară, şi pricepui ce are să se petreacă. Dezgolindu-mi burta, îmi apucă ouăle şi mi le legă chiar la rădăcină cu o sfoară ceruită. Dădu apoi capetele sforii la două dintre roabe şi le porunci să tragă cu putere, iar ea, cu un brici de bărbier, îmi seceră, dintr-o scăpărare, bărbăţia.

Socoate, principe Diadem, dacă durerea şi deznădejdea nu m-au făcut să leşin. Tot ce ştiu după aceea este că, atunci când mi-am venit în fire, pântecele îmi era neted ca la o femeie, iar roabele îmi turnau peste rană untdelemnul fiert cu brânza moale, oprind scurgerea sângelui. Tânăra îmi întinse atunci un pahar de sorbet ca să-mi potolească setea şi-mi spuse cu silă:

— Acuma întoarce-te de unde ai venit. Nu mai eşti

nimic pentru mine şi nu-mi mai poţi sluji la nimic, căci singurul lucru de care aveam trebuinţă mi l-am luat, şi dorinţa mi-i împlinită.

Mă alungă apoi cu o lovitură de picior şi mă azvârli din casă, strigându-mi:

— Fii mulţumit că încă îţi mai poţi simţi capul pe umeri!

Mă furişai târâş-grăpiş, chinuindu-mă amarnic, până la casa soţiei mele, găsii poarta deschisă, intrai pe muteşte şi mă prăbuşii pe pernele din sala cea mare. Soţia alergă la mine numaidecât şi, văzându-mă galben la chip, mă cercetă cu băgare de seamă şi mă sili să-i povestesc întâmplarea şi să-i arăt cum fusesem betejit. Ci nu mai putui să îndur a mă vedea ce schilodit eram şi căzui iarăşi fără de simţire.

Când mă trezii, zăceam întins în uliţă, lângă uşa cea mare, căci soţia, văzând că arăt ca o femeie, mă zvârlise în drum.

Atunci, în stare jalnică, mă îndreptai către casa părintească şi mă aruncai în braţele maică-mii, care de mult mă plângea şi nu mai ştia pe unde pierisem. Ea mă întâmpină suspinând şi, dacă băgă de seamă cât de galben şi de zaif eram...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci şi şaptea noapte

Ea urmă:

Maică-mea mă intâmpină suspinind şi, dacă băgă de seamă cât de galben şi de zaif eram, se porni pe un plâns cu amar. Iar mie îmi veni în minte sărmana şi duioasa Aziza, moartă de mâhnire, fără să-mi fi spus o vorbă mai grea. Şi-atunci, pentru întâia dată, îmi păru rău după ea. Şi vărsai lacrimi de deznădejde şi de căinţă. Apoi, când mă mai potolii, mama îmi spuse cu lacrimi în ochi:

— Sărmane copii, nenorocirile şi-au făcut sălaş în casa

noastră. Sunt datoare să-ţi spun cea mai rea dintre veşti: tatăl tău a murit.

Aflând această ştire, suspinele îmi năpădiră în piept; în cea dintâi clipă rămăsei înlemnit, pe urmă căzui la pământ şi şezui aşa noaptea toată.

Dimineaţa, mama mă sili să mă trezesc şi se aşeză lângă mine. Eu însă rămăsei ca ţintuit locului, privind în colţul unde avea obicei să stea Aziza, iar lacrimile-mi curgeau în tăcere pe obraji. Mama îmi grăi:

— Ah, fiule, iată, de zece zile am rămas singură, în casa aceasta părăsită de stăpânul ei; de zece zile, tatăl tău s-a dus întru mila lui Allah.

Eu răspunsei:

— O, mamă, eu acum sunt cu gândul numai la sărmana Aziza şi nu-mi pot închina durerea toată decât amintirii ei. Ah! biată Aziza, tu, cea părăsită de mine, tu, singura care m-ai iubit, cu adevărat, iartă-l pe cel ce te-a chinuit, acum, când e pedepsit cu asupra de măsură, pentru greşelile şi pentru necredinţa lui!

Maică-mea, văzând cât de mare şi de neprefăcută îmi era durerea, nu mai spuse nimic, ci îmi obloji tăcută rănile şi-mi aduse cele de trebuinţă ca să mă vindec. După care urmă să se poarte faţă de mine cu nespusă duioşie şi, stând de veghe lângă mine, îmi spunea:

— Allah fie binecuvântat, copile, că nu te-a lovit cea mai mare dintre nenorociri şi că încă te mai afli în viaţă!

Şi tot aşa se purtă maică-mea cu mine, până ce mă însănătoşii. Dar în sufletul şi în amintirile mele rămăsei mai departe bolnav.

Într-o zi, după ce mâncarăm, maică-mea se aşeză alături de mine şi-mi spuse înduioşată:

— Fiule, socot că a venit vremea să-ţi încredinţez amintirea din urmă pe care mi-a lăsat-o pentru tine sărmana Aziza. Nainte de-a muri, mi-a cerut să nu-ţi dau acest lucru decât atunci când voi fi văzut la tine semnele de neprefăcută jale şi când mă voi fi încredinţat că te-ai lepădat, pe totdeauna de smintelile ce te bântuiau.

Deschise un cufăr şi scoase do-acolo o legăturică. O desfăcu şi-mi întinse stofa de zarafir cea împodobită cu cea de a doua gazelă şi pe care, principe Diadem, o ai dinaintea ochilor. Poţi ceti, măria-ta, stihurile însăilate pe marginea ei:

Cu-amarnic dor de tine eu inima-mi umplui.
Ci tu, cu nepăsare, mă frângi şi mă striveşti.
Veghindu-te, de tine mi-s ochii nesătui,
Dar tu, dormind, prin vise spre alte zări porneşti:

Ah, inima-mi încearcă urechii tale reci
Să-i readucă-aminte ce chinuri mă înving.
Ci tu, pe căi străine de dragostea mea, pleci,
Când sufletu-mi şi ochii de dorul tău se sting.

Vă rog, surori, pe slava şi mila celui sfânt!
Când n-oi ma fi, să-mi scrieţi pe piatra de mormânt:
„O, călător pe drumul cerescului Părinte,
Opreşte-te o clipă tăcut şi ia aminte:
Aci sub lut, în tihna acestei cripte sfinte,
Se odihneşte-o roabă a dragostei, cuminte!”

Atunci, stăpâne drag, la citirea acestor stihuri, vărsai şiroaie de lacrimi şi-mi sfâşiai obrajii de durere. Despăturind apoi întreg zarafirul, căzu din el o foaie pe care erau următoarele şiruri, scrise de Aziza cu mâna ei...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută douăzeci şi opta noapte

Ea urmă:

Despăturind apoi întreg zarafirul, căzu din el o foaie pe care erau următoarele şiruri, scrise de Aziza cu mâna ei:

„Multiubitul meu văr, află că mi-ai fost mai drag şi mai scump decât însuşi sângele meu şi decât viaţa mea. Eu şi după ce voi muri am să mă rog lui Allah pentru a te ajuta să izbândeşti în toate pe deplin şi să ţi se împlinească toate câte le vei dori. Ştiu că te aşteaptă multe necazuri de la fata Dalilei-Vicleana! Slujească-ţi de învăţătură şi înlesnească-ţi a lepăda din sufletul tău patima după femeile ticăloase şi a te desface din legăturile cu ele! Binecuvântat fie Allah că m-a luat la sine şi nu m-a silit să fiu martoră la pătimirile tale.

Păstrează, mă rog ţie, în numele lui Allah, amintirea aceasta din urmă de la mine, zarafirul împodobit cu gazela, pe care ţi-l las. El îmi ţinea tovărăşie în lipsa ta şi-mi fusese trimis de fiica unui rege, de Sett-Donia, domniţa Insulelor Camforului şi ale Cristalului.

Când vei fi potopit de necazuri, mergi de-o caută pe domniţa Donia, în regatul tatălui ei din Insulele Camforului şi Cristalului. Dar, o, Aziz, să ştii că frumuseţea şi farmecele fără de seamăn ale domniţei nu-ţi sunt hărăzite ţie. Să nu te aprinzi, dar, de dragoste, pentru că ea nu va face decât să te izbăvească din chinuri şi să pună capăt amărăciunilor sufletului tău.

Uasalam, o, Aziz!“

Cetind scrisoarea Azizei, o, principe Diadem, mă cuprinse o mâhnire şi o duioşie şi mai mare, şi plânsei cu amar, iar maică-mea plânse şi ea laolaltă cu mine, până la căderea nopţii. Şi aşa rămăsei, în starea aceasta de jale, vreme de un an, fără a mă putea lecui de alen.

Şi-abia atunci începui să mă gândesc a porni în căutarea domniţei Donia din insulele Camforului şi ale Cristalului. Iar maică-mea mă îndemna şi ea mereu să plec, spunându-mi:

— Călătoria, copile, are să te însenineze şi să-ţi spulbere mâhnirile. Iată, tocmai s-a nimerit în oraşul nostru o caravană de negustori gata de plecare. Alătură-te ei, cumpără ceva mărfuri de-aici şi du-te. Peste trei ani,

te vei întoarce cu aceeaşi caravană. Şi estimp vei fi uitat şi tu de jalea ce-ţi apasă sufletul; iar eu voi fi fericită văzându-te iarăşi cu inima plină de voioşie.

Făcui, dar, cum mă îndemna maică-mea şi, cumpărând câteva mărfuri de preţ, mă alăturai chervanalei şi călătorii pretutindeni cu ea, dar fără a avea curaj a-mi întinde mărfurile, asemenea tovarăşilor mei, ci în fiece zi mă aşezam de-o parte, luam zarafirul amintitor de Aziza, îl aşterneam dinaintea mea, îl priveam îndelung şi plângeam. Aşa am dus-o, până ce, după un an de drumărie, am ajuns la hotarele regatului peste care stăpânea tatăl domniţei Donia, în Cele Şapte insule ale Camforului şi ale Cristalului.

Regele acelor pământuri, principe Diadem, se numeşte Şahraman. El este într-adevăr tatăl domniţei Sett-Donia, cea care ştie să coase aşa de măiestrit gazele pe zarafirele ce le trimite prietenelor ei.

Eu însă, ajungând în acel regat, gândeam: „O, Aziz, sărmane beteag, la ce-ţi mai pot sluji de-acum nainte domniţele fecioare şi fetişcanele pământulul, o, Aziz cel cu vintre netede ca de femeie!“

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi nu mai spuse o vorbă peste cele îngăduite.

Ci într-a o sută douăzeci şi noua noapte

Ea urmă

„La ce-ţi mai pot sluji de-acum nainte domniţele fecioare şi fetişcanele pământului, o, Aziz cel cu vintre netede ca de femeie!“.

Dar, amintindu-mi cele scrise de Aziza, mă hotărâi să cercetez şi să aflu cum aş putea răzbate s-o văd pe fiica regelui, Strădaniile mele toate rămâneau însă zadarnice şi nimeni nu-mi da nicio lămurire de folos. Începusem să pierd orice nădejde, când, într-o zi, cum mă plimbam prin

grădinile din jurul oraşului şi tocmai ieşeam din una ca să intru în alta, iată că, privind verdeaţa pomilor şi încercând să-mi mai uit astfel grijile, mă trezii la poarta unei grădini cu arbori atâta de încântători că numai privindu-i şi s-ar fi simţit, odihnit chiar şi sufletul cel mai îndurerat. Acolo, pe banca de la intrare, sta paznicul grădinii, un bătrân şi preacinstit şeic, dintre cei ce poartă întipărită pe chip binecuvântarea lui Allah. Înaintai către el şi, după temenelile cuvenite, îi spusei:

— O, şeicule, a cui este grădina aceasta?

El îmi răspunse:

— A fiicei regelui, Sett-Donia. Poţi chiar, tinere, să intri ca să te răcoreşti oleacă şi să te bucuri de mireasma fiorilor şi a ierburilor.

Îi spusei:

— Nici nu am cum să-ţi mulţumesc, bătrâne. Ci n-ai putea să-mi îngădui, şeicule, să aştept ascuns pe după vreun boschet sosirea fiicei regelui, ca să-mi bucur şi eu ochii măcar cu o privire strecurată pe sub pleoape?

El se împotrivi:

— Pe Allah, asta nu se poate!

Suspinai din adâncul sufletului, iar el mă privi cu duioşie. Mă luă pe urmă de mână şi mă duse în grădină.

Mergeam aşa, unul lângă altul, ţinându-ne de mână, prin locuri fermecătoare, adumbrite de frunze reavăne. Bătrânul culese câteva fructe, cele mai coapte şi mai plăcute, şi mi le dărui spunându-mi:

— Răcoreşte-te! Numai domniţa Donia le cunoaşte gustul.

Apoi îmi grăi:

— Stai aici. Mă întorc îndată.

Mă lăsă singur o clipită şi se întoarse iar cu o bucată de carne de miel friptă, poftindu-mă să mănânc cu el. Tăia pentru mine bucăţile cele mai fragede şi mi le întindea cu mulţumire vădită. Mă simţeam stânjenit de atâta bunătate şi nu mă pricepeam cum să-i mulţumesc.

Pe când stam acolo mâncând şi tăifăsuind prieteneşte,

auzirăm deschizându-se poarta grădinii, cu un clinchet. Atunci paznicul-şeic îmi spuse repede:

— Iute! scoală-te şi ascunde-te în boschetul de colo! Să nu faci o mişcare!

Mă grăbii să-l ascult, şi-abia intrasem în ascunziş că şi văzui ivindu-se în poarta grădinii capul unui arap hadâmb care întrebă cu glas tare:

— Şeice-paznic, este cineva pe aici? Vine domniţa Donia!

El răspunse:

— O, slujitor al palatului, nu am pe nimeni în grădină.

Şi alergă degrabă să deschidă în laturi poarta.

Atunci, stăpâne, văzui intrând pe poartă pe domniţa Donia, de-mi părea că însăşi luna se pogorâse pe pământ. Era atâta de frumoasă, că rămăsei ţintuit locului, năuc, neclintit ca un mort. O urmam cu privirea, neînstare nici să mai răsuflu. Am stat aşa, înlemnit, cât s-a plimbat domniţa, întocmai ca însetatul din pustie care cade sleit de puteri pe malul lacului, fără să se poată târî până la apa răcoroasă.

Înţelesei atunci, stăpâne, că nici domniţa Donia, nici oricare altă femeie n-aveau a se mai teme de nimic naintea fătălăului ce acuma eram.

Aşteptai până ce Sett-Donia plecă, îmi luai rămas bun de la şeicul-paznic şi grăbii să mă întorc iarăşi la negustorii din caravană, spunându-mi: „O, Aziz, ce-ai ajuns tu, Aziz? O vintre despodobită care nu mai poate bucura pe nicio îndrăgostită! Hai, întoarce-te lângă necăjita ta mamă şi mori liniştit în casa rămasă fără de stăpân! Căci de-acum înainte, pentru tine niciun rost nu mai are viaţa.“

Şi, cu toată truda pe care o irosisem ca să ajung în acel regat, atât de amară mi-era deznădejdea, încât n-am voit a da ascultare sfaturilor Azizei, ce mă încredinţase că domniţa Donia avea să-mi fie izvor de alean.

Plecai, dară, cu caravana, ca să mă întorc în ţara mea. Şi astfel am ajuns pe aceste pământuri peste care

domneşte regele Soliman, tatăl măriei-tale, principe Diadem. Aceasta este istoria vieţii mele.

După ce prinţul Diadem auzi ce pătimiseră Aziz şi...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută treizecea noapte

Ea urmă:

Aşadar, o, preafericitule rege, vizirul Dandan, istorisind regelui Daul-Macan aceste întâmplări, în vremea împresurării Constantiniei, urmă a povesti mai departe isprăvile în care tânărul Aziz nu încetează a rămâne amestecat de aproape în toate câte avem a le mai auzi.

Povestea domniţei Donia şi a prinţului Diadem

După ce prinţul Diadem auzi ce pătimiseră Aziz şi Aziza, şi află cât de vrednică a fi dorită era, câte însuşiri frumoase şi câtă isteţie avea domniţa Donia, cea învăluită în atâtea taine, fu cuprins de o patimă năprasnică ce-i frământa inima şi hotărî să facă orice spre a răzbate până la ea.

Luă, dar, cu el pe tânărul Aziz, de care nu mai voia să se despartă, încăleca pe cal şi făcu degrabă cale întoarsă către cetatea tatălui său, regele Soliman-Şah, stăpânul Oraşului Verde şi al munţilor Ispahanului.

Cea dintâi grijă a lui fu să dea în folosinţa prietenului său Aziz o casă frumoasă în care să nu-i lipsească nimic. După ce se încredinţă că Aziz are tot ce-i trebuie, se

întoarse la palatul împărătesc şi se încuie în cămările lui, nevoind să vadă pe nimeni şi plângând cu amar. Învăţase acum şi el că lucrurile pe care le auzim ne înduioşează tot atât ca şi cele pe care le vedem ori le trăim noi înşine,

Când regele Soliman, tatăl său, îl văzu atât de schimbat la faţă, înţelese că Diadem avea sufletul plin de supărare şi de griji. Îl întrebă, dar:

— Ce ai tu, copile al meu, de te-ai schimbat aşa la faţă şi eşti atâta de mâhnit?

Atunci prinţul Diadem îi mărturisi că e îndrăgostit de Sett-Donia, cu tot sufletul lui, măcar că n-o văzuse niciodată, ci auzindu-l numai pe Aziz povestind despre mersul gingaş, despre ochii şi despre măiestria desăvârşită cu care ea ştia să coase flori şi animale.

Regele Soliman-Şah, după ce îl ascultă, rămase în culmea nedumeririi şi spuse feciorului său:

— Copilul meu, Insulele Camforului şi ale Cristalului sunt tare departe de ţara noastră şi, oricât ar fi de minunată domniţa Donia, nu ducem lipsă nici aici, în cetatea noastră şi-n palatul mamei tale, de fete nespus de gingaşe ori de roabe frumoase, aduse de pe-ntreg pământul. Du-te, dară, fiul meu, la iatacurile femeilor şi alege-ţi-le pe toate câte ţi-or plăcea, dintre cele cinci sute de roabe frumoase ca luna. Iar de nu-ţi va plăcea niciuna dintre ele, am să-ţi aduc ca soţie pe cea mai frumoasă fată de crai din ţările megieşe. Şi-ţi făgăduiesc că are să fie mai frumoasă şi mai măiastră chiar şi decât Sett-Donia!

El răspunse:

— Tată, nu doresc să am ca soţie decât pe domniţa cea care ştie să coase nespus de frumos gazele pe zarafire. Ea şi numai ea îmi trebuie, altmintrelea mă duc din ţara asta, las şi prieteni şi casă, şi-mi pun capăt zilelor din pricina ei.

Tatăl său văzu că era primejdios să i se împotrivească şi-i spuse:

— Atunci, fiule, ai oleacă de răbdare şi dă-mi răgaz să

mân o solie la regele Insulelor Camforului şi ale Cristalului, ca să-i cer după cuviinţă şi după datini, cum am făcut şi eu când m-am însurat cu mama ta, să-ţi dea în căsătorie pe fiica lui. Şi de n-are să vrea, voi zgudui temeliile pământului de sub el şi prăvălesc în ţăndări peste capul lui întregu-i regat, după ce i-oi pustii pământurile cu un sodom de oaste atât de mare, că desfăşurându-se va atinge Insulele Camforului cu fruntea ei, în vreme ce rândurile din urmă încă s-ar mai afla îndărătul munţilor Ispahanului, la hotarele împărăţiei mele!

După ce grăi astfel, regele porunci să vie la el prietenul prinţului Diadem, tânărul neguţător Aziz, şi-l întrebă:

— Cunoşti drumul la Insulele Camforului şi ale Cristalului?

El răspunse:

— Îl cunosc.

Regele zise:

— Aş dori să însoţeşti acolo pe marele vizir pe care-l voi trimite la regele acelor pământuri.

Aziz răspunse:

— Ascult şi mă supun, o, rege fără de asemuire!

Regele Soliman-Şah chemă apoi pe marele vizir şi-i porunci:

— Orânduieşte tu treburile fiului meu, aşa cum vei socoti cel mai potrivit. Ci să ştii că va trebui să mergi la Insulele Camforului şi ale Cristalului, ca să ceri de soţie pentru Diadem pe fiica regelui.

Vizirul răspunse că ascultă şi că se supune, pe când prinţul Diadem, zbuciumat, se închise în cămările lui, rostind stihuri despre necazurile dragostei:

Ah, întrebaţi, dar, noaptea! să vă spună
Ea chinul meu şi-al sufletului dor,
Şi elegia murmurând pe strună
Tristeţea care plânge-ncetişor,

Ah, întrebaţi, dar, noaptea! vă va spune
Că sunt păstoru-ai cărui ochi, cu greu,
Vor sa dezlege stelele nebune,
Când pe obrajii-i lacrimi curg mereu.

Sunt singur pe pământ, deşi-i fierbinte,
Ah, inima-mi, şi plină de dorinţi!
Ca o femeie-s, ce nu poate prinde
Lumina unei rodnice seminţi.

Şi stete cufundat în gânduri noaptea toată, nevoind nici să mănânce, nici să doarmă.

A doua zi, disdedimineaţă, tatăl său veni să-l vadă şi-l găsi şi mai ofilit decât în ajun, şi mai schimbat la înfăţişare. Atunci, ca să-l aline şi să-i liniştească sufletul, grăbi pregătirile de plecare ale lui Aziz şi ale vizirului, şi nu uită să-i încarce cu daruri bogate pentru regele Insulelor Camforului şi ale Cristalului.

Şi merseră ei, merseră, zile şi nopţi în şir, până ce ajunseră în faţa Insulelor Camforului şi ale Cristalului. Acolo aşezară corturile pe malul unei ape, iar vizirul trimise un olăcar să vestească regelui sosirea lor. Nici nu pornise să dea ziua în scăpat, că şi văzură venindu-le în întâmpinare sfetnicii cei mari şi emirii regelui, care, numaidecât, după temenelile şi urările de bună sosire, îi însoţiră până la palatul regesc.

Acolo, Aziz şi vizirul intrară în palat, se înfăţişară şi sărutară pământul dinaintea regelui, căruia-i înmânară darurile din partea stăpânului lor, Soliman-Şah. Regele le mulţămi şi grăi:

— Le primesc cu inimă de prieten, şi-mi sunt scumpe ca ochii din cap!

Şi îndată, Aziz şi vizirul, după datină, se retraseră şi rămaseră cinci zile în palat, ca să se odihnească de truda drumului.

În dimineaţa celei de a cincea zile, vizirul îşi puse mantia cea de sărbătoare şi merse, împreună cu Aziz să

se înfăţişeze dinaintea scaunului crăiesc. Mărturisi regelui dorinţa stăpânului său şi tăcu apoi cuviincios, aşteptând răspunsul.

Auzind vorbele vizirului, regele căzu deodată pe gânduri, plecă fruntea şi, încurcat şi mohorât, stete aşa o vreme, neştiind cum să dea răspuns trimisului puternicului rege al Oraşului Verde şi al munţilor Ispahanului. Căci ştia, de alte daţi, ce silă îi era fiicei sale de gândul căsniciei şi cu ce mânie are să întâmpine cererea regelui, aşa cum făcuse de-atâtea ori cu alte cereri asemănătoare ale altor crai de prin ţâri megieşe ori mai de departe.

Într-un târziu, regele, ridicându-şi fruntea, făcu semn căpeteniei eunucilor să se apropie şi porunci:

— Mergi numaidecât la stăpâna ta, Sett-Donia, du-i închinarea vizirului şi darurile ce ni le aduce, şi spune-i vorbă cu vorbă tot ce ai auzit din gura lui.

Eunucul sărută pământul dinaintea regelui şi pieri.

Peste un ceas, se întoarse cu nasul alungit până-n podele, şi spuse regelui:

— O, rege fără de seamăn al tuturor vremurilor, am mers în faţa stăpânei mele Sett-Donia, dar, de îndată ce i-am arătat cererea măritului vizir, ochii ei s-au aprins de mânie, s-a ridicat în picioare, a apucat un buzdugan şi s-a năpustit la mine să-mi crape capul. Eu am dat să fug cât am putut mai repede, dar ea m-a urmărit din uşă în uşă, strigându-mi:

— Dacă tata, împotriva voii mele, vrea să mă mărite, afle că soţul meu nu va avea vreme nici să-mi vadă chipul, căci am să-l ucid cu mâna mea şi pe urmă am să-mi iau şi eu viaţa!

Auzind spusele căpeteniei eunucilor...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, nu voi nicicum să lungească în acea noapte istoria.

Ci într-a o sută treizeci şi unu noapte

Ea urmă:

Aşadar, o, preafericitule rege, auzind spusele căpeteniei eunucilor, regele, tatăl Sett-Doniei, grăi către vizir şi către Aziz:

— Auzit-aţi şi voi cu urechile voastre. Duceţi, dară, regelui Soliman-Şah închinăciunea şi supunerea noastră, şi arătaţi-i ce ură poartă fiica mea împotriva căsătoriei. Facă Allah să ajungeţi cu bine în ţara voastră!

Vizirul şi Aziz, văzând că solia lor a rămas fără de izbândă, zoriră a se întoarce în Oraşul-Verde şi să arate regelui Soliman-Şah ceea ce i s-a răspuns.

Aflând vestea, regele, cuprins de mânie năprasnică, vroi să dea numaidecât poruncă emirilor şi căpeteniilor de oaste să adune neîntârziat oştile şi să năvălească peste insulele Camforului şi ale Cristalului.

Vizirul însă ceru îngăduinţă a grăi şi spuse:

— Măria-ta, nu e cu drept să faci aşa, căci vina nu-i a tatălui, ci a fiicei lui, şi piedica nu vine decât de la ea. Iar tatăl ei e tot aşa de mâhnit ca şi noi. Eu ţi-am împărtăşit ce vorbe grele a spus ea căpeteniei hadâmbilor!

Când îl auzi pe vizir vorbind astfel, regele Soliman-Şah îi dete dreptate şi se temu de răzbunarea prinţesei împotriva fiului său. Îşi spuse atunci în sine: „De-aş năvăli peste ţara lor şi aş lua-o în robie pe fată, tot n-ar folosi la nimic, pentru că ea a jurat să se omoare!“

Porunci să vie prinţul Diadem şi, mâhnit dinainte de necazul pe care avea să i-l pricinuiască, îi dezvălui adevărul. Ci prinţul Diadem, departe de a fi deznădăjduit, grăi hotărât către tatăl său:

— O, tată, nu socoti că am să las lucrurile aşa! Jur înaintea lui Allah că ori Sett-Donia va fi soţia mea, ori eu nu mai sunt Diadem, fiul tău! Cu preţul vieţii, voi răzbate până la ea!

Regele întrebă:

— Cum ai să faci?

El răspunse:

— Voi merge ca negustor. Şi ce-o mai fi, oi vedea!

Regele adăugă:

— Atunci, ia cu tine pe vizir şi pe Aziz.

Şi cumpără numaidecât mărfuri de o sută de dinari, le dărui lui Diadem şi, pe deasupra, îi dete şi toate comorile pe care le mai avea prin cuferele lui, precum şi o sută de mii de dinari de aur, şi cai, şi cămile, şi catâri, şi corturi bogate, căptuşite cu mătase de toate culorile.

Atunci Diadem sărută mâinile tatălui său, îşi puse hainele de drum şi merse la maică-sa să-i sărute şi ei mâinile. Iar maică-sa îi dete şi ea o sută de mii de dinari, şi plânse, şi chemă binecuvântarea lui Allah asupra lui, şi se rugă pentru dobândirea dorului său şi pentru întoarcerea cu bine printre ai lui — pe când cele cinci sute de femei din palat plângeau în hohote, înconjurând-o pe mama lui Diadem şi privindu-l pe prinţ sfioase, tăcute şi pline de dor. Ci Diadem ieşi îndată din iatacul mamei sale şi, luând cu el pe Aziz şi pe bătrânul vizir, dete porunca de plecare. Şi, cum Aziz plângea, îl întrebă:

— De ce plângi, frate Aziz?

Acela răspunse:

— Stăpâne al meu, Diadem, inima mea îmi spune că nu mă mai pot despărţi de tine; dar s-a scurs atâta amar de vreme de când am părăsit-o pe sărmana-mi mamă! Şi-acum, când caravana va ajunge în ţara mea, ce va face, sărmana de ea, când n-are să mă vadă printre negustori?

Diadem răspunse:

— Nu te tulbura, Aziz! Te vei întoarce în ţara ta de îndată ce Allah va voi a ne înlesni să izbândim întru cele ce năzuim.

Şi porniră la drum.

Şi merseră fără de popas, în tovărăşia înţeleptului vizir care, ca să-i desfăteze şi ca să aline dorul lui Diadem, le povestea tot istorii de cele fără de pereche. Iar Aziz, la rându-i, spunea şi el lui Diadem poeme minunate şi ticluia stihuri pline de farmec despre chinurile iubirii şi despre

cei îndrăgostiţi.

După o lună de mers, ajunseră la cetatea Insulelor Camforului şi ale Cristalului. Iar când intrară în sukul cel mare al negustorilor, Diadem simţi că i se şi uşurase povara grijilor şi că inima începuse să-i bată sprinten şi înviorat. După îndemnul lui Aziz, descălecară la hanul cel mare, închiriată numai pentru ei toate prăvăliile de jos şi toate odăile de sus, până când vizirul avea să găsească vreo casă în oraş. Orânduiră mărfurile în magazii şi, după ce se hodiniră la han vreme de patru zile, se duseră să cunoască pe ceilalţi negustori din sukul de mătăsuri.

Pe drum, vizirul spuse lui Diadem şi lui Aziz:

— Socot că, înainte de toate, avem de făcut un lucru fără de care n-am izbuti nicicând să izbândim.

Ei răspunseră:

— Stăm gala a te asculta, căci bătrânii sunt rodnici în gânduri bune, mai cu seamă când au trecut prin câte ai trecut tu.

El grăi:

— Gândul meu este aşa: în loc de a lăsa mărfurile noastre închise la han, unde cumpărătorii nu au cum a le vedea, mai bine-i să deschidem, pentru tine, prinţule Diadem, ca pentru un neguţător ce te afli, o prăvălie mare chiar în sukul de mătăsuri. Tu vei rămâne la intrarea în prăvălie ca să vinzi şi ca să arăţi marfa, pe când Aziz îţi va aduce stofele din fundul prăvăliei şi le va desfăşura. Şi-astfel, tu fiind fără pereche de frumos, şi nici Aziz nefiind mai puţin, în scurtă vreme prăvălia noastră va fi cea mai cercetată de muşterii, din toată piaţa.

Diadem răspunse:

— Gândul tău e straşnic!

Şi, îmbrăcat cum era în frumoasa-i haină de negustor bogat, intră în sukul cel mare de mătăsuri, urmat de Aziz, de vizir şi de toţi slujitorii lui.

Când negustorii din piaţă îl văzură pe Diadem trecând rămaseră năuci de frumuseţea lui şi nici nu se mai gândiră la muşteriii lor. Cei ce tocmai tăiau stofele

rămaseră cu foarfecele în sus! Iar cei care cumpărau nu mai aveau grija la ce cumpărau! Şi se întrebau cu toţii de-a valma: „Au nu cumva, portarul Raduan, chelarul grădinilor raiului, a uitat porţile deschise, de-a coborât pe pământ acest flăcău din ceruri?“ Iar alţii, la trecerea lui, strigau: „Ya Allah! mândri mai sunt îngerii!”

Ajungând în mijlocul sukului, întrebară unde se află şeicul cel mare al neguţătorilor şi se îndreptară către prăvălia pe care toţi se repeziră să le-o arate. Când ajunseră acolo, cei ce se găseau de faţă se ridicară în picioare în cinstea lor, gândind; „Bătrânul acesta preacinstit trebuie să fie tatăl celor doi flăcăi atâta de frumoşi”. Iar vizirul, după temenelile cuvenite, îi întrebă:

— O, neguţătorilor, care dintre voi este marele şeic al sukului?

Ei răspunseră:

— Acesta-i.

Vizirul privi către negustorul arătat, şi văzu că era un bătrân înalt, cu barba albă şi cu faţa surâzătoare, care sări numaidecât să-i întâmpine şi să-i poftească în prăvălia lui, urându-le din inimă bună venire. Îi îmbie să se aşeze pe covoare lângă el şi le spuse:

— Stau gata să vă slujesc întru orice veţi dori!

Atunci vizirul grăi:

— O, mult preaîndatoritorule şeic, iată că de ani de zile călătoresc cu aceşti doi băieţi ai mei prin cetăţi şi ţinuturi, ca să le arăt tot felul de popoare, spre a le plini învăţătura, a-i deprinde a vinde, a cumpăra şi a-şi scoate câştigul din cunoaşterea obiceiurilor şi a datinelor tuturor neamurilor. Întru asemenea rosturi, am vrea să ne aşezăm aici o bucată de vreme, aşa ca flăcăii mei să-şi bucure privirile cu toate frumuseţile acestei cetăţi şi să deprindă de la locuitorii de aici gingăşia în purtare şi bunăcuviinţa. Te-am ruga, dară, să ne ajuţi a închiria o prăvălie largă şi bine aşezată, pentru a ne întinde acolo mărfurile aduse din ţara nostră cea îndepărtată.

La aceste vorbe, starostele pieţii răspunse:

— Hotărât! Mi-e bucurie să vă slujesc — pe capul şi pe ochii mei!

Şi se întoarse către tineri, ca să-i privească mai bine. Ci, de la întâia ochire, se tulbură fără de margini, atâta îl minună frumuseţea lor. Căci şeicul pieţii aceleia nu se sfia să se îndrăgostească până la nebunie de ochii frumoşi ai tuturor flăcăilor, iar patima lui cea mai mare înclina mai cu seamă către băieţi decât către fetele cele tinere, şi cel mai mult îi plăcea gustul acriu al ţâncilor. Gândi, dar, în sineşi: „Slavă şi închinare celui care i-a izvodit şi i-a închipuit şi, dintr-o pulbere fără de suflare, a întocmit asemenea frumuseţi!“

Şi se ridică să-i slujească, aşa cum niciun rob nu s-ar fi priceput mai bine să-l slujească pe stăpânii său, şi se mărturisi cu totul la poruncile lor. Se grăbi să-i ducă pe tustrei şi să le arate prăvăliile libere, şi le alese el însuşi una, chiar în mijlocul sukului. Era prăvălia cea mai frumoasă, cea mai luminoasă, cea mai largă şi cea mai bine aşezată dintre toate, clădită cu gust ales, împodobită cu galantare din lemn frumos jilţuit şi cu tot felul de rafturi de fildeş, de abanos şi de cristal, puse unele peste altele. Uliţa din faţa ei era bine măturată şi stropită, iar la vreme de noapte paznicul sukului stătea de obicei chiar acolo, dinaintea uşii. Şeicul, odată învoiţi în ce priveşte preţul, înmână vizirului cheile şi-i spuse:

— Allah facă din ea o prăvălie aducătoare de spor şi de binecuvântare, în mâinile fiilor tăi, sub semnele bune ale acestei luminoase zile!

După care vizirul porunci să se aducă şi să se orânduiască în prăvălie mărfurile de preţ, stofele cele frumoase, atlazurile şi toate comorile de nestemate ce fuseseră scoase din dulapurile regelui Soliman-Şah. Iar când toată treaba se sfârşi, îi duse pe cei doi tineri să facă o baie bună, la hammamul aflat la câţiva paşi, lângă poarta cea mare a sukului, hammam vestit pentru curăţenia şi pentru marmura lui strălucitoare, unde se ajunge urcând cinci trepte pe care se aflau aşezaţi

papucii de lemn, perechi-perechi.

Cei doi prieteni, isprăvind repede baia, nu-l mai aşteptară şi pe vizir să sfârşească, de grăbiţi ce erau să-şi ia locul în prăvălie. Porniră, dar, veseli, şi cel dintâi ins pe care-l văzură fu bătrânul şeic al sukului care aştepta zbuciumat pe trepte ieşirea lor de la hammam. Cum baia dase încă şi mai multă strălucire şi frăgezime frumuseţii şi chipului lor, bătrânul...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci şi doua noapte

Ea urmă:

Cum baia dase încă şi mai multă strălucire şi frăgezime frumuseţii şi chipului lor, bătrânul îi asemui, în sinea lui, cu doi pui de căprioară zvelţi şi neastâmpăraţi. Văzu cât de trandafirii li se făcuseră obrajii, cât de adânci erau ochii lor negri, cât de luminoasă le era faţa. Erau frumoşi ca două ramuri împodobite de sclipirile roadelor lor, sau ca două luni pline şi albe. Şi-i veniră în minte stihurile poetului:

Când, doar de-i ating mâna în treacăt, simt deodată
Fiinţa mea uimită cum geme-nfiorată,
Iar simţurile-mi toate îşi pierd senina pace,
Doar la această scurtă atingere — ce-aş face
De i-aş vedea-ntreg trupul în care se îmbină
Mari limpezimi de *ape cu aur de lumină?*

Ieşi, dar, în întâmpinarea lor şi le spuse:

— Flăcăilor, fie-vă baia ca un desfăt şi facă Allah să nu vă lipsească nicicând plăcerile, ci pururea împrospătească-vi-le!

Răspunse Diadem, cu cea mai fermecătoare duioşie a lui şi cu cea mai dulce mlădiere de grai:

— Ne-ar fi bucurat să împărtăşim cu tine plăcerea aceasta!

Şi amândoi îl înconjurară cuviincios şi, drept cinstire pentru vârsta şi pentru rangul lui de şeic al sukului, mergeau înaintea lui, deschizându-i calea şi îndreptându-se către prăvălia lor.

Cum mergeau aşa înainte-i, bătrânul şeic putu vedea ce mândru le era mersul şi cum li se legăna trupul sub haină la fiecare pas. Abia mai stăpânindu-şi înfiorarea, ochii i se aprinseră, răsuflarea i se schimbă, nările i se umflară, şi începu să şoptească versuri cu înţelesuri ocolite:

Nicio mirare nu-i că, dintre forme,
Cele ce ne vrăjesc în primul rând —
Oricât de grele-ar fi, de-ar fi enorme —
Cele rotunde, doar acelea sunt!
Căci de priveşti, sus, veşnicele sfere
Ce se-vârtesc în slăvi, tremurătoare,
Şi tot ce e rotund: numai mistere
Şi freamăt sunt, şi farmec, şi mişcare...

Cei doi tineri, auzindu-le, habar n-aveau ce vor ele să spună, ci, dimpotrivă, socotiră a ghici în ele o laudă gingaşă făcută lor, fură tare mişcaţi, îi mulţumiră şeicului şi ţinură cu tot dinadinsul să meargă cu el la hammam, pentru a-i face plăcere. Iar starostele pieţii, izmenindu-se a se împotrivi oarecum, primi, scăpărând de dorinţă în sinea lui, şi luă laolaltă cu ei drumul îndărăt către hammam.

Când intrară, îi văzu vizirul, ce tocmai se zvânta într-una dintre săli. Zărindu-l şi pe şeic, veni în întâmpinarea lor până la havuzul din mijloc, unde se opriseră, şi-l pofti călduros pe şeic să intre în sala în care se afla el. Ci bătrânul spuse că nu voia să treacă măsura, folosindu-se de atâta bunătate, mai ales că Diadem şi Aziz îl ţineau fiecare de-o mână, îndrumându-l către sala pe care şi-o

opriseră pentru ei. Atunci vizirul nu mai stărui şi se întoarse să se zvânteze.

Rămânând singuri, Aziz şi Diadem îl dezbrăcară pe bătrânul şeic, apoi se dezbrăcară şi ei şi se apucară să-l frece pe spate, cu toată străşnicia, în vreme ce el, pe sub sprâncene, strecura către ei priviri furişe. Pe urmă Diadem îşi luă sarcina de cinste de a-l săpuni, iar lui Aziz îi rămânea plăcerea de a turna apă peste el cu un ciubăraş de aramă. Stând aşa, între ei doi, şeicul se credea în rai.

Şi-l tot săpuniră astfel, îl frecară şi-l spălară, până ce, spre marea ciudă a şeicului, vizirul veni între ei. Atunci îl şterseră cu ştergarele calde, apoi cu prosoapele cele răcoroase şi înmiresmate, îl îmbrăcară şi-l duseră pe-o bancă, unde-i aduseră fel de fel de sorbeturi cu mosc şi cu suc de trandafiri.

Şeicul se prefăcea a lua aminte la cele ce vorbea vizirul, ci sufletul şi ochii lui nu mai erau decât pentru cei doi tinerei ce alergau, strălucitori, de colo până colo, ca să-l slujească. Iar când vizirul îi grăi urările cele obişnuite la hammam după scaldă, el răspunse:

— Ce binecuvântare a intrat o dată cu voi în oraşul nostru, şi ce fericire este sosirea voastră!

După care rosti aceste stihuri:

Colinele, când i-au văzut venind,
Au înverzit. Iar veşteda câmpie
A tresărit şi-a înflorit zâmbind.
Şi oameni, şi pâmânt, cu bucurie,
Strigară-ntâmpinându-i: „Bun venit!
Şi bună pace! Şi prietenie!“

Tustrei îi mulţumiră pentru bunăvoinţa fără de seamăn pe care le-o arăta, iar el răspunse:

— Allah să vă deie la toţi viaţa cea mai plăcută şi să-i apere de deochi, strălucite neguţător, pe frumoşii tăi flăcăi!

Vizirul spuse:

— Iar ţie, prin marea mila lui Allah, fie-ţi baia o înviorare de putere şi de sănătate! Căci, preacinstitule şeic, au nu-i aşa că apa este adevăratul bun al vieţii în această lume şi hammamul un loc al desfătărilor?

Starostele sukului răspunse:

— Aşa-i, pe Allah! Câte minuni de versuri n-a izvodit hammamul prin pana multor mari poeţi! Nu care cumva cunoaşteţi asemenea stihuri?

Diadem, cel dintâi, începu:

O, hammam, tu, viaţă dulce,
Vis vrăjit şi dor!
O, hammam, prin tine curge
Timpu-n iute zbor.
Ah, că nu pot, în măreaţă
Vrajă să rămân,
O, hammam, întreaga viaţă
Să mă ţii la sân!
Raiul tot, pe lângă tine,
Pare-un biet ungher.
Jad de-ai fi, mi-ar fi mai bine-n
Iadul tău să pier.

După ce Diadem spuse această poezie, Aziz urmă:

Lăcaşu-acesta — care-a *prins pe pietre*
A pietrei floare — prin căldura lui
Părea-ţi-ar gură-a iadului, cu vetre
De flăcări mari, cu aburi alb-verzui,
De n-ai gusta îndată-n dulcea-i scaldă
Plăceri care te-nvăluie-n fiori,
De *n-ai vedea-n mijlocu-i laolaltă*
Atâtea lune şi atâţia sori.

Când termină, Aziz se aşeză lângă Diadem, iar starostele pieţei, vrăjit de gingăşia şi de harurile lor,

strigă:

— Pe Allah! voi legaţi laolaltă harul cuvântului cu frumuseţea cea mai desăvârşită! Lăsaţi-mă acum şi pe mine să vă cânt câteva stihuri, căci cântecul face şi mai frumoasă o poezie.

Îşi sprijini obrazul în palmă, închise ochii pe jumătate şi, legănându-şi capul, începu să cânte încetişor:

Foc de hammam, ni-i viată-a ta căldură!
O, focule, în trup ne torni, tării,
Iar inimile noastre le-nmlădii
Şi le alini de toate câte-ndură!

Hammam o, aer cald, havuze-n rouă,
Lucinde marmuri, susur de izvor,
Săli adumbrite, mosc aromitor,
Înmiresmate trupuri — mă-nchin vouă!

Hammam, tu arzi de-un joc ce ni-i balsam,
Nestins mereu, strălucitor mereu,
Şi adumbrit mereu de-un abur greu,
Cu inima şi dorul meu, hammam!

Privi apoi pe cei doi tineri şi îşi lăsă sufletul să hoinărească în voie prin grădina frumuseţii lor.

Iar ei, ascultând cântecul, rămaseră cu totul fermecaţi şi uimiţi de măiestria şeicului. Îi mulţumiră din suflet şi, cum se lăsa noaptea, îl însoţiră până la poarta hammamului. Dar, oricât stărui poftindu-i sa ia masa în seara aceea la el acasă, ei nu primiră, cerându-şi iertare, îşi luară rămas bun şi plecară, în vreme ce bătrânul şeic, pironit locului, îi urmărea cu privirea.

Se întoarseră, dar, acasă, mâncară, băură şi se culcară cu toţii fericiţi, dormind până dimineaţa. Atunci se sculară, se spălară după sfânta datină, şi-şi făcură rugăciunea. Apoi, când porţile sukului fură date în lături, se îndreptară către prăvălia lor, pe care o deschiseră

pentru întâia oară.

Slujitorii orânduiseră prăvălia cu mare dichis, o îmbrăcaseră în perdele de mătase şi aşternuseră la locul potrivit două covoare împărăteşti, ce puteau preţui la o mie de dinari fiecare, şi două perini împodobite cu ciucuri şi cu flori de aur, ce puteau preţui o sută de dinari fiecare. Iar pe rafturile de fildeş, de abanos şi de cristal stăteau frumos rânduite mărfurile cele scumpe şi comorile de nestemate.

Diadem se aşeză pe unul din covoare, Aziz pe celălalt, iar vizirul între ei, chiar în mijlocul prăvăliei, cu slujitorii împrejur, întrecându-se care mai de care să le împlinească poruncile.

Şi îndată toţi locuitorii aflară de această minune de prăvălie, iar muşteriii începură să curgă din toate părţile, fiecare primind cumpărăturile din mâna tânărului numit Diadem, a cărui frumuseţe de faimă întorcea toate capetele şi ducea la pierderea minţilor. Vizirul, văzând că treaba merge de minune, sfătui încă odată pe Diadem şi pe Aziz să fie cu ochii în patru, şi plecă liniştit să se odihnească acasă.

Aşa merseră lucrurile o vreme, până ce Diadem, văzând că nimic nu se vestea din partea domniţei Donia, începu să-şi piardă răbdarea şi somnul. Într-o zi însă, cum sta de vorbă despre necazurile lui cu prietenul său Aziz, iată că zăriră trecând pe dinaintea prăvăliei lor...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci şi treia noapte

Ea urmă:

Într-o zi însă, cum sta de vorbă despre necazurile lui cu prietenul său Aziz, iată că zăriră trecând pe dinaintea prăvăliei lor, prin piaţă, o bătrână învăluită într-un izar lung de atlaz negru. Când dete cu ochii de prăvălia cea

minunată şi de frumosul negustoraş aşezat pe covor, se îndreptă zorită într-acolo, îl salută pe flăcăul care, după ce-i răspunse cuviincios la semnele ce i le făcea Aziz din fundul prăvăliei, se ridică în cinstea ei şi-i surâse cât mai dulce. O pofti apoi să ia loc pe covor, se aşeză lângă ea şi începu să-i facă vânt cu evantaiul, până ce o văzu hodinită şi răcorită.

Atunci bătrâna îl întrebă pe Diadem:

— Flăcăule, o, tu care închipuieşti toate desăvârşirile şi toate frumuseţile, eşti oare de-aici, din ţara noastră?

Diadem, cu glasu-i dulce şi plin de farmec, îi răspunse:

— Pe Allah, stăpână, pentru întâia oară pun piciorul în aceste locuri, unde am venit numai spre a mă desfăta privindu-le. Iar ca să-mi fac de lucru o parte din timp, vând şi cumpăr.

Bătrâna grăi:

— Fii bine venit, frumosule oaspe al oraşului nostru! Şi ce mărfuri aduci tu din ţările cele depărtate? Dă-mi să văd şi eu ce ai mai frumos, căci frumosul la frumos trage.

Diadem, mişcat de vorbele acestea alese, îi zâmbi a mulţumire şi-i spuse:

— În prăvălia mea nu am decât lucruri ce nu se poate să nu-ţi placă, vrednice de fiice de regi şi de făpturi prea alese ca tine.

Bătrâna răspunse:

— Tocmai voiam să cumpăr o stofă cât mai frumoasă pentru o rochie hărăzită domniţei Donia, fiica regelui nostru Şahraman.

Auzind numele celei de care-i era plină inima, Diadem nu-şi mai putu înfrâna sufletul şi strigă lui Aziz:

— Aziz, adă-mi repede tot ce-i mai frumos şi mai scump între mărfurile noastre!

Atunci Aziz deschise un dulap clădit în zid şi în care nu se afla decât un val de stofă, dar ce stofă! Partea din afară, împodobită cu ciucuri de aur, era din urşinic de Damasc, pe care străluceau suave tot felul de închipuiri de flori şi de păsări, în mijlocul cărora horea un elefant

năuc. Şi se revărsa din ea un belşug de miresme ce pătrundeau până în suflet. Aziz aduse vigul acela lui Diadem, care-l desfăşură, dând la iveală frumuseţile fără de seamăn ale stofei aceleia, menită parcă anume pentru rochia vreunei hurii din rai ori a vreunei domniţe fermecate. A o zugrăvi şi-a înşira toate nestematele cu care era împodobită ori toate alesăturile sub care i se învăluia urzeala, numai poeţii cu harul lui Allah ar putea izbuti, în stihuri.

Diadem desfăşura încet stofa dinaintea bătrânei, care nu ştia la ce să se uite mai mult — la frumuseţea stofei, ori la chipul vrăjit al flăcăului cu ochi negri. Privind aşa farmecele fragede ale negustoraşului, bătrâna îşi simţea trupul cuprins ca de flăcări.

Când putu grăi, spuse lui Diadem, privindu-l cu ochii aprinşi de patimă:

— Îmi place stofa. Cât am a-ţi plăti?

El se ploconi şi răspunse:

— Sunt plătit peste măsură prin fericirea de a te fi cunoscut!

Atunci bătrâna strigă:

— O, flăcăule fără de seamăn, fericită femeia care poate să se culce la pieptul tău! Ci unde-s fecioarele vrednice de tine? Din parte-mi, nu ştiu decât una singură pe întregul pământ! Spune-mi, tinere cerb, care ţi-i numele?

El răspunse;

— Mă cheamă Diadem.

Atunci bătrâna şopti:

— Dar acesta-i un nume ce nu se dă decât fiilor de regi! Cum de poate un negustor să poarte numele de „Cunună-de-rege“?

Atunci Aziz, care toată vremea nu spusese o vorbă, se apropie ea să-şi scoată prietenul din încurcătură şi răspunse bătrânei:

— Este singurul fiu al părinţilor săi, care-l iubesc atâta, încât au voit să-i dea un nume cum se dă fiilor de regi.

Ea spuse

— Aşa-i: dacă Frumuseţea ar trebui să-şi aleagă un rege, numai pe Diadem şi l-ar alege! Află, Diadem, că bătrâna de mine nu mai sunt de-acum înainte decât roaba ta, şi martor mi-i Allah pentru credinţa faţă de tine! Ai să vezi nezăbavnic ce am să fac întru folosul tău. Allah să te ocrotească şi să te păzească de deochiul lumii!

Luă apoi vigul cel scump de mătase şi plecă.

Cu sufletul încă tremurând de bucurie, ajunse la domniţa Donia, pe care ea o alăptase când era mică şi căreia îi ţinea loc de mamă. Intră, dară, ţinând cu mândrie sub braţ stofa cea scumpă. Donia întrebă:

— O, doică, ce-mi mai aduci? Arată-mi!

Ea răspunse:

— Stăpâna mea, domniţă Donia, ia şi priveşte!

Şi desfăcu stofa. Atunci Donia, cu mare fericire şi cu bucuria în ochi, strigă:

— O, ce minune! Asta nu-i stofă din ţările noastre.

Bătrâna răspunse:

— Aşa-i, e tare frumoasă. Dar ce-ai mai spune când l-ai vedea pe tânărul negustor care mi-a dăruit-o pentru tine! De bună seamă că chelarul cerurilor, Raduan, trebuie să fi uitat a închide porţile Raiului, de-a lăsat, să coboare un asemenea înger care să bucure sufletul muritorilor! O, stăpână, mult aş mai vrea să-l văd pe flăcăul acesta strălucitor dormind la sânul tău...

Dar Donia strigă:

— O, cum de cutezi tu, doică, să-mi vorbeşti de bărbaţi, şi ce pâclă ţi-a întunecat aşa, deodată, mintea? Taci, şi dă-mi stofa ceea s-o cercetez mai de-aproape!

Luă stofa şi începu s-o mângâie şi să şi-o potrivească pe trup, întorcându-se către doică-sa, care îi spuse:

— Stăpână, eşti frumoasă, dar două frumuseţi sunt mai mult decât una singură!

Ci Sett-Donia strigă iar:

— Ah! mancă afurisită, să nu mai scoţi o vorbă! Du-te doar la acel negustor şi întreabă-l dacă are vreo dorinţă

de spus ori vreun hatâr de cerut, şi regele, tatăl meu, numaidecât are să i le împlinească.

Bătrâna începu să râdă şi, clipind din ochi, spuse:

— O dorinţă? Pe Allah! Cine n-are nicio dorinţă?

Şi se ridică în grabă şi alergă la prăvălia lui Diadem

Când o văzu venind, Diadem îşi simţi inima prinzând aripi de bucurie, o luă de mâină, o aşeză lângă el şi-o ospătă cu sorbeturi şi cu dulceţuri. Atunci bătrâna grăi:

— Îţi aduc o veste bună. Stăpâna mea, Donia, te salută şi-ţi spune: „Prin venirea ta, ne-ai cinstit şi ne-ai luminat oraşul. De ai vreo dorinţă, mărturiseşte-o!“

Diadem ascultă năpădit de bucurie, pieptul i se umplu de senin şi voioşie, şi gândi în sine: „Treaba merge bine!“ Răspunse apoi bătrânei:

— N-am decât o dorinţă: să izbutesc a trimite domniţei Donia o scrisoare pe care vreau să i-o scriu şi să capăt răspuns.

Doica grăi:

— Ascult şi mă supun!

Atunci Diadem strigă lui Aziz:

— Dă-mi călimara de aramă, hârtie şi kalamul!

După ce Aziz i le aduse, Diadem scrise în stihuri următoarele:

Hârtia ce-ţi trimit, preînalto,
Ţi-aduce daruri şi comori
Păstrate-n tainele din suflet
Şi adunate dor cu dor:
Întâi e focul din lăuntru-mi,
Care neîncetat mă arde;
Al doilea este iubirea,
Cu chinul de a-ţi fi departe;
Al treilea mi-e viaţa însăşi,
Ca şi statornicia ei;
Al patrulea este aleanul,
Din care mi-am făcut temei;
Al cincelea este nădejdea

Că ochii-mi se vor veseli;
Al şaselea e rugămmtea:
Să mă aştepţi, sau tu să vii!

Apoi, la sfârşitul scrisorii, ca semnătură, adăugă:

Aceste rânduri au fost scrise
De robul unui dor-blestem,
De un ocnaş legat în vise,
De cel bolnav de-un chin suprem,
De cel ce-n ochii tăi se-nchise,
De negustorul Diadem.

Pe urmă reciti scrisoarea, o presără cu nisip, o scutură, o pecetlui, o împături şi o dete în mâna bătrânei, strecurând şi o pungă cu o mie de dinari. Iar bătrâna, după ce se rugă lui Allah pentru izbândă, se întoarse grabnic la stăpâna ei, care o întrebă:

— Acum, doică, spune-mi care-i dorinţa negustorului, ca să mă duc îndată la tata, să-l rog să i-o împlinească!

Bătrâna răspunse:

— Stăpână, nu ştiu cu adevărat care i-i dorinţa, căci iată scrisoarea al cărei cuprins nu-l cunosc.

Şi îi dete scrisoarea.

După ce o ceti, domniţa Donia strigă:

— A, negustor neobrăzat! Cum de cutează el să-şi ridice ochii până la mine?

Şi, de mânie, începu să se bată cu palmele peste obraji, zicând:

— Ar trebui să pun să-l spânzure pe mişel chiar dinaintea prăvăliei lui!

Bătrâna atunci întrebă, făcând pe nevinovata:

— Au ce-o fi scriind atâta de cumplit în scrisoarea ceea? Nu cumva va fi cerând cine ştie ce preţ anapoda pentru vigul lui de mătase?

Ea răspunse:

— Mai rău: nu-i vorba decât de dragoste şi de patimi!

Bătrâna o-ntoarse:

— Mare cutezanţă. Zău aşa! S-ar cădea, stăpână, să-i dai un răspuns din care să priceapă şi el ce poate să-l pască de va mai îndrăzni una ca asta.

Ea zise:

— Aşa-i! Ci mă tem că atunci s-ar face şi mai cutezător.

Bătrâna o îndemnă:

— Ba nu: l-ar face să-şi caute de treabă!

Atunci Sett-Donia zise:

— Dă-mi călimara şi kalamul.

Şi scrise în stihuri:

Eşti orb şi-ţi faci năluci! Vrei pân' la stele
S-ajungi, de parcă-ar fi putut vreodată
Un muritor să suie-n cer la ele
Şi printre aştrii nopţii să străbată!

Ci, ca să-ţi deschid ochii, iată, jur
Pe cel ce te-a făcut un vierme-al firii
Şi-a izvodit şi, astrele-n azur
Neîntinate-n slava nemuririi

De vei mai cuteza să-mi scrii cândva,
Voi da poruncă să te răstignească
Pe-un arbor blestemat, iar moartea ta
Drept pildă ticăloşilor slujească!

Pe urmă, pecetluind scrisoarea, o dete bătrânei, care alergă degrabă la Diadem cel ars de nerăbdare. Prinţul îi mulţumi, deschise scrisoarea, o ceti şi, cuprins de mâhnire adâncă, spuse trist bătrânei:

— Mă ameninţă cu moartea, ci eu nu mă tem de moarte, căci viaţa mi-i chin şi mai mare. Şi de-ar fi să mor, eu tot am să-i răspund!

Bătrâna grăi:

— Scumpă mi-i viaţa ta! Şi am să te ajut din toate puterile şi am să împart cu tine toate primejdiile. Scrie-i,

dar, şi dă-ncoace scrisoarea!

Diadem strigă lui Aziz:

Ia o mie de dinari şi dăruie-i acestei măicuţe. Şi s-avem credinţă în Allah cel atotputernic!

Scrise apoi pe hârtie stihurile următoare:

Deci visul meu din orice seară
Ea mi-l ameninţă cu moarte.
Nu ştie tânăra fecioară
Că numai moartea face parte
De-a păcii fără moarte ţară,
Şi nici că tot ce se-nfioară
Stă-n mâna neclintitei Soarte.

Au mila ei n-ar fi cu cale
Să-ncline mai ales spre cei
Al căror dor muiat în jale
E către astfel de femei
Ce nu se-ntină-n neagra vale,
Iar cei de firul nu dau ocoale
Spre nentinatul lor ştiubei?

O, biete doruri ale mele,
Să nu mai năzuiţi nimic!
Lăsaţi-mi inima-n zăbrele
Să se sfârşească pic cu pic.
Nădejdea-mi să-şi aştearnă
Zăbranicele peste ele
Şi peste visul meu calic!

Dar tu, cu inima-ţi de piatră,
Să nu crezi că-am să tac înfrânt!
Decât să sufăr o maratră
Durere, fără ţel şi frânt,
Mai bine-n jalea-mi idolatră
Dintr-un mormânt mi-oi face vatră,
Să nu mai fiu aşa cum sunt!

Şi cu lacrimi în ochi, dete bătrânei scrisoarea şi-i spuse:

— Te necăjim, vai, zadarnic! Sufletul meu îmi spune că nu-mi mai rămâne decât să mor.

Ea îi răspunse:

— Lasă închipuirile cele negre şi amăgitoare, mândrule flăcău, şi priveşte-te! Au nu eşti tu soarele însuşi? Şi nu-i ea luna? Cum de socoţi că eu, care mi-am trecut viaţa numai în uneltiri de dragoste, n-am să ştiu a împreuna frumuseţile voastre? Linişteşte-ţi sufletul şi alină-ţi grijile care te mâhnesc. Am să-ţi aduc fără de zăbavă veşti de bucurie.

Cu asemenea vorbe îl părăsi pe prinţul Diadem, după ce...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci şi patra noapte

Ea urmă:

Cu asemenea vorbe, îl părăsi pe prinţul Diadem, după ce ascunse bine scrisoarea în păr, şi se duse la stăpâna ei. Intră la ea, îi sărută dreapta şi se aşeză fără a spune o vorbă. Dar, după un răstimp, grăi:

— Copilă multiubită, părul meu bătrân s-a despletit şi nu mai am putere să-l pun în rânduială. Porunceşte, rogu-te, vreunei roabe să vină să mă pieptene.

Dar Sett-Donia strigă:

— Doică scumpă, eu însămi am să te pieptăn, aşa cum şi tu ai făcut de-atâtea ori cu mine!

Şi domniţa Donia începu să desfacă pletele albe ale doicii şi se pregătea să i le pieptene, când, deodată, răvaşul lui Diadem alunecă pe covor.

Sett-Donia, uimită, voi să-l ridice, dar bătrâna strigă:

— Copila mea, dă-mi hârtia! Pesemne că s-a prins în părul meu când mă aflam la tânărul negustor. Alerg să i-o

înapoiez!

Însă Donia se grăbi s-o deschidă şi să-i citească cuprinsul. Îşi încruntă sprâncenele şi strigă:

— Ah, doică blestemată, ăsta-i vreunul din vicleşugurile tale! Au cine mi l-a trimis pe negustoraşul ăsta, pacostea şi neobrăzatul? De prin ce ţară cutează el să vină până la mine? Iar eu, Donia, cum m-aş ticăloşi până-ntr-atâta încât să mă uit la un om care nu-i nici de rangul şi nici de neamul meu? Ah, nemernico, nu ţi-am spus oare că mişelul acesta are să se facă şi mai cutezător?

Bătrâna spuse:

— Aşa-i, domniţă, e un adevărat Şeitan! Cutezanţa lui e curat diavolească! Dar, copilă şi stăpână a mea, scrie-i pentru cea din urmă oară, şi-ţi dau încredinţare că se va supune voinţei tale! Altfel, să pui să fie răstignit, iar pe mine laolaltă cu el!

Atunci domniţa Donia luă kalamul şi înşiră următoarele stihuri:

Smintitule, au tu nu ştii
Că-n aerul din juru-ţi joacă
Primejdia de-a nu mai fi?

Nu ştii că-s ape care-neacă,
De-ncerci să intri-n vadul lor?
Şi sunt unghere-n care, *dacă*

Ar vrea să calce-un muritor,
El se va şi topi, *pe dată?*
Tu cugeţi să te nalţi în zbor

La stele-n cer, când lumea toată,
De-ar pune mână lângă mână,
Tot n-ar răzbate-n slăvi vreodată?

Cutezi, cu inima-ţi păgână,
Să-mbrăţişezi, fie şi-n vis.

Vreo hurie — să-ţi faci cadână?

Ia bine-aminte ce ţi-am zis!
Altminteri, croncănind, a moarte,
Asupră-ţi, ca dîntr-un abis.

Cu negre aripi, de departe
Veni-vor corbii-n stol, mereu;
Peste mormântul tău să poarte

Al spaimei duh, rotind din greu.

După care împături şi pecetlui scrisoarea, o dote bătrânei care, a doua zi, dis-de-dimineaţă alergă s-o înmâneze lui Diadem. Cetind-o, Diadem înţelese că nicio nădejde nu mai trebuia să-i încălzească inima şi, întorcându-se către Aziz, îl întrebă:

— Frate Aziz, învaţă-mă ce-i de făcut? Nu mă mai simt în stare să-i dau un răspuns cumpănit!

Aziz răspunse:

— Am să încerc eu în locul şi-n numele tău.

Diadem grăi:

— Bine, Aziz, scrie-i tu, slujindu-te de toată măiestria ta.

Atunci Aziz luă o hârtie pe care aşternu aceste strofe:

Doamne, pe cei cinci Drepţi! dă-mi ajutor!
Un chin mă seacă, zac topit de vlagă.
Ah, izbăveşte-mi inima de dor,
Din zgura suferinţei mă dezleagă.

Tu taina mi-o cunoşti, al cărei foc
Lăuntrurile-mi arde. Ştii prea bine
Cruzimea celei ce, oricât mă rog,
Oricât o chem, m-alungă de la sine.

Vreau fruntea să-mi ridic, ţin ochiu-nchis.

Dar nu mai scap din vălul ce mă soarbe,
În care mă scufund ca-ntr-un abis
În sinul deznădejdii mele oarbe.

Curajul meu, Părinte, s-a sfârşit,
Râvnesc mereu iubirea ei zadarnic,
O, *nemiloaso, tu, cu păr cernit,*
Crezi tu că ţi-este ceru-atât de darnic

Întru-al Ursitei oamenilor crug
Şi-ntru-nfruntarea crâncenei Năpaste,
De-ţi place să-l tot chinui ca pe rug
Pe cel ce pururi va să te adaste?

Pricepe, dar: e-un suflet neînfrânt,
Ce numai pentru tine întâia oară
A părăsit şi tată, şi pământ,
Şi casă, şi prieteni dragi, şi ţară.

La urmă, Aziz întinse lui Diadem hârtia pe care o scrisese, iar Diadem, cetind versurile, ca să le vadă cum sunau, se arătă mulţumit de ele şi spuse lui Aziz:

— Sunt minunate!

Şi dete scrisoarea bătrânei doice, care alergă s-o ducă Doniei.

Când domniţa văzu cele scrise în scrisoare, clocotind de mânie împotriva bătrânei, strigă:

— Mancă afurisită, numai tu eşti pricina umilinţelor pe care le îndur! Ah, izvod de piaze rele, să nu te mai văd în ochii mei! Ieşi numaidecât, ori pun robii să te vrâsteze cu lovituri de bice şi-ţi sfărâm oasele sub călcâiele mele!

Fără a mai zăbovi, bătrâna se repezi afară, căci Donia se pregătea să strige robii. Cu sufletul la gură, alergă să-şi povestească nenorocirea celor doi prieteni şi să se pună sub ocrotirea lor.

La această veste, Diadem fu nespus de mâhnit şi grăi bătrânei, mângâind-o trist:

— Jur pe Allah, măicuţă: mă simt acum de două ori mai mâhnit văzându-te că înduri urmările greşelii mele!

Dar ea îi răspunse:

— Nu te necăji, tinere drag, nu mă las eu biruită cu una, cu două! Nimeni n-are să poată spune vreodată că n-am fost în stare să împreun doi îndrăgostiţi. Iar piedicile de-acum mă aţâţă şi mai mult să mă slujesc de toată şiretenia şi să te fac să răzbaţi la ţinta dorinţelor tale.

Atunci Diadem întrebă:

— Ci ia spune-mi, măicuţă, din ce pricină este Sett-Donia atât de învrăjbită pe toţi bărbaţii?

Bătrâna răspunse:

— Din pricina unui vis pe care l-a avut.

El se minună:

— Atâta doară, un vis?

Ea zise:

— Atâta. Să-ţi povestesc.

Şi începu:

— Într-o noapte, domniţa Donia adormise şi văzu în vis un vânător de pasări care-şi întindea laţurile într-o poiană şi care, după ce presărase boabe de grâu pe jos, se dete mai la o parte, stând la pândă şi aşteptându-şi norocul. Nu peste mult, veniră păsări din toate colţurile pădurii şi se abătură pe locul unde se aflau laţurile. Printre păsările care ciuguleau boabele, erau şi un porumbel cu porumbiţa lui. Porumbelul, tot ciugulind aşa, se rotea din când în când umflându-se în pene pe lângă tovarăşa lui, fără a lua seama de primejdia ce-l păştea. Până la urmă, tot rotindu-se aşa, se prinse cu un picior în ochiurile laţului, care îl şi înhăţă. Celelalte păsări, speriate de bătăile lui din aripi, zburară cu zarvă, fâlfâind în zbor. Dar porumbiţa lăsă hrana împrăştiată pe jos şi, curajoasă, nu avu altă grijă decât să-şi scape soţul. Cu ciocul şi cu capul făcu aşa că destrămă laţul şi-şi slobozi tovarăşul necugetat, mai înainte ca prinzătorul de păsări să vină şi să pună mâna pe el. Ea zbură împreună cu soţul, se rotiră o dată amândoi prin văzduh şi se întoarseră apoi ca să

ciugulească iar în jurul laţurilor. Şi porumbelul iar începu să se învârtească în jurul porumbiţei, iar aceasta, dând înapoi ca să se ferească de înghesuielile lui, veni din nebăgare de seamă lângă ochiuri şi fu prinsă la rândul ei. Atunci porumbelul, fără a se mai gândi la soaţa lui, zbură pocnind din aripi, dimpreună cu celelalte păsări, iar păsărarul puse astfel mâna pe ea şi-i suci gâtul pe loc. Visul acesta o tulbură cumplit pe domniţa Donia, care se trezi în suspine, mă chemă ca să mi-l povestească şi-mi spuse înciudată: „Toţi bărbaţii sunt asemenea, iar oamenii trebuie să fie şi mai răi decât toate celelalte făpturi ale pământului. Jur în faţa lui Allah că n-am să îngădui în veci sila apropierii lor!“

După ce prinţul Diadem auzi acest, vis, îi spuse bătrânei:

— Dar, măicuţă, tu nu i-ai arătat, oare, că nu toţi oamenii sunt ca acest porumbel ticălos şi că nu toate femeile sunt ca sărmana şi credincioasa lui soaţă?

Ea răspunse:

— Nimic n-a mai putut, s-o înduplece, şi trăieşte de-atunci singură, închisă cu frumuseţea ei.

Diadem adăugă:

— O, măicuţă, musai vreau s-o văd, de-ar fi şi să mor, s-o văd barem o dată şi să-mi pătrundă în suflet o singură privire de-a ei! O, bătrână binecuvântată, fă aceasta pentru mine, găseşte vreun mijloc, cu înţelepciunea ta!

Atunci bătrâna grăi:

— Află, lumină a ochilor mei, că în spatele palatului în care locuieşte domniţa Donia este o grădină unde vine şi se preumblă odată pe lună, însoţită de slujnicele ei, intrând acolo pe o portiţă tainică, spre a se feri de privirile trecătorilor. Peste o săptămână este tocmai ziua ei de plimbare. Am să vin să-ţi fiu călăuză şi să te pun în faţa celei iubite. Şi mă încumet a crede, cu toate prejudeţele ei, că odată ce te va fi văzut, domniţa va fi biruită de frumuseţea ta: căci dragostea este un dar de la Allah şi vine când îi place lui!

Atunci Diadem răsuflă mai din larg, mulţumi bătrânei şi o pofti să primească a-i fi oaspe, de vreme ce nu se mai putea înfăţişa stăpânei. Închise apoi prăvălia şi tustrei luară calea către casă.

Pe drum, Diadem se întoarse către Aziz şi grăi:

— Frate Aziz, cum nu voi mai avea răgaz să merg la prăvălie, o las în seama ta. Fă cu ea cum vei socoti mai bine!

Aziz răspunse că ascultă şi că se supune.

Estimp, ajunseră acasă şi-i povestiră toate de-a fir a păr vizirului, şi despre visul domniţei, şi despre grădina unde avea să încerce a o vedea. Şi-i cerură şi lui sfatul.

Vizirul cugetă un răstimp, ridică apoi capul şi grăi:

— Am găsit ce-i de făcut! Să mergem mai întâi la grădină şi să cercetăm locurile.

O lăsară pe bătrână acasă şi plecară împreună — vizirul, Diadem şi Aziz — la grădina domniţei.

Când ajunseră acolo, văzură stând în poartă pe bătrânul paznic, îl salutară, iar paznicul le răspunse. Atunci vizirul, strecurându-i în palmă o sută de dinari, îi spuse:

— Taică, am dori să intrăm şi să ne răcorim oleacă sufletul în grădina aceasta frumoasă şi să gustăm câte ceva aici, lângă flori şi apă. Suntem străini şi, oriunde aflăm vreun loc frumos, ni-i drag a ne bucura de plăcerea verdeţei şi a tihnei.

Bătrânul luă banii şi zise:

— Intraţi, oaspeţi buni, şi aşezaţi-vă unde vi-i voia, aşteptând să vă cumpăr în grabă de mâncare.

Şi-i duse în grădină, apoi merse la suk, ca să le cumpere de-ale gurii. Se întoarse curând cu o oaie friptă şi cu plăcinte. Se aşezară roată pe malul unui pârâiaş, mâncară până ce se îndestulară, după care vizirul spuse paznicului:

— O, şeicule, palatul de colo, dinaintea noastră, nu prea e în stare bună. De ce nu-l îngrijiţi?

Paznicul oftă:

— Pe Allah! Acesta-i palatul domniţei Donia, care mai degrabă l-ar lăsa să se prăbuşească decât să se îngrijească de el. Domniţa trăieşte ca o sihastră şi nu ia aminte la asemenea lucruri.

Vizirul zise:

— Ce păcat, o, şeicule! Barem catul de jos s-ar cădea văruit oleacă, măcar pentru ochii tăi. Dacă vrei, aş lua asupră-mi cheltuiala aceasta.

Paznicul răspunse:

— Allah să te audă!

Vizirul adăugă:

— Ia de colea o sută de dinari pentru osteneala ta şi caută nişte zidari şi un zugrav cât mai iscusit în potriveala culorilor.

Atunci paznicul se grăbi să caute zidarii şi un zugrav, cărora vizirul le dete îndrumările de trebuinţă. Iar după ce zidarii isprăviră treaba şi văruiră sala cea mare de jos, zugravul îşi începu lucrul, după poruncile vizirului. Zugrăvi mai întâi o pădure şi, în mijlocul acesteia, nişte laţuri întinse, în care era prins un porumbel ce se zbătea din aripi. Când sfârşi, vizirul îi spuse:

— Zugrăveşte acuma, de cealaltă parte, tot o icoană ca aceasta, dar închipuind un porumbel care, cercând să-şi scape soaţa din laţ, e prins de păsărar şi cade ucis, jertfă credinţei lui.

Zugravul zugrăvi icoana poruncită şi, primind o plată bogată, plecă.

După care, vizirul, împreună cu cei doi tineri şi cu paznicul, priviră şi cercetară zugrăveala dacă era cum se cuvine. Ci Diadem, la toate acestea, şedea trist şi privea în juru-i mohorât. Şi îi grăi lui Aziz astfel:

— Frate, mai spune-mi niscaiva stihuri, să-mi alunge chinul gândurilor.

Şi Aziz începu:

Ibn-Sina în scrieri grele
Despre boli şi despre leacuri

Spune că-ntre multe cele,
Încercat de mii de veacuri,

Leac iubirii, când suspină,
E doar cântul de lăute
Pe sub poale de grădină
Şi-ntre cupele băute.

Eu urmai ce scrie-n carte.
Vai, nimica nu s-alese.
Şi-ncercai, să scap de moarte,
Alte dragoste, mai dese.

Nu-i bun leacu-ţi, mi se pare,
Ibn-Sina, o pacoste-i:
Leacul dragostei amare
Doar o nouă dragoste-i.

După care, Diadem spuse lui Aziz:

— Poetul are, poate, dreptate; dar greu e, când nu mai ai voinţă!

Se ridicară apoi, îşi luară rămas bun de la bătrânul paznic şi se întoarseră acasă, unde îi aştepta doica domniţei Donia.

Şi după ce trecu o săptămână, Sett-Donia voi să-şi facă preumblarea obişnuită prin grădină, Atunci simţi ea cât îi lipsea bătrâna doică şi, plină de mâhnire, se gândi la purtarea ei şi îşi dete seama că fusese tare lipsită de omenie faţă de cea care-i ţinuse loc de mamă. Şi îndată trimise un rob la suk şi altul pe la prietenele doicii, ca s-o caute şi s-o aducă îndărăt. Or, tocmai atunci, după ce-i dăduse lui Diadem îndrumările trebuincioase pentru acea zi, când urma să aibă loc întâlnirea din grădină, doica trecea singură prin preajma palatului. Un rob alergă în calea ei şi o rugă, în numele stăpânei care plângea după ea, să se întoarcă acasă pentru împăcare. Şi aşa şi urmă, după ce se prefăcu oleacă a nu voi. Domniţa Donia o

sărută pe obraji, iar doica îi sărută mâinile şi amândouă, urmate de roabe, deschiseră portiţa cea tainică şi intrară în grădină.

La rându-le, vizirul şi Aziz, după plecarea bătrânei, urmându-i sfaturile, îl îmbrăcară pe Diadem cu cea mai strălucitoare haină împărătească, îl încinseră cu o cingătoare bătută în fir de aur, încrustată cu pietre scumpe şi cu o agrafă de smarald, îi puseră în jurul frunţii un turban de mătase albă împodobit cu flori de aur subţiri şi cu surguci de diamante. Chemară apoi asupra lui binecuvântarea lui Allah şi, după ce-l însoţiră până aproape de grădină, se întoarseră, pentru ca el să poată intra mai cu uşurinţă.

Iar Diadem, ajungând la poartă, găsi acolo pe bătrânul paznic care, când îl văzu, se ridică în picioare şi se ploconi dinaintea lui într-o temenea adâncă şi cuviincioasă. Şi, neştiind că estimp domniţa Donia intrase în grădină pe portiţa cea tainică, îi spuse lui Diadem:

— Grădina aceasta este grădina ta, iar eu sunt robul tău!

Îi deschise poarta, rugându-l să intre, după care o închise şi se aşeză la locul obişnuit, slăvindu-l pe Allah pentru făpturile lui.

Diadem se grăbi a urma cele ce-l sfătuise bătrâna: se ascunse pe după o măgură, pe care i-o arătase bătrâna şi aşteptă acolo trecerea domniţei. Asta făcu el!

Estimp, Sett-Donia iată ce făcu: pe când se preumblau, bătrâna îi spuse:

— O, stăpână, aş avea a-ţi spune ceva care are să te facă a privi mai în tihnă aceşti frumoşi arbori împovăraţi de roadă şi aceste flori.

Donia îi răspunse:

— Sunt gata să te ascult.

Ea grăi:

— Bine-ai face de-ai trimite îndărăt la palat toate slujnicele astea ce nu-ţi dau răgaz a te bucura cum ţi-i voia de seninul zilei şi de reveneala clipei. Căci nu-ţi sunt

decât o stânjeneală.

Donia zise;

— Drept ai grăit, doică!

Şi, cu un semn, trimise acasă toate femeile însoţitoare. Acuma, rămânând singură, numai cu bătrâna, domniţa Donia porni încetişor către măgura pe după care Diadem sta nevăzut.

Şi când o zări pe domniţa Donia, dintr-o fulgerare Diadem îşi dete seama de frumuseţea ei şi-atâta de tulburat fu, că se prăbuşi la pământ, acolo pe loc. Iar Donia îşi urmă preumblarea, inaintând către sala în care vizirul pusese să se zugrăvească întâmplarea cu păsărarul. Îndemnată de doică, păşi înăuntru, întâia oară în viaţa ei, căci niciodată mai înainte nu se simţise ispitită a intra în acel loc menit slujitorilor de la palat.

Când văzu zugrăveala, Sett-Donia rămase cu totul nedumerită şi strigă:

— Doică, ia priveşte! acesta-i chiar visul meu de odinioară, numai că altmintrelea! Doamne, *ya rabi,* cum îmi bate inima!

Şi, apăsându-şi pieptul, se aşeză pe covor şi zise:

— Doică, oare să mă fi înşelat? Oare Eblis-cel- Rău să-şi fi bătut joc, numai aşa, de credinţa mea în vise?

Doica răspunse:

— Copilă bună, după învăţămintele vieţii mele, eu ţi-am arătat dintru bun început că eşti în greşeală. Ci hai să ieşim să ne mai preumblăm oleacă, acuma când soarele dă în asfinţit şi când reveneala e mai dulce.

Şi ieşiră amândouă în grădină.

Acolo, Diadem, trezit din uimire, urmând sfaturile doicii începuse să se preumble şi el alene, neluând aminte parcă decât numai la frumuseţile priveliştii.

Când, iată că la o cotitură de cărare Sett-Donia îl zări şi strigă:

— O, doică, ia uite ce tânăr frumos! Ce chip mândru şi ce umblet! Nu cumva-l ştii cine-i?

Doica răspunse:

— Nu-l ştiu, ci, după-nfăţişare, nu poate fi decât vreun fiu de rege. Ah, stăpână, mândru mai e! Ah, sufletul meu!

Şi Sett-Donia adăugă:

— E neasemuit de frumos!

Bătrâna întări:

— Neasemuit! Ferice de iubita lui! Şi, pe furiş, făcu semn lui Diadem să iasă din grădină şi să se întoarcă acasă. Diadem înţelese şi-şi urmă drumul către ieşire, fără a privi îndărăt, în vreme ce domniţa Donia îl urmărea cu privirea şi spuse doicii:

— Bagi de seamă, doică a mea, ce schimbare se petrece în mine? Este oare cu putinţă ca eu, Donia, să am asemenea tulburare la vederea unui bărbat? Ah, doică, simt că şi eu sunt îndrăgostită şi că acum şi eu am să-ţi cer să-mi fii în ajutor.

Bătrâna grăi:

— Trăsni-l-ar Allah pe amăgitorul de Eblis-cel-Blestemat! Cum te mai prinsese el, stăpână, în laţurile lui! Dar şi ce frumos e bărbatul care are să te slobozească din ele!

Donia se rugă:

— O, doică bună, cată să mi-l aduci numaidecât pe-acest tânăr frumos! Nu-l vreau decât din mâinile tale, doică scumpă! Fugi cât mai iute, mă rog ţie, şi caută-mi-l! Iată, îţi dăruiesc o mie de dinari şi o rochie de o mie de dinari. Dacă nu mă ajuţi, eu mor!

Bătrâna zise:

— Întoarce-te, dar, în palat, lasă-mă să fac cum ştiu eu, şi-ţi făgăduiesc împlinirea acestei minunate împerecheri.

După care, fără de zăbavă, plecă de lângă Sett-Donia şi alergă să-l caute pe frumosul Diadem, care-o primi cu inima plină de bucurie şi-i dărui numaidecât o mie de dinari de aur. Bătrâna îi spuse:

— Iată *cum* şi iată *cum.*

Diadem întrebă:

— Ci pe când întâlnirea noastră?

Ea răspunse:

— Mâine, negreşit!

După care, el îi mai dărui o rochie şi alte daruri de o mie de dinari, iar ea le primi, spunând:

— Am să vin să te iau la vreme prielnică.

Şi se întoarse grabnic la stăpâna Donia, care-o aştepta nerăbdătoare şi-o întrebă:

— Ce veşti mi-aduci de la cel drag?

Ea răspunse:

— Am izbutit să-i dau de urmă şi să-i vorbesc. Mâine, ţi-l aduc de mână.

Sett-Donia, în culmea fericirii, îi dărui doicii încă o mie de dinari de aur şi daruri de alţi o mie. Şi, în acea noapte, tustrei dormiră cu sufletul doldora de nădejde şi de mulţumire.

A doua zi, cum se lumină de ziuă, bătrâna se şi afla acasă la Diadem, care-o aştepta. Bătrâna desfăcu o legăturică pe care-o adusese cu ea şi scoase nişte haine de femeie cu care îl îmbrăcă pe Diadem, iar la urmă îl învălui de sus până jos într-un mare izar şi-i acoperi faţa cu un iaşmac des. După care îi spuse:

— Acuma, ia mergi ca o femeie, legănându-ţi şoldurile când la dreapta, când la stânga, şi fă paşi mărunţi ca fecioarele. Şi, mai cu seamă, să mă laşi pe mine să răspund la întrebări, şi nu care cumva să ţi se audă glasul!

Diadem răspunse că ascultă şi că se supune. Atunci ieşiră amândoi şi merseră până ce ajunseră la uşa palatului, al cărui paznic era însuşi căpetenia eunucilor. Când o văzu pe noua venită, pe care n-o cunoştea, căpetenia întrebă pe bătrână:

— Cine-i această tânără pe care n-am văzut-o niciodată? Zi-i să vină mai aproape, ca s-o cercetez: poruncile sunt aspre, iar eu am datoria să le cercetez pe toate şi, dacă-i de trebuinţă, să le şi dezbrac pe noile roabe, de care sunt răspunzător. Pe aceasta n-o cunosc: lasă-mă, dară, s-o cercetez cu mâinile mele şi s-o văd cu ochii mei!

Dar bătrâna se împotrivi, strigând:

— Ce tot îndrugi tu, căpetenie a palatului? Au nu ştii...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, nu mai rosti o vorbă în acea noapte.

Ci într-a o sută treizeci şi cincea noapte

Ea urmă:

— Ce tot îndrugi tu, căpetenie a palatului? Au nu ştii că, pe această roabă, însăşi domniţa Donia o trimite ca să-i aducă cele de trebuinţă pentru cusăturile pe care le zugrăveşte ea? Au nu ştii că-i una dintre cele ce lucrează pe mătase zugrăvelile cele fără de seamăn ale domniţei?

Dar eunucul se încruntă şi-i răspunse:

— Lasă tu povestea cu zugrăvelile. Eu sunt dator s-o pipăi pe noua venită şi s-o cercetez şi din faţă, şi din spate, şi din lături, şi din creştet până-n călcâie!

La asemenea vorbe, bătrâna doică se mânie de-a binelea, se propti în faţa eunucului şi-i strigă:

— A, şi eu care te-am socotit, totdeauna o pildă de bună-cuviinţă şi de bună creştere! Ce ţi-a venit aşa deodată? Vrei a mă sili să pun a te alunga de la palat?

Apoi se-ntoarse către Diadem şi-i strigă:

— Copilă, nu lua aminte la ce spune căpetenia noastră! Şuguieşte şi el. Intră, dar, fără teamă!

Atunci Diadem păşi pragul, legănându-şi şoldurile şi aruncând pe sub iaşmac un surâs eunucului împietrit în faţa frumuseţii ce se întrevedea prin ţesătura de mătase. Şi, călăuzit de bătrână, trecu prîntr-un coridor, printr-o sală, apoi prin alte coridoare şi prin alte săli, până ce ajunse, la capătul celui de al şaptelea coridor, într-o sală ce da către o mare curte lăuntrică, prin şase uşi cu perdelele lăsate. Bătrâna îi spuse:

— Numără uşile la rând şi intră în ce-a de-a şaptea: şi-ai să găseşti acolo, o, tinere negustor, ceea ce-i mai presus de toate bogăţiile pământului, floarea-fecioară şi

dulceaţa cu numele de Sett-Donia!

Atunci prinţul Diadem, îmbrăcat ca femeie, numără uşile şi intră pe cea de-a şaptea. Acolo, lăsând să cadă perdelele, îşi ridică iaşmacul ce-i ascundea faţa. Şi-atunci o văzu pe Sett-Donia care tocmai dormea pe divan, neacoperită cu nimic altceva afară de pielea ei de iasomie şi de frumuseţea ei goală. Dintr-o singură mişcare, Diadem zvârli de pe el hainele care-l încurcau, sări zvelt pe divan şi o luă în braţe pe domniţa adormită. Iar strigătul de spaimă al fetei, trezită deodată, fu înăbuşit de buzele care o sorbeau. Iată aşa se petrecu întâia întâlnire a frumosului prinţ Diadem cu domniţa Donia, şi aşa ţinu trei zile şi trei nopţi, fără ca vreunul dintre ei să se sature de sărutările ce preamăreau pe orânduitorul tuturor lucrurilor. Şi asta-i totul despre ei!

Ci vizirul şi Aziz aşteptară neliniştiţi până noaptea întoarcerea lui Diadem. Şi când văzură că nu mai venea, începură să intre la grijă. Şi când nici a doua zi dimineaţa nu primiră o veste de la cutezătorul lor stăpân, nu se mai îndoiră deloc de sfârşitul lui şi-şi pierdură cu totul cumpătul. În durerea şi în nedumerirea lor, nu mai ştiau ce hotărâre să ia. Atunci Aziz spuse, cu glas sugrumat:

— Uşile palatului nu se vor mai deschide niciodată pentru stăpânul nostru! Ce să facem acum?

Vizirul zise:

— Să aşteptăm aici neclintiţi!

Şi steteră astfel vreme de trei zile, nemaimâncând, nemaidormind şi jelindu-se pentru nenorocirea de neîndreptat. Iar după trei zile, neprimind niciun semn de viaţă de la Diadem, şi necutezând a face niciun fel de cercetare, de teamă să nu-i vatăme lui Diadem, de-ar mai fi fost viu, vizirul grăi:

— Copile, am intrat la grea şi jalnică încurcătură. Socot că hotărârea cea mai bună este de-a ne întoarce în ţară şi de a da de ştire regelui nenorocirea, altmintrelea amarnic are să ne certe.

Şi nezăbavnic se gătiră de călătorie şi plecară către

Oraşul Verde, cetatea regelui Soliman-Şah.

De cum ajunseră, zoriră să urce la palat şi povestiră regelui toată întâmplarea şi sfârşitul ei închipuit. Tăcură apoi, izbucnind în plânsete.

La vestea cumplită, regele Soliman-Şah simţi că se scufundă lumea întreagă cu el şi se prăbuşi la pământ. Dar la ce mai puteau sluji lacrimile şi plânsetele şi părerile de rău? Aşa că regele Soliman-Şah, stăpânindu-şi jalea ce-l mistuia şi-i întuneca sufletul şi-ntreg pământul înaintea ochilor, jură că are să răzbune pierderea fiului său Diadem într-un chip cum nu s-a mai pomenit vreodată. Şi îndată puse pristavii să cheme pe toţi cei în stare a ţine o lance ori o spadă în mână, precum şi întreaga oaste cu toate căpeteniile ei. Şi porunci să fie scoase toate cele ale războiului, şi corturile, şi elefanţii. Şi urmat astfel de întreg norodul, care-l iubea din tot sufletul pentru dreptatea şi dărnicia lui, luă calea către Insulele Camforului şi ale Cristalului.

Estimp, în palatul luminat de fericirea lor, cei doi îndrăgostiţi, Diadem şi Donia, nu mai conteneau să se iubească din ce în ce mai spornic şi nu se mai ridicau de pe divane decât ca să bea şi să cânte. Într-o zi, vrăjit cu totul de dragostea iubitei lui, Diadem spuse Doniei:

— O, lumină a sufletului meu, un singur lucru ne lipseşte, pentru ca dragostea noastră să fie ca o minune!

Ea îl întrebă uimită:

— O, Diadem, lumină a ochilor mei, ce mai poţi dori? Nu ai oare buzele, şi sânii, şi tot trupul meu, şi braţele mele care te înlănţuiesc, şi sufletul meu care te doreşte? Dacă râvneşti încă şi alte feluri de dragoste, pe care nu le cunosc, de ce te sfieşti a-mi spune?

Diadem răspunse:

— Căprioara mea, nu de asta e vorba! Lasă-mă, doară, să-ţi spun cine sunt! Află, prinţesă, că şi cu sunt fiu de rege şi nu negustor în suk. Iar tatăl meu este regele Soliman-Şah, stăpânul Oraşului Verde şi al munţilor Ispahanului. El este cel care, nu demult, a trimis pe vizirul

său la regele Şahraman, tatăl tău, ca să te ceară de soţie pentru mine. Ţi-aduci aminte cum ai îndepărtat de la tine acea solie şi cum ai ameninţat cu buzduganul pe căpetenia eunucilor, când ţi-a vorbit despre mine? Haidem, dară, să împlinim acum ceea ce nu s-a putut face odinioară, şi să plecăm apoi împreună spre verdele Ispahan!

La aceste cuvinte, domniţa Donia se înlănţui şi mai dulce de gâtul frumosului Diadem şi, prin semne grăitoare întru totul, răspunse că ascultă şi că se supune. După care, amândoi, în acea noapte, se lăsară pentru întâia dată cuprinşi de somn, căci vreme de două luni albul zorilor îi găsea tot strângându-se în braţe şi sărutându-se şi făcând altele, tot de-acestea.

Or, pe când cei doi îndrăgostiţi dormeau astfel, iar soarele era demult sus şi întregul palat se trezise, regele Şahraman, tatăl domniţei, aşezat pe pernele jilţului împărătesc şi, înconjurat de emirii, şi de mai-marii regatului său, primea în acea zi, pe giuvaergiii cetăţii cu starostele breslei lor în frunte. Iar starostele dărui regelui, în semn de aleasă cinstire, o cutie minunată plină cu diamante, rubine şi smaralde de mai mult de o sută de mii de dinari. Regele Şahraman, tare bucuros de darul căpătat, chemă căpetenia eunucilor şi-i porunci:

— Uite, Cafur, du sipetul acesta stăpânei tale Sett-Donia şi întoarce-te degrabă să-mi spui dacă darul i-a plăcut.

Îndată eunucul Cafur plecă spre cămările unde locuia singură domniţa Donia.

Ajungând acolo, eunucul Cafur văzu, întinsă pe un covor şi păzind uşa stăpânei, pe doică. Iar uşile erau toate închise şi perdelele coborâte. Atunci eunucul gândi în sine: „Cum se face că ele dorm, la o vreme atât de târzie, lucru ce nu-i în obiceiul lor?“ Apoi, cum nu voia să se întoarcă la rege fără de răspuns, trecu peste trupul doicii întinse de-a curmezişul uşii, împinse uşa şi intră în sală. Şi care nu-i fu uluirea şi încremenirea când o zări pe Sett-

Donia dormind goală în braţele flăcăului, toate semnele neîndoielnice dând pe faţă un zamparlâc fără de pereche!

Văzând aşa, eunucul Cafur şi-aminti cum îl ameninţase şi-l pedepsise Sett-Donia mai nainte, şi gândi cu mintea lui de eunuc:

— Vasăzică aşa urăşte ea pe bărbaţi! A venit acuma şi vremea mea, dacă-mi ajută Allah, să mă răzbun de umilirea pe care-am îndurat-o!

Şi ieşi, închizând încetişor uşa, se înfăţişă regelui Şahraman şi sărută pământul. Regele îl întrebă:

— Ce-a spus stăpâna ta?

Eunucul răspunse:

— Iată cutia!

Regele, mirat, întrebă iarăşi:

— Ce, fiica mea nu vrea nici nestemate, aşa cum nu vrea nici bărbaţi?

Arapul zise:

— Măria-ta, nu pot răspunde de faţă cu aceştia toţi.

Atunci regele, stârnit de viclenia eunucului, porunci să iasă toţi din sala tronului, oprind lângă el numai pe marele vizir. După care, eunucul grăi:

— Mai nainte de-a grăi ceva, mă rog măriei-tale să nu te mânii şi să nu mă pedepseşti pentru vorbele pe care am a le spune.

Regele răspunse:

— Poţi grăi fără teamă!

Atunci eunucul începu:

— Stăpâna mea Donia, iacă *aşa* şi iacă *aşa.*

Când auzi vestea, regele plesni din palme, căscă ochii mari şi strigă:

— E un lucru de necrezut!

Apoi adăugă:

— I-ai văzut tu, Cafur?

Eunucul răspunse:

— Cu ochii aceştia ai mei!

Regele se minună iară:

— Asta-i ceva nemaipomenit!

Şi porunci eunucului să-i aducă dinaintea tronului pe cei doi vinovaţi, iar eunucul împlini porunca numaidecât.

Când cei doi îndrăgostiţi se aflară în faţa regelui şi după ce sărutară pământul, regele grăi:

— Aşa dară-i adevărat!

Nu putu rosti o vorbă mai mult, apucă spada cu amândouă mâinile şi voi să se repeadă asupra lui Diadem. Dar Sett-Donia cuprinse pe iubitul ei în braţe, îşi lipi buzele de ale lui şi strigă tatălui:

— Dacă-i aşa, ucide-ne pe amândoi!

Regele se întoarse la locul lui pe tron şi porunci eunucului să ducă pe Sett-Donia îndărăt la iatacul ei. După care întrebă pe Diadem:

— Mişelule şi amăgitorule, cine eşti tu? Cine ţi-i tatăl? Şi cum de-ai cutezat să te ridici la fiica mea?

Diadem răspunse:

— Află, măria-ta, că, dacă-mi doreşti moartea, nezăbavnic va urma şi moartea ta, iar regatul tău va fi nimicit.

Regele se holbă la el:

— Cum? Cum?

Celălalt adăugă:

— Sunt fiul regelui Soliman-Şah, stăpânul Oraşului Verde şi al munţilor Ispahanului! Şi am luat singur, după cum era hărăzit, ceea ce mi se îndărăptase! Aşadară, priveşte bine, măria-ta, înainte de-a porunci pieirea mea!

Auzind aşa, regele fu în mare încurcătură şi întrebă pe vizir ce le rămânea de făcut. Dar vizirul zise:

— Nu crede, măria-ta, vorbele acestui amăgitor. Numai cu moartea se poate pedepsi nelegiuirea săvârşită de un asemenea fecior de târfă şi de căţea, bătu-l-ar şi trăsni-l-ar Allah! Atunci regele porunci gâdelui:

— Taie-i capul!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci şi şasea noapte

Ea urmă:

Atunci regele porunci gâdelui:

— Taie-i capul!

Şi aşa s-ar fi sfârşit cu Diadem dacă, pe câns gâdele se pregătea să împlinească porunca, nu i s-ar fi vestit regelui sosirea a doi soli din partea regelui Soliman-Şah care cereau să intre. Erau solii ce aduceau ştirea venirii regelui Soliman-Şah însuşi cu întreaga lui oaste. Iar cei doi soli nu erau alţii decât vizirul şi tânărul Aziz. Şi când li se îngădui să intre şi recunoscură pe fiul regelui lor, pe prinţul Diadem, parcă-şi pierdură minţile de bucurie, se aruncară la picioarele lui şi începură să i le sărute. Ci Diadem îi sili să se scoale şi-i îmbrăţişa şi le spuse pe dată cum stăteau lucrurile. Iar ei îl înştiinţară despre toate câte se petrecuseră şi vestiră regelui Şahraman venirea apropiată a regelui Soliman-Şah cu toate ostile sale.

Când regele Şahraman înţelese prin ce primejdie trecuse poruncind uciderea prinţului Diadem, dovedit acum cine era, ridică ochii către cer şi mulţumi lui Allah că oprise mâna geakatului. Apoi îi spuse lui Diadem:

— Fiule, iartă pe un moşneag ca mine, care nu ştia ce face! Dar vina-i a vizirului nenorocirilor mele, pacostea pe care am să poruncesc îndată să-l tragă în ţeapă!

Atunci prinţul Diadem îi sărută dreapta şi-i spuse:

— Măria-ta, mi-eşti ca un tată, şi eu, mai degrabă, sunt datornic a-ţi cere iertare pentru supărările pe care ţi le-am pricinuit!

Regele spuse atunci:

— Vina-i a afurisitului acesta de eunuc al năprasnelor, pe care am să poruncesc să-l răstignească pe-o scândură putredă ce nu preţuieşte nici două drahme!

Prinţul Diadem adăugă:

— Cât priveşte pe eunuc, aşa i se cuvine! Dar vizirul rămâie pentru altădată, căci îl văd muşcându-şi mâinile!

Atunci Aziz şi vizirul regelui Soliman-Şah se puseră pe lângă rege ca să fie iertat şi eunucul, care de spaimă se udase pe el. Iar regele, întru cinstirea vizirului lui Soliman-Şah, îl iertă şi pe eunucul Cafur. După care Diadem grăi:

— Lucrul cei mai de seamă acum este să risipim cât mai degrabă teama în care trebuie să se afle domniţa Donia, fiica măriei-tale şi sufletul meu!

Regele zise:

— Chiar acum mă duc la ea, eu însumi!

Dar mai întâi porunci vizirului său, emirilor şi sfetnicilor să-l însoţească pe prinţul Diadem până la hammam, ca să-l ajute să facă o baie bună care să-l învioreze şi să-l însemne. Apoi alergă la odăile domniţei Donia, pe care-o găsi gata să-şi înfigă în inimă vârful unui paloş al cărui mâner era sprijinit în pământ. Văzând aceasta, cuprins de spaimă, regele strigă fiicei lui:

— Este teafăr, fata mea, ai milă de tatăl tău!

Auzind aşa, Sett-Donia aruncă departe de ea paloşul, sărută mâna tatălui ei, iar acesta îi povesti cele petrecute. Atunci ea spuse:

— Nu voi avea tihnă până ce nu-l voi vedea pe iubitul meu!

Regele porunci ca Diadem, întors de la hammam, să fie dus numaidecât la domniţa Donia, care se aruncă la pieptul lui.

Şi pe când cei doi îndrăgostiţi se îmbrăţişau, regele închise binişor uşa în urma lui. După care se întoarse în palat ca să dea poruncile de trebuinţă pentru primirea regelui Soliman-Şah, la care trimise solie grabnică prin vizir şi Aziz spre a-i vesti fericita întorsătură a lucrurilor. Totodată avu grijă să-i trimită şi un dar de o sută de sirepi de soiul cel mai ales, o sută de cămile bune de călărie, o sută de băieţandri, o sută de fete, o sută de arapi şi o sută de arăpoaice.

Şi numai după aceea regele Şahraman porni el însuşi în întâmpinarea regelui Soliman-Şah, grijind a fi însoţit de prinţul Diadem şi urmat de mare alai. Astfel ieşiră cei doi

din oraş. Şi, văzându-i apropiindu-se, regele Soliman le veni în cale şi strigă:

— Slavă lui Allah, care-a făcut ca fiul meu să-şi izbândească dorul.

Apoi cei doi regi se îmbrăţişară cu drag, iar Diadem se aruncă la gâtul tatălui său, plângând de bucurie, şi la fel plânse şi măria-sa, tatăl lui. Pe urmă se aşezară la masă şi începură să mănânce, să bea şi să se veselească plini de voie bună. La sfârşit, porunciră să vie cadiii şi diecii şi-i puseră să scrie acolo pe loc senetul de căsătorie între Diadem şi Sett-Donia. După care, cumu-i datina la astfel de prilejuri, făcură daruri ostaşilor şi norodului şi, vreme de patruzeci de zile şi de patruzeci de nopţi, oraşul stete tot luminat şi împodobit. Şi-n toiul bucuriei şi al petrecrii tuturora, Diadem şi Donia putură să se iubească în voie, cu toată tăria dragostei lor.

Ci Diadem nu uită credinţa cu care-l slujise prietenul său Aziz, şi, după ce trimise un alai întreg, cu Aziz în frunte, ca s-o aducă la ei şi pe mama acestuia, care de mult jelea neîntoarcerea lui, nu mai voi să se despartă de el. Iar după moartea regelui Soliman-Şah, când Diadem ajunse la rându-i rege al Oraşului Verde şi al munţilor Ispahanului, îl numi pe Aziz mare vizir. Numi apoi pe bătrânul paznic al grădinii vistiernic al regatului şi pe şeicul pieţii staroste peste toate breslele. Şi trăiră fericiţi aşa până la moarte, singurul prăpăd fără de izbăvire.

După ce sfârşi de povestit povestea întâmplărilor lui Aziz cu Aziza şi ale lui Diadem cu domniţa Donia, vizirul Dandan ceru îngăduinţă regelui Daul-Macan să bea un pahar cu sorbet. Şi regele spuse:

— O, vizire, mai poate fi undeva pe pământ cineva vrednic ca tine să ţină tovărăşie prinţilor şi regilor? Căci cu adevărat această istorie m-a vrăjit, atâta-i de frumoasă şi-atâta-i de plăcut s-o asculţi!

Şi regele Daul-Macan dărui vizirului său cea mai scumpă haină din cuferele împărăteşti.

Estimp, împresurarea Constantiniei...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci şi şaptea noapte

Ea urmă:

Estimp, împrejurarea Constantiniei se tărăgăna de patru ani în şir, fără de vreo izbândă hotărâtoare. Oştenii şi căpeteniile lor începeau a nu mai putea să îndure viaţa departe de ai lor, de rude şi de prieteni.

Drept care, regele Daul-Macan luă grabnică hotărâre şi chemă la sine pe cei trei mari căpitani, pe Bahraman, pe Rustem şi pe Turcaş şi, de faţă fiind şi vizirul Dandan, le spuse:

— Aţi fost martori la tot ce s-a petrecut şi la tot necazul ce s-a abătut asupra noastră în urma acestei blestemate împresurări şi a năpastelor pe care bătrâna Muma-Prăpădurilor le-a tăbărât asupra capetelor noastre. Cugetaţi, dară, ce avem a face de-aci nainte şi sfătuiţi-mă aşa cum se cade să mă sfătuiţi!

Atunci cele trei căpetenii ale oastei îşi plecară frunţile şi cugetară îndelungată vreme. După care grăiră:

— Măria-ta, vizirul Dandan a trăit mai mult decât noi, a văzut multe şi a îmbătrânit în înţelepciune!

Regele Daul-Macan se întoarse către vizirul Dandan şi zise:

— Toţi delaolaltă aşteptăm vorbele tale!

Atunci, vizirul Dandan veni dinaintea regelui şi grăi:

— Află, o, rege fără de asemănare, că într-adevăr nu ne mai este cu priinţă a mai rămânea sub zidurile Constantiniei. Mai întâi, însuţi măria-ta trebuie să fii cuprins de dorul de a-ţi vedea fiul, pe Kanmacan, şi pe nepoata măriei-tale, fiica răposatului principe Şarcan, minunata Puterea-Ursitei, care trăieşte la Damasc, la palatul împărătesc, în grija femeilor. Tot aşa şi noi, toţi,

îndurăm mâhnirea de a fi departe de ţară şi de casele noastre. Socotinţa mea este să ne îndărăptăm la Bagdad, iar aici să ne întoarcem mai încolo, după o bucată de vreme, când să nu mai lăsăm din cetatea necredincioşilor decât atâta cât să-şi facă cuiburi corbii şi pajerele!

Regele răspunse:

— Drept ai grăit, vizire, şi pe potriva gândurilor mele!

Şi numaidecât porunci pristavilor să dea veste tabiei, că peste trei zile aveau a se urni de plecare.

Iar a treia zi, cu praporii-n vânt şi cu zarvă de surle, oastea ridică tabăra şi luă calea Bagdadului. Şi după zile şi nopţi de umblet, ajunse în Oraşul Păcii, unde fu primită cu bucurie nemăsurată de toţi locuitorii.

Ci lucrul cel dintâi pe care-l făcu regele Daul-Macan fu să alerge să-şi vadă şi să-şi îmbrăţişeze odorul, pe Kanmacan, care împlinise şapte ani. Iar al doilea, fu să cheme la el pe vechiul prieten, bătrânul hammamgiu. Şi când îl văzu, se ridică dinaintea lui şi-l îmbrăţişă, şi-l aşeză lângă el, şi-l preacinsti, de faţă cu toţi emirii şi cu toată lumea. Or, în estimp, hammamgiul atâta mâncase, băuse şi se hodinise, că se schimbase de nu-l mai cunoşteai. Se îngrăşase peste măsură, gâtul i se făcuse ca de elefant, pântecele ca de balenă, iar faţa bucălată îi era lucitoare ca o pâine rotundă când o scoţi din cuptor.

Începu, dară, prin a nu cuteza să se aşeze lângă rege şi spuse:

— O, stăpâne, să mă ferească Allah a face una ca asta! De mult s-au dus vremurile când mi-era îngăduit să mă aşez dinaintea măriei-tale!

Ci regele Daul-Macan îi răspunse:

— Acele zile pot începe acuma iară pentru tine, tată! Căci tu mi-ai scăpat viaţa.

Şi-l sili pe hammamgiu să se aşeze lângă el pe pernele jilţului împărătesc.

După care regele grăi către hammamgiu:

— Vreau să-mi ceri ceva, căci pot acum a-ţi împlini îndată orice dorinţă, fie şi a-ţi dărui jumătate din

împărăţie! Vorbeşte, şi Allah te va asculta!

Atunci bătrânul hammamgiu zise:

— Ţi-aş cere, măria-ta, un lucru la care râvnesc de multă vreme, dar m-am sfiit să nu pară necuviinţă.

Regele, zădărât, strigă:

— Spune-mi numaidecât!

Hammamgiul răspunse:

— Poruncile tale îmi sunt sfinte! Iată: râvnesc să capăt de la mâna măriei-tale un senet care să mă dovedească drept starostele focarilor de la toate hammamurile din cetatea Ierusalimului, oraşul meu de baştină!

La aceste vorbe, regele şi toţi cei de faţă izbucniră în hohote de veselie, pe când hammamgiul, gândind că ceruse un hatâr nemaipomenit, rămase tare mâhnit. Dar regele îi spuse:

— Pe Allah! cere-mi altceva!

Iar vizirul Dandan se apropie de el, îl pişcă de picior, îi făcu semn cu ochiul şi-i spuse:

— Cere-i altceva!

Hammamgiul oftă:

— O, rege fără de seamăn, m-aş destuli, atunci, să fiu şeicul breslelor măturătorilor de uliţe din sfânta cetate a Ierusalimului, oraşul meu!

La aceste vorbe, regele şi cei de faţă începură să râdă atâta de tare că se răsturnară cu picioarele în sus. La urmă, regele spuse hammamgiului:

— Haide, frate, gândeşte-te să-mi ceri un lucru vrednic de tine şi care să merite truda!

Hammamgiul răspunse:

— Mi-i teamă că n-ai să mi-l împlineşti!

Regele grăi:

— La Allah nimic nu-i cu neputinţă!

Şi hammamgiul spuse:

— Numeşte-mă, dară, sultan la Damasc, în locul răposatului prinţ Şarcan!

Atunci regele Daul-Macan răspunse:

— Aşa va fi! Jur pe ochii mei!

Şi pe loc scrise hatişeriful de căftănire a hammamgiului ca sultan al Damascului şi-i dete, cum se cuvine regilor, numele de Zablacan El-Mujahed. Apoi îl însărcină pe vizirul Dandan să însoţească pe noul sultan, cu un alai împărătesc, până la Damasc, şi să se întoarcă aducând de acolo pe fiica prinţului Şarcan, Puterea-Ursitei. Nainte de despărţire, îşi luă rămas bun de la hammamgiu, îi îmbrăţişa şi-l sfătui să fie bun şi drept cu noii lui supuşi. Apoi grăi tuturor celor de faţă:

— Toţi cei ce au dragoste şi osârdie pentru mine, să-şi dovedească prin daruri bucuria faţă de sultanul El-Zablacan!

Şi numaidecât începu să curgă sodom de daruri pentru noul rege, căruia Daul-Macan însuşi îi puse pe umeri cabaniţa împărătească. Iar când toate pregătirile se obârşiră, regele Daul-Macan îi dărui pentru straja lui cinci mii de tineri mameluci şi de musaipi care să poarte palanchinul împărătesc, împodobit în roşu şi aur. Într-acest chip hammamgiul de la Ierusalim, ajuns sultanul El-Mujahed El-Zablacan, urmat de întregul lui alai, de vizirul Dandan, de emirii Rustem, Turcaş şi Bahraman, plecă din Bagdad şi descălecă la Damasc, cetatea lui de scaun.

Întâia grijă a noului rege fu să poruncească numaidecât întocmirea unui falnic alai care s-o însoţească la Bagdad pe copila cea de opt ani, domniţa Puterea-Ursitei, fiica răposatului prinţ Şarcan. Puse s-o slujească zece fete tinere şi zece tineri arapi, şi-i făcu daruri multe, mai cu seamă suc de trandafiri şi dulceaţă de caise, închise bine în cutii mari, ferite de umezeală, fără a uita nici cataifurile cele dulci şi gingaşe; şi-i mai dărui şi douăzeci de gavanoase pline de curmale cu zahăr, legate cu sirop aromat cu praf de cuişoare, precum şi douăzeci de cutii cu plăcinte alese, şi alte douăzeci de borcane cu dulceţuri de tot soiul, poruncite anume la cei mai buni negustori de zaharicale din cetatea Damascului. Totul fu încărcat pe patruzeci de cămile, fără să mai socotim şi sacii cei mari plini cu mătăsuri şi cu stofe ţesute-n fir de zarafir de cei

mai dibaci meşteri din ţara lui Şam, şi armele cele scumpe, şi olurile de aramă şi de aur bătut, şi zăvunele ca spuma.

Odată sfârşite pregătirile, sultanul El-Zablacan voi să facă un dar bogat în bani vizirului Dandan, dar vizirul nu voi să primească, spunându-i:

— Măria-ta, te afli la începutul domniei şi vei avea trebuinţă de banii aceştia, spre a făptui lucruri mai bune decât a mi-i dărui mie!

Apoi alaiul porni şi, în conace dese, după o lună de cale, cu mila lui Allah, ajunseră toţi sănătoşi la Bagdad. Atunci regele Daul-Macan o întâmpină pe micuţa Puterea-Ursitei cu multă bucurie şi o încredinţă mamei sale Nozhatu şi soţului acesteia, marele sfetnic. Şi i se deteră aceiaşi dascăli ca şi lui Kanmacan. Şi erau cei doi copii pururi nedespărţiţi şi se îndrăgiră unul pe altul, iar dragostea lor se făcu tot mai mare, pe măsură ce creşteau. Aşa se scurseră opt ani de vreme, iar estimp, regele Daul-Macan nu mai pregeta cu întemeierile şi cu gătirile de război împotriva rumilor cei necredincioşi.

Ci, de trudele şi de nevoile îndurate odinioară, la vremile tinereţii măriei-sale, regele Daul-Macan îşi simţea din zi în zi puterile tot mai ofilite şi sănătatea tot mai silnică. Sfârlogindu-se tot mai tare şi mai tare, într-o zi chemă la el pe vizirul Dandan şi-i grăi:

— O, vizire, te-am chemat ca să-ţi spun o hotărâre pe care aş dori s-o duc la bun sfârşit. Răspunde-mi, dară, după cugetul tău cel drept!

Vizirul întrebă:

— Ce hotărâre, rege fără de seamăn?

Regele răspunse:

— M-am hotărât a lăsa scaunul împărăţiei şi a pune în loc pe fiul meu Kanmacan, ca să mă bucur văzându-l domnind cu slavă încă înainte de moartea mea! Tu cum socoţi? Spune-mi, vizire cu mintea plină de înţelepciune!

La aceste cuvinte, vizirul Dandan sărută pământul şi, cu glas tulburat, grăi:

— Hotărârea pe care mi-o spui, o, preamăritule rege, o, multplinule de socotinţă şi de dreptate, nu e nici cu putinţă, nici priincioasă la ceasul de-acum — şi anume din două pricini: întâia-i că fiul tău, prinţul Kanmacan, este încă prea tinerel; a doua-i, fără de îndoială, că un rege care, încă din viaţă, pune în scaunul de domnie pe fiul său, din acea clipă îşi are zilele numărate!

Regele însă îi răspunse:

— În ce priveşte viaţa mea, vizirule, simt că-i sfârşită; cât despre Kanmacan, dacă încă-i prea tânăr, am să-i dau ca pavăză pe marele sfetnic, soţul sorei mele Nozhatu.

După aceasta, regele porunci să se adune toţi emirii, toţi vizirii şi toţi dregătorii cei mari din împărăţie, şi volnici pe marele sfetnic ajutor al fiului său Kanmacan şi-i spuse dorinţa cea de pe urmă: să însoare, când vor ajunge la vârsta potrivită, pe Puterea-Ursitei cu Kanmacan. Marele sfetnic răspunse:

— Sunt împovărat de binefacerile tale şi mă simt cufundat în nemărginirea bunătăţii tale!

Atunci regele Daul-Macan se întoarse către fiul său Kanmacan şi-i grăi cu ochii plini de lacrimi:

— O, fiul meu, să ştii că, după moartea mea, marele sfetnic va fi dascălul şi ocrotitorul tău, iar marele vizir Dandan îţi va fi tată în locul meu. Căci, iată, simt că mă voi duce din lumea aceasta trecătoare la lăcaşul cel de veci. Mai întâi, însă, vreau să ştii, fiule, că mai am un singur dor pe pământ înainte de-a muri: răzbunarea împotriva celeia care-a pricinuit moartea bunicului tău, regele Omar Al-Neman, şi a unchiului tău, prinţul Şarcan, bătrâna cea afurisită şi pacostea numită Muma-Prăpădurilor!

Tânărul Kanmacan răspunse:

— Tată, linişteşte-ţi inima! Allah are să vă răzbune pe toţi prin mine!

Iar regele Daul-Macan simţi o înseninare mare înviorându-i sufletul şi se întinse liniştit în patul din care nu avea să se mai scoale.

Şi, nu peste mult, regele Daul-Macan, ca toată făptura aflată sub mâna celui ce-a zămislit-o, se întoarse la ceea ce fusese, în lumea de dincolo de nepătruns: şi fu ca şi cum n-ar fi fost niciodată. Căci vremea seceră toate şi nu-şi mai aduce aminte de nimic.

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă cum era, nu mai spuse nimic în noaptea aceea.

Ci într-a o sută treizeci şi opta noapte

Ea urmă:

...şi fu ca şi cum n-ar fi fost niciodată. Căci vremea seceră toate şi nu-şi mai aduce aminte de nimic.

Aceasta-i povestea regelui Daul-Macan, fiul regelui Omar Al-Neman şi fratele prinţului Şarcan — Allah aibă-i pe toţi în mila lui cea fără de margini!

Dar din acea zi, ca să nu se dezmintă zicala: „Cel ce lasă urmaşi, nu moare!” începură isprăvile tânărului Kanmacan, fiul lui Daul-Macan.

Isprăvile tânărului Kanmacan, fiul lui Daul-Macan

În adevăr, o, preafericitule rege, urmă Şeherezada, în ce-i priveşte pe tânărul Kanmacan şi pe vară-sa Puterea-Ursitei, ya Allah, ce frumoşi se mai făcură! Crescând, frumuseţea chipurilor lor se arăta tot mai desăvârşită, iar împlinirea lor se vădea în toată puterea ei. Şi nu-i puteai asemui decât cu două ramuri îngemănate şi încărcate de roade, ori cu două luni la vremea Ramadanului. Mai întâi, se cere să spunem că Puterea-Ursitei avea tot ceea ce

poate să-i răpească unui om minţile: în crăiasca ei singurătate, departe de orice privire, albeaţa feţei sale se făcuse fără seamăn de suavă, mijlocu-i gingaş era ca tras printr-un inel şi drept ca litera *alef.* Pulpele-i voinice erau desăvârşite. În ce priveşte gura ei – o, lapte! o, vinuri! o, dulceţuri! ce sunteţi voi? Iar despre buzele-i de culoarea rodiei, numai voi, fructe coapte, şi voi, bobocii ai trandafirilor, aţi putea spune câte ceva! Obrajii ei, până şi trandafirii îi socoteau mai presus de orice. Şi adevăr rostise un poet despre ea:

Pleoapele-i nu poate kholul
Să le facă mai cărbune.
Iar privirea-i e pârjolul
Care inima răpune,
Ori un paloş de emir
Retezând ghiaurii-n şir.

Iată, falnici palmieri,
Frunzele când vi se-ndoaie,
Fremătând în adieri,
Strânse foaie lângă foaie,
Sunt ca părul ei bogat
Peste umeri revărsat.

Aşa era tânăra domniţă Puterea-Ursitei, fiica frumoasei Nozhatu. Dar vărul ei, tânărul Kanmacan, era cu totul altceva. Trânta şi vânătoarea, călăritul şi luptele cu lancea ori cu suliţa, tragerea cu arcul şi alergările de cai îi mlădiaseră trupul şi-i oţetiseră sufletul. Era cel mai frumos călăreţ din ţările musulmane şi cel mai curajos dintre războinicii tuturor cetăţilor şi triburilor. Ci pielea îi rămăsese fragedă ca a unei fecioare, iar faţa mai gingaşă decât trandafirii şi decât narcişii. Despre el un poet spunea:

E-abia un flăcăiaş, cu-un puf subţire,

Ca o mătase, pe obraji şi-n barbă.
Dar celor ce li-i dat, cu o privire,
Ca pe un ins de slavă-n ochi să-l soarbă,
Le pare-un sprinten pui de căprior
Zburdând voios în jurul mamei sale,
Şi sufletele par răpite-n zbor
Şi parcă-s bete când le iese-n cale
Cu fragezii-i obraji ca doi bujori
În care-nflăcăratu-i sânge arde,
Cu buzele-i ca un tihnit izvor
De miere dulce şi fără de moarte.

Pe mine, cel ce viaţa mi-am legat
De frumuseţea lui care mă pierde,
Pe mine-n veci de veci m-au fermecat
Şalvarii-i de culoare neagră-verde.

Ci marele sfetnic, tutorele lui Kanmacan, de-o bucată de vreme, cu toate dodăielile soţiei sale Nozhatu şi cu toate binefacerile ce le datora tatălui lui Kanmacan, pusese mâna pe întreaga putere şi se făcuse numit urmaş, de către o parte a norodului şi a oastei, în scaunul de domnie al lui Daul-Macan. Cealaltă parte a norodului şi a oastei rămăsese însă credincioasă urmaşului lui Omar Al-Neman, sub cârma cea dreaptă a bătrânului vizir Dandan. Dar vizirul Dandan, din pricina prigoanei marelui sfetnic, se surghiunise din cetatea Bagdadului şi se aciuiase într-un oraş megieş, aşteptând ca soarta să-şi întoarcă faţa către orfanul jefuit de drepturile lui.

Aşa, marele sfetnic, nemaiavând a se teme de nimeni, silise pe Kanmacan şi pe mama lui să se închidă în odăile lor şi oprise pe fiica sa Puterea-Ursitei a se mai vedea cu fiul lui Daul-Macan. Şi astfel mama şi fiul trăiau în răstrişte, aşteptând ca Allah să facă dreptate celui în drept.

Ci, cu toată opreliştea marelui sfetnic, Kanmacan izbutea din când în când s-o vadă pe vară-sa Puterea-

Ursitei şi să-i vorbească, dar numai pe ascuns. Într-o zi însă, cu inima chinuită de un dor mai năvalnic decât alte dăţi, neputând-o vedea, luă o foaie de hârtie şi scrise dragei sale aceste stihuri pline de alean:

Treceai, iubito, -nconjurată
De toate slujnicele tale,
Scăldată-n multa-ţi frumuseţe.
Iar trandafirii, dintr-o dată,
Zărindu-te cum treci pe cale,
Pizmaşi, schimbară feţe-feţe,
Privind aprinşii trandafiri
De pe obrajii tăi subţiri.

Sfioşii crini bateau din pleoape
Văzându-ţi albul chip pe căi,
Şi romaniţele pe-aproape
Zâmbeau mereu, ca dinţii tăi.

Cel sfânt ajute-mi să-ndur chinul,
Ca fierul roşu un bolnav,
Să-mi vindec, de-aş putea, suspinul,
Şi dorul de-al tău chip suav.

După ce pecetlui scrisoarea, o înmână eunucului de slujbă, care n-avu altă grijă decât s-o ducă numaidecât marelui sfetnic. Cetind stihurile de dragoste ale lui Kanmacan, marele sfetnic spumegă şi clocoti de turbare şi jură că are să-l pedepsească pe tânărul rege. Dar socoti că era mai bine, deocamdată, spre a nu se răspândi zvonul întâmplării, să vorbească mai întâi numai cu soţia sa Nozhatu. Se duse s-o caute pe Nozhatu la odăile ei şi după ce o trimise pe tânăra Puterea-Ursitei să se preumble prin aerul proaspăt din grădină, grăi soţiei sale...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi,

sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută treizeci şi noua noapte

Ea urmă:

Aşadar, marele sfetnic grăi soţiei sale Nozhatu:

— Tu ştii, de bună seamă, că tânărul Kanmacan a atins de mult vârsta bărbăţiei şi că se simte plin de patimă faţă de fiica ta Puterea-Ursitei. Trebuie să-i despărţim numaidecât, fără să le lăsăm nădejdea de-a se mai întâlni, căci este primejdios să apropii lemnul de flacără. De-aci nainte fiica ta nu mai are îngăduinţa de a ieşi din odăile femeilor, nici de a-şi mai dezveli obrazul: căci nu mai este la anii când o fată poate ieşi fără iaşmac. Şi, mai cu seamă, ia bine aminte să nu le îngădui a vorbi unul cu altul, căci sunt hotărât ca, la cea dintâi încălcare a poruncii mele, să curm pentru totdeauna pornirea spre rele a acestui băiat!

Auzind aşa, sărmana Nozhatu nu-şi putu stăpâni lacrimile şi, după ce soţul ei plecă, merse la nepotul ei Kanmacan şi-i duse ştire despre mânia marelui sfetnic. După care îi spuse:

— Ci să ştii, fiu al fratelui meu, că eu aş putea să-ţi mai înlesnesc uneori vreo întâlnire în taină cu vara ta Puterea-Ursitei! Fii dar răbdător până ce Allah se va îndura de tine!

Dar Kanmacan îşi simţi sufletul răzvrătindu-se la această ştire şi gemu:

— Nu voi mai rămâne nici măcar o clipă în acest palat, în care numai eu s-ar cuveni să poruncesc! Şi nu voi mai suferi ca pietrele acestei case să-mi adăpostească umilinţele!

Îşi scoase hainele, îşi acoperi capul cu un turban de saaluk, îşi puse pe umeri un burnuz vechi de pribeag şi, fără a mai zăbovi măcar ca să-şi ia rămas bun de la mama şi de la mătuşa lui, se îndreptă de sârg spre porţile oraşului, neavând în sacu-i, drept merinde la drum, decât

o pâine veche de trei zile. Iar când porţile oraşului se deschiseră, el cel dintâi le trecu şi se îndepărtă cu paşi grăbiţi, rostind aceste stihuri de despărţire pentru tot ce părăsea în urmă:

Nu te mai iau în seamă, inima mea, o, nu!
Poţi să baţi mai departe sau să te frângi în piept —
În ochii mei tristeţea n-am s-o mai chem de-acu
Şi-n sufletul meu milă şi dor nu mai aştept.

De-aş plânge pentru tine, o, inimă copilă,
Ce-aş face din puterea şi tinereţea mea?
Cel ce priveşte-n ochii gazelelor cu milă
Să nu se plângă dacă, rănit, va-ngenunchea.

Voi colinda pământul şi pulberea străină,
Pământul fără margini celui plecat pribeag —
Să-mi mântui tot ce-mi arde în suflet şi suspină,
Tot ceea ce pe lume mi-a fost vreodată drag.

Voi înfrunta vitejii şi triburile toate,
Voi strânge prăzi bogate de la învinşii mei.
Şi plin de faimă, iarăşi mă voi întoarce, poate,
Să-ngenunchiez duşmanii, să nalţ un nou temei.

O, inimă, învaţă, legea mare:
Că niciodată fiara nu dăruie oricui
Bogatele ei coarne, decât când eşti în stare
Ori s-o-ngenunchi, ori s-o răpui!

Şi în vreme ce Kanmacan fugea astfel de oraşul şi de părinţii lui, maică-sa, nevăzându-l întreaga *zi,* îl căută zadarnic pretutindenea. Izbucni în hohote de plâns şi aşteptă întoarcerea lui, pradă gândurilor celor mai pline de chin. Dar trecu şi a doua zi, şi a treia, şi a patra, fără ca să-i aducă cineva vreo veste despre Kanmacan. Atunci se închise în iatacul ei, plângând şi suspinând şi oftând

din adâncul durerii: „O, copile, de unde să te chem? În ce ţară să te caut? Şi ce mai pot izbândi eu, acuma, cu lacrimile pe care le vărs după tine, băiatul meu? Unde eşti, unde eşti, Kanmacan?“

După care biata mamă nu mai voi nici să bea, nici să mănânce, iar jalea ei se află în toată cetatea şi toţi locuitorii, care-l iubeau pe tânărul rege şi pe răposatul lui tată, se umplură ele mâhnire şi se văicăreau: „Unde eşti tu, sărmane Daul-Macan, rege care ai fost aşa de bun şi de drept cu norodul tău? Iată că fiul tău s-a pierdut şi nimenea dintre cei pe care i-ai coperit cu binefacerile tale nu-i ştie afla urmele! Ah! unde eşti tu, urmaş al lui Omar Al-Neman, şi ce s-a făcut cu tine?“

Kanmacan însă a mers ziua întreagă şi nu s-a oprit decât la căderea negurilor nopţii. Tot aşa făcu şi a doua zi, şi în zilele care urmară, călătorind fără de odihnă, hrănindu-se cu ce putea culege ici-colo pe drum şi bând apă din izvoare şi din râuri. Iar după patru zile, ajunse într-o vale acoperită de păduri, străbătută de ape reci şi plină de cânt de turturele. Acolo se opri, se spălă după silinţa datină şi-şi făcu rugăciunea. Şi venind noaptea, se întinse sub un copac mare şi adormi. Şi dormi el aşa până la miezul nopţii, când, în dricul tăcerii acelei văi, răsună puternic un glas care, ieşind din stâncile dimprejur, îl trezi cu acest cântec:

Viaţă de om, la ce eşti bună
Fără lumina celei dragi
Şi fără de surâsul ei?
Iubiţi ciraci,
Când voia-bună
La umbra unui crâng v-adună
Şi dorul scapără scântei —
Goliţi pahar după pahar,
Şi umpleţi-le iar!

Prietene, când sorbi licoarea

Amar-înmiresmată, când
Priveşti întins în depărtări
Un sfânt pământ,
Şi-l vezi în floare,
Numai livezi, numai izvoare,
Senin din zare-n altă zare,
Fii fericit de-al vieţii har:
Nu-i totul în zadar!

Auzind cântecul acela fermecător ce răsuna în noapte, Kanmacan, răpit, se ridică şi încercă a pătrunde negurile din partea de unde venea glasul. Ci nu izbuti a zări decât trunchiurile şterse ale copacilor deasupra râului care gâlgâia în vadul adânc. Atunci se îndreptă binişor către acea parte şi coborî până pe malurile apei. Şi glasul se auzi mai limpede şi mai duios, cântând aceste versuri în noapte:

Am jurat ca, pe vecie,
Neclintit, să ne iubim,
Şi-am lăsat-o în pustie
Cu-ntreg tribul lui Taim.

Fete cu ochi negri, chipuri
Mai frumoase ca la noi,
N-ai să afli-n alte triburi.
Nici cai sprinteni, mai de soi.

Îmi aduce-n suflet vântul,
Peste-al zărilor chilim,
Fumul, boarea, dorul, cântul
Tribului Bani-Taim.

Roabă Saab, hai şi-mi spune:
Cea cu gingaşi clopoţei
La picior, cu ochi-cărbune,
N-a uitat de ochii mei?

Oare îşi mai aminteşte
Legământul nostru sfânt?
Oare mă mai pomeneşte,
Cât de cât, din când în când?

Ah, o scorpie-otrăvită
Mi-a muşcat rău inima.
Numai tu, pe veci iubită,
Să mă vindeci ai putea.

Leac mi-i jarul buzei tale,
Gura ta ca un izvor —
Ele doar, de neagra jale,
Vindeca-m-ar, şi de dor!

După ce Kanmacan auzi şi acest cântec din nevăzut, se sili iarăşi a pătrunde negurile. Dar, neizbutind iarăşi nimica, se sui pe vârful unei stânci şi strigă cu toată tăria glasului său...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută patruzecea noapte

Ea urmă:

...se sui pe vârful unei stânci şi strigă cu toată tăria glasului său:

— O, trecătorule din întunecimile nopţii, apropie-te, mă rog ţie, ca să-ţi aud întâmplările vieţii, ce trebuie să se asemene cu-a mea.

Apoi tăcu.

După un răstimp, glasul care cântase răspunse:

— Cine eşti tu, cel care mă chemi? Eşti pământean ori duh al străfundurilor? De eşti duh, cată-ţi de cale. Dar de eşti fiinţă omenească, fiu de Adam, aşteaptă aci ivirea

zorilor. Căci noaptea e plină de capcane şi de vicleşuguri.
Auzind acestea, Kanmacan îşi zise în sine:
— Fără de îndoială, necazurile celui ce cântă trebuie să fie nemaipomenit de asemuitoare cu ale mele.
Şi stete acolo, neclintit până la ivirea zorilor. Văzu atunci înaintând către el, printre copacii pădurii, un om îmbrăcat ca beduinii din pustie, înalt la trup şi înarmat cu hanger şi cu pavăză. Se ridică şi-l salută temenindu-se, iar beduinul îi întoarse temeneaua şi, după îndătinatele vorbe de bun întâlniş, întrebă, uimit de tinereţea lui Kanmacan:
— O, tinere necunoscut, cine eşti tu? De neamul cărui trib ţii şi ce sunt părinţii tăi printre arabi? Căci la vârsta ta nu se cade a drumeţi singur noaptea prin daturi pe unde nu se văd decât cete înarmate şi tâlhari de drumul mare. Povesteşte-mi, dară, povestea ta!
Kanmacan răspunse:
— Bunicul meu a fost regele Omar Al-Neman, tatăl meu a fost regele Daul-Macan, iar eu sunt Kanmacan, cel mistuit de dragoste pentru domniţa Puterea-Ursitei, vara lui!
Atunci beduinul îl întrebă:
— Dar cum se face că, fiind rege şi fiu de regi, umbli îmbrăcat ca un saaluk şi drumeţeşti fără de straja cuvenită stepenei tale?
Kanmacan îi răspunse:
— Îmi voi întocmi de-acum nainte singur straja, iar tu vei fi cel dintâi care face parte din ea!
Auzindu-l aşa, beduinul începu să râdă şi-i spuse:
— Vorbeşti, copile, de parcă ai fi un războinic desăvârşit ori un viteaz acoperit de fala a douăzeci de bătălii. Ci ca să-ţi dovedesc cât eşti de zărghit, iată, din clipita aceasta te şi iau amâna mea, ca să mă slujeşti ca un rob. Şi dacă părinţii tăi sunt cu adevărat regi, or avea ei destui bani ca să-mi plătească slobozia ta!
Kanmacan simţi furia fulgerându-i în pleoape şi spuse beduinului:

— Pe Allah, nimenea altul nu va plăti slobozenia mea, afară de mine! Pune, dar, mâna pe spadă, beduinule! Când ţi-am auzit cântecul, te-am socotit om de omenie...

Şi Kanmacan se năpusti asupra beduinului care, gândind că pentru el va fi ca un joc lupta cu acest copil, îl aştepta zâmbind cu nepăsare. Dar strâmb gândise! Căci, pornind lupta de-a mână cu beduinul, Kanmacan se propti vârtos în pământ, pe picioarele-i mai tari decât stânca şi mai neclătinate decât un minaret. Înţepenindu-se, dară, bine în călcâie, îl răsuci odată şi-l strânse în braţe pe beduin de-i trosniră oasele şi i se goliră măruntaiele. Îl luă pe sus şi, aşa, purtându-l prin văzduh, alergă cu paşi mari către apa râului. Atunci beduinul, care nici n-avusese răgaz a-şi veni în fire din spaima de a-l vedea pe băiat dovedind atâta putere, strigă:

— Ce ai de gând să faci, de mă duci spre apa râului?

Şi Kanmacan îi răspunse:

— Am să te zvârl în valuri, ca să te duci până la apa Tigrului, şi Tigrul să te ducă până în Nahr-Issa, iar Nahr-Issa până în Eufrat, şi Eufratul până la tribul tău! Şi-atunci, cei din tribul tău vor judeca despre puterea şi despre vitejia ta, beduinule!

Beduinul, faţă de năprasna nezăbavnică, pe când Kanmacan tocmai îl ridica în văzduh uzmindu-se să-l prăvălească în râu, strigă:

— O, tinere viteaz, fie-ţi milă, pe ochii iubitei tale, Puterea-Ursitei: lasă-mi viaţa, şi-am să-ţi fiu de-aci nainte cel mai supus dintre robi!

Kanmacan atunci se trase îndărăt şi-l aşeză uşurel pe pământ, spunându-i:

— Cu jurământul acesta m-ai înduplecat.

După care se aşezară amândoi alături pe malul apei, iar beduinul scoase din traistă o pâine de orz pe care o rupse şi dete jumătate lui Kanmacan, dimpreună cu un pic de sare. Aşa se legă prietenia lor. Kanmacan întrebă:

— Acum, fârtate, când ştii cine sunt, nu vrei să-mi spui şi tu c-are-i numele tău şi al părinţilor tăi?

Beduinul grăi:

— Sunt Sabah ben-Remah ben-Hemam din tribul Taim, din pustia Şamului. Şi iată care-i povestea vieţii mele: Eram încă un copil când tatăl meu a murit. Am fost luat şi crescut de unchiul meu, acasă la el, dimpreună cu fiică-sa Nejma. Iar eu am îndrăgit-o pe Nejma, şi Nejma tot aşa pe mine, Când am ajuns la anii însurătorii, am voit s-o iau de soţie. Dar tatăl ei, văzându-mă sărac şi fără de mijloace, n-a voit să mi-o deie. Atuncea, toţi şeicii cei mari ai tribului îl dojeniră până când unchiul se înduplecă a mi-o făgădui pe Nejma ca soţie, dar numai dacă i-aş agonisi o zestre de cincizeci de cai, cincizeci de cămile de soi, zece roabe, cincizeci de sarcini de grâu şi cincizeci de sarcini de orz şi nimica mai mult! Atunci cugetai că altă cale nu-i de-a agonisi Nejmei o zestre ca asta, fără doar să las tribul şi să ies la răscrucea drumurilor ca să lovesc pe negustori şi să jăcuiesc caravanele. Asta-i pricina de mă aflam în puterea nopţii acolo unde m-ai auzit cântând. Dar, frate, ce-i cântecul meu pe lângă frumuseţea Nejmei? Cine-o vede o dată în viaţa lui pe Nejma îşi simte sufletul plin de binecuvântare pentru tot restul zilelor lui!

După ce cuvântă aşa, beduinul tăcu.

Atunci Kanmacan zise:

— Oblicisem, frate, că necazul tău trebuie să se asemuie cu al meu! Aşadară, de-aci nainte, avem a lupta cot la cot şi a ne dobândi iubitele, drept roade ale isprăvilor noastre.

Abia isprăvi a spune vorba asta, că se şi ridică în zare un nor de praf ce se apropia degrabă. Şi, când pulberea se risipi, înaintea lor se ivi un călăreţ cu chipul galben ca de mort, cu hainele cruntate de sânge şi care strigă:

— O, dreptcredincioşilor, oleacă de apă, să-mi spăl rana! Şi sprijiniţi-mă, căci am să-mi dau sufletul! Ajutaţi-mă şi, dacă mor, calul meu să fie al vostru.

Şi, în adevăr, calul pe care călărise acel călăreţ n-avea seamăn printre caii triburilor, căci împlinea toate desăvârşirile câte se cer unui cal al pustiei. Iar beduinul,

care se pricepea la cai, ca toţi cei din neamul lui, strigă:

— În adevăr, călăreţule, ai un cal cum nu se mai văd în vremea noastră.

Kanmacan grăi:

— Haide, călăreţule, întinde-mi braţul, ca să te ajut să descaleci.

Şi-l prinse în braţe pe călăreţ, care simţea că se duce, îl aşeză încetişor pe iarbă şi îl întrebă:

— Dar ce ai, frate, şi unde eşti rănit?

Beduinul îşi desfăcu haina şi-şi arătă spinarea, toată numai o rană din care şiroia sângele. Atunci Kanmacan se plecă asupra celui rănit, îi spălă rănile cu multă băgare de seamă şi le acoperi gingaş cu iarbă fragedă. După care îi dete celui ce se sfârşea un pic de apă şi întrebă iar:

— Dar cine te-a adus în starea aceasta, frate al nenorocirii?

Omul răspunse:

— Află tu, cel care mă ajuţi cu mâna ta, că acest cal pe care-l vezi în toată frumuseţea lui este pricina de am ajuns în starea de-acuma. Acest cal era calul regelui Afridonios, stăpânul Constantiniei, iar faima lui ne era cunoscută nouă tuturor arabilor pustiei. Or, un cal de-aista nu se cade să rămâie în grajdurile unui rege ghiaur. Aşadară, cei din tribul meu m-au ales pe mine să-l răpesc dintre paznicii ce-l îngrijeau şi-l păzeau zi şi noapte. Plecai, dară, pe minecate şi ajunsei la vreme de noapte la cortul unde era ţinut calul şi mă dădui la prieteşug cu paznicii. Pe urmă, prilejindu-mă de clipa când îmi cereau părerea despre însuşirile lui şi mă îmbiau să-l încerc, încălecai pe el dintr-o săritură şi, cu o lovitură de bici, îi detei pinteni şi-l zvârlii în galop. Atunci străjerii, trezindu-se din buimăceală, săriră pe cai şi porniră pe urmele mele, aruncând săgeţi şi suliţe, din care multe, aşa cum vezi, mi se înfipseră în spinare. Ci calul luneca mai iute decât o stea căzătoare şi mă scoase numaidecât dincolo de pistreala săgeţilor lor. Şi iată, de trei zile călăresc aşa, pe spinarea lui, fără de popas! Sângele mi s-a scurs tot,

iar puterile mi s-au dus şi simt moartea că-mi închide pleoapele. Acuma, că m-ai ajutat, al tău să fie acest cal, după moartea mea. Este cunoscut sub numele de El-Katul El-Majun şi-i cel mai frumos cal din soiul El-Ajuz. Dar, mai înainte, tinere cu straiele atât de sărace şi cu faţa atât de aleasă, ia-mă îndărătul tău călare şi du-mă la tribul meu, ca să mor sub cortul în care m-am născut.

La aceste vorbe, Kanmacan răspunse:

— O, frate din pustiu, şi eu fac parte dintr-o stirpe în care mândria şi bunătatea sunt însuşiri înnăscute. Şi iată-mă-s gata, chiar de nu am să capăt calul, să-ţi dau ajutorul pe care mi-l ceri.

Se apropie de arab ca să-l ridice, dar acesta scoase un suspin şi şopti:

— Mai aşteaptă oleacă. Poate că sufletul meu va zbura pe dată. Vreau să-mi fac mărturia de credinţă.

Închise ochii pe jumătate, întinse mâna cu palma întoarsă către cer şi rosti:

— Mărturisesc că nu este alt Dumnezeu, fără altul decât Allah. Şi mărturisesc că domnul nostru Mahomed este trimisul lui Allah.

După care, pregătit astfel de moarte, murmură cântecul care fu cuvântul lui cel de pe urmă:

Am rătăcit prin lume pe şoimul meu ca vântul!
Şi, moartea împletind-o cu spaimele la brâu,
Trecui prin munţi şi ape şi colindai pământul,
În jafuri, şi-n omoruri cumplite, şi-n desfrâu.

Mor cum trăii! La margini de drum săpaţi-mi groapă!
Ucisu-m-au mişeii pe care i-am bătut.
Iar rodul trudei mele îl las pe-un mal de apă,
Departe, hăt, de cerul sub care m-am născut.

Ci aş muri în tihnă şi fericit, streine,
Ce moşteneşti comoară de beduin, cum nu-i
O alta-n lumea-ntreagă, de-aş şti că află-n tine

Katul stăpânul vrednic de frumuseţea lui 1

Abia-şi sfârşi cântecul şi arabul mai deschise o dată gura, scoase un horcăit adânc şi închise ochii pentru totdeauna.

Atunci, Kanmacan şi tovarăşul lui, după ce săpară o groapă în care astrucară pe cel mort, făcură rugăciunile îndătinate şi purceseră împreună încotro-i mâna ursita lor, pe căile lui Allah.

Când povestea ajunse aici, Şherezada văzu zorii mijind, şi lăsă sfârşitul pentru noaptea viitoare.

Ci într-a o sută patruzeci şi una noapte

Ea urmă:

...purceseră împreună încotro-i mâna ursita lor, pe căile lui Allah. Kanmacan încălără pe calul Katul, iar beduinul Sabah se mulţumi a-l urma pe jos cu credinţă, căci îi jurase prieteşug şi supunere, şi-l recunoscuse de stăpân al lui pe veci, jurând pe sfântul altar al Kaabei din lăcaşul de la Mecca al lui Allah.

Şi începu pentru ei o viaţă plină de fapte vitejeşti şi de isprăvi fără de pereche — lupte cu fel de fel de jivine, şi tâlhării nemaipomenite, vânători şi drumeţii, nopţi petrecute pândind fiarele sălbatice, şi zile de cruntări cu triburile şi de dobândă de pleanuri mari. Şi aşa agonisiră, înfruntând, cu preţul multor primejdii, turme fără de număr, vite cu paznicii lor, cai şi robi, corturi şi covoare. Şi Kanmacan îl însărcină pe Sabah, tovarăşul lui, cu paza tuturor acelor bunuri pe care le mânau naintea lor, prădând fără de hodină. Iar când aşezau vreodată otac, îşi povesteau unul altuia durerile şi nădejdile lor de dragoste, unul vorbind despre vară-sa Puterea-Ursitei, celălalt despre vară-sa Nejma. Şi aşa trecu viaţa lor, vreme de doi ani.

Într-o zi, Kanmacan călărea la întâmplare pe calul său

Katul, având nainte-i pe credinciosul Sabah, care-i deschidea cale cu iataganul în mână şi răguind cumplit din când în când, holbând ochi mari ca nişte genuni şi urlând, măcar că peste pustie domnea cea mai deplină singurătate:

— Ehei! feriţi din cale! La dreapta! La stânga!

Tocmai sfârşiseră amândoi prânzul, după ce înfulecaseră o gazelă pusă la frigare şi se adăpaseră cu apă dîntr-un limpede izvor, când, la o vreme, ajunseră sub o măgură, la poalele căreia se ivea o păşune împistrată de cămile, de oi, de vaci şi de cai. Mai încolo, sub un cort, nişte robi înarmaţi şedeau liniştiţi polog. Văzându-i, Kanmacan spuse lui Sabah:

— Rămâi aci, vreau să pun mâna singur pe întreaga turmă şi pe robi.

Şi se prăvăli în galopul calului, din vârful măgurii, ca un trăsnet năprasnic dintr-un nor ce se despică, asupra oamenilor şi a vitelor, răcnind cât îl ţinea gura un cântec războinic:

Suntem urmaşi lui Omar Al-Neman,
Viteazul care nu ştia ce-i teama,
Şi-al sfinte-năzuinţelor oştean!
Când triburile-n vâlvoară dau iama,
Setoase de măceluri şi de plean,
Noi le supunem în ţarină coama.
Noi stăm cetate omului sărman,
Când cei puternici se asmut să-l roadă.
Din ţeasta de mişel şi de viclean
Facem în vârful lăncilor podoabă.
Fereşte-ţi căpăţâna, biet duşman!
Suntem vitejii ce nu cunosc teama,
Din stepena lui Omar Al-Neman!

Văzându-l, robii spăimântaţi începură să urle, cerând, fără de nădejde, ajutor, părându-li-se că toţi arabii pustiei năvăliseră peste ei. Atunci bulucîră din corturi trei

războinici care erau stăpânii turmelor, săriră pe cai şi goniră în întâmpinarea lui Kanmacan, strigând:

— Acesta-i cel ce ni l-a furat pe Katul! Am pus mâna pe el! Nu-l slăbiţi pe hoţ!

Auzindu-i aşa, Kanmacan le strigă la rându-i:

— Aşa-i, cu adevărat acesta-i Katul, dar hoţii sunteţi voi, cornaci fără de ruşine!

Şi se plecă la urechea lui Katul, vorbindu-i şi îndemnându-l. Iar Katul ţâşni ca un duh al răului asupra prăzii lui, în vreme ce Kanmacan, cu lancea-i lungă, părea că se joacă. La întâia ciocnire, înfipse fuştea drept în pântecele celui ce-i stetese cel mai aproape, scoţând-o pe partea cealaltă, cu un rărunchi în vârf. Tot aşa păţiră şi ceilalţi doi călăreţi, iar după ce le ieşea prin spinare, lancea se ivea de partea cealaltă, cu câte un rărunchi în vârf. Se întoarse apoi către robi. Dar aceştia, după ce văzuseră soarta stăpânilor lor, se aruncară cu faţa la pământ, rugându-se să li se cruţe viaţa. Kanmacan le spuse:

— Haide, dar, şi, fără de zăbavă, mânaţi turmele şi duceţi-le în *cutare* loc, unde-mi am cortul şi robii!.

Şi împingând înainte-i vitele şi robii, îşi văzu de drum, până ce ajunse la fârtatele Sabah, care, după porunca primită, nu se clintise din locul lui, cât ţinuse lupta.

Şi, cum mergeau aşa, cu turmele şi robii naintea lor, văzură deodată ridicându-se o pulbere care, când se risipi, lăsă să se înfăţişeze vederilor o sută de călăreţi înarmaţi după moda rumilor de la Constantinia. Atunci Kanmacan spuse lui Sabah:

— Veghează asupra turmelor şi a robilor, şi lasă-mă pe mine singur să lupt cu ghiaurii!

Beduinul numaidecât se trase mai la o parte, la umbra unei coline, având numai grija strajei ce i se poruncise. Iar Kanmacan singur se avântă înaintea călăreţilor ghiauri, care îndată îl împresurară. Atunci căpetenia lor, apropiindu-se, îl întrebă:

— Cine eşti tu, preafrumoaso copilă, care ştii să

struneşti aşa de bine frâiele calului de bătaie, pe când ochii îţi sunt atât de duioşi şi obrajii atât de gingaşi şi de rumeni? Apropie-te, ca să-ţi sărut buzele, şi vom vedea mai pe urmă. Hai, vino!

La aceste vorbe, Kanmacan simţi o ruşine cumplită năpădindu-i obrajii şi strigă:

— Dar cui crezi tu că vorbeşti, javră şi plod de târfă? Dacă obrajii-mi sunt de copilă, braţul meu are să-ţi dovedească numaidecât greşeala bădărăniei tale, ghiaur orb, ce nu ştii osebi un războinic de-o fată!

Atunci căpetenia celor o sută veni mai aproape de Kanmacan şi se încredinţă că, cu toate că avea obrajii gingaşi ca de urşinic şi fără fir de păr, de judecai după flacăra ochilor arăta a fi un războinic nu prea la îndemână de supus.

Şi căpetenia celor o sută strigă lui Kanmacan:

— A cui este această turmă? Şi unde mergi tu, atâta de plin de obrăznicie şi de sfruntare? Predă-te, ori eşti mort!

Şi porunci unui călăreţ să se apropie şi să-l ia prins. Ci nici nu ajunse bine călăreţul lângă Kanmacan, că acesta, dintr-o singură lovitură de paloş, îi despică în două şi capul, şi trupul, şi şaua, şi calul, peste mijloc. După care şi cel de al doilea călăreţ, şi cel de al treilea, şi cel de al patrulea păţiră la fel.

Văzând aşa, căpetenia celor o sută porunci călăreţilor să se dea mai îndărăt şi el însuşi înainta până la Kanmacan, strigându-i:

— Tinereţea ta este mândră, războinicule, iar vitejia, ţi-i pe potriva ei. Iată, eu, Kahrudaş, al cărui curaj este vestit în toate ţările rumilor, vreau să-ţi las viaţa, tocmai fiindcă eşti atât de viteaz. Pleacă, dară, în pace, căci, pentru frumuseţea ta, te iert de uciderea oamenilor mei!

— Fii Kahrudaş, ori altul, nu mă priveşte! Ceea ce mă priveşte, este să laşi la o parte vorbele goale şi să vii să înfrunţi ascuţişul lăncii mele. Şi mai află că, dacă tu eşti Kahrudaş, eu sunt Kanmacan ben Daul-Macan ben-Omar Al-Neman!

Atunci creştinul îi spuse:

— O, fiu al lui Daul-Macan, am cunoscut în bătălii vitejia tatălui tău! Tu îngemănezi puterea tatălui tău cu cea mai desăvârşită iscusinţă a trupului! Ia-ţi, dară, prada ta şi du-te! Hai, fă-mi pe voie!

Ci Kanmacan îi strigă:

— Nu mi-e în nărav, creştinule, să întorc frâiele calului! Apără-te!

Aşa răcni, şi-şi mângâie calul Katul, care înţelese pe dată dorinţa stăpânului şi, ciulindu-şi urechile şi fluturând coada, năvăli. Şi cei doi viteji începură să se lupte, iar caii se izbeau ca doi berbeci ori ca doi tauri care se spintecă între ei. Câteva ciocniri năprasnice rămaseră zadarnice. Apoi, deodată, Kahrudaş împinse lancea cu toată puterea către pieptul lui Kanmacan, dar acesta, rotind repede calul, feri la timp lovitura şi, întorcându-se cât ai clipi, astrucă braţul cu lancea înainte. Şi lovitura străpunse pântecele creştinului, iar fierul lucitor ieşi prin spinare. Aşa încetă Kahrudaş pe veci a se mai număra printre războinicii ghiaurilor.

Văzând aşa, călăreţii lui Kahrudaş se deteră în seama sprintenelii cailor lor, pierind în pulberea care-i învălui. Ci Kanmacan, ştergându-şi lancea de leşurile pologite pe jos, îşi urmă drumul, dând semn lui Sabah să mâie nainte turmele şi robii.

Îndată ce săvârşi această ispravă, Kanmacan întâlni pe arăpoaica cea rătăcitoare a pustiei, care povestea din trib în trib poveşti, la umbra corturilor şi sub lumina stelelor. Şi Kanmacan, care de-atâtea ori auzise vorbindu-se despre ea, o rugă să mâie şi să se hodinească sub cortul lui şi să-i povestească vreo istorie, care să-i mai treacă vremea şi să-i bucure mintea şi inima. Bătrâna îi răspunse:

— Cu dragoste şi ca o datorie cuvenită!

După care se aşeză lângă el, jos, pe-o rogojină, şi-i povesti *Povestea mâncătorului de haşiş:*

Află, tinere stăpân, că această poveste, cea mai plăcută pe care au auzit-o urechile mele, o ştiu de la un mâncător de haşiş.

A fost odată un om căruia-i plăcea tare mult carnea de fecioară...

Când povestea, ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută patruzeci şi doua noapte

Ea urmă:

A fost odată un om căruia îi plăcea tare mult carnea de fecioară şi care numai de acest lucru se îngrijea. Ci cum carnea de fecioară este foarte scumpă, mai cu seamă când o vrei mai aleasă, şi cum nicio avere nu poate fi îndestulă atunci când gusturile celui ce o are sunt atâta de risipitoare, omul nostru, care nu-şi mai găsea stare din pricina dorinţelor lui neînfrânate — căci în toate numai neînfrânarea este pacostea! — sărăci de tot, de tot.

Într-o zi, pe când rătăcea prin suk, îmbrăcat în zdrenţe murdare şi desculţ, cerşind o coajă de pâine, iată că un cui îi intră în talpă şi sângele începu să curgă şiroaie. Se aşeză atunci jos şi se strădui să oprească sângele, legându-şi piciorul cu o cârpă. Dar cum sângele tot mai curgea, îşi spuse: „Trebuie să mă duc la hammam, să-mi spăl piciorul şi să-l bag în apă. Are să-mi facă bine. Se duse, dar, la hammam şi intră în sala de obşte unde vin cei săraci, dar care sală oricum era destul de aleasă şi sclipea de curăţie. Omul se ghemui acolo, în havuzul din mijloc, şi începu să-şi spele piciorul.

Lângă el, se afla un om care tocmai sfârşise îmbăiatul şi dumica ceva în dinţi. Rănitului, stârnit de mestecatul celuilalt, îi veni poftă să mestece şi el, şi-l întrebă pe acela:

— Ce mesteci, vecine?

Omul îi răspunse încetişor, ca să nu audă nimeni:

— Taci! mestec nişte haşiş! Dacă vrei şi tu, îţi dau o bucăţică.

El răspunse:

— Ah, tare aş mai vrea să gust! De când îi tot duc dorul!

Atunci vecinul scoase o bucăţică din gură şi i-o dete, spunând:

— Fie-ţi grijile cât mai uşoare!

Omul nostru luă bucăţica, o mestecă şi-o înghiţi numaidecât. Şi, cum nu mai era deprins cu haşişul, îndată ce licoarea începu să i se învârtească prin creier, fu cuprins mai întâi de o veselie nestăpânită ce umplea sala cu hohote de râs. După care se prăbuşi pe marmura goală, pradă nălucirilor.

Dintru-ntâi i se păru că, gol-goluţ, se află în mâinile unui zdrahon de masagiu şi a doi arapi voinici ce-l apucaseră şi-l învârteau ca pe o jucărie. I se părea că aceştia îl întorc şi-l răsucesc în toate părţile, înfigându-i în carne degetele lor noduroase şi dibace. Iar el scâncea sub greutatea genunchilor lor, când îl apăsau pe vintre ca să-l frământe cu măiestrie. După care îl spălară, turnând peste el apă multă din lighene de aramă şi frecându-l cu mănunchiuri de ierburi. La urmă, masagiul voi să-l spele şi prin părţile mai gingaşe, dar cum mâncătorul de haşiş se gâdila cumplit, spuse: „Las’ că mă spăl singur”. Când sfârşi scalda, căpetenia masagiilor îi înfăşură capul, umerii şi şalele cu trei ştergare albe ca iasomia şi-i şopti:

— Acuma, stăpâne, este vremea să intri la soţia care te aşteaptă cu nerăbdare.

El strigă:

— Care soţie, băieşule? Eu îs burlac! Nu cumva ai mâncat haşiş, de trăncăneşti aşa?

Dar masagiul îi răspunse:

— Nu face glume de-aiestea! Haidem la soţia care te aşteaptă nerăbdătoare!

Şi-i puse pe umeri o pânză mare de mătase neagră, îi deschise calea, pe când cei doi arapi îl sprijineau de

umeri, gâdilându-l din când în când pe la spate, iar el râdeâ fără contenire.

Ajunseră aşa într-o sală pe jumătate întunecată, caldă şi mirosind a tămâie. Acolo, la mijloc, se afla o tavă mare, încărcată cu poame, cu plăcinte, cu sorbeturi şi cu vase de flori. După ce-l aşezară pe un scăunaş de abanos, băieşul şi cei doi arapi îi cerură învoire să plece, şi pieriră.

Atunci intră un băieţaş care stete drepţi naintea lui, aşteptând porunci, şi-i spuse:

— O, rege fără de seamăn, sunt robul tău!

Omul însă, fără a lua aminte la bunăcuviinţa băieţaşului, izbucnind în hohote de râs de răsuna sala, îi răspunse:

— Pe Allah! mă aflu într-un loc unde toţi au mâncat haşiş! Iată că acum îmi spun rege fără de seamăn!

După care strigă către băieţaş:

— Vino încoace şi taie-mi o bucată de lubeniţă roşie şi cât mai zemoasă. Asta-mi place cel mai mult. Nimic nu răcoreşte inima mai bine ca o lubeniţă coaptă.

Băiatul îi aduse pe dată pepenele tăiat în felioare potrivite.

Atunci el îi porunci:

— Poţi să pleci! N-am treabă cu tine! Aleargă şi adu-mi ceea ce-mi place mai mult, şi încă o lubeniţă cât mai coaptă şi cât mai rece.

Băiatul pieri.

Şi numaidecât intră în sală o fetişcană ca de vreo patrusprezece ani, care înaintă către el legănându-şi şoldurile ce abia se obliceau, atâta erau de copile. Iar el, văzând-o, începu să gâfâie de plăcere. O luă pe fetişcană în braţe, o aşeză pe genunchi, o îmbrăţişă cu căldură şi, deodată, ca sub o găleată de apă rece de tot, se trezi din vis.

Se văzu înconjurat de toţi cei ce se scăldau la hammam şi care-l priveau râzând de se prăpădeau, căscând gurile cât şurile şi arătând cu degetul spre zebul lui gol, ce tremura învârtoşat şi mare cât al unui măgar ori al unui

elefant. Şi toţi vărsau peste el căldări de apă rece, chicotind şi glumind pe seama lui.

Atunci el, încurcat şi buimac, îşi trase un ştergar peste picioare şi suspină către cei ce râdeau:

— De ce mi-aţi luat fetiţa, oameni buni, tocmai când mi-era mai bine?

La aceste vorbe, toţi începură să ţopăie de veselie şi să bată din palme, strigându-i:

— Nu ţi-i ruşine, păcătosule, să vorbeşti aşa, după ce cu buruiana pe care-ai dat-o pe gât ţi-ai petrecut aşa de straşnic?

Când arăpoaica isprăvi povestea, Kanmacan nu se mai putu stăpâni şi izbucni într-un hohot de râs ce-l zguduia din creştet până-n talpă. După ce se potoli, spuse arăpoaicei:

— Grozavă poveste! Haide, rogu-te, spune-mi şi urmarea, care trebuie să fie nemaipomenită la auz şi răpitoare pentru minte.

Arăpoaica răspunse:

— Aşa-i, stăpâne, urmarea este atâta de minunată că ai să uiţi de-a binelea tot ce-ai mai auzit până acum. Şi-i atâta de curată şi de aleasă şi de nemaipomenită, că până şi surzii ar clocoti de plăcere.

Kanmacan o îndemnă:

— Ah! spune-o mai iute! Mă simt ca sub o vrajă.

Dar, tocmai când arăpoaica se pregătea să povestească urmarea, Kanmacan văzu sosind călare şi oprind dinaintea cortului un olăcar care, des- călecând, îi ură bună pace, temenindu-se. Kanmacan îi răspunse la temenea, după care olăcarul grăi:

— Stăpâne, sunt unul dintre cei o sută de olăcari trimişi de marele vizir Dandan spre toate zările ca să încerce a da de urma tânărului prinţ Kanmacan, care de trei ani a plecat de la Bagdad. Căci marele vizir Dandan a izbutit să ridice întreagă oastea şi întreg norodul împotriva celui ce răzbise la scaunul regelui Omar Al-Neman, l-a prins şi l-a

închis într-o temniţă sub pământ. Iară până acu poate că foamea şi setea şi ocara îi vor fi răpit sufletul! Au nu-i şti a-mi spune, stăpâne, de nu l-ai întâlnit cumva, din vreo întâmplare, pe prinţul nostru Kanmacan, căruia îi vine de drept jilţul împărătesc al tătâne-său?

Prinţul Kanmacan, auzind...

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută patruzeci şi treia noapte

Ea urmă:

Prinţul Kanmacan, auzind vestea fără de nădejde, se întoarse către ciracul lui, Sabah, şi, cu glas domol, îi spuse:

— Iacătă, Sabah, totul vine la vremea hotărâtă. Scoală, dară, şi haidem la Bagdad!

Auzind aşa, olăcarul pricepu că se afla dinaintea noului rege şi îndată se aruncă jos şi sărută pământul, şi tot aşa făcură şi Sabah şi arăpoaica. Iar Kanmacan spuse arăpoaicei:

— Să vii şi tu cu mine la Bagdad, ca să-mi spui sfârşitul poveştii tale de prin pustie.

Sabah grăi:

— Îngăduie-mi, măria-ta, să alerg înainte-ţi şi să vestesc vizirului Dandan şi locuitorilor Bagdadului sosirea măriei-tale!

Şi Kanmacan îngădui. Apoi, drept răsplată pentru vestea cea bună, dărui olăcarului toate corturile;, toate vitele şi toţi robii ce dobândise în lupte de trei ani. La sfârşit, cu arăpoaica după el, încălecată pe o cămilă, plecă la cetatea Bagdadului, pe urmele paşilor beduinului Sabah, în trapul spornic al calului Katul.

Cum prinţul Kanmacan făcuse aşa încât să lase ca Sabah să i-o ia înainte-i cale de-o zi, acesta, în câteva ceasuri, vâlvorase toată cetatea Bagdadului. Toţi locuitorii

şi toată gloata ostaşilor, în cap cu vizirul Dandan şi cu cele trei căpetenii, Rustem, Turcaş şi Bahraman, ieşiseră înaintea porţilor, aşteptând sosirea prinţului lor Kanmacan, pe care nu mai trăgeau nădejde să-l vadă. Şi nălţau rugi pentru îmbelşugarea şi slava neamului lui Omar Al-Neman.

Şi-ndată ce prinţul Kanmacan se ivi în galopul calului său Katul, uralele şi zarva de bucurie a gloatelor de bărbaţi şi de femei umplură văzduhul. Iar vizirul Dandan, cu toată bătrâneţea lui, descălecă sprinten şi alergă să ureze bun venit şi să jure credinţă urmaşului atâtor regi. După care, cu toţii de-a valma intrară în Bagdad, în vreme ce arăpoaica, de pe cămila ei, înconjurată de norodul fără număr, ba mai nălţa câte-o urare, ba mai povestea vreo năzdrăvănie.

Întâiul lucru pe care-l săvârşi Kanmacan ajungând la palat, fu să îmbrăţişeze pe marele vizir Dandan, credinciosul slavei regilor lui, apoi pe Rustem, pe Turcaş, şi pe Bahraman. Iar al doilea pe care-l săvârşi, fu să alerge şi să sărute mâinile mamei sale, care plângea de bucurie. Şi al treilea lucru fu să întrebe pe mamă-sa:

— O, mamă, binevoieşte şi spune-mi ce face iubita mea vară, Puterea-Ursitei?

Maică-sa îi răspunse:

— Copilul meu, nu-ţi pot răspunde nimica în privinţa aceasta, căci, de când te-am pierdut, eu nu m-am gândit decât la durerea lipsei tale.

Atunci Kanmacan o rugă:

— Mamă, binevoieşte, dară, a te duce să afli veşti despre ea şi despre mătuşa mea Nozhatu.

Mama regelui Kanmacan ieşi, se duse la iatacurile în care trăiau Nozhatu şi Puterea-Ursitei, şi se întoarse cu ele în sala unde aştepta Kanmacan. Atunci începu adevărata bucurie!

Fu o fericire fără de margini, cu mare mila lui Allah, asta-i tot ce se poate spune, şi nimic mai mult! De altmintrelea, din acel ceas, toate necazurile se iezîră

departe de casa urmaşilor lui Omar Al-Neman, ca să se abată asupra neprietenilor.

Şi într-o zi, după ce regele Kanmacan petrecuse luni în şir de fericire în braţele tinerei Puterea-Ursitei, pe care şi-a luat-o de soţie, adună toţi emirii, toate căpeteniile oastei şi toţi dregătorii din ţară şi, de faţă cu marele vizir Dandan, grăi:

— Sângele părinţilor mei încă n-a fost răzbunat şi, iată, a venit vremea! Am aflat ştire că Afridonios a murit, şi tot aşa a murit şi Hardobios de la Chezareea. Dar bătrâna Muma-Prăpădurilor tot mai trăieşte şi, după cum ne spun olăcarii, ea-i cea care chiverniseşte şi porunceşte peste toate ţările rumilor. Iar la Chezareea este un rege pe nume Rumzan, şi nimenea nu ştie nici cine-i e tată, nici cine-i e mamă. Drept urmare, o, vitejilor, de mâine chiar pornim iar lupta împotriva ghiaurilor. Şi jur pe slava lui Mohamed — pacea şi rugăciunea fie cu el! — să nu mă mai întorc în cetatea Bagdadului până ce n-am s-o meserniţesc pe bătrâna pacoste şi până ce n-am să-i răzbun pe toţi fraţii noştri mucenici pieriţi în bătălii!

Şi toţi cei de faţă răspunseră că aşa se cuvine, iar a doua zi pe mânecate oştile erau în drum către Chezareea.

Când ajunseră sub zidurile vrăjmaşe şi se pregăteau de năvală, ca să treacă prin foc şi sânge cetatea necredincioşilor, văzură venind către cortul regelui Kanmacan un tânăr celebiu cum numai un fiu de rege ar fi putut să fie, şi o femeie cu faţa descoperită şi cu înfăţişare aleasă, mergând în urma tânărului. Tocmai atunci, sub cort, regele Kanmacan stătea de vorbă cu prinţesa Nozhatu, mătuşa lui, care voise să însoţească oastea dreptcredincioşilor.

Tânărul şi femeia cerură primire la măria-sa şi numaidecât fură lăsaţi să intre. Dar abia păşiră ei pragul, că Nozhatu scoase un strigăt şi căzu leşinată, asemenea noii-venite care, şi ea, scoase un strigăt şi se prăbuşi fără sine. Când îşi veniră în simţiri, se aruncară una în braţele celeilalte, căci femeia nu era alta decât fosta roabă a

prinţesei Abriza, credincioasa Boabă-de-Mărgean.

Apoi Boabă-de-Mărgean se întoarse către regele Kanmacan şi-i grăi:

— Măria-ta, văd că porţi la gât o gemă albă şi rotundă. Prinţesa Nozhatu poartă şi ea una asemenea la gât. Iar măria-ta ştii că regina Abriza o avea pe-a treia. Iat-o!

Şi credincioasa Boabă-de-Mărgean, întorcându-se către tânărul care o însoţea, arătă la gâtul lui cea de a treia gemă. După care, cu ochii scânteind de bucurie, spuse:

— Măria-ta, şi tu, stăpâna mea Nozhatu, acest flăcău este fiul sărmanei mele stăpâne Abriza. Eu l-am crescut, de când s-a născut. Ascultaţi-mă şi luaţi aminte: el este acum Rumzan, fiul lui Omar Al-Neman. Şi-i fratele tău, stăpână Nozhatu, şi moşul tău, rege Kanmacan!

La cele spuse de Boabă-de-Mărgean, regele Kanmacan şi Nozhatu se ridicară şi îmbrăţişară pe tânărul rege Rumzan, vărsând lacrimi de bucurie. Iar bătrânul vizir Dandan îmbrăţişă şi el pe fiul stăpânului său, regele Omar Al-Neman — Allah aibă-l întru îndurarea lui cea fără de ţărmure! La urmă, regele Kanmacan întrebă pe regele Rumzan, stăpânul Chezareei:

— Spune-mi, frate al tatălui meu, eşti rege al unei ţări creştine şi trăieşti între ghiauri: nu cumva eşti nazareean?

Ci regele Rumzan întinse braţul şi, ridicând arătătorul, strigă:

— *La ilah il' Allah, na Mohamed rasul Allah!*

Atunci bucuria lui Kanmacan, a prinţesei Nozhatu şi a vizirului Dandan se vădi deplină, şi ei grăiră:

— Slavă lui Allah care apără pe ai săi şi-i adună!

Apoi Nozhatu întrebă:

— Dar cum de-ai putut fi păstrat pe calea cea dreaptă, frate, în mijlocul necredincioşilor care tăgăduiesc pe Allah şi pe Profet?

El răspunse:

—Neîntinata Boabă-de-Mărgean, ea m-a deprins dreapta credinţă şi învăţăturile cele sfinte. Căci şi ea s-a făcut musulmană, ca şi mama mea, Abriza, pe când au

locuit la Bagdad, în palatul tatălui meu, regele Omar Al-Neman. Şi aşa, Boabă-de-Mărgean nu doar că m-a luat de la naştere şi m-a crescut ţinându-mi loc de mamă, ci tot ea a făcut din mine un dreptcredincios a cărui soartă este în mâinile lui Allah, regele regilor!

La aceste vorbe, Nozhatu o pofti pe Boabă-de-Mărgean lângă ea pe covor şi o socoti de aci nainte ca soră a ei.

Iar Kanmacan spuse moşului său Rumzan:

— Unchiule, ţie, ca mai mare, ţi se cuvine, după pravilă, scaunul împărăţiei musulmane. Şi chiar din ceasul de-acum, eu mă socot drept preasupusul tău slujitor!

Dar regele Chezareei răspunse:

— Nepoate, ce-a făcut Allah rămâne bun făcut! Cum aş cuteza eu să tulbur ceea ce a chivernisit Atoateorânduitorul?

Atunci dete glas marele vizir Dandan, care le spuse:

— Măriile-voastre, cea mai dreaptă hotărâre ar fi să domniţi pe rând, fiecare câte-o zi, rămânând regi amândoi!

Şi ei răspunseră:

— Sfatul tău e ca o lumină, preacinstite vizir al părintelui nostru!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi, sfioasă, tăcu.

Ci într-a o sută patruzeci şi patra noapte

Ea urmă:

Şi ei răspunseră:

— Sfatul tău e ca o lumină, preacinstite vizir al părintelui nostru!

Atuncea, după ce se învoiră într-astfel, ca să cinstească, după datină, fericita brodeală, regele Rumzan se întoarse la cetatea lui, deschise porţile dinaintea oştii musulmane şi porunci pristavilor să vestească norodul că de-aci nainte Islamul avea să fie credinţa cetăţii, dar că

toţi creştinii erau volnici a rămâne întru ghiauria lor. Însă niciunul dintre ei nu voi a rămâne aşa, ci, într-o singură zi, făcură mărturie de credinţă şase sute de mii de noi dreptcredincioşi. Slavă celui care-a trimis pe Profetul ca semn al păcii între toate făpturile celor două Răsărituri şi celor două Apusuri.

Prilejindu-se de-acea zi, cei doi regi făcură daruri multe tuturora, petrecură şi se veseliră, rânduind apoi a domni fiecare câte o zi. Şi steteră aşa la cetatea Chezareei vreme lungă, tot într-un zamparlâc şi-un ziafet.

De la o vreme, începură însă a cugeta cum s-o pedepsească pe bătrâna Muma-Prăpădurilor. Întru aceea, îngăduindu-se cu măria-sa regele Kanmacan, regele Rumzan trimise un olăcar la Constantinia, să ducă o scrisoare către Muma-Prăpădurilor, care nici cu gândul nu gândea cum se răsturnaseră lucrurile şi propunea că regele Chezareei era creştin ca şi bunicu-său despre mamă-sa, răposatul rege Hardobios, tatăl Abrizei. Şi iată cum era ticluită scrisoarea:

„Măriei-sale preaslăvitei şi preacinstitei Sauahi Om El-Dauahi, temuta, înfricoşătoarea, pacostea aducătoare de prăpăduri asupra capetelor vrăjmaşe, ochiul care stă de strajă asupra cetăţii creştine, înmiresmata cu cinste şi cu înţelepciune, aromata cu sfânta tămâie preacurată şi adevărată a marelui patriarh, stâlpul lui Christos în mijlocul Constantiniei.

Din partea stăpânului Chezareei, Rumzan, urmaşul lui Hardobios cel Mare, a căruia faimă se întinde peste întreg pământul.

Află, mamă a noastră a tuturora, că stăpânul cerului şi al pământului a făcut să izbândească armele noastre asupra musulmanilor şi am nimicit oastea lor şi am luat prins în Chezareea pe regele lor şi-am ferecat în sânger şi pe vizirul Dandan, şi pe prinţesa Nozhatu, fiica lui Omar Al-Neman şi al reginei Safia, fiica răposatului rege Afridonios de la Constantinia.

Şi te aşteptăm să soseşti între noi ca să cinstim laolaltă biruinţa noastră asupra neprietenilor, şi dinaintea ta să retezăm căpăţânele regelui Kanmacan, vizirului Dandan şi tuturor căpeteniilor musulmane.

Şi să vii la Chezareea fără a griji străji multe, că de-acuma toate căile sunt ocrotite şi toate locurile aşezate, de la Irak până la Sudan, şi de la Mossul şi Damasc până la capetele cele mai de la margine ale Răsăritului şi ale Apusului.

Şi nu pregeta a ne-o aduce la Constantinia şi pe regina Safia, mama prinţesei Nozhatu, ca să se bucure văzându-şi fiica, pe care-o păstrăm cu cinste ca pe o oaspe, aici, în palatele noastre.

Şi Christos, fiul Mariei, apere-te şi ocrotească-te ca pe-o mireasmă preacurată, păstrată în aur neajuns de stricăciune!“

La urmă, Rumzan semnă scrisoarea cu numele său, o pecetlui cu pecetea împărătească şi o înmână unui olăcar ce plecă numaidecât către Constantinia.

Estimp, până la venirea bătrânei-pacoste la pieirea-i cea fără de scăpare, trecură un şir de zile în care cei doi regi se bucurară de răgaz pentru a pune rânduială de istov în toate cele ale obştei. Or, iată ce se mai petrecu:

Într-o zi, pe când cei doi regi, dimpreună cu vizirul Dandan şi cu blajina Nozhatu, care nu-şi punea niciodată iaşmacul dinaintea vizirului Dandan, socotindu-l ca pe un părinte al ei, tăifăsuiau despre nezăbavnica venire a bătrânei aducătoare de nenorociri şi despre soarta ce i se cuvenea, intră peste ei un musaip să vestească pe regi că aşteptau afară un bătrân negustor, pe care-l loviseră tâlharii, dimpreună cu acei tâlhari, ferecaţi în lanţuri. Şi musaipul adăugă:

— Măriile-voastre, neguţătorul cere îngăduinţă a se închina la picioarele voastre şi are două scrisori a vă înmâna.

Regii răspunseră:

— Îngăduie-i să intre!

Atunci păşi pragul, plângând, un bătrân cu faţa binecuvântată, sărută pământul dinaintea amânduror regilor şi grăi:

— O, regi fără de seamăn, este cu putinţă ca un musulman să fie cinstit la necredincioşi, şi despuiat şi oblojit la dreptcredincioşi, într-o ţară în care domnesc pacea şi dreptatea?.

Şi regii întrebară delaolaltă:

— Dar ce ţi s-a întâmplat, preacinstitule neguţător?

El răspunse:

— O, stăpânii mei, aflaţi că am asupră-mi două scrisori cu care am răzbătut cinstit şi ocrotit prin toate ţările musulmane. Căci scrisorile acelea îmi slujesc de trecere slobodă peste tot şi mă voinicesc de plata dijmelor şi a tuturor angaralelor pentru mărfurile mele. Iar una dintre aceste scrisori, stăpânii mei, pe lângă această volnicie preţioasă, îmi mai slujeşte şi de mângâiere la ceasuri de singurătate şi-mi ţine tovărăşie la călătoriile mele, căci este scrisă în versuri tare alese şi-atâta de frumoase că mai bine să-mi pierd sufletul decât să mă despart de ea!

Cei doi regi întrebară:

— Ci n-ai putea, neguţătorule, să ne arăţi acea scrisoare, ori barem să ne ceteşti cuprinsul ei?

Bătrânul neguţător atunci, tremurând tot, le întinse cele două scrisori, pe care ei le deteră să le citească Nozhatu, spunându-i:

— Tu ştii să desluşeşti şi scrisul cel mai încurcat, şi ştii a da şi glasul potrivit stihurilor. Binevoieşte, dară, a ne bucura şi pe noi!

Ci, cum desfăcu sulul şi aruncă privirea asupra celor două scrisori, Nozhatu dete un strigăt, se făcu galbenă ca şofranul şi se prăbuşi fără de simţire. O stropiră degrabă cu apă de trandafiri, iar când se deşteptă din leşin, se ridică şi, cu ochii în lacrimi, alergă la neguţător, îi luă mâna şi i-o sărută cu o dragoste fără de margini. Toţi câţi erau de faţă priveau cu nespusă uimire, văzând un lucru

atâta de nepotrivit cu obiceiurile regilor şi ale musulmanilor. Bătrânul neguţător, de mirare, se clătină şi lunecă pe spate. Dar regina Nozhatu îl sprijini şi, ducându-l cu grijă de mână, îl pofti să ia loc pe covorul pe care şi ea se aşeză, şi-i grăi:

— Au nu mă mai cunoşti de loc, taică al meu? Au am îmbătrânit atâta de tare?

Auzind-o aşa, bătrânul negustor gândi că trăieşte un vis şi strigă:

— Cunosc glasul! Dar, stăpână, ochii mei sunt bătrâni şi nu mai osebesc nimica!

Atunci regina grăi:

— O, tată, eu sunt aceea care ţi-a scris scrisoarea aceasta în stihuri, sunt însăşi Nozhatu-Zaman!

De data aceasta, bătrânul leşină chiar de-a binelea. Apoi, în vreme ce vizirul Dandan stropea cu apă de trandafiri faţa bătrânului neguţător, Nozhatu, întorcându-se către fratele ei Rumzan şi către nepotul ei Kanmacan, le spuse:

— El este negustorul cel de treabă care m-a slobozit când eram roaba mişelului de beduin ce mă răpise pe una din uliţele Cetăţii Sfinte.

Atunci, când neguţătorul îşi veni în simţiri, amândoi regii se ridicară în cinstea lui şi-l îmbrăţişară. Iar el la rându-i sărută mâinile reginei Nozhatu şi-ale bătrânului vizir Dandan. Şi toţi se bucurară şi se veseliră, dând slavă lui Allah care-i strângea laolaltă. Neguţătorul, ridicând braţele, strigă:

— Binecuvântat şi slăvit să fie acela care izvodeşte inimile aducătoare-aminte şi le înmiresmează cu tămâia cea binecuvântată a recunoştinţei!

După care, cei doi regi numiră pe bătrânul neguţător şeic peste toate hanurile şi peste toate sukurile din Chezareea şi din Bagdad şi-i deteră slobodă intrare în palatul împărătesc, fie la ceas de ziuă, fie noaptea. La urmă, îl întrebară:

— Dar cum de te-au călcat tâlharii, pe tine şi caravana

ta?

El răspunse:

— Nişte hoţi de arabi din stirpea cea mai mişelă, de aceia care despoaie pe negustorii neînarmaţi, s-au năpustit asupră-mi pe negândite, în mijlocul pustiei. Erau mai bine de o sută, cu trei căpetenii în frunte: unul e un arap înfricoşător, altu-i un curd spăimos, al treilea-i un beduin nemaipomenit de vânjos. M-au legat pe-o cămilă şi mă târau după ei, până când, într-o zi, a vrut Allah ca ei să fie împresuraţi de-un pâlc de ostaşi ce-i luă prinşi, iar pe mine laolaltă cu ei.

Auzind acestea, regii porunciră unui musaip:

— Să fie adus mai întâi arapul!

Aduseră pe arap. Era mai urât ca un fund de maimuţă bătrână, iar ochii îi erau mai crunţi decât cei de tigru. Vizirul Dandan îl întrebă:

— Cum te cheamă şi de ce tâlhăreşti?

Ci chiar când arapul da să deschidă gura ca să răspundă, Boabă-de-Mărgean, slujnica de odinioară a reginei Abriza, intră s-o cheme pe stăpână-sa Nozhatu. Ochii ei întâlniră din întâmplare ochii arapului şi deodată dete un strigăt năprasnic, se năpusti ca o leoaică asupra arapului, îi înfipse degetele în ochi şi-i smulse dintr-o sclipire, strigând:

— Acesta-i ticălosul Moroz, cel care-a ucis pe sărmana mea stăpână Abriza!

Apoi, zvârlind jos cei doi ochi cruntaţi pe care-i smulsese ca pe doi sâmburi din orbitele arapului, adăugă:

— Lăudat fie cel drept şi atotputernic carele mi-a îngăduit a-mi răzbuna stăpâna cu însăşi mâna mea!

Atunci regele Rumzan dete un semn şi numaidecât gealatul înaintă şi dintr-o lovitură făcu doi arapi dintr-unul singur. După care eunucii târâră leşul de picioare şi-l zvârliră câinilor pe gunoaiele de dincolo de mejdiile cetăţii.

Regii porunciră iarăşi:

— Să fie adus curdul!

Fu adus curdul. Era galben la chip cumu-i şofranul şi râios ca măgarul unui morar şi de bună seamă că mai păduchios decât un bivol stat vreme de-un an fără să se fi scăldat în gârlă. Vizirul Dandan îl întrebă:

— Cum te cheamă? Şi de ce eşti tâlhar?

El răspunse:

— Eu de meseria mea eram cămilar în Cetatea Sfântă. Într-o zi, mi se dete să duc la spitalul de la Damasc un flăcăiandru bolnav...

La aceste vorbe, regele Kanmacan, Nozhatu şi vizirul Dandan, fără a-i mai da răgaz să urmeze, strigară:

— Acesta-i cămilarul cel mişel care l-a părăsit pe regele Daul-Macan pe-o grămadă de bălegar la poarta hammamului!

Şi îndată regele Kanmacan se ridică şi porunci:

— Răul se plăteşte cu alt rău, şi îndoit! Altmintrelea, numărul răufăcătorilor şi al celor fără de lege ar creşte peste măsură! Iar pentru pedepsirea ticăloşilor nu încape milă, căci mila pe care o slăvesc creştinii este virtutea hadâmbilor şi a neputincioşilor!

Şi cu însăşi mâna lui, regele Kanmacan, dintr-o singură lovitură de paloş, făcu dintr-un cămilar doi.

După care porunci robilor să îngroape leşul cumu-s datinile.

Apoi cei doi regi grăiră către un musaip:

— Să fie adus acuma şi beduinul!

Când povestea ajunse aici, Şeherezada văzu zorii mijind şi tăcu, sfioasă.

Ci într-a o sută patruzeci şi cincea noapte

Ea urmă:

Apoi, cei doi regi grăiră către un musaip:

— Să fie adus acuma şi beduinul!

Fu adus şi beduinul. Dar abia se ivi în pragul uşii capu-i de tâlhar, că regina Nozhatu strigă:

— Acesta-i beduinul care m-a vândut preacinstitului neguţător!

La aceste vorbe, beduinul îngăimă:

— Eu sunt Hamad, şi nu te cunosc.

Nozhatu începu a râde şi grăi:

— El este, cu adevărat! Căci niciodată nu se va mai vedea un nebun care să-i semene. Ia te uită la mine, beduine Hamad! Eu sunt aceea pe care ai răpit-o de pe uliţele Cetăţii Sfinte şi pe care ai schingiuit-o atâta.

Când beduinul auzi aceste vorbe, strigă:

— Pe Allah! Ea este!

— Capul meu, de bună seamă, are să-mi zboare de pe grumaz, fără de zăbavă!

Nozhatu se întoarse către neguţătorul ce sta jos, pe covor, şi-l întrebă:

— Îl mai cunoşti, preacinstite taică al meu?

Negustorul răspunse:

— Chiar el este, blestematul! Cel mai smintit dintre toţi smintiţii pâmântului!

Nozhatu adăugă:

— Ci beduinul acesta, cu toată răutatea lui, avea o însuşire aleasă: îi plăceau stihurile şi poveştile frumoase.

Atunci beduinul strigă:

— Aşa este, stăpână a mea, pe Allah! Şi, de altmintreli, cunosc o istorie fără de asemănare ce mi s-a întâmplat chiar mie. Dacă aş povesti-o şi v-ar plăcea tuturora celor ce staţi aci de faţă, măria-ta m-ai ierta şi mi-ai cruţa viaţa!

Preablânda Nozhatu râse şi grăi:

— Fie! spune-ne povestea ta, beduinule!

Şi beduinul Hamad începu:

— Aşa este, măriile voastre, sunt un mare tâlhar, cel mai mare tâlhar între tâlhari! Ci fapta cea mai de necrezut din toată viaţa mea prin cetăţi şi pustiuri este următoarea:

Într-o noapte, stam singur, culcat pe nisip lângă calul meu. Îmi simţii deodată sufletul gâfâind sub greutatea

vrăjitor cele rele ale vrăjitoarelor, duşmancele mele. A fost noaptea aceea pentru mine cea mai de spaimă noapte pe care am trăit-o. Ba lătram ca un şacal, ba răcneam ca un leu, ba plângeam pe înfundate, făcând bale la gură, ca o cămilă. Ce noapte fără de sfârşit! Cutremurat, aşteptam capătul ei şi ivirea zorilor. Şi iată că cerul se lumină într-un sfârşit, iar sufletul meu se ostoi. Atunci, ca să alung şi cei de pe urmă aburi ai visurilor ce mă apăsau, mă sculai degrabă, încinsei spada, apucai lancea şi sării pe calul meu, pe care-l pornii în galop, mai repede ca o gazelă.

Şi pe când goneam aşa, văzui deodată, dinaintea mea, un struţ ce mă privea. Sta împietrit, chiar în calea mea, şi părea a nu mă vedea. Eu mergeam ţintă, să dau peste el. Ci, când să-l izbesc cu lancea năprasnic, fâlfâi, îmi întoarse dosul, întinse largile-i aripi stufoase şi fulgeră ca o săgeată către pustie, ţipând deznădăjduit. Atunci eu mă luai pe urmele lui şi-l alungai aşa, fără de răgaz, până ce mă târî într-o pustietate de spaime, unde nu se aflau decât Allah şi pietrării goale, şi nu se auzeau decât şuierele năpârcilor, chemările ascuţite ale duhurilor de prin văzduhuri şi de pe pământuri, şi urletele ghulelor gemând după pradă. Iar struţul pierise din ochii mei, de parcă ar fi intrat în vreo gaură ori în vreo adâncitură în care privirea mea nu putea răzbate! Tremura carnea pe mine, iar calul sărea în două picioare şi da îndărăt sforăind!

Mă prinse deodată o buimăcire şi-o înfricoşare fără de pereche, şi detei să mâi calul şi să fac cale-ntoarsă. Ci încotro s-apuci, când acuma sudoarea curgea val de pe coastele calului şi arşiţa nămiezii era fără de îndurare? Şi mi se făcuse şi-o sete chinuitoare ce-mi sugruma răsufletul, iar pântecele calului se zbătea, umflându-se şi dezumflându-se ca foalele dintr-o fierărie. Mă gândii atunci în sine-mi: „O, Hamad! aicea ţi-i moartea, iar carnea ta are să hrănească puii de ghule şi fiarele spaimei! Aici ţi-i pieirea, beduinule!“

Ci tocmai când mă pregăteam să-mi fac mărturia de credinţă şi să mor, văzui în depărtări, de-a lungul zării, zugrăvindu-se o fâşie de oază răcoroasă, cu nişte palmi despletiţi. Calul necheză deodată, îşi scutură coama şi, muşcând frâul, îşi luă zborul. Nu după mult, gonind aşa, mă pomenii scăpat din golătatea cea înfricoşătoare şi arzătoare a pustiei de piatră. Dinaintea mea, lângă un izvor ce curgea pe la poalele palmierilor, era ridicat un cort falnic, şi-n preajmă două iepe cum n-am mai văzut, cu picioarele împiedicate, păşteau iarba jilavă şi deasă.

Mă grăbii atunci să descalec, să adăp calul ce vărsa foc pe nări, şi să beau şi eu din apa acelui izvor limpede şi rece, scumpă ca viaţa. După care trăsei un juvăţ lung din traistă şi priponii calul, ca să poată să se răoorească în voie pe pajiştea cea verde. La urmă, mă împinse ispita să mă îndrept către cort, ca să văd ce putea fi năuntru. Şi iată ce văzui.

Pe un preş sta tolănit pe-o rână un tânăr cu obraji de fecioară şi frumos ca un crai-nou. De-a dreapta lui lenevea o tânără suavă, gingaşă, mlădioasă şi subţire ca o creangă de salcie, culcată-n toată strălucirea frumuseţilor ei.

Atunci eu pe dată, într-o clipită, mă simţii cuprins de-o patimă neţărmurită; ci nici nu ştiam bine dacă pentru fecior ori pentru fată! Căci, pe Allah! cine-i mai fără de seamăn: luna cea plină, ori crai-noul răsărind?

Detei dară glas gurii mele şi le strigai:

— Pace vouă!

Numaidecât tânăra şi-acoperi faţa, iar tânărul se întoarse către mine, se ridică şi răspunse:.

— Şi cu tine să fie pacea!

Spusei:

— Eu sunt Hamad ben El-Fezari din cel mai mare trib de pe Eufrat! Sunt vestitul şi falnicul războinic, călăreţul fără de seamăn, acela care, printre arabi, pentru curajul şi pentru îndrăzneala lui, preţuieşte cât cinci sute de călăreţi laolaltă! Urmăream un struţ, dar ursita m-a adus

până aici. Vin să vă cer un gât de apă!

Tânărul se întoarse către fată şi-i spuse:

— Dă-i să bea şi să mănânce!

Fata se ridică atunci şi fiecare pas al ei era însoţit de clinchetul moale al zurgălăilor de aur de la glezne. Iar păru-i revărsat pe spate o învălea din creştet până-n talpă, unduindu-se. Eu, cu toate că tânărul mă urmărea mereu cu ochi crunţi, ţintii privirile pe fată, fără a mi le mai desprinde de la ea. Veni la mine şi-mi aduse pe palma dreaptă un vas cu apă proaspătă, iar pe cea stângă o tavă cu nişte curmale, o ceaşcă de lapte prins şi nişte carne de gazelă.

Ci pe mine atât de tare mă orbise patima, că uitând de mine, nu eram în stare nici să-ntind mâna, nici să mă ating de ceva din câte adusese fata. Nu mai putui decât să mă tot uit la ea şi să rostesc stihuri pe care le-alcătuiam în pripă:

Zăpada pielii tale, ah, fecioară,
Sub haina-ntunecată strălucind,
Şi degetele tale mă-nfioară,
Şi palmele-ţi ce-n gândul meu le prind.

Şi-mi pare că uimiţii-mi ochi, deodată,
Văd mâna-ţi albă cum, ca-ntr-o minune,
Închipuie prin aer, legănată,
O pasăre cu pene de cărbune.

Când flăcăul auzi aceste stihuri şi băgă de seamă pojarul din privirile mele, se porni pe un hohot de râs de-ai fi zis că leşină. La urmă-mi spuse:

— Cu-adevărat, eşti viteaz fără de pereche şi călăreţ cum nu s-a mai văzut!

Răspunsei:

— Aşa sunt socotit! Dar tu, cine eşti tu?

Îmi îngroşasem glasul, ca să-l sperii şi să-l fac să mi se supună.

Iar tânărul răspunse:

— Sunt Ebad ben Tamim ben Thalaba, din tribul Bani-Thalaba. Şi fata aceasta mi-i soră!

Atunci strigai:

— Dă-mi-o numaidecât pe sora ta soţie, căci m-am îndrăgostit nebuneşte de ea şi-s dintr-o stirpe cum nu-s multe!

Ci el răspunse:

— Află că nici sora mea şi nici eu n-avem să ne căsătorim niciodată. Ne-am ales pământul acesta mănos din dricul pustiului, ca să ne trăim viaţa-n tihnă, departe de grijile toate.

Spusei:

— Îmi trebuie sora ta de soţie, ori într-o clipită vei trece în rândurile celor morţi, prin tăişul acestui hanger!

La aceste vorbe, tânărul sări tocmai la capătul celălalt al cortului şi-mi strigă:

— Îndărăt, nelegiuitule care nu cinsteşti legile ospeţiei! Să ne luptăm, iar cel care va birui să facă ce va vrea cu cel înfrânt!

Şi smulse-ndată de pe-un stâlp iataganul şi pavăza, în vreme ce eu, alergând către locul unde-mi păştea calul, sării în şa şi mă gătii de apărare. Tânărul, înarmându-se, ieşi din cort şi el, încălecă, şi era gata să se-avânte, când fata, soră-sa, se-agăţă de genunchii lui şi-i îmbrăţişa, rostind aceste stihuri:

O, frate drag al meu, să-ţi aperi
Plăpânda soră de ocară,
Tu-nfrunţi acum în cruntă luptă
Vrăimaşu-acesta ca o fiara,
Venit asupră-ne năprasnic
Din cine ştie care ţară.

Cu ce-aş putea să-ţi fiu de sprijin,
Decât rugându-mă fierbinte
Celui ce-mparte biruinţa

În lumi, cerescului Părinte,
Şi să-ţi rămân pe veci aceeaşi,
Neprihănită şi cuminte!

Dar soarta rea de te va smulge
Inimii mele, tu să ştii
Că nu-i pe lumea asta ţară
În care-aş mai putea trăi,
De-ar fi şi cea mai mândră ţară,
Scăldată-n mări de bogăţii!

Să ştii că n-aş putea în urmă-ţi
Să mai trăiesc o clipă doar.
Aceeaşi groapă ne-ar cuprinde,
Acelaşi lut ne-ar fi talar,
Cum am trăit întreaga viaţă
Uniţi la fel şi-n moarte iar.

Când tânărul auzi stihurile de deznădejde ale suroră-si, ochii i se umplură de lacrimi, se aplecă spre ea, îi ridică uşor iaşmacul ce-i acoperea faţa şi o sărută între ochi. Aşa putui zări întâia oară trăsăturile tinerei: era tot atât de strălucitoare ca soarele când iese dintr-o dată din umbra unui nor! Atunci flăcăul întoarse-ncet calul său către tânăra fată şi spuse stihurile acestea:

Stai, soră dragă, şi priveşte
Ce va să facă braţul meu!
Căci dacă nu lupt pentru tine
Şi mă-nspăimânt de orice greu,
La ce mai am un cal pe lume
Şi-atâtea arme port mereu?
De nu-nfrunt lumea să te apăr,
Ce rost mai am pe lume eu?

De dau napoi, când ţinta luptei
E însăşi frumuseţea ta,

Nu-i ca şi cum din toată zarea
La gras ospăţ aş îmbia
Fiece pasăre de pradă
Să se repeadă-asupra mea,
Ca la un stârv lăsat pustiei
Din care sufletu-ar zbura?

Cât despre-acest străin, ce spune
Că e viteaz cum altul nu-i,
Ce se tot umflă-n piept şi-şi ţipă
Curajul şi puterea lui —
Sub ochii tăi, cu-o lovitură,
Am să-l despic pe căscăui,
Şi de la creştet până-n talpă
Ca pe-un dovleac am să-l descui!

După care se-ntoarse către mine şi strigă:

Iar tu cel ce râvneşti, în luptă,
De tine biruit să mor
Şi după moarte-mi să te bucuri
De-al bucuriilor odor —
Pe seama ta se va-mplini-va
Un lucru înspăimântător,
De care pomeni-vor cronici
Până departe-n viitor!

Căci dacă-ţi cânt aceste stihuri
În ritm de bătălie-acum,
Eu sunt cel care, nezăbavnic,
Am să te spulber ca pe-un fum,
Şi-am să-ţi ridic spurcatul suflet
Zvârlindu-l iadului de scrum,
De nici n-ai să pricepi prea bine
Ce s-a fost petrecut şi cum!

Şi dete pinteni calului împotriva celui al meu şi, dintr-o

lovitură, îmi zbură spada cât colo şi, fără să-mi lase răgaz să mai dau pinteni calului şi să fug în pustie, mă apucă-ntr-o mână, mă ridică din şa ca pe un sac deşert, mă zvârli în văzduh ca pe-o minge, mă prinse iar în mâna stângă şi mă ţinu aşa, cu braţul întins, de parcă ar fi ţinut pe un deget o pasăre cuminte. Iar eu nu mai ştiam dacă totul nu era cumva decât un vis întunecat, ori dacă tânărul cu obraji mătăsoşi şi rumeni nu era vreun geniu ce trăia în cortu-acela cu vreo hurie! Ci, după cele ce se întâmplară, până la urmă mă făcu să cred că, numaidecât, aşa trebuie să fi fost.

Căci tânăra, când văzu biruinţa frate-său, se-avântă către el, îl sărută pe frunte şi se atârnă veselă de gâtul calului, pe care tot ea îl şi duse pân' la cort. Acolo tânărul descălecă, ţinându-mă sub braţ ca pe-un nimica, mă puse jos, mă săltă pe picioare, şi-apoi, luându-mă de mână, mă băgă-n cort, şi-n loc să-mi sfarme ţeasta sub călcâie, spuse surorii sale:

— De-acuma-i iară oaspele aflat sub ocrotirea noastră. Să-i arătăm cinstire şi bunăvoinţă!

Şi mă pofti să stau jos pe covor, iar tânăra îmi aşeză la spate o pernă, ca să hodinesc mai bine; după care puse la locul lor armele frate-său, aduse apă miresmată şi-i spălă obrazul şi mâinile. La urmă, îl îmbrăcă-ntr-o haină albă şi-i grăi:

— Frate iubit, facă Allah să-ţi meargă faima până la marginea neprihănirii şi facă-te să fii ca un semn de lumină pe obrazul cel strălucit al triburilor noastre toate!

Iar tânărul îi răspunse în stihuri:

O, soră dragă, tu, din neamul
Lui Bani-Thalaba, curată
La sânge, ai văzut în luptă
Cum braţu-mi ştie să se bată,
Cum pentru ochii tăi înfruntă
Primejdia şi moartea toată!

Şi ea la rândul ei răspunse:

Cununa pletelor pe frunte-ţi
Părea că-i soare-n răsărit,
Şi străluceai ca o lumină,
O, frate-al meu nebiruit!

El adăugă:

Dacă leii din pustie,
Vor asupră-ne să vie,
Spune-le, tu, soră dragă,
Că nu-i treabă ca-ntr-o şagă.

Să se ducă îndărăt,
Ca să scape de prăpăd:
Că n-aş vrea, când vin la mine,
Să mai pată vreo ruşine,
Şi nu cumva să rămână
Frânţi cu botul în ţărână,
Tot gemând de suferinţi,
Clănţănind nisipu-n dinţi.

Ea îi răspunse iarăşi:

Aflaţi, voi, toţi cei din pustiuri,
De fratele meu, de Ebad!
Voi, cei ce rătăciţi de-a pururi,
Luaţi aminte: E răsad
Al unui neam ales şi mândru!
Cu vitejia-şi taie vad,
Şi, numai auzindu-i faima,
Vrăjmaşii dinainte-i cad.

Sărmane beduin, Hamade,
Cercaşi tu braţu-i să-l înfrunţi,
Şi te făcu viteazu-ndată

Să te preschimbi într-un grăunţ,
Văzând, cum moartea către tine
Întinde negrele ei punţi
Şi se strecoară ca un şarpe
Spre prada lui, cu ochii crunţi!

Iar eu, privind acestea toate şi ascultând stihurile, rămăsei uluit de-a binelea. Mă judecai în sine-mi şi văzui ce mic mă făcusem până şi-n ochii mei, şi cât de hidos arătam asemuindu-mă cu frumuseţea celor doi. Şi-apoi văzui fata cum aducea fratelui ei o tavă cu bucate şi poame, fără a-mi arunca o privire, fie ea şi de scârbă, de parcă aş fi fost un câine la care nimeni nu ia seama. Ci tot o găseam şi mai minunată, mai ales când începu să întindă de mâncare fratelui ei slujindu-l şi uitându-se pe sine ca să aibă de toate el. Tânărul însă se întoarse către mine şi mă pofti să împart cu el prânzul. Scosei atunci un suspin şi-o oftare, căci pricepui că am să scap teafăr. Mi-ntinse el însuşi o ceaşcă de lapte prins şi o farfurioară de compot de curmale cu sirop aromat. Mâncai şi băui, cu capul plecat, şi-i făcui mii de jurăminte că am să-i fiu cel mai credincios şi cel mai bun supus dintre robi. El numai zâmbi şi făcu un semn suroră-si, care se ridică îndată, deschise un cufăr şi scoase, una câte una, zece haine, care de care mai frumoasă, făcu o legătură cu nouă dintre acele haine şi mă sili să le primesc. Apoi îmi porunci să mă îmbrac cu cea de-a zecea. E chiar cea cu care mă vedeţi îmbrăcat acuma.

După care, tânărul făcu un alt semn, fata ieşi într-o clipită, dar se întoarse iar, curând, şi-atunci amândoi mă poftiră să iau în primire o cămilă încărcată greu cu merinde şi cu daruri de toate soiurile, pe care le-am păstrat cu grijă, până-n ziua de azi.

Şi după ce mă copleşi cu-atâta cinste şi cu-atâtea daruri, fără ca eu să fi făcut ceva prin care să mă simt vrednic de ele, ba dimpotrivă! mă poftiră iar să le fiu oaspe, cât mi-o fi voia. Ci nevoind să-ntrec măsura, îmi

luai rămas bun şi sărutai pământu-n faţa lor de şapte ori, şi-ncălecându-mi roibul, luai cămila de căpăstru şi apucai de sârg calea-n pustia din care mă ivisem acolo.

Aşa, cum ajunsesem cel mai bogat din tribul meu, mă făcui căpetenie peste o ceată de tâlhari de drumul mare. Şi se-ntâmplă ce se-ntâmplă!

Aceasta e istoria ce v-am făgăduit-o, care, fără-ndoială, e vrednică să aducă iertarea tuturor fărădelegilor mele, ce-i drept nu de prea mică greutate!

Când beduinul Hamad isprăvi, Nozhatu spuse către cei doi regi şi către vizirul Dandan:

— Se cade a-i cruţa pe smintiţi. Ci să le luăm putinţa de-a vătăma. Beduinul acesta, cum vedeţi, este scrântit fără de leac. Să-i iertăm, dar, răutăţile, fiindcă-i simţitor la stihuri frumoase şi fiindcă ne-a spus această istorie a lui!

La aceste vorbe, beduinul se simţi atâta de uşurat, că se prăbuşi acolo pe covor. Veniră eunucii şi-l traseră afară.

Ci abia îl scoaseră pe beduin, că şi intră în sală un olăcar gâfâind, care sărută pământul dinaintea regelui şi spuse:

— Muma-Prăpădurilor este la porţile oraşului şi nu mai are până să ajungă aici decât două-trei zvârlituri de săgeată.

La vestea cea mult aşteptată, cei doi regi şi vizirul se înviorară de bucurie şi ascultară pe olăcar, care le povesti:,

— Când Muma-Prăpădurilor a deschis scrisoarea regelui nostru şi a văzut semnătura din josul foii, s-a bucurat tare mult şi de îndată a făcut pregătiri de plecare şi a poftit-o şi pe regina Safia să vină cu ea, dimpreună cu o sută dintre cei mai de seamă oşteni ghiauri de la Constantinia. După care mi-a poruncit să plec înainte şi să vă vestesc venirea ei.

Vizirul Dandan se ridică atunci şi grăi regilor:

— Ca să-i zădărnicim vicleniile şi meşteşugurile de care s-ar mai putea sluji păcătoasa de bătrână, este cuminte a

ieşi întru întâmpinarea ei, îmbrăcaţi cu toţii în straie de creştini de prin părţile apusului, luând cu noi şi o mie de oşteni de frunte, îmbrăcaţi şi ei după moda cea veche, de la Chezareea.

Cei doi regi răspunseră că ascultă şi că se supun, şi făcură după sfatul vizirului. Iar Nozhatu, când îi văzu împopoţonaţi aşa, le spuse:

— Cu adevărat că, dacă nu v-aş cunoaşte, v-aş socoti nişte ghiauri.

Ieşiră din palat şi, punându-se în fruntea celor o mie de oşteni, porniră în întâmpinarea Mumei-Prăpădurilor.

Nu peste mult se ivi şi aceea. Atunci Rumzan şi Kanmacan spuseră vizirului Dandan să desfăşoare oastea într-o roată largă şi să se strângă cătinel, aşa ca să nu scape niciunul dintre războinicii de la Constantinia. După care regele Rumzan spuse lui Kanmacan:

— Lasă-mă s-o întâmpin eu cel dintâi pe afurisita de bătrână, căci mă cunoaşte şi n-are să prepuie nimica.

Dete dară pinteni calului şi-ntr-o clipită ajunse lângă Muma-Prăpădurilor.

Atunci Rumzan descălecă, iar bătrână, cunoscându-l, coborî şi ea şi se aruncă la gâtul lui. Şi regele Rumzan o cuprinse în braţe, o privi ţintă în ochi şi-o strânse odată atâta de tare şi-atâta de îndelung, până ce hoaşca bubui din afunduri, de toţi caii se ridicară în două picioare, iar pietrele de pe drum săriră până peste capetele călăreţilor.

Totodată şi cei o mie de oşteni, venind în goana mare a cailor, strânseră roata şi strigară celor o sută să deie armele. Şi-ntr-o clipită îi priponiră până la unul, în vreme ce vizirul Dandan alergă către regina Safia şi, sărutând pământul dinaintea ei, îi povesti în două vorbe care-i povestea, pe când Muma-Prăpădurilor, legată fedeleş, pricepea şi ea că-i venise pieirea.

După care toată gloata se întoarse la Chezareea, iar de-acolo porni îndată către Bagdad, unde ajunse cu pace şi fără de zăbavă.

Atunci regii puseră să se lumineze şi să se împodobească tot oraşul şi porunciră pristavilor să poftească pe toţi locuitorii a se aduna dinaintea palatului împărătesc. Şi când toată piaţa şi toate uliţele se umplură de mulţimea de norod — bărbaţi, femei şi copii — un măgar râios se ivi pe poarta cea mare, iar în spinarea lui sta legată, cu faţa întoarsă către coadă, Muma-Prăpădurilor, purtând pe cap o tichie roşie şi o cunună de balegă de catâr. Iar înainte-i păşea un pristav care povestea cu glas mare toate răutăţile cele fără de seamăn ale hoaştei celei blestemate, pricina atâtora necazuri, de la Soare-Răsare până la Soare-Apune.

Şi după ce o scuipară în ochi toate femeile şi toţi copiii, fu spânzurată de picioare deasupra porţii celei mari a Bagdadului.

Şi, dându-şi sufletu-i puturos lui Eblis-cel-Rău, aşa pieri împuţita pacoste, hoaşca cea de pomină, vicleana, isteaţa, ticăloasa şi desfrânata cea plină de păcate, Şauahi Omm El-Dauahi. Ursita a viclenit-o aşa cum şi ea viclenise, şi pentru ca moartea ei să slujească de semn al căderii Constantiniei în stăpânirea dreptcredincioşilor şi a biruinţei celei depline care avea să vie, a Islamului asupra Răsăritului, peste pământurile lui Allah, binecuvântate şi chivernisite cu tihnă, pretutindeni!

Iar cei o sută de oşteni creştini nu mai voiră a se întoarce în ţara lor şi socotiră că-i mai bine să îmbrăţişeze de bunăvoie credinţa cea dreaptă a musulmanilor.

Pe când cei doi regi şi vizirul Dandan porunciră pisarilor celor mai iscusiţi să însemne pe îndelete în hronice toate împlinirile acestea şi toate câte auziseră, ca să slujească de pildă izbăvitoare din neam în neam.

Aceasta-i, o, preafericitule rege, adăugă Şeherezada către regele Şahriar, povestea cea de neuitat a regelui Omar Al-Neman şi a vitejilor lui fii, Şarcan şi Daul-Macan, a reginei Abriza şi a reginei Puterea-Ursitei, a prinţesei Nozhatu, a marelui vizir Dandan şi a regilor Rumzan şi Kanmacan!

După care Şeherezada tăcu.

Atunci, pentru întâia oară, regele Şahriar privi cu duioşie către isteaţa Şeherezada şi-i grăi:

— O, Şeherezada, pe Allah, multă dreptate are sora ta, mititica aceasta care stă şi ascultă, când spune că vorbele tale sunt dulci la gust şi fragede de se topesc în gură! Tu mă faci cu-adevărat să-nceapă a-mi pare rău că am descăpăţânat. Atâtea fete, şi poate până la urmă ai să izbuteşti a mă face să-mi uit cu totul şi jurământul de odinioară!

Iar micuţa Doniazada se ridică de pe covorul pe care şezuse ghemuită şi strigă:

— O, surioară, ce minunată poveste! Ce bine-mi pare că Muma-Prăpădurilor a murit! Ce frumoase au fost toate!

Atunci Şeherezada o privi pe soră-sa şi zâmbi, apoi grăi:

— Dar ce-ai mai spune dacă ai auzi pildele animalelor şi ale păsărilor?

Doniazada strigă:

— O, surioară, te rog din suflet, spune-ne câteva dintre acele pilde, căci trebuie să fie tare dulci povestite de gura ta!

Şeherezada răspunse:

— Din toată inima şi cu toată dragostea! Ci nu mai nainte de a-mi da îngăduinţă stăpânul nostru, regele, dacă mai poate să sufere asemenea nesomnuri.

Nedumerit, regele Şahriar întrebă:

— Dar ce pot grăi animalele şi păsările? Şi în ce limbă?

Şeherezada răspunse:

— În vorbe de toată ziua şi în stihuri.

Atunci regele Şahriar strigă:

— Iată, Şeherezada, nu vreau cu adevărat să hotărăsc încă nimica în privinţa soartei tale, nainte de a-mi povesti aceste lucruri, de care nu ştiu nimic. Până acuma n-am auzit decât vorbe omeneşti, şi nu mi-ar părea rău să aflu ce gândesc vietăţile al căror grai nu e înţeles de cei mai mulţi dintre fiii lui Adam!

Atunci, văzând că noaptea e pe sfârşite, Şeherezada se rugă regelui să aştepte până a doua zi. Iar Şahriar, cu toată nerăbdarea ce-l cuprinsese, încuviinţă. Luă în braţe pe Şeherezada şi steteră înlănţuiţi aşa, până ce se făcu dimineaţă.

Cuprins

o mie şi una de nopţi

« Şarcan se năpusti cel dintîi asupra vrăjmaşului, iar cei o sută de călăreţi ai lui se năpustiră şi ei, în galopul cailor asupra celor o sută de călăreţi ghiauri şi cele două oşti se încleştară în luptă, toţi cu inimile mai tari decît stînca. Oţelele se izbeau cu oţele, spadele cu spade, loviturile bubuiau ca grindina, trupurile se înlănţuiau cu trupuri, iar caii se ridicau în două picioare şi cădeau greoi peste alţi cai şi nu se mai auzea decît zăngănitul armelor şi izbiturile năpraznice ale fierului cu fierul. Lupta ţinu aşa pînă la apropierea nopţii şi numai atunci cele două buluciri de oşti se despărţiră şi se putu face numărătoarea. Şarcan nu se aflǎ printre oamenii lui nici măcar pe unul atins de vreo lovitură mai grea, Şi spuse:

— Oşteni, voi ştiţi că toată viaţa mea am plutit pe marea bătăliilor în care se ciocnesc valurile de platoşe şi de lănci, am înfruntat mulţi viteji, dar încă n-am întîlnit oameni atît de cutezători, războinici atît de aprigi şi viteji atît de bărbaţi ca aceştia de acum... »

(Din *Povestea regelui Omar Al-Neman şi a minunaţilor săi feciori Şarcan şi Daul-Macan*)

